

บทบาทของด้ากลอนในคานการ เมือง

แสงยม บึงไสย

สนับสนุนโดย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

การศึกษามหาชนของล้ากลอนในคานการ เมืองครั้งสี่ เป็นวิทาภิพนธ์ตามหลักสูตร
ปริญาทิดปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาไทยคดีศึกษา(เนนมนุษยศาสตร์) คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม โดยผู้วิจัยมีจุดหมายที่จะศึกษามหาชนอันสำคัญ
ยิ่งของ เพลงพื้นบ้านอีสานประเภทล้ากลอน ในการทำหน้าที่เป็นสื่อพื้นบ้านและสื่อสารมวลชนได้
เป็นอย่างดี นอกเหนือจากการทำหน้าที่เป็นนทรสพให้ความบันเทิงแก่ประชาชน และมุ่งหวังที่จะ
ยกระดับความสำคัญของศิลปะพื้นบ้าน(หมอล้ากลอน)ให้สูงขึ้น ตลอดจนเพื่อส่งเสริม เผยแพร่
และอนุรักษ์ เพลงพื้นบ้านอีสานให้คงอยู่เพื่อรับใช้สังคมในคานการ เมือง คานความบันเทิง และ
คานอื่นๆสืบไป ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษามหาชนของล้ากลอนในคานการ เมือง โดยศึกษา
เกี่ยวกับ ประวัติของหมอล้ากลอนที่เขาไม่มีบทบาทในคานการ เมือง บทบาทของล้ากลอนในการ
สื่อสารนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน บทบาทคานการสื่อสารแนวคิจากประชาชนไปสู่หน่วยราชการ
บทบาทคานการสื่อสารแนวคิจากประชาชนไปสู่ประชาชน และบทบาทคานการสะท้อนโลกทัศน์ทาง
การ เมืองที่ปรากฏในกลอนล้าเกี่ยวกับ คุณสมบัติของนักการ เมือง รูปแบบการปกครอง รูปแบบ
ของสังคม นับว่าเป็นบทบาทอันสำคัญยิ่งของล้ากลอนในการสื่อสารการ เมืองให้กับหน่วยงาน
ของรัฐและเอกชน นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รวบรวมจำนวนกลอนล้าที่สื่อสาระทางการ เมืองไว้ด้วย
ผู้วิจัยหวังว่า งานวิจัยเล่มนี้คงจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการศึกษา เพลง
พื้นบ้านในภาคต่างๆ ของไทยไคทางตามสมควร และคงจะเป็นแนวคิสำหรับหน่วยงานต่างๆ
ในการที่จะนำล้ากลอนไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาประเทศชาติในคานต่างๆ ในโอกาส
ต่อไป

เสีงยม บึงไสย

ปริญญาโทฉบับนี้เสนอต่อคณะคณาจารย์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม โดย นายวิฑูรย์ เกตุวงศา เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

คณะกรรมการควบคุมปริญญาโท และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
ปริญญาโทฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ได้

คณะกรรมการควบคุมปริญญาโท

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(นายถวิล จิตวาลัย)

..... ประธาน
(นายถวิล จิตวาลัย)

..... กรรมการ
(นายสุเทพ ทองประสิทธิ์)

..... กรรมการ
(นายสุเทพ ทองประสิทธิ์)

..... กรรมการ
(นางพิศมัย ศรีอำไพ)

.....

(นายจรรยา คุณมี)

รองคณบดีมหาวิทยาลัย

วันที่ ... เดือน พ.ศ.

บทบาทของล่ากลอนในค่านการ เมือง

ปริญญาโทพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาบทบาทของล่ากลอนในค่านการ เมือง ทั้งในส่วนที่เป็นบทบาทของหมอล่ากลอน กลอนลำ ในฐานะที่เป็นสื่อสารทางการ เมือง และการสะท้อนโลกทัศน์ทางการ เมือง โดยศึกษาจากข้อมูลภาคสนาม ซึ่งใช้การสัมภาษณ์จากวิทยากรกลุ่มตัวอย่างจำนวน 23 คน ใช้กลอนลำในการวิเคราะห์ข้อมูล 115 ส่วนวน เป็นกลอนลำที่สื่อสารทางการ เมืองในช่วงหลังการ เปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย ปี พ.ศ.2475-2531

ผลการศึกษาคั้งนี้ ทำให้ทราบบทบาทของล่ากลอนในค่านการ เมือง คั้งนี้

ทำให้ทราบบทบาทของหมอล่ากลอน ในการทำหน้าที่เป็นผู้นำทางความคิดของ คนในท้องถิ่น และทำหน้าที่เป็นตัวประสานระหว่างรัฐบาลกับประชาชน ประชาชนกับประชาชน ซึ่งหมอล่ากลอนที่เข้าไปมีบทบาทในค่านการ เมืองนี้ มักจะเป็นหมอล่ากลอนที่มีภูมิปัญญาดี มีความสามารถสูง มีชื่อเสียงโด่งดัง เป็นที่ยอมรับของสังคมและท้องถิ่น เคยประสบความสำเร็จ ในการประกอบอาชีพหมอล่ากลอนมาแล้ว จัดเป็นปรมาจารย์ของหมอล่ากลอน นอกจากนี้ หมอล่ากลอนยังทำหน้าที่สื่อสารทางการ เมืองให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล ซึ่งเป็น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมวลชน และการพัฒนาประเทศ ใ้แก่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการ ประชาสัมพันธ์ การศึกษา การปกครอง การสาธารณสุข การพลังงานแห่งชาติ การ เกษตร การชลประทาน ซึ่งเป็นการสื่อสารทางการ เมืองเกี่ยวกับการ เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น ในลักษณะของการรณรงค์ การ เชิญชวน การให้ข่าวสารความรู้ในเรื่องการ เมืองทั้งในอดีต และปัจจุบัน

ทำให้ทราบบทบาทของล่ากลอนในการทำหน้าที่สื่อสารทางการ เมือง ในลักษณะ สำคัญ 3 ประการ คือ

บทบาทค่านการ สื่อนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน โดยทำหน้าที่เป็นกระบอก เสียงของรัฐบาล เพื่อประชาสัมพันธ์ เชิญชวน และรณรงค์ ให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการลง คะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชิญชวนให้ประชาชนมีความสามัคคีกัน เชิญชวน

ให้ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เจริญชวนให้ผู้หลงผิดกลับใจ
เข้ามาขอตัวกับทางราชการ รณรงค์เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ
การวางแผนครอบครัว การส่งเสริมสุขภาพอนามัย การไม่กินปลาพิษ การรู้หนังสือ การ
ปลูกป่าทดแทน

บทบาทด้านการสื่อแนวคิดของประชาชนไปสู่หน่วยราชการ โดยทำหน้าที่
เป็นปากเสียงแทนประชาชน เพื่อเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในท้องถิ่นให้หน่วยราชการ
ที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติ
หน้าที่ของข้าราชการ ความล้มเหลวของโครงการพัฒนาประเทศของรัฐบาลบางโครงการ

บทบาทด้านการสื่อแนวคิดจากประชาชนไปสู่ประชาชน โดยทำหน้าที่สื่อ
แนวคิดเกี่ยวกับระบบการ เมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย แนวความคิดเกี่ยวกับ
สถานการณ์บ้านเมืองทั้งเหตุการณ์ปัจจุบัน และเหตุการณ์ในอดีต ในลักษณะของการบันทึก
ประวัติศาสตร์การเมือง

ทำให้ทราบบทบาทของล้ากลอนในการสะท้อนโลกทัศน์ทางการเมือง ดังนี้

โลกทัศน์เกี่ยวกับคุณสมบัติของนักการเมืองที่พึงประสงค์และไม่พึงประสงค์
พหุโลกทัศน์เกี่ยวกับคุณสมบัติของนักการเมืองที่พึงประสงค์กว่า จะต้อง เป็นนักการเมืองที่ดี
มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ มีความอดทน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรับผิดชอบต่อ
หน้าที่ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตน ส่วนนักการเมืองที่ไม่พึงประสงค์
นั้น ได้แก่ นักการเมืองที่ขาดความรู้ความสามารถ ขาดคุณธรรม หลงมัวเมาในยศฐาบรรดาศักดิ์
ขาดความซื่อสัตย์สุจริตและความจริงใจ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนรวม

โลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบการปกครอง พหุโลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบการปกครอง
ที่สะท้อนออกมา 3 รูปแบบ คือ รูปแบบการปกครองในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช เป็นรูปแบบ
การปกครองที่มีพระมหากษัตริย์เป็นผู้ใช้อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศแต่เพียง
ผู้เดียว เป็นระบอบการปกครองที่ไม่เป็นธรรม เนื่องจากประชาชนไม่มีสิทธิ ไม่มีเสียงใน
การบริหารประเทศ ทำให้ประชาชนไม่พอใจ อันเป็นเหตุทำให้เกิดการปฏิวัติเพื่อยึดอำนาจ

เปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นแบบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ.2475 และพบแนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตยว่า เป็นการปกครองโดยประชาชน เพื่อประชาชน มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ นับว่าเป็นระบอบการปกครองที่ประชาชนพอใจมากที่สุด เพราะทุกคนอยู่ภายใต้กฎหมายและมีสิทธิเท่าเทียมกัน จึงจะเห็นได้จาก การสะท้อนแนวความคิดเกี่ยวกับหลักประชาธิปไตยไว้หลายประการ ได้แก่ หลักเหตุผล หลักความยินยอม หลักความเสมอภาค หลักศีลธรรม หลักความสามารถในการพัฒนาตนเอง หลักการปกครองตนเอง และหลักเสรีภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้สะท้อนแนวความคิดเกี่ยวกับจุดอ่อนของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย ซึ่งเป็นเหตุให้การปกครองของไทยไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงว่า เนื่องจากการใช้อำนาจแบบเผด็จการทหารในการปกครองประเทศ การขาดหลักเหตุผลของบุคคลทั้งในระดับผู้นำ และประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตย การคอร์รัปชันในวงราชการ การใช้กฎหมายอย่างไม่เป็นธรรมในการปกครองประเทศของเจ้าหน้าที่บ้านเมือง และพบแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบการปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์ว่า เป็นระบอบการปกครองที่ประชาชนไม่พึงปรารถนา เพราะเป็นระบอบการปกครองที่ขัดกับหลักประชาธิปไตย และเป็นลัทธิการเมืองที่ก่อความวุ่นวายให้แก่มวลมนุษยชาติ โดยมีโซเวียตรัสเซียเป็นผู้นำ เป็นลัทธิการเมืองที่แทรกแซงเข้ามาบ่อนทำลายประเทศไทยทั่วทุกภาคในรูปของขบวนการกองโจรผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์

โลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบของสังคม เนื้อหาของกลอนลำได้สะท้อนถึงแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบของสังคมอยู่ 2 ลักษณะ คือ สังคมในอุดมคติ และสังคมที่เป็นจริง ซึ่งได้สะท้อนแนวคิดเกี่ยวกับสังคมในอุดมคติว่า หมายถึง สภาพสังคมที่ดั่งงามที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ ความเจริญก้าวหน้า ความผาสุก ที่ประชาชนคาดหวังว่าจะได้รับการจัดสรรจากรัฐบาล และเป็นความหวังที่รัฐต้องการจัดสรรให้กับประชาชน ส่วนสังคมที่เป็นจริงนั้น พบกลอนลำที่สะท้อนสภาพสังคมที่เป็นจริงในปัจจุบันหลายประการ คือ แนวความคิดเกี่ยวกับความแตกต่างของกลุ่มอาชีพในสังคมที่เป็นข้าราชการและเกษตรกร การคอร์รัปชันในวงราชการ ปัญหาเกี่ยวกับความยากจนของประชาชน และความคิดเกี่ยวกับการแบ่งชนชั้นในสังคม

THE ROLES OF LAM KLON IN POLITICS

This study aims to investigate the roles of Lam Klon in politics, both the roles of Mo Lam Klon as a politically communicative agent and the reflection of political worldviews. The field work study is conducted through interviews given to a sample of 23 key informants and the analysis of 115 poems of Klon Lam used for communication in politics after the change of the Thai government during 1932-1988.

The findings of this study reveal the roles of Lam Klon in politics as follows:

The study leads to an understanding of the roles of Mo Lam Klon as the leader of local people concerning through or ideas and as the coordinator of the government and the people, and among the people themselves. The Mo Lam Klon who plays this politic role often is the one who is intelligent, efficient, popular, and recognized by the society and locality. He succeeds in Mo Lam Klon Profession, and he is regarded as a great teacher of Mo Lam Klon. Besides, Mo Lam Klon works as an agent of political communication for the government agencies involving the mass of people and country development. The involved agencies are the Department of Public Relations, education, government, public health, national power resources, agriculture, and irrigation. It is the political communication concerning better changes by means of campaign, invitation, and transmission of information and knowledge of politics in the past and at the present.

The study leads to an understanding of the roles of Lam Klon as an agent of political communication in three important roles as follows:

The roles in transmission of government policies to citizens are played by being the government's propagandist in order to publicize, persuade, and campaign for the citizens to vote for their representatives, to reinforce the unity of citizens, to urge the people to possess loyalty to the Nation, the Religion, and the King, to induce the communist insurgents to surrender to the government agencies, to campaign for defence and suppression of drugs, to acquaint the people with knowledge about family planning, to have the refrain from consumption of uncooked fish, to move toward literacy and reafforestation.

The roles of Lam Klon in transmission of the people's thoughts to government agencies are played by being the people's spokesman in order to identify the real problems occurring amongst the local people for their consideration and best solution, such as the obligations, performance, and conduct of the government officials, and the failure of some of the government's development projects.

The roles of Lam Klon in transmission of certain thoughts of the people to the people are played by being the media concerning democratic ways of government, the presentation of events happening at the same time as the Lam Klon and in the past, and also the record of political history.

The study leads to an understanding of the roles of Lam Klon in the reflection of political worldviews as follows:

The worldviews of the desired and undesired qualifications of politicians are found. The desired politician should possess goodness, virtues, knowledge, abilities, patience, honesty, responsibilities for his duty, thinking of common good more than of personal advantage. The undesired politician is the one who lacks knowledge, ability, virtues, honesty, and sincerity; he is crazy about his authority and nobility, selfish, and he thinks of his own advantages more than of common good.

Concerning the worldviews of the government regime, it is found that Lam Klon reflects three government regimes: absolute monarchy in which only the king is the highest authority to rule the country. This regime is unfair because the people have no rights and votes to administer the country. It dissatisfies the people and it causes revolution and changes to the democratic regime. This happened in 1932. It is found about democracy that the democratic government is the government by the people and for the people; the constitution is the highest law to govern the country. This regime is the most satisfactory one for the people because everyone is under the law and is equal. It can be seen from the feedbacks of the thoughts concerning such principles of democracy as reasoning, acceptance, equality, morality, capability of self-development, self-governing, and freedom. However, Lam Klon reflects the thoughts about weak points of the democratic government which cannot make the Thai government truly democratic. This is because the military dictatorial government is exercised. It lacks the principle of reasoning of both leading persons and the people under the democratic government. The corruption of government officials and the unjust use of laws in administering

the country by the government officials are reflected. Concerning the communism regime, it is found in Lam Klon that it is an undesired system. This is because it is a conflict of democracy and it is the politic regime which causes confusions to the people of the world. This regime is led by the USSR. The communism has disguised in the form of guerillas infiltrating in all parts of Thailand.

In relation to the worldviews of social models, the contents of Klon Lam reflect the thoughts about social models in two aspects: ideal society and actual society. The ideal society is reflected as a good society full of fertility, advancement, and happiness as expected by the people from the provision of the government, and it is the hope of the government to provide these things for the people. The actual society, it is found in Klon Lam, reflects actual social conditions today. These conditions are the authentic form of society concerning the differences between the group of government official profession and the group of agricultural occupation, the corruption of the government officials, the problems of poverty of the people, and the classifications of people in the society.

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	8
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	8
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	8
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	11
	การนิยามศัพท์เฉพาะ	15
	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
2	ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลำกลอน	26
	ประวัติความเป็นมาของลำกลอน	26
	องค์ประกอบของการแสดงลำกลอน	30
	ผู้แต่งกลอนลำ	30
	กลอนลำ	31
	หมอลำกลอน	43
	หมอแคน	44
	แคน	45
	โอกาสในการแสดงลำกลอน	48
	ขั้นตอนในการแสดงลำกลอน	48

3	บทบาทของหมอลำกลอนในค่านการ เมือง	54
	ชีวิตและผลงานของหมอลำกลอนที่มีบทบาทในค่านการ เมือง	54
	หมอลำน้อย	54
	หมอลำสุทธิสมพงษ์ สะพานอาจ	55
	หมอลำทองมาก จันทะลือ	58
	หมอลำเคน คาเหลา	62
	หมอลำคำปุ่น ฟุ้งสุข	64
	หน่วยงานที่นำลำกลอนไปใช้ในทางการ เมือง	70
	หน่วยงานของรัฐบาล	70
	หน่วยงานของเอกชน	74
	ช่วงเวลาที่มีการนำลำกลอนไปใช้ในทางการ เมือง	74
4	บทบาทของลำกลอนในค่านการ เมือง	80
	บทบาทค่านการ สื่อนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน	80
	บทบาทค่านการ สื่อนแนวคิด จากประชาชนไปสู่หน่วยราชการ	108
	บทบาทค่านการ สื่อนแนวคิดจากประชาชนไปสู่ประชาชน	115
5	การศึกษาโลกทัศน์ทางการ เมืองที่ปรากฏในกลอนลำ	136
	โลกทัศน์เกี่ยวกับคุณสมบัติของนักการเมือง	136
	คุณสมบัติของนักการเมืองที่พึงประสงค์	136
	คุณสมบัติของนักการเมืองที่ไม่พึงประสงค์	138
	โลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบของการปกครอง	139
	รูปแบบการปกครองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์	140

บทที่	หน้า
รูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย	142
รูปแบบการปกครองในระบอบคอมมิวนิสต์	167
โลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบของสังคม	170
สังคมในอุดมคติ	171
สังคมที่เป็นจริง	175
6 บทสรุป	183
บรรณานุกรม	188
ภาคผนวก	195
ภาคผนวก ก กลอนคำเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง	196
ภาคผนวก ข กลอนคำเกี่ยวกับด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และสาธารณสุข	237

ภูมิหลัง

การล่า เป็นศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ขึ้นชื่อของชาวอีสานอย่างหนึ่ง และยังเป็นเพลงพื้นบ้านที่รับใช้ชีวิตของชาวอีสานมานาน ทั้งในยามทุกข์และยามสุข ดังจะเห็นว่าในยามเจ็บป่วย บางครั้งชาวอีสานจะไช้การล่าเพื่อรักษาโรค ซึ่งไ้ไ้แก ล่าสอง ล่าผีฟ้า และในยามสุขชาวอีสานจะไช้การล่าเพื่อความบันเทิง ซึ่งเนื้อหาที่ไช้ส่วนใหญ่จะนำมาจากวรรณคดี นิทานพื้นบ้าน สุภาษิต ปัญหาเกี่ยวกับคติโลกและคติธรรม ตลอดจนเรื่องราวสภาพความเป็นอยู่ของสังคม ซึ่งนอกจากจะให้ความบันเทิงแล้ว ยังมุ่งเน้นเพื่อการอบรมสั่งสอนอีกด้วย (จารุวรรณธรรมวาท. ม.ป.ป. : 60)

การล่ามีหลายประเภท เช่น ล่าผีฟ้า ล่าสอง ล่าพื้น ล่ากลอน ล่าหมู และล่าเพลิน ในบรรดากการล่าประเภทต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วนั้น ล่ากลอนจักเป็นการล่าที่ได้รับความนิยมแพร่หลายทั้งในอดีตและปัจจุบัน ดังจะเห็นได้จากในสมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์นั้น ได้รับความนิยมฟังล่าไ้แพร่ขยายไปถึงกรุงเทพฯ จนทำให้การมหรสพอย่างอื่นแทบจะสูญหายไป ถึงกับต้องมีการประกาศห้ามเล่นหมอล่า ซึ่งในสมัยนั้นเรียกว่า การเล่น "แฉวลาว" ดังปรากฏในคำประกาศต่อไปนี้ (เจริญชัย ชนไฟโรจน์. 2516 : 88)

ประกาศห้ามมิให้เล่นแฉวลาว

ณ วันศุกร์ เดือน 12 แรม 14 ค่ำ ปีฉลู สัปตศก

มีพระบรมราชโองการ คำรัสแกขาราชการผู้ใหญ่ และหวยราษฎรของชาวสยาม
ทุกหมู่เหล่าในกรุงและหัวเมือง ให้ทราบกระแสพระราชดำริว่า เมืองไทยเป็นที่

ประชุมชาวต่างประเทศทางภาษาใกล้เคียงมากด้วยกันมานานแล้ว การ เล่นฟ้อนรำ
 ขบรองของภาษาต่าง ๆ เคยมีมาปะปนเป็นที่คุ้นเคยเล่นฟังเล่นต่าง ๆ สำนวนเป็น
 เกียรติยศบ้านเมืองก็ค้อยู่ แต่ถาของเหล่านั้คงอยู่ตาม เพศตามภาษาของคนนั้น ๆ
 ก็สมควรหรือไทยจะเลียนเอามาเล่นได้บ้างก็เป็นค้อยู่ว่าไทยเลียนใคร เลียนได้
 เหมือนหนึ่งประเทศนามหาชาติ วาอย่างลาวก็ได้ วาอย่างมอญก็ได้ วาอย่างพม่า
 ก็ได้ วาอย่างเขมรก็ได้ก็เป็นที่ แต่จะเอามาเป็นอย่างไรไม่ควร ต้องเอาของไทย
 เป็นพื้น อย่างอื่น ๆ วาเล่นโคเตแหล่หนึ่งสองแหล่

ก็กลบคั้นเห็นแปลกไปนัก ชาวไทยทั้งปวงละทิ้งการเล่นสำหรับเมืองตัว คือ
 ปี่พาทย์มโหรี เสภาเครื่องทอน ปรบโก สักรวา เพลงโกป่า เกี้ยวข้าว และละคร
 ร้องเสี้ยมคต ซากัน เล่นเตลาวแคนไปทุกหนทุกแห่งทุกตำบลทั้งผู้ชายผู้หญิง จนหาที่
 มีปี่พาทย์มโหรี ไม่มีผู้ใดหา ท่องบอกชายเครื่องปี่พาทย์ เครื่องมโหรี ในที่ม้งงาน
 โโกนจุก บวชนาค ก็หาเตลาวแคนเล่นเสี้ยมคตทุกแห่ง ราคาหางานหนึ่งแรงถึง
 สิบตำลึง สิบสองตำลึง

การที่เป็นอย่างนี้ ทรงพระราชดำริ เห็นว่า ไม่สูงามไม่สมควร ที่การเล่นอย่างลาว
 จะมาเป็นพื้นเมืองไทย ลาวแคนเป็นข้าของไทย ๆ ไม่เคยเป็นข้าลาว จะเอา
 อย่างลาวมาเป็นพื้นเมืองไทยไม่สมควร

ตั้งแต่พากันเล่นลาวแคนอย่าง เดียวก็กวาสิบปีมาแล้ว จนการตกเป็นพื้นเมือง
 แลสั่ง เกตุการ เล่นลาวแคนซุกซุ่มที่ไทร ฝนก็ทนน้อยรวงโรยไป ถึงปีนั้นชาวในนา
 รอคตัว ก็เพราะนำปามาช่วย

เมืองที่เล่นลาวแคนมาก เมื่อฤดูฝน ๆ ก็น้อย ทำนาก็เสียไม่องงาม ทำขึ้นได้
 บ้างเมื่อปลายฝน น้ำป่ากระโชกมาก็เสียหมด เพราะฉะนั้นทรงพระราชวิตกอยู่
 โปรดให้ขออรวอนเกณฑ์ทหารทั้งหลายทั้งปวง ที่คิดถึงพระเดชพระคุณจริง ๆ ไคงค
 การ เล่นลาวแคนเสีย เลิกเสียสักปีหนึ่งสองปี ลองดูฟ้าฝนจะงามไม่งามอย่างไร
 ต่อไปภายหน้า ประกาศอนัน ถ้ามีฟังขึ้นเล่นลาวแคนอยู่ จะเรียกภาษีให้แรง

ใคร เล่นที่ไหนจะให้เรียกแต่เจ้าของที่ และผู้เล่น ถาลกเล่นทองจับปรับให้เสียภาษี
สองต่อสามต่อ

ต่อมาในสมัยราชการที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ราว ร.ศ. 112 (พ.ศ. 2436) ได้มีการจัดตั้งมณฑลขึ้นในภาคอีสาน ไท่แกมณฑลลาวกลาง อยู่ที่เมืองนครราชสีมา มณฑลลาวพวน อยู่ที่เมืองอุครธานี และมณฑลลาวท้าว ซึ่งอยู่ที่เมืองอุบลราชธานี ในช่วงเวลาดังกล่าว พระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงสรรพสิทธิประสงค์ ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นข้าหลวงต่างประเทศ สำเร็จราชการมณฑลลาวท้าว ในขณะที่เป็นข้าหลวงสำเร็จราชการอยู่ที่มณฑลลาวท้าว นั้น ทรงจัดให้มีการประกวดลำแคน (ลำกลอนในปัจจุบัน) โดยประกาศให้หมอลำที่อยู่เมืองยโสธร และเมืองอุบลราชธานี เข้าประกวดแข่งขัน หมอลำที่แข่งขันชนะเลิศจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็น "หมอลำหลวง" หากทางราชการมีงานที่จะต้องให้มหรสพสมโภช ก็จะเรียกหมอลำหลวงไปแสดงสมโภชในงานต่าง ๆ ซึ่งผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นหมอลำหลวงนี้จะได้รับการยกเว้นไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียม (ค่าสวย) ปีละ 6 บาท (พิมพ์ รัตนคุณศาสน เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เส็งยม บึงไสย์ เป็นผู้สัมภาษณ์ ที่บ้านพัก ขอยสวัสดิ์ ถนนมิตรภาพ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2530)

การที่ลำกลอน เป็นมหรสพที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายนี้เอง ทำให้ลำกลอนแผ่อิทธิพลเข้าไปสู่วงการ เมืองโคยปริยาย กล่าวคือ ในคราวเกิดขบถผู้บุญ หรือขบถผู้บุญในมณฑลอีสาน ซึ่งอยู่ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2444 ถึงราวเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2445 พวกขบถผู้บุญได้อาศัยการลำกลอน ในการเผยแพร่แผนการของตน (สุพรรณ ทองค้อย. 2524 : 120) และหมอลำบางคนได้เป็นผู้นำในการก่อการขบถ เช่น ขบถผู้บุญจังหวัดเลย กรณีเจ้าผู้บุญหนองมากแก้ว ซึ่งเริ่มเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2466 และในเดือนเมษายน พ.ศ. 2467 เจ้าผู้บุญได้จัดให้มีการชุมนุมทั้งกลางวัน และกลางคืน ที่บริเวณลานวัดโนนทราย ในการชุมนุมครั้งนี้ได้ใช้หมอลำ ลำเพื่อโน้มน้าวจิตใจชาวบ้านให้เชื่อถือ และเข้าร่วมขบวนการกับเจ้าผู้บุญ ซึ่งเป็นการปลุกเร้าจิตสำนึกในค่านิยมชาติของชาวบ้าน กลอนลำที่ให้ความหมายทางการ เมืองมาก ดังปรากฏ

ในกลอนลำต่อไปนี้ (ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และ ประนุช ทรัพย์สาร. 2522 : 65-70)

เคื่อนสามคลอยคอยฟังมอหมวน เคื่อนสี่คลอยปลายแคนนอยกายกัน ไหลหลังเข้า
เวียงแก้วสูงเฮือง ให้คนมาสร้างเมืองทองใหญ่ เมืองทองสูงแล้วเมืองแก้วสูงนำ
ออยเอาช่างเอามาใหม่ากินญาสามใบกับยอก เกิงเคิงหางมอไทยเอย เข้าใส่แล้ว
ไผ่ซ่อมช่วยคำ ต่อไปนี้ให้ละวาง เชือกใดอื่อใด เชือกอองวางไว้คันทนา เห็นว่า
เวียงจันทน์อย่างเขาฮามอย่างเผ่าว่า มั่นไ้ไปบาคหลายมากแกงช่างทนายปาย
เคียนนี้กำลังเป็นผักหม เคียนกลางทางอย่าฟ้าย่า มั่นออดคยอคณยังอโตกายเกิน

จากรูปตร เรื่องสุวรรณ ได้แปลและถอดกลอนลำนี้เป็นภาษาไทยกลางไว้ว่า พอสิ้น
เคื่อนสามคลอยคอยฟังเสียงโหยทวนของละมั่ง ในเคื่อนสี่จะมีการ สนุกสนานรื่นเริง เป่าแคนกัน
ทั่วไปหมด ผู้คนหลังไหล เข้าเวียงแก้วทำให้เจริญรุ่งเรือง ให้กลับมาสร้าง เมืองทองใหญ่ เรื่อง
เมื่อเมืองทอง เจริญแล้วเมืองแก้วก็จะเจริญด้วย กลอมเอาช่างเอามาใหม่ากินญาสามใบกับยอก
คนไทยมักจะแสดงท่าทางเยอหยิ่ง เอาชาวใส่ครกกระเดื่องแล้วก็ไม่มีใครช่วยคนไทยตำข้าว
ต่อไปนี้ทิ้งวาง เชือกที่คันทนา และเชือกคล้องควายไว้คันทนา เห็นเวียงจันทน์ร้างเสียบ้านเสีย
เมือง สาวเจ้าอย่างเฟิงคันทน์ประหมากันเลย ในที่สุดเวียงจันทน์จะยิ่งใหญ่ เหมือนเตงร้าน
ลูกหลัง ๆ เวลานั้นเป็นข่าเขาเหมือนผักหมคนเล็ก ๆ อย่างเฟิงคันทน์เหยียบย่ำ ถ้ามีการถอดยอก
แล้วมันจะโตขึ้นรวดเร็ว จนคองเอาไม้พาดคิงจะขึ้นถึง

จะเห็นว่าเจ้าผู้บุญได้ใช้กลอนลำเป็นเครื่องมือในการ เตือนให้ชาวบ้านระลึกถึงเรื่อง
ที่กองทัพไทยทำลายเวียงจันทน์ ในปี พ.ศ. 2371 ในสมัยเจ้าอนุวงศ์ และเจ้าผู้บุญยังได้
ทำนายว่า บ้านหนองหมากแก้วจะรุ่งเรือง เป็นเมือง ทั้งเวียงจันทน์ก็จะฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ยิ่งใหญ่
กว่าเดิม จะเห็นว่าเจ้าผู้บุญได้ฟันถึงสังคมที่อุดมสมบูรณ์สุขทางวัตถุ และการ เป็นอิสระจาก
การปกครองของไทย รวมทั้งอ้อนวอนให้พระหรืออารียจติโดยเจ้าผู้บุญไปปลุกระดมชาวบ้านให้
มีความรู้สึกถึงกลาวานทางพิธีกรรม และการ ขบรืองกลอนลำ

อีกกรณีหนึ่งได้แก่ กรณีหมอลำน้อยมหาสารคาม ซึ่งได้ก่อการกบฏขึ้น เมื่อ พ.ศ. 2476 นับตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 18 ทางกรุงเทพฯ ได้แผ่ขยายอำนาจทางการเมืองเข้าไปในที่ราบสูงโคราชและฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง จึงทำให้เกิดกบฏต่อทางฝ่ายปกครองโดยใช้ลำกลอนเป็นเครื่องมือในการโน้มน้าวจิตใจประชาชนให้เขารวมอุดมการณ์ ซึ่งเนื้อหาสาระของกลอนลำได้ชี้ให้เห็นอิทธิพลความเชื่อในเรื่องพระศรีอารียะเกี่ยวกับความอุดมสมบูรณ์ และความอยู่ดีกินดีของประชาชน (ฉลอง สุนทราวาณิชย์. 2527 : 25)

ควยเหตุที่หมอลำได้เข้าไปมีบทบาททางการเมืองดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลในสมัยหลัง ๆ จึงได้เล็งเห็นความสำคัญของหมอลำ ดังจะเห็นได้จากในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 รัฐบาลได้ให้การสนับสนุนโดยเปิดโอกาสให้หมอลำกลอนเข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองมากยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีของไทยในปี พ.ศ.2502 นั้น ได้ใช้หมอลำเป็นเครื่องมือในการสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมือง และการดำเนินงานในด้านการพัฒนาประเทศของรัฐบาลในช่วงนั้นโดยทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์ ได้ทำเนื้อหาสาระจากข่าวประจำวันไปแต่งเป็นกลอนลำ ให้หมอลำกลอนลำออกอากาศเกือบละ 2 ครั้ง ใช้เวลาครั้งละ 30 นาที นอกจากนี้ยังลำออกอากาศทางสถานีวิทยุ ว.ป.ถ.1 ซึ่งมี ร.ต.สุพจน์ (ไม่ทราบนามสกุล) เป็นผู้จัดรายการ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ในวันพุธกับวันเสาร์ ต่อมาการใช้หมอลำเพื่อสื่อสารทางการเมือง ได้รับการสนับสนุนอย่างกว้างขวาง จึงได้ขยายสถานีออกอากาศไปยังสถานีวิทยุ ป.ช.ส.4 ในช่วงเวลา 20.30 น. - 21.00 น. ทุกวัน ในรายการข่าวภาคภาษาลาว (ภาษาอีสาน) ซึ่งจัดรายการโดย นายชูเกียรติ พนมศรีรินทร์ นายอุบลรัตน์ อุปพงศ์ และ นายสุนทร อภิสุนทรางกูร เนื้อหาสาระของกลอนลำมุ่งเผยแพร่วัฒนธรรมไทย เชิญชวนให้ประชาชนเกิดความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และสนับสนุนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ยังได้จัดรายการข่าวประจำวันทางสถานีวิทยุกระจายเสียง ป.ช.ส.9 ตั้งแต่เวลา 9.00 น. - 12.00 น. ทุกวัน โดยอ่านข่าวเป็นภาษาอีสานแล้วนำเนื้อหาสาระของข่าวมาลำหลังอ่านข่าวจบอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเนื้อหา มักเป็นเรื่องการกำหนดนโยบายของรัฐบาล

เกี่ยวกับการพัฒนา การสร้างเขื่อน เขื่อนฝาย และเขื่อนกันตึกเสียงกลอนลำเหล่านึ่งโค้งส่งไปออกอากาศตามสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยในต่างจังหวัด เช่น จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดอุบลราชธานี อีกราย โดยสำนักงานแถลงข่าวอเมริกัน เป็นผู้ดำเนินการ (สุนทร อภิสุนทรางกูร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสงี่ยม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 334/2 บ้านสุนทรภักดิ์มัย ซอยอาละคิน 30 ถนนพหลโยธิน บางเขน กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2530) การนำหมอลำกลอนออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงเพื่อสื่อสารทางการเมือง นั้น ทำให้หมอลำอีสานหลายคนมีชื่อเสียงโด่งดังในยุคนั้น หมอลำกลอนคนแรกที่มีโอกาสเข้าไปลำเพื่อสื่อสารทางการเมืองในช่วงนั้น ได้แก่ หมอลำสุทธิสมพงษ์ สะทานอาจ และหมอลำคำปุ่น พงษ์สุข (คำปุ่น พงษ์สุข เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสงี่ยม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 462/1 ถนนแจ้งสนิท อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ.2531) สุนทร อภิสุนทรางกูร ผู้มีบทบาทในการส่งเสริมหมอลำอีสานใหม่ชื่อเสียงโด่งดังในยุคนั้น กล่าวว่า "นับเป็นยุคทองของหมอลำอีสาน หากไม่มีหมอลำ อีสานก็อาจจะกลายเป็นคณมมิวนิสต์"

(อุคม บัวศรี. 2526 : 92)

จะเห็นได้ว่า ลำกลอนได้เข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองอย่างเด่นชัดในลักษณะที่เป็นเครื่องมือสื่อสารในทางการเมือง นับว่าเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ลำกลอนเป็นเครื่องมือในการเชิญชวนคนในชาติให้เกิดความรักชาติ มีความสามัคคีกัน และช่วยกันพัฒนาประเทศไทยชาติในคานต่าง ๆ (บุญกว้าง วาทโยทา. 2514 : 3)

ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐบาลหลายหน่วยได้ใช้ลำกลอนเป็นสื่อพื้นบ้านในการเผยแพร่และสนับสนุนนโยบายการดำเนินงานของรัฐบาลในคานต่าง ๆ เช่น การเกษตร การชลประทาน การศึกษา การสาธารณสุข และเผยแพร่นโยบายการพัฒนาประเทศไทยในโครงการพิเศษ เช่น โครงการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวพระราชดำริ (โครงการอีสานเขียว) โครงการสร้างงานในชนบท (โครงการ ก.ส.ช.) และยังเป็นสื่อในการให้ข่าวสารทางการเมืองเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละสมัย และนักการเมืองหลายคนได้ใช้ลำกลอนเป็นเครื่องมือในการหาเสียงสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกทางการเมืองประเภทต่าง ๆ

จนทำให้มีการเมืองหลายคนประสบความสำเร็จมาแล้ว หรือแม้แต่หมอลำบางคนก็สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยอาศัยพื้นฐานจากการเป็นหมอลำที่ชื่นชอบเสียงโศกดังอยู่ในความนิยมของประชาชน

ต่อมาในปี พ.ศ.2522 ใ้มีพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาตรา 35(3) ระบุไว้ว่า (กรมการปกครอง. 2531 : 45)

เมื่อใ้มีประกาศพระราชกฤษฎีกาให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตเลือกตั้งใดจนถึงวันเลือกตั้ง ห้ามมิให้ผู้สมัครหรือผู้ใดกระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อจะจูงใจใ้ผู้เลือกตั้งลงคะแนนเสียงใ้แก่ตนเองหรือผู้สมัครอื่น หรือใ้แก่วงวนมิใ้ลงคะแนนเสียงใ้แก่ผู้สมัครใ้คคววิธีการ ดังนี้ (1)... (2)... (3) ทำการโฆษณาหาเสียงควยการจ้คใ้มีมหรสพและงานรื่นเริงต่าง ๆ

คั้งนั้นในช่วงหลังปี พ.ศ.2522 การใ้หมอลำกลอนหาเสียงจ้งซบเซาลง กล่าวคือไม่ใ้หมอลำกลอนลำโดยตรงใ้ในการหาเสียง แต่ใ้วิธีใ้หมอลำกลอนลำบันทึกแ่นเสียงแล้วผู้สมัครรับเลือกตั้งจ้งจะนำแ่นเสียงนั้นไปเปิดตามหน่วยรตโฆษณาหาเสียงของคณใ้คครั้งหนึ่งควยเหตุใ้หมอลำกลอนซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านอีสาน และเป็นมหรสพใ้โศกดัง เคยใ้รับความนิยมจากประชาชนคั้งใ้ในอดีตจนถึงปัจจุบัน ทั้งยังเป็นการลำที่สามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาเนื้อหาของกลอนลำเพื่อรับใ้การเมืองใ้คใ้เป็นอย่คใ้จ้งทำให้มีบทบาทและอิทธิพลแผขยายเข้าใ้สู่วงการเมืองคั้งกล่าวมาแล้ว จ้งทำให้ผู้ใ้จ้ยเกิดความสนใจใ้จะศึกษาบทบาททางคณการ เมืองของลำกลอนใ้ใ้เคนช้คใ้ยังชน

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษามหาบทของหมอลำกลอนในค่านการ เมือง
2. เพื่อศึกษามหาบทของหมอลำกลอนในค่านการ เมือง ตามประเด็นต่อไปนี้
 - 2.1 มหาบทค่านการ สื่อนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน
 - 2.2 มหาบทค่านการ สื่อนวคิของประชาชนไปสู่หน่วยราชการ
 - 2.3 มหาบทค่านการ สื่อนวคิจากประชาชนไปสู่ประชาชน
3. เพื่อศึกษาโลกทัศน์ทางการ เมืองที่ปรากฏในกลอนลำ ตามประเด็นต่อไปนี้
 - 3.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับคุณสมบัติของนักการ เมือง
 - 3.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบของการปกครอง
 - 3.3 โลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบของสังคม

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เป็นการรวบรวม และวิเคราะห์กลอนลำที่เกี่ยวกับค่านการ เมือง
2. ทำให้ทราบประวัติของหมอลำกลอนที่มีมหาบทในค่านการ เมือง
3. ทำให้เข้าใจมหาบทของหมอลำกลอนในค่านการ เมือง
4. ผลการ ศึกษาครั้งนี้ อาจใช้เป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนาทางค่านการ เมือง และ การพัฒนาประเทศในค่านอื่น ๆ

ขอบเขตในการศึกษาค้นคว้า

การ ศึกษาครั้งนี้ เป็นการ ศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม โดยการ สัมภาษณ์จากวิทยากรทั้งหมด จำนวน 23 คน ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการ เลือกวิทยากรผู้ให้ข้อมูล และเกณฑ์ในการ เลือกกลอนลำ เพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ท้องถิ่นศึกษา

ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย

9

1. เกณฑ์ในการเลือกวิทยากร

1.1 เป็นผู้เชี่ยวชาญในการแต่งกลอนลำเกี่ยวกับเรื่องการเมือง และเป็นผู้ปฏิบัติในการนำหมอลำกลอนไปลำเพื่อเป็นสื่อเผยแพร่ข่าวสารทางการเมือง ในหน่วยงานของกรมประชาสัมพันธ์ และหน่วยงานอื่น ๆ จำนวน 2 คน ได้แก่

1.1.1 นายพิมพ์ รัตนคุณสาสน์

1.1.2 นายสุนทร อธิสุนทรางกูร

1.2 เป็นหมอลำกลอนที่สามารถแต่งกลอนลำเกี่ยวกับเรื่องการเมือง และเคยลำกลอนเพื่อเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่องการเมือง จำนวน 15 คน ได้แก่

1.2.1 นายยม ไชยสมคุณ

1.2.2 นายสุทธิสมพงษ์ สะทานอาจ

1.2.3 นายเคน คคเหลา

1.2.4 นายสาคร ศิริบรรพต

1.2.5 นายบุญชน บุญศิริ

1.2.6 นายอุดม ธนทอง

1.2.7 นายจันทรา ลันรติยา

1.2.8 นายทองสุข พิลาวัลย์

1.2.9 นายบุญทอง พิรุณ

1.2.10 นายบุญเพ็ง วงษ์โคกสูง

1.2.11 นายบุญนวม อุชรว์เวียง

1.2.12 นายสมาน หงษา

1.2.13 นายทองคำ เพ็งดี

1.2.14 นางคำปุ่น พงษ์สุข

1.2.15 นางราตรี ศรีวิไล

1.3 เป็นหมอลำกลอนที่เคยเข้าไปมีบทบาททางการเมือง หรือเคยได้รับตำแหน่งทางการเมือง กล่าวคือ เคยได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 1 คน ได้แก่

นายทองมาก จันทะลือ

1.4 เป็นหมอลำกลอนที่ไม่ได้แต่งกลอนลำเอง แต่เป็นหมอลำกลอนที่ประสมการณ์ในการลำเพื่อสื่อแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องการเมือง มีจำนวน 5 คน ได้แก่

1.4.1 นางพุ่มมา อีชูชู

1.4.2 นางจินตนา ปากไฟ

1.4.3 นางคอกอม คาวทองใหม่

1.4.4 นางวันทอง คาวไสว

1.4.5 นางสาวกำแสน ปากไฟ

2. เกณฑ์ในการเลือกกลอนลำ

2.1 เป็นกลอนลำที่ได้จากการศึกษาภาคสนามซึ่งเสนอเนื้อหาสาระทางการเมืองทั้งสิ้นจำนวน 115 กลอน ซึ่งจำแนกออกตามประเด็นในการศึกษา ดังนี้

2.1.1 เป็นกลอนลำที่เสนอเนื้อหาสาระทางการเมืองเกี่ยวกับการสื่อนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน จำนวน 50 กลอน

2.1.2 เป็นกลอนลำที่เสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการสื่อแนวความคิดทางการเมืองจากประชาชนไปสู่หน่วยราชการ จำนวน 15 กลอน

2.1.3 เป็นกลอนลำที่เสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการสื่อแนวความคิดทางการเมืองจากประชาชนไปสู่ประชาชน จำนวน 50 กลอน

2.2 กลอนลำที่ใช้วิเคราะห์ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลอนลำที่เสนอเนื้อหาสาระทางการเมืองในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ.2475-พ.ศ.2531

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 เก็บข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับล่ากลอน ได้แก่ เอกสารที่กล่าวถึงล่ากลอน ประวัติความเป็นมาของล่ากลอน และบทบาทของล่ากลอน

1.2 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาเพลงพื้นบ้านทางมานุษยวิทยา คติชนวิทยา การศึกษาองค์ประกอบจำแนกของวรรณกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทางทฤษฎีการ เมือง

1.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ผู้ซึ่งเป็นวิทยากรในการให้ข้อมูล จำนวน 23 คน ดังระบุไว้ในขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ 2 วิธี คือ

1.3.1 การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยการบันทึกข้อมูลที่ไ้จากการสัมภาษณ์ ลงในแบบสัมภาษณ์ ซึ่งปรับปรุงมาจากแบบสัมภาษณ์ศิลปินพื้นบ้านประเภทหมอลำกลอน ของ เจริญชัย ชนไพโรจน์ และคนอื่น ๆ ที่ใช้ในการทำรายงานการวิจัยเรื่องทำเนียบนามศิลปินพื้นบ้านอีสานสาขาการดนตรีและการมหรสพ ในเขตจังหวัดขอนแก่น เมื่อปี พ.ศ.2528

1.3.2 การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง ใช้วิธีบันทึกข้อมูลที่ไ้โดยวางแผนบันทึกเสียง เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

- 2.1 กล้องถ่ายรูป
- 2.2 เครื่องบันทึกเสียง
- 2.3 แบบสัมภาษณ์

3. การจัดกระทำข้อมูล

3.1 นำข้อมูลที่ไ้จากการศึกษาภาคสนามมาถ่ายทอดเป็นตัวอักษรไทยกลาง ส่วนเสียงและสำเนียงพูดใช้ภาษาอีสาน

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องล้ากลอน เพลงพื้นบ้าน วรรณกรรม และการเมือง มาผสมผสานกันเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (กลอนลำ) ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทของล้ากลอนในด้านการเมืองและโลกทัศน์ทางการเมืองที่ปรากฏในกลอนลำ ดังนี้

3.2.1 การศึกษาบทบาทของล้ากลอนในด้านการเมือง เกี่ยวกับการสื่อนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน การสื่อแนวความคิดของประชาชนไปสู่หน่วยราชการ และการสื่อแนวความคิดของประชาชนไปสู่ประชาชน ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดของ ปราณี วงษ์เทศ จารุวรรณ ชรรมัตร์ และ สุกัญญา สุจนายา (ภัทรราชย์) มาผสมผสานสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล

ปราณี วงษ์เทศ (2525 : 49-66) ได้เสนอแนวคิดในการศึกษาเพลงพื้นบ้านทางมานุษยวิทยาว่า นักมานุษยวิทยาจะศึกษาเพลงหรือศิลปะต่าง ๆ ในฐานะที่เป็นพฤติกรรมค่านหนึ่งของมนุษย์ และเป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งของสังคม เพื่อแสวงหาความเข้าใจสังคมวัฒนธรรมในชุมชนอย่างลึกซึ้งดังต่อไปนี้ ดังนั้น จึงศึกษาเพลงและศิลปะต่าง ๆ ในแง่ที่มีความสัมพันธ์หรือมีบทบาทต่อสังคมและวัฒนธรรมอื่น ๆ ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลในค่านความเชื่อ เศรษฐกิจ การเมือง ชีวิตความเป็นอยู่ ทัศนคติ อารมณ์ การไขเหตุผล และความรู้สึคนึกคิดต่าง ๆ ของบุคคลในสังคม โดยคำนึงถึงเฉพาะข้อเท็จจริงที่ได้จากข้อมูลภาคสนามเท่านั้น

จารุวรรณ ชรรมัตร์ (ม.ป.ป. : 124) ได้เสนอแนวคิดในการศึกษาบทบาทของหมอลำต่อสังคมอีสานในช่วงกึ่งศตวรรษไว้ว่า หมอลำมีบทบาทที่สำคัญ 2 ประการ คือ บทบาทด้านพิธีกรรม และบทบาทด้านมหรสพ นอกจากนี้ยังได้เสนอแนวคิดในการศึกษาเพลงพื้นบ้านอีสานเกี่ยวกับบทบาทของหมอลำต่อสังคมอีสานในค่านความบันเทิง การอบรมจริยธรรม การสื่อสารมวลชน และการอนุรักษ์วรรณกรรมท้องถิ่น และยังได้เสนอแนวคิดในการศึกษาคติชนวิทยา โดยใช้แนวคิดทฤษฎีบทบาทหน้าที่ ซึ่งมี (Franz Boaz) เป็นผู้ให้กำเนิดทฤษฎีว่า คติชนวิทยาช่วยพุงสถาบันต่าง ๆ ของสังคม ตลอดจนทำหน้าที่เป็นสื่อเผยแพร่ (จารุวรรณ ชรรมัตร์. 2530 : 28) ผู้วิจัยจึงใช้แนวคิดนี้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษามบทบาทของล้ากลอน

ซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านที่ถือว่าเป็นคติชาวบ้านแขนงหนึ่งของชาวอีสาน ในแง่ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อเผยแพร่นโยบายและแนวคิดทางการเมืองของไทย

สุกัญญา สัจฉายา (2525 : 168-169) ได้เสนอแนวคิดในการศึกษาเพลงปฏิพากย์ของภาคกลางไว้ว่า เพลงพื้นบ้านมีบทบาทต่อสังคมในคนต่าง ๆ เช่น คนการสร้างความบันเทิง การเสริมสร้างความสามัคคี การให้การศึกษา การระบายความเก็บกดอันมาจากกฎเกณฑ์ของประเพณี ค่านิยมบางประการ ภาวะทางเศรษฐกิจตลอดจนการบันทึกเหตุการณ์ และการวิพากษ์สังคม นอกจากนี้ยังได้เสนอแนวคิดในการศึกษามหาบทของเพลงพื้นบ้านในการสื่อสารทางการเมืองไว้ว่า เพลงพื้นบ้านเชื้อต่อการส่งและรับสาร เนื่องจากเพลงพื้นบ้านเป็นผลงานส่วนรวมเพียงแต่ใช้ปากต่อปากก็สามารถแพร่กระจายไปทั่วกลุ่มของคนได้ในเวลาอันรวดเร็ว ทั้งยังมีรูปแบบที่ง่ายเป็นที่คุ้นเคยและสอดคล้องกับวิถีชีวิตของคนในกลุ่ม (สุกัญญา ภัทรราชย์. 2523 : 34-38) ผู้วิจัยได้นำแนวความคิดนี้มาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษามหาบทในคนการ เมืองของลพบุรี ซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านอีสาน และมีลักษณะเป็นเพลงปฏิพากย์ของชาวอีสาน คล้ายเพลงปฏิพากย์ของภาคกลางและยังสัมพันธ์ในการสื่อสารทางการเมืองอยู่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

3.2.2 การศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองจากกลอนลำ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีผสมผสานแนวความคิดของนักวิชาการหลายคน ได้แก่ สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ ในเรื่องการศึกษาองค์ประกอบจำมั่งของวรรณคดี จากแนวความคิดของ จารุวรรณ ชรรณวัตร ในเรื่องการศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองจากวรรณกรรมอีสานประเภทมุขปาฐะ จากแนวความคิดของ ปัญญา บริสุทธิ์ ในเรื่องการศึกษาโลกทัศน์ของคนไทยจากวรรณกรรมคำสอนสมัยสุโขทัย จากแนวความคิดของ สมบัติ จันทร์วงศ์ และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช เกี่ยวกับการศึกษาแนวความคิดทางการเมืองและสังคมไทยจากวรรณกรรมต่าง ๆ จากแนวความคิดของ พลศักดิ์ จิรไกรศิริ เกี่ยวกับการศึกษาวรรณกรรมการเมือง จากแนวความคิดของ ถาวร สูงงกช และคนอื่น ๆ ในเรื่องการศึกษาเพลงโคราชในเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งนักวิชาการดังกล่าวได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับโลกทัศน์ทางการเมืองไว้ดังนี้

สุทิวาฬ พงศ์ไพบูลย์ (2524 : 77) ได้เสนอแนวคิดในการศึกษาองค์ประกอบจำบังของวรรณคดีไว้ว่า องค์ประกอบจำบังของวรรณคดี หมายถึงสิ่งทีแฝงอยู่เกินความจงใจของนุประพันธ์ อันได้แก รสนิยม พรรคนะ ประสบการณ์ การศึกษา ค่านิยม โลกทัศน์ของนุประพันธ์ และอิทธิพลทางสังคม เช่น ประเพณี วัฒนธรรม ชรรถนชาติ สิ่งเหนือชรรถนชาติ การเมือง การปกครอง ฯลฯ

จารุวรรณ ชรรถนวัตร (2523 : 1-98) ได้เสนอแนวคิดจากการศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองจากวรรณกรรมอีสาน ทั้งวรรณกรรมมุขปาฐะ และวรรณกรรมลายลักษณ์ไว้ว่า พบโลกทัศน์ทีแสดงออกของบุคคลอยู่ 2 ลักษณะคือ โลกทัศน์ทีแสดงออกตามอิทธิพลแต่ละบุคคล กับโลกทัศน์ทีแสดงออกตามทีได้รับการชี้แนะจากสถาบันของรัฐ จากหน่วยงาน บางหน่วยงาน หรือจากกลุ่มลัทธิ อุดมคติ ทีคนสังกัดอยู่

บัญญัติ บริสุทธี (2523 : 98) ได้เสนอแนวคิดจากการศึกษาโลกทัศน์ของคนไทยจากวรรณคดีคำสอนสมัยสุโขทัยว่า การศึกษาวรรณคดีจะทำให้ทราบโลกทัศน์ของคนไทยในยุคสมัยทีเกิดวรรณคดี ผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองจากคำกลอน ในยุคสมัยทีแต่งกลอนล่ำ

สมบัติ จันทรวงค์ และ ชัยอนันต์ สมุทวนิช (2523 : 1-274) ได้ศึกษาความคิดทางการเมืองและสังคมไทยจากวรรณกรรมต่าง ๆ ไว้ว่า โลกทัศน์ทางการเมืองของกวียอมสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของบุคคลไบบางไม่มากทีน้อย เพราะกวีทุกคนยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองแห่งยุคของตนเองอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากการศึกษาดูพบโลกทัศน์ทีเป็นมลรวมของความคิดของบุคคล ในส่วนทีเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์เป็นสำคัญ

พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2522 : 106) ได้เสนอแนวคิดจากการศึกษาวรรณกรรมการเมืองไว้ว่า วรรณกรรมเป็นผลงานการสร้างสรรคทางความคิดของมนุษย์ในแต่ละยุค ซึ่งถูกกำหนดโดยสถานภาพทางวัตถุ และ ระบบสังคม ซึ่งระบบสังคมจะเป็นทีลึงลึงลิตของระบบการเมือง ดังนั้นวรรณกรรมจึงหนีไม่พ้นเรื่องการเมืองไปได้ และการเข้าถึง

วรรณกรรมต้องมองเงื่อนไขหลายอย่าง เช่น เวลา ชั้นนัย ยุคสมัย สภาพสังคม การเปลี่ยนแปลง
ทางการ เมือง ปัญหา และโลกทัศน์ในยุคนั้น ๆ ควบ

ถาวร สุมงกษ และคณะ (2522 : 142-143) ได้ศึกษาเพลงโคราชใน
เชิงวิเคราะห์วิจารณ์ ซึ่งเพลงโคราชนี้ เป็นเพลงพื้นเมืองชนิดหนึ่งของภาคอีสานเช่นเดียวกับ
ลำกลอน ถาวร สุมงกษ และคณะ ได้เสนอแนวคิดจากการศึกษาเพลงโคราช ในส่วนที่เกี่ยวข้อง
กับโลกทัศน์ว่า เพลงโคราชได้สะท้อนถึงเรื่องศาสนา เรื่องกรรม อาชีพ ค่านิยมพื้นฐาน และ
โลกทัศน์ของชาวโคราช

4. การนำเสนอ

เรียบเรียงผลการวิจัยเป็นบท ๆ แล้วนำเสนอแบบพรรณนาวิเคราะห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาท หมายถึงหน้าที่หรือพฤติกรรมอันพึงคาดหมายของบุคคลในด้านการเมือง
ที่สะท้อนออกมาโดยผ่านลำกลอน
2. ลำกลอน หมายถึง เพลงพื้นเมืองชนิดหนึ่งของภาคอีสาน ซึ่งเป็นการลำโต้ตอบกัน
ในเรื่องต่าง ๆ ของหมอลำ ชาย-หญิง 2 คน โดยใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบการลำ
และบทกลอนที่ใช้ลำเรียกว่า "กลอนลำ" ซึ่งกลอนลำแต่ละบทกลอนจะไม่กำหนดความยาว
ขึ้นอยู่กับความต้องการในการ เสนอเนื้อหาสาระเป็นสำคัญ
3. การเมือง หมายถึง แนวความคิดทางการเมืองที่ผู้แต่งกลอนลำ หรือหมอลำกลอน
ได้สื่อไปยังผู้ฟังในด้านการสื่อนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน การสื่อสารแนวคิดของประชาชน
ไปสู่หน่วยราชการ และการสื่อแนวความคิดจากประชาชนไปสู่ประชาชน
4. โลกทัศน์ทางการเมือง หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับเรื่องการเมืองในส่วน
ที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของนักการเมือง รูปแบบของการปกครอง รูปแบบของสังคม

5. องค์ประกอบจำบัง หมายถึง ทรรศนะ ความรู้สึกนึกคิด ประสบการณ์ และโลกทัศน์ เกี่ยวกับเรื่องการเมืองที่ปรากฏในกลอนลำ ซึ่งผู้เขียนไม่ใคร่เจตนาจะสื่อโดยตรง แต่เป็นประเด็นที่แฝงเร้นอยู่กลอนลำ เช่น ทรรศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักการเมือง รูปแบบการปกครอง รูปแบบของสังคม

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษามหาบทของลำกลอนในด้านการเมืองครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ของนักวิชาการหลายท่านมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการผสมผสานแนวคิดและทฤษฎีหลาย ๆ สาขา ดังนี้

1. การศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลำกลอน และประวัติความเป็นมาของลำกลอน ตลอดจนองค์ประกอบของการแสดงลำกลอน ผู้วิจัยใช้แนวคิดจากเอกสารของนักวิชาการต่อไปนี้ เป็นแนวทางในการศึกษา

กองวรรณคดีและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของหมอลำว่า การลำมีมาแต่ครั้งค้ำบรรพ์ แต่ไม่ปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าเกิดขึ้นเมื่อใดสันนิษฐานว่าเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่ทองการขับร้อง เรื่องซึ่งผูกขึ้นตามภาษาของตน (กรมศิลปากร. 2521 : 1-48)

จารุบุตร เรื่องสุพรรณ (2520 : 25-26) กล่าวถึงลำกลอนว่า เป็นการลำที่ผูกเรื่องขึ้นใหม่ให้ทนกับเหตุการณ์ โดยยึดหลักคำประพันธ์ตามแบบเดิม

เจริญชัย ฌไพโรจน์ (2526 : 1-75) กล่าวถึงการแสดงลำกลอนไว้ว่า เป็นการลำที่ลำโดยรับบทกลอนลำโต้ตอบกันระหว่างหมอลำชาย-หญิง ในเรื่องต่าง ๆ บทกลอนที่หมอลำใช้ลำนี้ เรียกว่า กลอนลำ ซึ่งมีลักษณะเป็นบทร้อยกรอง เนื้อหาของกลอนลำมีหลายประเภทคือ กลอนเกี้ยว กลอนนิทาน กลอนศีลธรรม กลอนพรรณษาธรรมชาติ และกลอนเกี่ยวกับวิชาการแขนงต่าง ๆ ส่วนท่วงทำนองในการลำกลอนมี 4 ทำนอง คือ ทำนอง

ลำทางสั้น ทำนองลำทางยาว ทำนองลำเตย ทำนองลำเพลิน และเพลงแคนที่ใช้เป่าประกอบการลำกลอนมี 5 เพลง คือ ลายใหญ่ ลายนอย ลายสศสะแนน ลายโป้ชาย และลายสร้อย นอกจากนี้ยังไ้กล่าวถึงเวทีที่ใช้ในการแสดงลำกลอนว่า มักเป็นเวทีที่ยกพื้นสูงขึ้น ไม่มีฉาก เพื่อให้ผู้ชมสามารถมองเห็นผู้แสดงได้อย่างทั่วถึง (เจริญชัย ชนไพโรจน์. 2516 : 95)

ประเทือง คล้ายสุบรรณ (2528 : 86) กล่าวถึงหมอลำกลอนว่า เป็นหมอลำที่ขับเรื่องยาว ๆ โดยคัดแปลงรายละเอียดของเนื้อหาใหม่แต่คงใจความสำคัญของเรื่องเอาไว้ บทบาทที่แต่งขึ้นมุ่งเอาความหมายและความไพเราะเป็นสำคัญ บางทีเรียกว่าลำคู่ เพราะการลำมักจะลำ 2 คน อาจเป็นชายทั้งคู่ หรือหญิงกับชาย ลักษณะของกลอนลำที่ใช้ลำมีหลายอย่าง เช่น ลำเกี่ยว ลำโจทยแก่ ลำเตย ลำชิงชัย และลำกลอนเบ็ดเตล็ด เป็นต้น

สิริวัฒน์ คำวันสา (2521 : 89-118) ไ้กล่าวถึงประเภทของแคนและวัสดุที่ใช้ในการทำแคน ซึ่งเป็นดนตรีประกอบที่สำคัญในการแสดงลำกลอนว่า หากพิจารณาจากจำนวนของลูกแคน แคนแบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ แคนหก แคนเจ็ด แคนแปด แคนเก้า ส่วนวัสดุที่ใช้ในการทำแคนนั้นมีอยู่ 4 อย่าง คือ ไม้กุ่มแคน ไม้เต้าแคน หลาบโลหะ และขี้สูด ไ้กล่าวถึงเครื่องมือที่ใช้ในการทำแคน มี 11 อย่าง คือ สิวเล็ก สิวใหญ่ มีคตอก ค้อนเล็ก หัง กระตูกข้าง ไม้แซน เหล็กซี่ ไม้มือลิง ปูนขาวหรือปูนแดง ไม้ฆาง

อุคม บัวศรี (2528 : 138-140) กล่าวว่าแคนเป็นเครื่องดนตรีประเภทเครื่องเป่าของอีสาน เป็นดนตรีที่ใช้ประกอบการลำ ทำควยไม้ฆางตระกูลไม้ไผ่ มี 4 ชนิด คือ แคนหก แคนเจ็ด แคนแปด และแคนเก้า นอกจากนี้ยังไ้กล่าวถึงลายแคนที่ใช้เป็นลายหลักประกอบการแสดงหมอลำว่ามี 2 ลายคือ ลายสั้น ซึ่งไ้แก่ ลายสศสะแนน ลายโป้ชาย ลายสร้อย ลายทิดสูด ลายแมงกุ่มคอกไม้ และลายยาว ซึ่งไ้แก่ ลายอานหนังสือใหญ่ ลายอานหนังสือน้อย ลายลมพัดพร้าว ลายลมพัดไผ่ ลายสาวทีกแม่ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงพัฒนาการของลำกลอนว่า เป็นการลำที่พัฒนามาจากหมอลำพื้น

สหพันธ์สมาคมหมอลำแห่งประเทศไทย (2519 : 1-98) กล่าวถึงหมอลำกลอนว่า เป็นหมอลำที่ลำโดยใช้สี่ตาและจังหวะสั้น ๆ ว่าเป็นท่อน ๆ ปัจจุบันมีทำนองและจังหวะต่าง ๆ เช่น ทำนองอุบล ศรีสะเกษ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม กาฬสินธุ์ ชอนแก่น ภูเขียว พุทไธสง ฯลฯ และยังได้กล่าวถึงพัฒนาการของลำกลอนว่า พัฒนามาจากหมอลำ (นักพูด) ซึ่งส่วนมากจะถูกเชิญมาพูดในงานงานขึ้นชื่อ (งานศพ) และในการพูดก็จะมีคนเป่าแคนหรือเป่าพื้นประกอบ

2. การศึกษาบทบาทของลำกลอนในค่านิยมเมือง ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดจากเอกสารและงานวิจัยของนักวิชาการต่อไปนี้ เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ข้อมูล

จารุวรรณ ชรมาวัตร (ม.ป.ป. : 124) กล่าวถึงบทบาทของหมอลำต่อสังคมอีสานในช่วงกึ่งศตวรรษว่า หมอลำมีบทบาทที่สำคัญอยู่ 2 ประการ คือ บทบาทด้านพิธีกรรมและบทบาทด้านมหรสพ หมอลำกลอนจัดเป็นหมอลำที่อยู่ในกลุ่มที่มีบทบาทด้านมหรสพโดยตรง คือ ให้ความบันเทิง ให้การศึกษา เผยแพร่ศาสนา ปกป้องบรรทัดฐานของสังคม สร้างเอกภาพและแนวความคิดทางการเมือง เป็นเครื่องมือสื่อสารชาวบ้าน และยังมีบทบาทที่แฝงเร้นอีกคือ ช่วยผ่อนคลายความเจ็บปวด ความคับข้องใจอันเกิดจากกรอบของสังคม และปัญหาในการดำเนินชีวิต นอกจากนี้ลำกลอนยังมีบทบาทในค่านิยมจริยธรรม การสื่อสารมวลชน และการอนุรักษ์วรรณกรรมท้องถิ่น (จารุวรรณ ชรมาวัตร. 2520 : 55-76)

ฉัตรทิพย์ นาถสุภา และ ประนุช ทรัพย์สาร (2525 : 65-70) กล่าวถึงบทบาทของหมอลำในคราวเกิดกบฏผู้มีบุญหนองหมากแก้ว ตำบลปวนพุ อำเภอวังสะพุง จังหวัดเลย ในปี พ.ศ.2467 ว่า ได้มีการใช้ลำกลอนเป็นเครื่องมือในการปลุกระดมมวลชน ซึ่งกลอนลำที่ใช้ในการขับร้องครั้งนั้นมีความหมายทางการเมืองมากในการปลุกเร้าจิตสำนึกค่านิยมของชาวบ้าน

บุญกว้าง วาทยุทธ (2524 : 3) ได้กล่าวถึงบทบาทของลำกลอนไว้ว่า ในปัจจุบัน (พ.ศ.2524) ลำกลอนได้มีการพัฒนาไปในทางที่ดี ได้มีการนำเอาหมอลำไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม เช่น ใช้ในการลำเชิญชวนให้คนในชาติเกิดความสามัคคีกัน

เจริญชนให้ร่วมกันพัฒนาประเทศชาติ เจริญชนให้มีความขยันหมั่นเพียร เจริญชนให้ไปใช้สิทธิ์ในการลงคะแนนเสียง เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จนทำให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งประสบความสำเร็จมาแล้วหลายคน

สุกัญญา สุจนายา (2525 : 168-169) กล่าวถึงบทบาทของเพลงปฏิพากย์ของภาคกลาง ซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านที่ร้องโต้ตอบกันระหว่างชาย-หญิง คล้ายลำกลอนของอีสาน มีบทบาทต่อสังคมคนต่าง ๆ เช่น บทบาทคนงานการสร้างความบันเทิง การเสริมสร้างความสามัคคี การให้การศึกษา การระบายความเก็บกอดอันเนื่องมาจากภาวะทางเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนมีบทบาทในการบันทึกเหตุการณ์และวิพากษ์วิจารณ์สังคม นอกจากนี้ยังได้เสนอแนวคิดจากการศึกษาบทบาทของเพลงพื้นบ้านในการสื่อสารทางการ เมืองว่า เพลงพื้นบ้านสามารถใช้เป็นสื่อระบายความไม่พอใจได้เป็นอย่างดี เพราะเอื้อต่อการส่งและรับสาร เพียงแต่ใช้ปากต่อปากก็สามารถแพร่กระจายไปทั่วกลุ่มของคนได้ในเวลาอันรวดเร็ว และพบว่ามีสาระทางการ เมืองของคนกลุ่มน้อยในฉายาของชาวเวียงจันทน์ที่แสดงความไม่พอใจชนชั้นปกครองของไทย (สุกัญญา ภัทรราชย์. 2523 : 34-38)

สุนทร อภิสุนทรานุกร (2523 : 87-88) กล่าวถึงบทบาทของหมอลำว่าเป็นการละเล่นพื้นเมืองที่สามารถเข้าถึงจิตใจของประชาชนได้เป็นอย่างดี โดยสามารถโน้มน้าวจิตใจของผู้ฟังให้คล้อยตามได้ทุกเรื่อง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องหลักศีลธรรม วรรณคดี ประวัติศาสตร์ และแม้แต่เรื่องการ เมือง

สุพรรณ ทองคล้อย (2524 : 120) กล่าวถึงบทบาทของลำกลอนในการแผ่อิทธิพลไปสู่วงการ เมืองตั้งแต่คราวเกิดกบฏผู้บุญในมณฑลอีสาน ระหว่าง พ.ศ.2444-2445 ซึ่งพวกกบฏผู้บุญได้ใช้ลำกลอนเผยแพร่แผนการของตน และในสมัยต่อ ๆ มาหมอลำกลอนยังเอื้อประโยชน์ต่อการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกทางการเมืองประเภทต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ ซึ่งนับว่าเป็นการลำที่พัฒนาไปตามสมัยนิยมมากที่สุด

อุดม บัวศรี (2526 : 88-93) ได้กล่าวถึงภารกิจของหมอลำในการช่วยเหลือประเทศชาติว่า ในคราวที่ชาติต้องการ หมอลำได้ทำหน้าที่เป็นสื่อสัมพันธ์ของ

คนในชาติ และทำภารกิจให้แก่ทางรัฐบาล เช่น ช่วยล่าโฆษณาให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ชักชวนให้ทำหมันและคุมกำเนิด ชักชวนให้ผูกการร้ายที่อยู่ใต้อาไภ้กลับใจ ชี้แนะให้ชาวบ้านประพฤติดีประพฤติชอบตามหลักศาสนา และให้คติสอนใจแก่คนทุกเพศทุกวัย นับเป็นสื่อสัมพันธ์กับมวลชนได้เป็นอย่างดี และยังช่วยสร้างความสามัคคี ตลอดจนช่วยปลูกฝังคุณธรรมให้แก่ประชาชนโดยอาศัยความบันเทิง เป็นสื่อกลาง

3. การศึกษาโลกทัศน์ทางการ เมืองจากกลอนลำ ผู้วิจัยได้ใช้เอกสารและงานวิจัยของนักวิชาการต่อไปนี้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูล

จารุวรรณ ชรรมวัตร (2523 : 1-98) เสนอแนวคิดจากผลการศึกษาลูกโลกทัศน์ทางการ เมืองในวรรณกรรมมุขปาฐะของอีสาน อันได้แก่ เพลงเด็ก นิทานพื้นบ้าน ญา คำเรียกขวัญ กลอนสอย และหมอลำ พบว่า มีโลกทัศน์ทางการ เมืองปรากฏอยู่ 2 ลักษณะ คือ โลกทัศน์ที่แสดงออกตามอัธยาศัยของแต่ละบุคคล กับโลกทัศน์ที่แสดงออกตามที่ได้รับคำสั่งแนะจากสถาบันของรัฐ จากหน่วยงานบางหน่วยงาน และจากกลุ่มอิทธิพลหรือกลุ่มอุดมคติที่ตนสังกัดอยู่

ถาวร สุปงกช และคนอื่น ๆ (2522 : 142-143) ได้เสนอแนวคิดจากการศึกษาเพลงโคราชในเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ว่า เพลงโคราชได้แสดงถึงโลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อมนุษย์ โลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อธรรมชาติ และโลกทัศน์ที่มนุษย์มีต่อสิ่งเหนือธรรมชาติ และพบว่า เนื้อหาของเพลงโคราชได้สะท้อนถึงเรื่องศาสนา เรื่องกรรม เรื่องอาชีพ การศึกษาอบรม สิ่งแวดล้อม และค่านิยมพื้นฐานของคนโคราช

ปรานี วงษ์เทศ (2524 : 49-66) ได้เสนอแนวทางในการศึกษา เพลงพื้นบ้านในทางมานุษยวิทยาจะจำกัดขอบเขตการศึกษาโดยคำนึงถึงเฉพาะข้อเท็จจริงที่ได้จากการศึกษาภาคสนามเท่านั้น จึงจะทำให้ไขข้อสงสัยในค่านิยมเชื่อ เศรษฐกิจ การเมือง ชีวิตความเป็นอยู่ ทัศนคติ อารมณ์ การใช้เหตุผล และความรู้สึกรีกคิดต่าง ๆ ซึ่งไม่อาจพบได้จากการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ทางสังคมเพียงด้านเดียว

บัญญัติ บริสุทธิ์ (2523 : 98) เสนอแนวความคิดจากผลการศึกษาลูกโลกทัศน์

ของคนไทยจากวรรณคดี คำสอนสมัยสุโขทัยว่า ทำให้ทราบถึงความรู้สึกนึกคิดของคนไทยสมัยสุโขทัยในเรื่องเกี่ยวกับความเชื่อทางศาสนา จริยธรรม การปกครอง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี ภาษา ศิลปะ และความสำนึกทางสังคม

นางพันธุ มณีรัตน์ (2525 : 94) ได้เสนอแนวคิดในการศึกษาสิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม หรือความสัมพันธ์ระหว่างคตินิยมบ้านและวัฒนธรรมในประเด็นที่ว่า คตินิยมบ้านเป็นกระจกส่องให้เห็นวัฒนธรรม เพราะคตินิยมบ้านช่วยอธิบาย และให้รายละเอียดเกี่ยวกับขนบธรรมเนียม ประเพณี สถาบันทางสังคม และเทคโนโลยีต่าง ๆ นอกจากนี้ยังเป็นการแสดงออกของชาวบ้านในค่านิยม เชื่อถือและทัศนคติ

พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2522 : 106) เสนอแนวคิดจากการศึกษาวรรณกรรมการเมืองไว้ว่า วรรณกรรมเป็นผลงานการสร้างสรรคทางความคิดของมนุษย์ในแต่ละยุค ซึ่งแนวความคิดของมนุษย์นั้นจะถูกกำหนดโดยสภาพทางวัตถุ หรือระบบสังคม ซึ่งระบบสังคมจะเป็นที่ลึงสติของระบบการเมือง และระบบเศรษฐกิจ ดังนั้นวรรณกรรมจึงหนีไม่พ้นเรื่องการเมืองไปได้ การที่จะเข้าใจวรรณกรรมจะต้องมองเงื่อนไขหลายอย่างประกอบกัน เช่น ฝีมือ วิชา คว้าเวลา ชนชั้น ยุคสมัย สภาพสังคม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ปัญหาโลกทัศน์อันประกอบด้วยแนวคิด ทัศนคติในการมองโลกทางการเมือง โดยทั่วไปของคนที่เกิดขึ้นในยุคนั้น

สมบัติ จันทรวงศ์ และ ชัยอนันต์ สมุทวณิช (2523 : 274) เสนอแนวคิดจากการศึกษาความคิดทางการเมืองและสังคมไทย จากวรรณกรรมต่าง ๆ ดังนี้

จากการศึกษาอัครคณูสูตร ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ปกครองว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีบุญญาบารมี บทบาทของผู้ปกครองมิได้จำกัดอยู่เฉพาะการเป็นผู้รักษากฎหมาย แต่ยังเป็นผู้รักษาศาสนา และเป็นผู้นำมนุษย์ไปสู่ชีวิตที่มีศีลธรรมด้วย

จากการศึกษาไตรภูมิพระร่วง ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความหมายทางการเมือง ในเรื่องบทบาทและความสำคัญของ พญามหาจักรพรรดิว่า เป็นผู้รู้ในทางธรรมและทางโลก เป็นผู้ทรงธรรมอันประเสริฐ จึงทำให้เป็นผู้มีอำนาจทางการเมือง

จากการศึกษามหาชาติคำหลวง ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความหมาย
ทางการ เมืองว่า ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ เป็นสมัยแห่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง
และความสัมพันธ์ภายในสังคมไทย แต่ปรากฏว่า สิ่งที่สำคัญในการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียว
กัน คือพุทธศาสนา โดยเฉพาะประเพณีการเทศน์มหาชาติ และความเชื่อที่ตามมาทำให้
ความหมายทางการ เมืองของมหาชาติคำหลวงค่อย ๆ ซึมซาบเข้าไปในความรู้สึกนึกคิดของ
คนไทยโดยทั่วไปอยู่ไม่น้อย

จากการศึกษาราชনীติ ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับหลักการปกครองแก่นำ
ว่า ควรนำเอาธรรมมาใช้ในการปกครอง และทำการปกครองโดยยึดหลักความเสมอภาค
คำนึงถึงผลประโยชน์ของกลุ่มชนทุกกลุ่มที่เป็นองค์ประกอบของสังคม เป็นใหญ่ มีใช้ผลประโยชน์
ส่วนตัวของผู้ปกครอง เป็นใหญ่

จากการศึกษาเรื่องพระยาพิชัยเสนา ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประพฤติก
ปฏิบัติตนสำหรับข้าราชการ และผู้ที่เป็นกลไกทางการเมืองการปกครอง ในการบริหารที่สำคัญยิ่ง
ของพระราชาธิบดี ในเรื่องการใช้อำนาจ และการใช้กำลังบังคับ ข้อจำกัดของอำนาจการใช้
หลักชัยหรือจตุรปัจจัยของบ้านเมือง เป็นการนำเอาคุณธรรมและวิธีการปกครองมาสอนเสนาบดี
และผู้ที่เป็นกลไกทางการเมืองการปกครอง

จากการศึกษาเรื่องศรีทนะนไชย พบว่ามีเรื่องอำนาจ ปัญญา และ
ความหมายทางการเมือง โดยเฉพาะการเอาชนะคนด้วยปัญญา

จากการศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองของสุนทรภู่ จากวรรณกรรมต่าง ๆ
ของสุนทรภู่ ได้เสนอแนวคิดอันเป็นผลจากการศึกษาว่า โลกทัศน์ทางการเมืองของกวียอม
สะท้อนความรู้สึกนึกคิดของบุคคลในสังคมได้ไม่มากนักน้อย เพราะกวีทุกคนยอมตกอยู่ภายใต้
อิทธิพลของสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ในยุคสมัยของตนอย่างหลีกเลี่ยง
ไม่ได้ โดยมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะโลกทัศน์ที่เป็นผลรวมของความคิดของบุคคล ในส่วนที่
เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ เป็นสำคัญ

สุธีวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ (2524 : 77) ได้เสนอแนวคิดในการศึกษาองค์ประกอบ

จำมิ่งของวรรณคดีว่า เป็นสิ่งที่แฝงอยู่เกินความตั้งใจของผู้ประพันธ์ อันได้แก่ ทัศนคติ
 ทัศนคติ ประสพการณ์ การศึกษา ค่านิยม โลกทัศน์ของผู้ประพันธ์ รวมทั้งอิทธิพลทาง
 สังคม เช่น ประเพณี วัฒนธรรม ชนชนชาติ สิ่งเห็นธรรมชาติ การเมืองการปกครอง
 เหล่านี้เป็นต้น

4. การศึกษาแนวความคิดทางการเมือง ผู้วิจัยได้ใช้เอกสารของนักวิชาการ
 หลายท่านมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการตีความในเรื่องการเมือง เพื่อเป็นแนวทางในการ
 เก็บข้อมูลภาคสนาม เกี่ยวกับกลอนลำที่แสดงถึงบทบาททางการเมืองในค่านิยม
 นโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน การสื่อแนวความคิดทางการเมืองของประชาชนไปสู่หน่วย
 ราชการ และการสื่อแนวความคิดทางการเมืองจากประชาชนไปสู่ประชาชน ดังนี้

จรรยา สุภาพ และคณะ (2519 : 27) อธิบายเกี่ยวกับสถาบันทางการเมือง
 การปกครองไว้ว่า เป็นสถาบันที่ช่วยให้นมนุษย์สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข โดยมีองค์การ
 และเจ้าหน้าที่คอยควบคุมพฤติกรรมของสมาชิกในสังคม ทั้งในด้านการปกครอง ค่านิยม
 สังคม ศาสนา และค่านิยมการศึกษา

พลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2524 : 10) กล่าวว่า ระบบสังคมเป็นระบอบย่อยของ
 ระบบการเมือง ซึ่งมีปัจจัยในการนำเขา และการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของระบบ คือ
 ความต้องการและการให้การสนับสนุน ความคาดหวังและทรัพยากร การถ่ายทอดวัฒนธรรม
 ทางการเมือง การสรรหาผู้นำทางการเมือง การเรียกร้องผลประโยชน์ การรวบรวม
 ความต้องการ ผลประโยชน์ให้เป็นนโยบายทางการเมือง เลือกรวมทั้งการติดต่อสื่อสารทางการเมือง

หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมการฝึกหัดครู (2520 : 1) ได้ให้นิยามของคำว่า
 "การเมือง" ว่าหมายถึงศิลปะในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ เพื่ออยู่ร่วมกันใน
 สังคม

อคัม พิริยสิงห์ (2529 : 7) อธิบายระบบการเมืองว่า ระบบการเมือง
 ประกอบด้วยหน่วยที่สำคัญ 3 หน่วย คือ

1. เจ้าหน้าที่การเมือง (Political Authorities) ได้แก่
 รัฐบาลและกลไกของรัฐ

2. ระบบการเมืองการปกครอง (Political regime)

แบบหนึ่ง เช่น ประชาธิปไตย เผด็จการ รัฐบาลทหาร ฯลฯ เป็นต้น

3. ประชาคมการเมือง (Political community) ได้แก่ กลุ่มคน

ที่มาอยู่รวมกัน มีความรู้สึกจงรักภักดีต่อหน่วยการเมืองหน่วยเดียวกัน

ลาสเวลล์ และ แคปเปลัน (Lasswell and Kaplan. 1950 : 55)

กล่าวว่า การเมืองคือการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่า 8 ประการ ให้กับคนในสังคม ซึ่งได้แก่ อำนาจ (Power) ความเคารพนับถือ (Respect) ความนิยมชื่นชม (Affection) ความเป็นธรรม (Rectitude) การกินคืออยู่ดี (Well being) ความมั่งคั่ง (Wealth) ทักษะ (Skill) และความรอบรู้ (Enlightment) สิ่งเหล่านี้จะเข้ามามีบทบาทในการเข้าไปกำหนดพฤติกรรมทางการเมืองของมนุษย์

5. การศึกษาซึ่งมีการนำลากลอนไปใช้ในทางการเมือง ผู้วิจัยได้ใช้เอกสารของนักวิชาการต่อไปนี้ ในการตรวจสอบสถานการณ์ทางการเมือง และช่วงเวลาปรากฏในกลอนลำเพื่อความถูกต้องในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากภาคสนาม

ชัยอนันต์ สมุทวนิช (ม.ป.ป. : 132) ได้กล่าวถึงเค้าโครงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 และความขัดแย้งระหว่างพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับคณะราษฎร

ประกอบ ไชยประการ และคณะ (2522 : 1-1189) ได้กล่าวถึงประวัติศาสตร์การเมืองของไทยตั้งแต่สมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เรียงตามลำดับเหตุการณ์ทางการเมือง จนกระทั่งถึงรัฐบาลชุด พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี ในวันที่ 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520 ซึ่งเป็นวันที่ 32 ในรัชกาลปัจจุบัน (รัชกาลที่ 9)

สมบุญ ไพรินทร์ (ม.ป.ป. : 6-108) ได้บันทึกเหตุการณ์ทางการเมืองตั้งแต่วันที่ 24 มิถุนายน 2475 - 25 ธันวาคม 2515 เป็นการบันทึกเหตุการณ์สำคัญ ๆ แต่โดยย่อ ซึ่งช่วยให้นักวิจัยเห็นภาพทางการเมืองของไทยในแต่ละยุคแต่ละสมัยได้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยได้แบ่งการพิจารณาทางการเมืองออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นการอธิบายความและชี้ประเด็นสำคัญประกอบเหตุการณ์ทางการเมือง พอลังเซป ทำให้เข้าใจ และมองเห็นภาพระบบการปกครอง การเมือง การเศรษฐกิจ การบริหารในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475

ตอนที่ 2 สมัยประชาธิปไตย ได้กล่าวถึงการศึกษาของคณะราษฎร และลำดับเหตุการณ์ความเป็นมาทางด้านการเมืองในสมัยประชาธิปไตย เริ่มตั้งแต่การปฏิวัติครั้งแรก วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 - วันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2475 โดยได้แบ่งเหตุการณ์ต่าง ๆ ออกเป็นทั้งหมด 13 ยุค ซึ่งในการแบ่งยุคได้อธิบายเอาเหตุการณ์สำคัญ ๆ เป็นหลัก เช่น ยุคที่ 1 เปลี่ยนแปลงระบบ ยุคที่ 2 บรรจบหัวเลี้ยวหัวต่อ ยุคที่ 3 ส.ส. ประเภทสอง 10 ปี ยุคที่ 4 มีสงครามยึดอายุ ยุคที่ 5 รัฐธรรมนูญล้าสมัย ยุคที่ 6 ไทยหลังสงคราม ยุคที่ 7 รัฐประหารเจ้าน้ำตา ยุคที่ 8 สภาว่าง 40 ยุคที่ 9 ประชาธิปไตยหมุนกลับ ยุคที่ 10 สดับเพรสคอนเฟอเรนซ์ ยุคที่ 11 ร่างเลน 10 ปี ยุคที่ 12 มีรัฐธรรมนูญแบบไทย ยุคที่ 13 อะไร

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับล่ำกลอน

ประวัติความเป็นมาของล่ำกลอน

ล่ำกลอน เป็นเพลงพื้นบ้านอีสานที่มีมานานแล้ว แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าเกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อใด สันนิษฐานว่าคงมีมานานคู่กับการตั้งชุมชน เพราะเป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่จะต้องมีการขับร้อง ซึ่งผูกขึ้นตามภาษาของตน ประกอบกับชาวอีสานเป็นคนเจ้าบทเจ้ากลอน และมีวรรณคดีแพร่หลายอยู่มาก การจารึกเรื่องราวต่าง ๆ ไว้เป็น "คัมภีร์" ซึ่งในระยะแรก ๆ การจารึกเรื่องราวต่าง ๆ จะใช้เหล็กจารึกลงบนไม้ไผ่ที่ตัดเป็นท่อน ๆ ตามความยาวของท่อนไม้ไผ่โดยไม่มีการผ่าซีก วรรณคดีเรื่องใดที่ยาวก็อาจต้องใช้ไม้ไผ่หลายปล้องหลายลำในการจารึกจนกว่าจะจบเรื่อง ทำให้เกิดการเรียกชื่อคัมภีร์ที่จารึกลงบนลำไม้ไผ่ตามลักษณะนามของไม้ไผ่ และชื่อเรื่องที่จารึกลงไปว่าลำ เช่น ลำพระเวสสันดร ลำมหาชาติ ลำกาฬะเกษ ลำสังขสินไชย เป็นต้น

ในสมัยก่อนมากคืออีสานจะมีหมอเว้า (นักพูด) ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสามารถสูงในเชิงการพูดและสามารถจดจำเรื่องราวต่าง ๆ จากคัมภีร์มาเล่าให้ฟังกันอย่างสนุกสนาน เวลาทำงานต่าง ๆ เช่น งานทำบุญวันขึ้นปีใหม่ (งานศพ) และงานมงคลต่าง ๆ ในระยะแรก ๆ จะเป็นการพูดแบบเล่าเรื่องธรรมดา ต่อมาเมื่อได้รับความนิยมมากขึ้น หมอเว้าจึงนำเอาเรื่องราวต่าง ๆ ที่ต้องการพูดหรือเล่าให้คนฟังมาเรียบเรียงถ้อยคำให้มีความไพเราะ มีสัมผัสคล้องจองกันไป ในตอนแรก ๆ จะเป็นการตกแต่งถ้อยคำสั้น ๆ ให้มีลักษณะพิเศษไปจากการพูดธรรมดา เรียกว่า "ยาบ" ต่อมาจึงมีการสร้างถ้อยคำให้ยาวขึ้น มีความไพเราะและมีความหมายลึกซึ้งกินใจเรียกว่า "ฉญา" ต่อจากนั้นได้มีการนำเอาฉญามาร้อยกรองให้มีความไพเราะยิ่งขึ้น แล้วนำไปพูดขยันท่านองสูง ๆ คำ ๆ ประสานกับเสียงแคน ทำให้เกิดความไพเราะนุ่มนวล

กว่าการพุทธธรรมคา (พิมพ์ รัตนคุณสาสน์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เส่งยม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านซอยสวัสดิ์ ถนนมิตรภาพ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ.2530) ส่วนพวกหมอเว้าที่เคยบวชเรียน มีความรู้ทางภาษาบาลีเป็นอย่างดี ก็มักจะนำเอาเรื่องราวต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญทางศาสนาที่เป็นเรื่องยาว ๆ เรียกว่า "ลำ" เช่น ลำพระเจ้าสิบชาติ ลำพระเวสสันดรมาพูดใหญ่ฟังฟัง ควยทวงทำนองสูง ๆ คำ ๆ คลอกับเสียงแคน หมอเว้าจึงได้ชื่อใหม่ว่า "หมอลำ" (กรมศิลปากร. 2521 : 3-7)

เพื่อให้ผู้ฟังได้รับความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการฟังมากยิ่งขึ้น หมอลำในสมัยต่อมาได้ฝึกฝนลีลาในการพูดโดยการใส่อารมณ์ให้เหมาะสมกับบทที่จะเล่า เช่น บทโศก บทรัก ตลอดจนการแสดงท่าทาง และทำเสียงสูง ๆ คำ ๆ ตามบทพร้อมทั้งแสดงเป็นตัวท้าว (ตัวพระ) ตัวนาง และตัวละครทุกตัวในเรื่อง โดยไข่มุแสดงคนเดียวตั้งแต่ต้นจนจบเรื่อง ใช้แคนเป็นเครื่องดนตรีประกอบ เรียกหมอลำประเภทนี้ว่า "หมอลำพื้น" ซึ่งเชื่อว่าเป็นการลำที่เกิดขึ้นก่อนการลำประเภทอื่น ๆ ทั้งหมด (พระอริยานุวัตร เขมจารีเถระ. 2519 : 1-2)

ลำกลอน เป็นการลำที่ลำโดยไข่มุทกลอน มีผู้ลำหรือหมอลำเพียง 2 คน อาจเป็นผู้ชายล้วน ๆ หรือผู้ชายกับผู้หญิงลำโต้ตอบกัน จากการศึกษาคนควาจากเอกสารและการสัมภาษณ์จากกลุ่มวิทยากรผู้ใหญ่ชอมูล เชื่อว่าลำกลอนน่าจะพัฒนามาจาก 2 ทาง คือ การลำโจทย์แก่ และการลำเกี้ยว

1. การลำโจทย์แก่ เป็นการลำแบบถาม-ตอบกันระหว่างหมอลำ 2 คน ในระยะแรก ๆ ผู้ลำจะเป็นผู้ชายล้วน ๆ เวลาแสดงมักจะยืนบนลานดิน ยังไม่มีการสร้างเวทีสำหรับแสดง การลำโจทย์แก่นี้ ได้รูปแบบมาจากการเทศน์โจทย์ของพระภิกษุสงฆ์ 2 รูป หรือหลาย ๆ รูป ซึ่งเป็นวิธีการถ่ายทอดเนื้อหา หรือเรื่องราวต่าง ๆ ทางศาสนา และจริยธรรมไปสู่ผู้ฟังในลักษณะการเจรจาถาม-ตอบ กันของพระภิกษุทั้งหลาย ส่วนการลำโจทย์แก่นั้น เป็นการแสดงเนื้อหาสาระทั้งทางคคิโลกและคคิธรรมไปสู่ผู้ฟัง โดยการลำถาม-ตอบกันของหมอลำจุดประสงค์ในการลำ นอกจากจะลำเพื่อความบันเทิงแก่ผู้ฟังแล้ว ยังเป็นการลำเพื่อประชันขันแข่งกันในเรื่อง ชุมิปัญญาของหมอลำที่ลำควย หากหมอลำคนใดตอบคาคถามฝ่ายตรงกันข้ามไม่ได้

ทองลงจากเวทีเล็กลำในคราวนั้น ๆ ไปเลยก็ได้ และเข้าใจว่าการลำโจทย์แก่นี้ เกิดขึ้น
ครั้งแรกในแถบจังหวัดขอนแก่น ร้อยเอ็ด กาฬสินธุ์ และมหาสารคาม

ในช่วงที่การลำโจทย์แก่นกำลังได้รับความนิยมอยู่นั้น ได้มีผู้คิดรูปแบบการลำใน
ลักษณะเดียวกันนี้ขึ้น นั่นคือการลำ "ชิงชู้" ซึ่งเป็นการลำปะทะคารมกันเพื่อชิงหญิงสาว
หรือชิงชิงคู่รักกันมี 2 ลักษณะ คือ

1. ลำชิงชู้ เป็นการลำที่ประกอบด้วยผู้ชาย 2 คน กับผู้หญิง 1 คน โดย
ผู้ชายทั้ง 2 คน จะทองแสดงให้เห็นถึงความเก่งกลาสามารถตลอดจนฐานะความร่ำรวยของ
ตนเองให้เป็นที่ประจักษ์ เพื่อฝ่ายหญิงจะได้พึงพอใจและตัดสินใจเลือกตนไปเป็นคู่ครอง

2. ลำสามเกลอ หรือบางที่เรียกว่า "ลำสามสิ่งชิงนาง" เป็นการลำที่
ประกอบด้วยผู้ชาย 3 คน กับ ผู้หญิง 1 คน โดยผู้ชายคนหนึ่งสมมติตนเป็นพ่อค้า คนหนึ่งสมมติ
เป็นชาวนา และอีกคนหนึ่งจะสมมติตนเองเป็นข้าราชการ หมอลำชายทั้ง 3 คน จะพยายาม
แข่งขัน หรือประชันคารมกัน ซึ่งต่างฝ่ายก็จะพยายามหยิบยกข้อดีเกี่ยวกับอาชีพที่สมมติขึ้นของ
ตนเองมาอวดตลอดจนการคิดหาเหตุผลมาสนับสนุนต่าง ๆ นานา เพื่อที่จะเอาชนะใจฝ่ายหญิง
ให้ตัดสินใจเลือกตนเองเป็นคู่ครอง

การลำชิงชู้ นี้ ได้รับความนิยมอยู่เพียงชั่วระยะเวลาสั้น ๆ ก็เสื่อมความนิยม
ไป เนื่องจากผู้ฟังนิยมฟังลำที่เกี่ยวข้องสนุกกว่า และประกอบด้วยเมื่อหมอลำฝ่ายหญิงแต่งงานมี
ครอบครัวไปแล้ว ก็มักจะเลิกอาชีพหมอลำชิงชู้ไปทำหน้าที่เป็นแม่บ้าน เพราะสังคมอีสานไม่
ยอมรับเรื่องส่งเสริมให้ผิดศีลธรรม

2. การลำเกี่ยว ลำเกี่ยว เป็นการลำในทำนองเกี่ยวพาราสิกัน ระหว่างหมอลำ
ชาย-หญิง เข้าใจว่าลำเกี่ยว มีต้นกำเนิดมาจากจังหวัดอุบลราชธานี และทางตอนใต้ของประเทศ
ลาว (สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ปัจจุบัน) ลำเกี่ยวมักจะใช้คำฉญา ซึ่งเป็นสำนวน
พูดที่ใช้ในการเกี่ยวพาราสิกัน หรือที่เรียกว่า "ฉญาเกี่ยว" เป็นหลัก (เจริญชัย ชนไฟโรจน์.

2526 : 6-10)

จากหลักฐานที่กล่าวมาข้างต้น เป็นข้อมูลที่ยืนยันได้ว่า ลำกลอน เป็นการลำที่

เกิดจากการผสมผสานแนวคิดและวิธีการจากการเทศน์ใจของพระภิกษุสงฆ์ กับ การพุดมญา
 เกี่ยวของชาย-หญิง นำมาดัดแปลงเป็นการขับร้องเป็นทำนองลำ โดยใช้แคนเป็นเครื่องดนตรี
 ประกอบเพียงชิ้นเดียว

การแสดงลำกลอนในช่วงของการลำเกี้ยวนี้ เริ่มมีการสร้างเวทีสำหรับการแสดง
 ซึ่งเวทีที่ใช้แสดงลำกลอน มักเป็นเวทีรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ยกพื้นสูงประมาณ 1.50 เมตร กว้าง
 3 เมตร และยาว 3 เมตร ยกหลังคาสูงจากพื้นเวทีประมาณ 3 เมตร หลังคาอาจมุงด้วยก้าน
 มะพร้าว ใบตาล หรือผ้าก็ได้ ผู้ฟังสามารถชมลำกลอนได้ชัดเจนทั้งสี่ด้านของเวทีแสดง ส่วน
 เนื้อหาสาระของกลอนลำในยุคแรก ๆ มักจะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวกับหลักธรรมคำสั่งสอนของ
 พุทธศาสนา ซึ่งได้รับความนิยมสูงสุดในระยะหนึ่ง ต่อมาเมื่อผู้หญิงเข้ามามีบทบาทในการแสดง
 ลำกลอน ลำกลอนก็เริ่มเปลี่ยนเนื้อหาเป็นเรื่องความรักมากขึ้น โดยเฉพาะในยุคของการลำ
 เกี้ยว ผู้ฟังหันมานิยมเพลงรักที่สนุกสนานมากขึ้น ซึ่งเป็นการลำเกี้ยวกันระหว่างหมอลำชาย-หญิง
 มากกว่าที่จะฟังการลำที่เกี่ยวกับความรู้ทางวิชาการ

ปัจจุบัน ลำกลอน เป็นการลำที่สามารถเสนอเนื้อหาสาระไปสู่ผู้ฟังได้หลายสาขา ทั้ง
 ทางคดีโลก และทางคดีธรรม ทางคดีโลกได้แก่การเสนอเนื้อหาสาระเกี่ยวกับ ระบบเศรษฐกิจ
 การศึกษา สังคม การเมือง การปกครอง และความรู้ในเชิงวิชาการต่าง ๆ ส่วนทางคดีธรรม
 ได้แก่ การเสนอสาระความรู้เกี่ยวกับ ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม การประพฤตินิติบุคคล
 ในสังคม เป็นต้น จะเห็นว่าลำกลอนเป็นเพลงพื้นบ้านอีสานที่มีมานาน และสามารถเสนอเนื้อหา
 สาระที่ทันสมัยต่อผู้ฟังได้เป็นอย่างดีทุกยุคทุกสมัย ปัจจุบันลำกลอนได้มีการประยุกต์สู่ลำในการลำ
 โดยการแทรกเพลงลูกทุ่งที่กำลังอยู่ในความนิยมเข้าไป และมีการเต้นจังหวะคิสรโก๊ประกอบ
 ทำให้คึกคักสนุกสนานยิ่งขึ้น นับเป็นเพลงพื้นบ้านที่สามารถรับใช้สังคมในด้านความบันเทิงและใน
 ลักษณะของสื่อพื้นบ้านได้เป็นอย่างดีจนตราบเท่าทุกวันนี้

องค์ประกอบของการแสดงล่ากลอน

การแสดงล่ากลอนประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่ ผู้แต่งกลอนล่า
กลอนล่า หมอล่ากลอน หมอแคน แคน

1. ผู้แต่งกลอนล่า

เป็นบุคคลที่มีบทบาทอันสำคัญในการเสนอแนวคิดทางการเมือง และเนื้อหา
สาระต่าง ๆ ในกลอนล่า บางครั้งผู้แต่งกลอนล่าอาจเป็นหมอล่าด้วยก็ได้ แต่ก็มีจำนวนไม่น้อย
ที่ผู้แต่งกลอนล่าไม่ได้มีอาชีพเป็นหมอล่าโดยตรง หากแต่เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และ
มีความสนใจเป็นพื้นฐาน จึงแต่งกลอนล่าให้หมอล่านำไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ ดังนั้นจึงถือว่า ผู้
แต่งกลอนล่าเป็นบุคคลกลุ่มหนึ่ง ที่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการถ่ายทอดแนวความคิดต่าง ๆ ไปสู่
กลุ่มผู้ฟัง โดยใช้ล่ากลอนเป็นสื่อ

คุณสมบัติที่สำคัญของผู้แต่งกลอนล่า ได้แก่

1.1 เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องภาษา และฉันทลักษณ์ในการ
แต่งคำประพันธ์เป็นอย่างดี การรู้จักเลือกถ้อยคำ สำนวน และรูปแบบที่เหมาะสมในการประพันธ์
เพื่อสื่อความหมายที่มีประสิทธิผลในกลอนล่า อันจะนำไปสู่เป้าหมายที่ต่องการในการ เสนอแนวคิด
นั้น เป็นสิ่งสำคัญยิ่งเพราะนอกจากให้คุณค่าทางด้านสังคมแล้ว ยังให้คุณค่าทางด้านวรรณศิลป์
อีกด้วย

1.2 ต้องเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องท่วงทำนองในการล่าเป็นอย่างดี เพราะ
ในการแต่งกลอนล่าแต่ละกลอนนั้น ผู้แต่งกลอนล่าจำเป็นต้องกำหนด จังหวะ และท่วงทำนอง
ที่จะใช้ในการล่าแต่ละบทกลอนลงไปด้วย ซึ่งจะช่วยให้หมอล่าสามารถท่องจำบทกลอนได้ดียิ่งขึ้น

1.3 เป็นผู้รักการค้นคว้า นักแต่งกลอนล่าที่ดีจะต้องเป็นผู้มีนิสัยรักการ
ศึกษาค้นคว้า เพื่อให้เป็นผู้ที่มีความรู้ทั้งทางคดีโลกและทางคดีธรรม ซึ่งจะทำให้การเสนอเนื้อหา
สาระในกลอนล่าถูกต้องและสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เป็นจริงในสังคม เพื่อให้ผู้ฟังเกิดความ
เชื่อถือศรัทธาและสนใจที่จะฟังล่ากลอนมากยิ่งขึ้น แหล่งค้นคว้าที่สำคัญ ได้แก่ หนังสือ ตำรา

หนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ เป็นต้น

1.4 เป็นผู้มีความรู้ในทฤษฎีการถ่ายภาพทอความรู้อีกคิด โดยเฉพาะแนวความคิดทางการเมือง ซึ่งเป็นข้อเท็จจริงในสังคม ผู้แต่งกลอนลำจำเป็นต้องใช้เทคนิคลีลาในการนำเสนอ เพื่อหลีกเลี่ยงการขัดแย้งกับบุคคลที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์นั้น ๆ

2. กลอนลำ

กลอนลำหมายถึงบทกลอนที่หมอลำใช้ลำ มีลักษณะเป็นบทร้อยกรองพื้นถิ่น ซึ่งเน้นสาระ ความหมาย และความไพเราะของบทกลอนเป็นสำคัญ

ประเภทของกลอนลำ การจัดประเภทของกลอนลำ มีวิธีการจัดหลายวิธีการด้วยกัน ได้แก่ การแบ่งตามลักษณะเนื้อหา การแบ่งตามท่วงทำนองทั่วไป การแบ่งตามท่วงทำนองของท้องถิ่น ดังนี้

2.1 การแบ่งกลอนลำตามลักษณะของเนื้อหา แบ่งออกเป็น 5 ประเภท

คือ

2.1.1 กลอนเกี่ยว หมายถึงกลอนลำที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการขอความรัก เป็นกลอนลำที่ใช้ลำเพื่อเกี่ยวพาราสีระหว่างหมอลำชาย-หญิง

2.1.2 กลอนนิทาน หมายถึงกลอนลำที่เสนอเรื่องราวจากนิทานพื้นบ้านและนิทานชาดกต่าง ๆ เช่น พุทธประวัติ ส่วนนิทานพื้นบ้านเหล่านี้ ได้แก่ เรือเฆมาแดงนางไอ่ กาพะเกษ ขูลุนางอ้ว ลั้งขลิบไชย ฯลฯ เหล่านี้เป็นต้น

2.1.3 กลอนศีลธรรม หมายถึงกลอนลำที่มุ่งเน้นในการสอนศีลธรรมจริยธรรมแก่ผู้ฟัง เช่นกลอนลำเกี่ยวกับการรักษาศีลห้า ศิลปะตกลอนลำเกี่ยวกับอิทธิบาทสี่ พรหมวิหารสี่ และเรื่องเกี่ยวกับนรก-สวรรค์ เป็นต้น

2.1.4 กลอนวิชาการ หมายถึงกลอนลำที่เสนอความรู้ทางวิชาการในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความรู้เกี่ยวกับวิชาภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วรรณคดี วิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ การเมืองการปกครอง เป็นต้น

2.1.5 กลอนพรรณนาธรรมชาติ หมายถึงกลอนลำที่เป็นบทพรรณนาธรรมชาติ

เช่น บทชนบท ชมไม้ ชมป่า ชมเขา ฯลฯ

2.2 การแบ่งกลอนลำตามท่วงทำนองทั่วไป แบ่งออกเป็น 4 ประเภท
ได้แก่

2.2.1 ลำทางสั้น เป็นท่วงทำนองลำแบบเนื้อเต็ม ไม่มีการเอื้อนเสียง ความสั้นยาวของพยางค์ต่างๆ ในกลอนลำจะสม่ำเสมอโดยตลอด ส่วนมากจะใช้ในการลำเพื่ออธิบายความ เช่น เลานิทาน เล่าเรื่องในวรรณคดี ชมธรรมชาติ เสนอเนื้อหาสาระทางวิชาการเกี่ยวกับ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วรรณคดี ธรรมะ การเมืองการปกครอง เป็นต้น

2.2.2 ลำทางยาว เติมเรียกกลอนอ่านหนังสือ ต่อมาเรียกว่า ลำล่องชอง (ลำล่องโขง) หรือลำล่อง เป็นกลอนลำที่มีจังหวะลีลาช้า มีการเอื้อนเสียง ส่วนมากเป็นการลำเพื่อเสนอนิทานพื้นบ้าน ลายอ่านหนังสือ การรำพันถึงความรัก ความอาลัย และความคิดถึง ใช้ลำเมื่อต้องการแสดงถึงอารมณ์โศกเศร้า คร่ำครวญ ผิดหวัง การอวยพร การยกย่องสรรเสริญบุคคล และใช้ในการลำลา เป็นต้น

2.2.3 ลำเตี้ย เป็นกลอนลำที่มีท่วงทำนองและจังหวะเร็ว เป็นทำนองลำเบ็ดเตล็ดที่ได้รับความนิยมในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ส่วนใหญ่จะใช้ในการลำเกี่ยวพาราสี และเสนอสาระที่ต้องการเสนอเฉพาะกิจ เช่น เตี้ยอีสานเขียว เตี้ย ก.ส.ช. เตี้ยเทอศพระเกียรติ ฯลฯ ส่วนท่วงทำนองในการลำมีอยู่ 4 ทำนอง คือ เตี้ยโขง เตี้ยพม่า เตี้ยธรรมคา และเตี้ยหัวโนนตาล

2.2.4 ลำเพลิน เป็นกลอนลำที่มีท่วงทำนอง และจังหวะครึกครื้น สนุกสนาน เป็นทำนองสมัยใหม่ที่ได้รับความนิยมจากคนตรีตะวันตก กลอนลำเพลินได้มีการประยุกต์ให้ทันสมัย บางครั้งมีการแทรกเพลงไทยลงไปด้วยเป็นจังหวะที่มีลีลาตื่นเต้นเร้าใจ

2.3 การแบ่งกลอนลำตามท่วงทำนองของท้องถิ่น เป็นการแบ่งตามวิธีการร้อง หรือสำเนียงการร้องเฉพาะท้องถิ่น แบ่งออกเป็น 4 วาด (ทำนอง) คือ

2.3.1 วาดอุบล ท่วงทำนองของกลอนลำมีจังหวะค่อนข้างช้า และยึดใช้ในการลำทางยาว มักจะขึ้นต้นการลำด้วยการเลานิทาน ต่อจากนั้นจึงจะเสนอสาระความรู้ต่าง ๆ

งานวิชาการ งานการศึกษา การสาธารณสุข การเมืองการปกครอง ฯลฯ และมีที่จะจบการลำ
ควยลีลาของการลำเกี่ยวเสมอ

2.3.2 วาควอนแกน ท่วงทำนองจังหวะและลีลาในการลำ จะ
กระชั้น และเร็ว จังหวะไม่คอยแน่นอน ใช้ในการลำปะทะคารม และอธิบายความรู้ต่าง ๆ
การลำวาควอนแกนมักขึ้นต้นควยการลำเกี่ยว แล้วตามควยกลอนลำที่เสนอสาระความรู้ต่าง ๆ

2.3.3 วาควพิไชยสง เป็นการลำที่มีท่วงทำนอง จังหวะ ลีลา เร็ว
ไหลลำเมื่อต้องการ เคนเรื่อง (เล่าเรื่อง) ต่าง ๆ

2.3.4 วาควุเขียว เป็นท่วงทำนองและลีลาในการลำที่ไพเราะ
อ่อนหวาน เหมาะสำหรับการลำเกี่ยวมากที่สุด

ฉันทลักษณ์ของกลอนลำ

รูปแบบทางฉันทลักษณ์ของกลอนลำ มีอยู่ 5 รูปแบบ คือ

1. กลอนเจ็ดคำ หรือที่เรียกว่า "กาพย์" ปกติฉันทลักษณ์ในการ
แต่งคำประพันธ์ของอีสาน หากจำนวนคำที่ใช้ในการแต่งแต่ละวรรคไม่ถึง 8 คำ ไม่เรียกว่า
"กลอน" แต่เรียกว่า "กาพย์" ในที่นี้ขอใช้คำว่า กลอน เพื่อให้เป็นระบบเดียวกันทั้งหมด
ในการแต่งกลอนลำ กลอน 7 คำ นิยมแต่งปนกับกลอน 8 คำ และกลอน 9 คำ

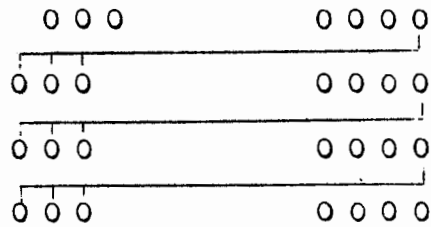
1.1 ลักษณะทางฉันทลักษณ์ของกลอน 7 คำ

กลอนลำ 1 คำกลอน แบ่งออกเป็น 2 วรรค คือ วรรคหน้า
3 คำ วรรคหลัง 4 คำ กลอนลำหนึ่ง ๆ จะมีความยาวเท่าใดก็ได้ไม่จำกัด ขึ้นอยู่กับเนื้อหา
สาระที่ต้องการจะเสนอ

1.2 ลักษณะการส่งสัมผัส กลอน 7 คำ มีลักษณะการส่งสัมผัส

3 แบบ คือ

1.2.1 คำสุดท้ายของวรรคหลังของคำกลอนแรก สัมผัสคำที่
1, 2 หรือ 3 วรรคหน้าของคำกลอนต่อไป

๖๑๖

ตัวอย่าง

เค็๑นสาม๑ค๑ย	ล๑มว๑ยพั๑ทห๑ว
เค็๑นสี่๑ค๑ย	อ๑อ๑ยอ๑นอ๑ย
เค็๑นห๑าค๑ย	ค๑ยค๑ยฝ๑นฮ๑ำ
จ๑ำเบ็๑นทุ๑กข๑	ถิ๑นท๑งเฮ๑านี้
มี๑น๑นอ๑ย	ถิ๑นกล๑ยห๑มก๑ไ๑
โล๑กค๑มไ๑	เฮ๑าน๑ีท๑งก๑น
สุ๑ขทุ๑กข๑น	มี๑อ๑ยนำ๑ยค๑
จ๑้วคว๑ายอ๑ค	บ๑ท๑ก๑นเว๑า

๖๑๖

(พิมพ์ รัตนคุณสาสน์)

1.2.2 คำสุกทหายวรรคหลังของคำกลอนแรก สัมผัสกับคำ

ที่ 3 วรรคหลังของคำต่อไป

0 0 0	0 0 0 0
0 0 0	0 0 0 0
0 0 0	0 0 0 0
0 0 0	0 0 0 0

รูป 1

ตัวอย่าง

จำไว้นะ ขางหน้าหน้า ขางหน้าสี่ สัมผัสเชิง ไฉจำไค โบราณถือ	มวลกายย์เจ็คคำ สามคำถวนถ คำบกลายเกิน คำสามจำไว เขียนมอ เขามือ เจ็คคำวากาพย์
--	--

รูป 1

(พิมพ์ รัตนคุณสาสน์)

1.2.3 แบบไม่บังคับสัมผัส หรือแบบหึ่งสัมผัส กล่าวคือ คำสุดท้ายวรรคหลังของคำกลอนแรก สามารถส่งสัมผัสไคตั้งแต่คำที่ 1-7 คำใดคำหนึ่งหึ่งวรรคหน้าและวรรคหลังของคำกลอนต่อไป หรืออาจจะไม่ส่งสัมผัสกับคำใดของคำกลอนต่อไปเลยก็ได้

0 0 0	0 0 0 0
0 0 0	0 0 0 0
0 0 0	0 0 0 0
0 0 0	0 0 0 0

๖๑๖

ตัวอย่าง

พำของฮำ	ฝนหน้าลงมา
พวกเฮ็ดนา	สกลใส่ใจขึ้น
สาวอนหลับ	ในส่วมกะทัน
พวกญูเฮา	ลูกชู้เตบมือ
สาวคำฮาง	หัวเตอะหัวเกิน
เฮาบ่านโต	ทางเฮาบ่านเพิน
เฮาบ่านเพิน	นั่งภาวันนา
เฮาบ่านโต	กิ่งแขนเมือมา
ไปค่านา	เฮาเอยลุดลุด
ปุกฮอชุก	โคเดหาหลาน
คาสงสาร	ชานาชาวไร

๖๑๖

(พิมพ์รัตนคุณสาสน์)

2. กลอนแปดคำ กลอนแปดคำล้วน ๆ ผู้แต่งกลอนลำในสมัยปัจจุบัน
นี้ไม่นิยมแต่งแต่ก็นำไปแต่งกับกลอน 8 คำ และกลอน 9 คำ เนื่องจากต้องการกระโดดเสียง

ให้เข้ากับจังหวะของแคน และลีลาท่าทางแสดงของหมอลำ ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกสนุกสนาน
 คึกคักยิ่งขึ้น

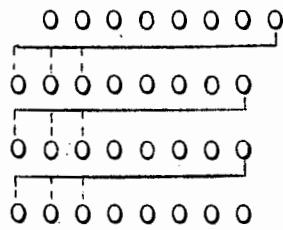
ลักษณะบังคับทางนั้นลักษณะของกลอนแปด

จำนวนคำในแต่ละวรรคมี 8 คำ ไม่จำกัดความยาวในแต่ละ

บทกลอน ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระ

การลงสัมผัส คำสุดท้ายของวรรคแรก สัมผัสกับคำที่ 1, 2,

3 หรือ 4 ของวรรคต่อไป

ฟังเคอหลาสาวไทยนาเนื่อกำ

หมอลำมักนอนนอนให้ไสหมอน

พิศคอยากซอนนอนฮวม เคียงหนู

ขอขันชฎาจิงไคนอนอง

เงินอายุชาวลำมีแดง

พี่ขอเล่าแจ้งเพียงนี้สุฟัง

ให้คิดเบิ่งบางทางพี่วแม็ก

หนักใจคิค้อย่าง เคียวมีแมงค

แลงแลงคอยพินอนคอยควง เปลา

บไคฮวม เจาตายแลวบวาง

ฟิลิม่าง เอาจมนอับฮับ

จนนางตายคัมภีร์มเหศวร เต็มเต็ยงอ้าย
 หมายมาชอนชอนอนนำโลกทาง
 บ่มีเงินจางเลยอย่างทางไป
 (พิมพ์ รัตนคุณศาสตร์)

3. กลอนเก้าคำ กลอน 9 คำ เป็นรูปแบบต้นหลักของกลอนลำที่มีรูปแบบค่อนข้างแน่นอน คือ กลอนลำ 1 บาท จะมี 4 คำกลอน แต่ละคำกลอนจะประกอบด้วยคำ 9 คำ แบ่งเป็น 2 วรรค คือ วรรคหน้า 5 คำ วรรคหลัง 4 คำ คำสุดท้ายของคำกลอนที่ 2 และคำสุดท้ายของคำกลอนที่ 3 มักจะเป็นเสียงเอก หรือเสียงสามัญ ส่วนคำสุดท้ายของคำกลอนที่ 4 มักจะเป็นเสียงโท

0 0 0 0 0	0 0 0 0	
┌───────────┐		
0 0 0 0 0	0 0 0 0	เสียงเอก, เสียงสามัญ
┌───────────┐		
0 0 0 0 0	0 0 0 0	เสียงเอก, เสียงสามัญ
┌───────────┐		
0 0 0 0 0	0 0 0 0	เสียงโท

ตัวอย่าง

ฟังเสียงกาเวาฮอง	โตเวทาคู
พี่ชายคิคอชอุ	นอนให้ใส่เต็ยง
ไคยีนฟ้าฟาคเป็รียง	เสียงหน้าทางบน
หัวใจของชายวน	สำปานหมาวอ
คิคนาพอพอกลม	มือกมกำหงอน
นอนกะหลับไค	ใจบ่มีเห็น

หัวใจของพินัน	ป่วนนั้นแปรปรวน
พอลานกับไฟควัน	โงละองฟองฟุ้ง
โมหะหลงจิตหลม	หลงระงมวายุวน
บุญพิชายชางกอม	คองนองบพัน
คิดมาเห็นโลกกลัน	หัวใจสั่นเหี้ยเหี้ย
ปานพิชายเห็นเสื่อ	อยู่กลางคองคาว
มาเห็นสาวใจกลม	สูใจรังหลน
ใจของคนชางกิน	เป็นเหม็กสาว
มันโลกจูบจาวจาว	ปานวาวติกลม
มันบสมความคึด	ผีปานจูงชาง

(จิมพ์ รัตนคุณสาสน์)

4. คำกลอนเจ็ดคำ แแปคคำ และเกาคำ ปนกัน ไค่แกกลอนลำที่
 ๗ แต่งกลอนลำไค่นำเอารูปแบบของกลอนลำ 7 คำ กลอน 8 คำ และกลอน 9 คำ มาแต่ง
 ปนกัน

รูปแบบทางฉันทลักษณ์ของกลอนลำชนิดนี้ กลอนลำ 1 คำกลอน
 จะใช้คำประมาณ 7-9 คำ โดยแบ่งออกเป็น 2 วรรค คือ วรรคหน้ามีประมาณ 3-5 คำ
 วรรคหลังมีประมาณ 4 คำ

การส่งสัมผัส คำสุดท้ายของวรรคหลังของคำกลอนต้น สัมผัส
 กับคำที่ 1, 3 หรือ 5 วรรคหน้าของคำกลอนต่อไป บางครั้งการส่งสัมผัสอาจคลาดเคลื่อน
 จากตำแหน่งดังกล่าวได้ ขึ้นอยู่กับจังหวะการพูดลมหายใจของหมอลำที่ลำ ความยาวของ
 บทกลอนไม่จำกัด ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระที่ต้องการ เสนอ

	0 0 0	0 0 0 0
0 0 0 0 0		0 0 0 0
	0 0 0	0 0 0 0
0 0 0 0 0		0 0 0 0
	0 0 0 0	0 0 0 0
0 0 0 0 0		0 0 0 0
	0 0 0	0 0 0 0
0 0 0 0 0		0 0 0 0
0 0 0 0 0		0 0 0 0

กาลา

ตัวอย่าง

ฟัง เกอ เจา
 คี เกน อบา คิน
 ซอย และ เจา
 ปาง เต กิก คำ บรรพ
 เฮา มี นาม เซอ
 กอ เต กก เกาก
 อยู่ ทิศ ไต
 คิน นคร นาน เจา
 สัน โล พาทัง
 อยู่ ทาง ทอน ทิศ ไต
 ถิ่น แห่ง นี้

ไทย ลาว นอง ฟี่
 คี แลว หมู เฮา
 เต เกา พง กั พัน ช
 เนา พัน ชู เฮา น
 เครือ กอก กกอ
 เฮา น ซอ ไต
 คี ตตอ เมือง จิน
 ถิ่น เฮา เคิม ตัง
 เวียง รัง ชิน ไส
 เหนือ นน แฉน จิน
 มี ษอ วาน นาน เจา

ประวัติของไทรเฮา
ไทรนานเจ้า
ประวัติศาสตร์เวา

เล่าเรียนเขียนไว
จำเอานามเกา
เขียนไวอ่านเห็น

(พิมพ์ รัตนคุณสาสน์)

5. กลอนลำแปดคำ และเก้าคำ ปั่นกัน ไค่แกกลอนลำที่ผู้แต่ง
กลอนลำไค้นำเอารูปแบบของกลอน 8 คำ และกลอน 9 คำ มาแต่งปนกัน

รูปแบบทางฉันทลักษณ์ของกลอนลำชนิดนี้ กลอนลำ 1 คำกลอน
จะใช้คำประมาณ 8-9 คำ โดยแบ่งออกเป็น 2 วรรค คือ วรรคหน้า 3-5 คำ วรรคหลัง
4-5 คำ

การส่งสัมผัส คำสุดท้ายวรรคหลังของคำกลอนต้น สัมผัสกับ
คำที่ 3 หรือคำที่ 5 วรรคหน้าของคำกลอนต่อไป

ความยาวของบทกลอนไม่จำกัด ขึ้นอยู่กับเนื้อหาสาระของ
กลอนลำ

0 0 0	0 0 0 0 0

0 0 0 0 0	0 0 0 0

0 0 0	0 0 0 0 0
0 0 0 0 0	0 0 0 0
0 0 0	0 0 0 0 0
0 0 0 0 0	0 0 0 0 0

ตัวอย่าง

เป็นคนนี้
 ไฉนหาซื้อได้
 คึกเบิ่งเจ้า
 บว่าหญิงหรือชาย
 ครุสอนไว้
 ควรจจจำจื่อไว้
 ผู้คึกคั่น
 ถือทริฐตามใจ
 บมีทางคีไค
 เห็นแต่ตายชอมหลอม
 พวกหมูเจ้า
 หาปัญญาความคิด
 ไฉนเขาคิน
 มีแต่ตายบับขำ
 คึกเบิ่งเมื่อ
 อติเตกอลัง
 ยังมีหลวงตาเฒ่า
 พระวินัยบอยู่
 อยู่ลา ๆ
 จึ่งไคพางัวเฮ็ด
 หลวงตาเฒ่า
 ปลุกหมากแดงปลอยไว้

หาเอาสีมาใส่
 คนนั้นโง่เขลา
 คนเอาต่างกันหลาย
 ต่างกันฉันรู
 ไฉนฟังแล้วควรฮ่ำ
 ไทโยเจ้าอย่าฝัน
 ใจหมอบฟังไฉ
 ผู้เคียวโตอ้าง
 ชอมไปเห็นงาย
 ยอมแพหมูเขา
 มาเรียนเล่าศึกษา
 ไล่โตหังสิ้น
 บหากินตกท่า
 สู้เชือซัวเสีย
 ปางกอนตอนหลัง
 ลวงมานานชา
 เอาจัวเป็นคู
 คีลหามหา
 บมีคำพอเม็ค
 ไรแดงแดงเขา
 เม่าจัวกะลุ่มไร
 ตายหังสุขุม (ขำ)
 (พิมพ์ รัตนคุณสาสน์)

3. หมอลำกลอน

หมอลำกลอน หมายถึงหมอลำผู้ชายและหมอลำผู้หญิง ที่ลำคู่กัน ในสมัยก่อนหมอลำมักจะเชิญชายฉกรรจ์ ในการแสดง ในยุคที่เป็นการล่าโจทภัยแก่ ทอมาเมื่อผู้หญิงเข้าไปมีบทบาทในการลำ จึงทำให้ผู้หญิงนิยมที่จะฟังลำกลอนที่หมอลำผู้ชายลำคู่กับหมอลำหญิงมากกว่าที่จะฟังหมอลำผู้ชายล้วน ๆ ดังนั้น ในปัจจุบันนี้การแสดงลำกลอนจึงเป็นการแสดงการลำคู่กันของหมอลำชาย-หญิง

คุณสมบัติของหมอลำกลอน

- 3.1 เป็นผู้มีน้ำเสียงไพเราะ หมอลำที่มีน้ำเสียงไพเราะจะทำให้ได้รับความนิยมนจากผู้ฟังมาก นับว่าเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของหมอลำกลอน เพราะหมอลำกลอนที่มีน้ำเสียงดีมักจะมีความสุขใจดังเร็ว
- 3.2 เป็นผู้บุคลิกลักษณะดี ร่างกายไม่ทุพพลภาพ สามารถแสดงออกได้อย่างไม่เคอะเขิน และหากมีรูปร่างหน้าตาดี สวยงามก็ยิ่งจะทำให้ได้รับความนิยมนมากยิ่งขึ้น
- 3.3 เป็นผู้มีความไหวพริบดี มีความเฉลียวฉลาด และสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในขณะแสดงได้เป็นอย่างดี
- 3.4 เป็นผู้มีความรู้แตกฉาน ทั้งทางคีตศิลป์โลกและคีตกรรม
- 3.5 เป็นผู้มีความจำดี เพราะหมอลำกลอนจะต้องสามารถท่องจำบทกลอนต่าง ๆ ที่จะใช้ลำได้จนติดปากและคล่อง จึงจะสามารถออกแสดงได้
- 3.6 เป็นผู้ที่มีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาค้นคว้าความรู้ความต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวาง ทันเหตุการณ์ของโลก ทั้งเหตุการณ์ภายในประเทศและนอกประเทศ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการแต่งกลอนลำ ทำให้ทันสมัย และเป็นที่ยอมรับของผู้ฟังมากยิ่งขึ้น รู้จักแสวงหากลอนลำใหม่ ๆ มาลำอยู่เสมอ เพื่อจะได้ไม่ล้าหลังคนอื่น เป็นเหตุให้มีชื่อเสียงและได้รับค่าตัวในการแสดงสูงขึ้น
- 3.7 เป็นผู้ที่มีศิลปะและลีลาในการแสดงประกอบการลำเป็นอย่างดี เช่น การไหว้ทวงทำนองและนำเสียงในการลำได้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระในกลอนลำ ตลอดจนรู้จัก

จังหวะท่วงทำนองของเพลงแคนที่ประกอบในการลำเป็นย่างดี

3.8 เป็นผู้ที่มีหลักจิตวิทยาในการสังเกตความสนใจของผู้ฟังแต่ละกลุ่มว่าผู้ฟังชอบกลอนลำประเภทใด หมอลำที่ฟังจะต้องสามารถปรับเปลี่ยน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ฟังให้ได้

3.9 เป็นผู้ที่มีกิจกรรมมาฆาต เรียบร้อยและมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ฟัง จากคุณสมบัติดังกล่าว ทำให้หมอลำกลอนเป็นผู้นำทางความคิดที่สำคัญในท้องถิ่น เป็นผู้ับบทบาทสำคัญที่จะทำให้ประชาชนยอมรับ และเชื่อในข่าวสารทางการ เมืองที่หมอลำกลอนถ่ายทอดออกมาในกลอนลำ

4. หมอแคน

หมอแคน หมายถึงผู้ที่มีความชำนาญในการ เป่าแคน หมอแคนนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งในการแสดงลำกลอน ปัจจุบันหมอลำกลอนมักจะมีหมอแคนประจำตัว เพื่อความสะดวกในการลำ

คุณสมบัติของหมอแคน

4.1 เป็นผู้ที่มีความสามารถสูงในการ เป่าแคน ตลอดจนมีศิลปะและลีลาในการ เสนอเพลงแคนหลายทาง ๆ ใดเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ การแสดงลำกลอนก่อนที่หมอลำชาย-หญิง จะขึ้นเวทีแสดง มักนิยมให้หมอแคนโหมโรง โดยการ เคี้ยวแคน เพื่อเป็นการโชว์ลายแคนและความสามารถของหมอแคนในการควงแคน และเคาะประกอบจังหวะแคน

4.2 เป็นผู้ที่มีความจำและปฏิภาณไหวพริบดี สามารถจดจำท่วงทำนอง และเนื้อหาสาระของกลอนลำของหมอลำที่ประจำคู่หมอแคนได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ หากหมอลำหลงลืมบทกลอนลำ หมอแคนที่ฟังจะต้องสามารถนำหมอลำได้ โดยใช้ท่วงทำนองและเพลงแคนเตือน ซึ่งจะช่วยให้หมอลำนั้นกลอนลำได้ในทันที

4.3 เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่สูง และจะต้อง เป็นคนที่ตรงต่อเวลา เพราะการแสดงลำกลอนหากขาดหมอแคนแล้ว หมอลำกลอนก็ไม่สามารถแสดงลำกลอนได้

4.4 เป็นผู้ที่มีกิริยามารยาทเรียบร้อย และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อหมอลำ และผู้ฟัง

5. แคน

แคน เป็นชื่อของเครื่องดนตรีชนิดหนึ่งของภาคอีสาน ทำด้วยไม้แคน ซึ่ง เป็นพืชในตระกูลไม้ไผ่ ภาคกลางเรียกว่า "ไม้ซาง" (สิริวัฒน์ คำวันสา. 2521 : 97)

แคน นอกจากเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่สำคัญของชาวอีสานแล้ว ยังพบว่า แคนมีใช้แพร่หลายในต่างประเทศ เช่น ลาว เขมร เวียดนาม จีน เกาหลี ญี่ปุ่น เกาหลี เวียดนาม และยังมีปรากฏหลักฐานในอดีตกว่า แคนเคยเป็นเครื่องดนตรีที่รู้จักกันแพร่หลายในแถบตะวันออกเฉียง และในประเทศอินโดนีเซีย

5.1 ชนิดของแคน

แคนในประเทศไทย แบ่งออกได้เป็น 4 ชนิด คือ (เจริญชัย ชนไฟโรจน์. 2526 : 1-2)

5.1.1 แคนหก เป็นแคนขนาดเล็ก 6 ลูก มีเสียงเพียง 5 เสียง เรียงจากระดับเสียงต่ำไปหาระดับเสียงสูง คือเสียง ฟา ซอล ลา โค เร ซึ่งลูกที่ 6 นั้น เป็นระดับเสียง โค ต่ำ แคนหกเป็นแคนที่นิยมใช้ในการเล่นสำหรับเด็กใช้เป่าเพลงที่ใช้โน้ต เพียง 5 เสียง คือเสียง ฟา ซอล ลา โค เร หรือเสียง โค เร มี ซอล ลา หรือ ซอล ลา ที่ เร มี เช่นเพลงแคนลายโป้ซาย ลายน้อย เป็นต้น

5.1.2 แคนเจ็ด เป็นแคนขนาดกลาง มี 14 ลูก หรือ 7 คู่ ซึ่งมี ระดับเสียงเรียงลำดับจากระดับเสียงสูงถึงนี้คือ เสียง ลา ที่ โค เร มี ฟา ซอล ลา ที่ โค เร มี ฟา ส่วนลูกที่ 14 นั้น เป็นเสียง ซอล ซึ่งมีระดับเสียงตรงกันเป็นคู่หนึ่ง หรือมีศัพท์ทาง ดนตรีฝรั่งเรียกว่า "ไพรม์" หรือ "ยูนิซัน" แคนเจ็ดนิยมนำไปใช้ในการเป่าเพลงไทยเดิม เพลงไทยสากล เพลงลูกทุ่ง และเพลงอื่น ๆ

5.1.3 แคนแปด เป็นแคนขนาดกลางเท่ากับแคนเจ็ดมีลูกแคน 8 คู่ หรือ 16 ลูก มีระดับเสียงเรียงลำดับจากระดับเสียงต่ำไปหาระดับเสียงสูงถึงนี้คือ เสียง ลา

ที่ โค เร มี ฟา ซอล ลา ที่ โค เร มี ฟา ซอล ลา ส่วนเสียงที่ 16 นั้น เป็นเสียงคู่หนึ่ง มีระดับเสียงตรงกับเสียง ซอล ซึ่งเป็นเสียงลำดับที่ 7 ในชุด แคนแปค เป็นแคนที่นิยมใช้กันแพร่หลายที่สุดในภาคอีสาน ใช้เป่าเดี่ยวเพลงพื้นบ้าน ที่เรียกว่า "ลายแคน" และเป่าประสานเสียงประกอบจังหวะในการลำของหมอลำ เป็นเครื่องดนตรีชิ้นเดียวที่ใช้เป่าประกอบการแสดงลำกลอน และยังใช้เป่าเพลงอื่น ๆ ได้ทุกอย่าง

5.1.4 แคนเก้า เป็นแคนขนาดใหญ่ ประกอบด้วยลูกแคน 9 ลูก หรือ 18 ลูก มีจำนวนระดับเสียงเหมือนกับแคนแปค เพียงแต่เพิ่มเสียงลูกเสฟเข้าไปอีก 2 เสียง คือ เสียง ซอล กับเสียง ลา สูงเข้าไปอีกหนึ่งคู่ แคนเก้านิยมใช้สำหรับเป่าเดี่ยวเพลงพื้นบ้าน ไม่เหมาะสำหรับเป่าประสานเสียงหมอลำ ปัจจุบันแคนเก้าได้รับความนิยมน้อย จึงหาฟังยาก

5.2 ทำนองเพลงแคน

เพลงแคน หรือที่เรียกว่า ลายแคน มีทำนองที่เป็นหลักอยู่เพียง 2 ทำนอง คือ

5.2.1 ทำนองทางที่แสดงอารมณ์สุข ทำนองเพลงแคน หรือลายแคน ในมาตราทางสุข สามารถเป่าได้ 3 ระดับเสียง คือ

5.2.1.1 ระดับเสียงกลาง ประกอบด้วยเสียง โค เร มี ซอล ลา เรียกว่า "ลายสุขสะเนน" ถือเป็นทำนองหลักในการเป่าประกอบการลำกลอนทั่วไป

5.2.1.2 ระดับเสียงต่ำ ประกอบด้วยเสียง ฟา ซอล ลา โค เร เรียกว่า "ลายโปลาย" ถือเป็นทำนองหลักในการเป่าประกอบการลำกลอนวาคุบด

5.2.1.3 ระดับเสียงสูง ประกอบด้วยเสียง ซอล ลา ที่ เร มี เรียกว่า "ลายสร้อย" ใช้เป่าประกอบการทำนองลำล่อง และเศ

5.2.2 ทำนองทางที่แสดงอารมณ์โศก ทำนองเพลงแคนในมาตราเสียงทางโศก สามารถเป่าได้เป็น 3 ระดับเสียง คือ

5.2.2.1 ระดับเสียงสูง ประกอบด้วยเสียง เร ฟา ซอล ลา โค เรียกว่า "ลายน้อย" หมายถึงทางที่เป็นเสียงน้อย หรือเสียงแหลมมันเอง

5.2.2.2 รัศมีเสียงกลาง ประกอบด้วย เสียง ลา โค เร
ซอล เรียกว่า "ลายใหญ่" หมายถึงทางที่เป็นเสียงใหญ่ เสียงทุ้ม

5.2.2.3 รัศมีเสียงต่ำ ประกอบด้วยเสียง มี ซอล ลา ที
เร เรียกว่า "ลายเซ" หมายถึงทางที่เป็นเสียงต่ำ

เพลงแคน 6 ลาย ดังกล่าวมาแล้วคือ ลายสุกสะแนม, ลายโป้ซาย,
ลายสร้อย, ลายน้อย, ลายใหญ่ และลายเซ ถือเป็นลายหลักหรือลายแม่บท ที่เกิดจากทำนอง
เพลง 2 ทาง คือ ทำนองเพลงโน้มนาคาเสียงทางสุข กับทำนองเพลงโน้มนาคาเสียงทางโศก
ส่วนลายแคนอื่น ๆ ถือเป็นลายเบ็ดเตล็ด ส่วนมากมักมีชื่อในลักษณะ
พรรณนาภาพพจน์ เช่น ลายรถไฟ ลายลมพัดพร้าว ลายลมพัดไผ่ ลายโปงกลาง ลายจัวขึ้น
ลายหัวตกหมอน ลายนกไต่บันขามทุ่ง ลายภูเขี้ยวภูเวียง ลายหมาเยี่ยวใส่ทอง ลายแม่หมาย
กลอมลูก ลายสาวหึงแม่ ลายเบ็ดสถานี ลายแอนแอน ลายภูไทเลาะทูน ลายม้งไตซอน ลาย
มะโนเกาซัน ลายหมาอีเตี้ยเลาะหาด ลายแมงภูทอมคอก ชื่อลายแคนเหล่านี้ส่วนมากเป็นชื่อที่
คนซึ่งไม่รู้จักชื่อลายแคนอย่างแท้จริง เป็นผู้ตั้งชื่อตามเสียงที่ได้ยิน และนึกภาพเอาเอง ดังนั้น
ลายแคนเหล่านี้จึงเป็นลายแคนที่รู้จักกันในวงจำกัดเฉพาะผู้เรียกเท่านั้น แต่มีลายแคนเบ็ดเตล็ด
บางลายมีผู้นำไปเป่ามาก จึงทำให้กลายเป็นลายแคนที่รู้จักกันกว้างขวาง เช่น ลายลมพัดพร้าว
ลายโปงกลาง ลายจัวขึ้นเซา ลายนกไต่บันขามทุ่ง ลายภูไทเลาะทูน และลายแมงภูทอมคอก
เป็นต้น

นอกจากเพลงแคนลายต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว ยังมีเพลงแคนลายอื่น ๆ
อีกที่มีความสำคัญต่อการแสดงลำกลอน ไต่เก้ ลายล่าเหิน ลายล่าเตย อันไต่เก้ เตยโงง
เตยพม่า เตยธรรมคา และเตยหัวโนนศาล เป็นต้น ลายแคนเหล่านี้จะช่วยให้การแสดงลำกลอน
มีจังหวะและลีลาที่สนุกสนานครึกครื้นยิ่งขึ้น (เจริญชัย ชนไพโรจน์. 2526 : 5-9)

โอกาสในการแสดงลำกลอน

ลำกลอน สามารถแสดงได้ทุกโอกาส และสามารถแสดงได้ตลอดเวลาทั้งกลางวันและกลางคืน ขึ้นอยู่กับความประสงค์ของผู้นำวง ช่วงที่มีโอกาสแสดงมากที่สุด มักจะเป็นช่วงที่มีประเพณีการนำบุญตามเทศกาลต่าง ๆ เช่น ช่วงฤดูออกพรรษา ช่วงฤดูออกกรีน ทอดนาป่า และช่วงเทศกาลประจำปี บุญประเพณีต่าง ๆ ตั้งแต่เดือน 12 จนถึงเดือน 6 เป็นช่วงเวลาที่ลำกลอนมีโอกาสดแสดงมากที่สุด

ขั้นตอนในการแสดงลำกลอน

การแสดงลำกลอน มักจะมีขนบนิยมในการแสดงตามลำดับ ดังนี้

1. การยกค้ายอ (การไหว้ครู) ค้ายอ หมายถึงชั้นครูที่หมอลำจัดเตรียมมาเพื่อทำพิธีไหว้ครูทุกครั้งก่อนแสดง พิธีไหว้ครูของหมอลำ เรียกก๊ออย่างหนึ่งว่า "การยกค้ายอ" ค้ายอของหมอลำกลอนแต่ละคนอาจจะเหมือนกันหรือไม่เหมือนกันก็ได้ ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของครูที่สอนให้ จากการศึกษาส่วนประกอบของค้ายอของหมอลำกลอน พบว่ามีส่วนประกอบที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้

- 1.1 เสาขาว 1 กง (1ชวค)
- 1.2 ไซโกสค 1 ฟอง
- 1.3 คอกไม้ 5 คู่
- 1.4 เทียน 5 คู่
- 1.5 กรวยใบทอง 5 อัน
- 1.6 ผาขาว 1 วา
- 1.7 หวี 1 อัน
- 1.8 กระจก 1 บาน

1.9 แบ่งผ้าหน้า 1 กระโปง

1.10 เงิน 12 บาท

1.11 ซองผม 1 ซอง

สำหรับเงินในค้ายออของหมอลำบางคน อาจใช้เงินเพียง 1.50 บาท (6 สลึง) เท่านั้น และซองผมจะมีในค้ายออของหมอลำบางคนเท่านั้น หมอลำที่ไม่ได้เรียนจากครูก็จะไม่มีการยกค้ายออ แต่ก็มีน้อยมาก

2. การขึ้นลำบนเวที การขึ้นเวทีแสดงครั้งแรกในแต่ละคราว ไม่จำกัดว่าจะ เป็นหมอลำฝ่ายชาย หรือหมอลำฝ่ายหญิงขึ้นก่อน ใครจะเป็นฝ่ายขึ้นลำก่อนก็ได้ ส่วนมากหมอลำทั้งสองฝ่ายจะขึ้นเวทีแสดงหลังจากหมอแคนได้เคียวแคนเพื่อแสดงลีลาลายแคนต่าง ๆ แล้ว

3. การเสนอกลอนลำ การแสดงลำกลอน มีขนบในการ เสนอกลอนลำค่อนข้าง จะเป็นแบบแผนที่แน่นอนตามลำคัม คั้งนี้

3.1 กลอนไหว้ครู กลอนไหว้ครู เป็นกลอนลำที่หมอลำกลอนลำเป็นกลอนแรก เพื่อเป็นการไหว้ครูบาอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ก่อนที่จะลำกลอนต่อ ๆ ไป จุดมุ่งหมายของกลอนนี้คือ เพื่อบูชาครู ผู้คุณ และเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้กับหมอลำ โดยเชื่อว่า บารมีของครู และสิ่งศักดิ์สิทธิ์จะช่วยให้การแสดงประสบความสำเร็จ คั้งตัวอย่าง

สาธุ เฑอ ฅมขอนบนอนนอมถววยบาทรังเคียร ขำขอเรียนประณมบุญพึ่งพระคุณศรีแก้ว
ขอไห้แวววาวเลื่อมเสี้ยงคั้งกองสนัน วันนีมาขอกษานสถานกุฆงดำ คุณบิกาก้อข้าพร้อม
พองคุณมารดา คุณอาจารย์คนสอนบอนสิลาว่านนี้ บอนโคคีไสแจง ยามแสดงกะไห้หมวน
โหมชูชักชวน สมองคลองเลื่อนไหล ทลอคญูอยู่โต คุณแม่ชรีณี คุณพระศรีอริยะ ไห้
ช่วยปองนำปอง ไห้สมองของขำ ฅมลำแจงสว่าง กับอีกทางนาคนำ อิศวรขำช่วยดู
คลมันคาลไห้ใครุ ออย่าไห้ญูยามเขาตาม มาคิคตามเหลียวมอง ปองทางไชแก
ช่วยทางแปลไชชี่ คคักลอนโคโลง ออย่าไห้หลงลายขอ ขอไห้แจงช่วยสมอง เว้า
อันโคใหญ่ทอง คุณออปองอรหันต์ ไห้คิคทันไหลลิก เลื่อนไหลไปลิว ออย่าไห้เคื่อง

คาของมาชูปองกลุ่มเหลื่อม ไหมาเทียมแนบข้าง ทางกำฝ้ายแขวน เข็มคุณใน
 แวนแควน ตลอดจนทิวศก พระอินทรทางบน กะเลามาขุนาว เวลาสาวลำขึ้น
 ให้เสียงใส่ปานแวน คุณอยู่ในแดนโลกไท เข็มไครหวดถู แฉวบรูกะใหญ่ ครุแคง
 ทางกลอน คุณผู้อจารย์สอน กะเหลื่อมงำลำไค บาคลำไจลำแกอยาไคเวไปหัว
 คุณพระพุทธรูปหัว คุณพระธรรมอยู่ไกล พระองค์ไคเหลื่อมมุง ขอให้สมคังมุง คือ
 ปรารธนา นึกอยาให้ปึกอ็คคั้น ไคสองใส่โลกวาง อยาให้ขวางซัคของ คาคองคอง
 ให้เป็นทางคองนอง กลมกลิ้งคังถึง อยาไคอำไคอง ถึงที่บอนเรียน เห็นไหมาเป็น
 พยาน บอนหลายสิลำรอง อยามีทางซัคของ สมองไวใส่เลี่ยน ให้มันเผียนเรียบรอย
 เวลาแก่ไคกลอน

(คอกอม คาวคองใหม่)

3.2 กลอนลำประกาศศรัทธา หมายถึง กลอนลำที่อธิบายลักษณะของงานที่
 หมอลำแสดงอยู่ว่าเป็นงานอะไร เช่น งานบุญกรู้น งานบุญแจกข้าว งานสมโภช เป็นต้น เป็น
 การลำเพื่อประกาศให้ผู้ฟังรับรู้ บางครั้งก็มีการลำในเชิงอธิบายถึงประวัติของความเป็นมาของ
 การทำบุญ ตลอดจนอันานิสงส์ที่ได้รับจากการทำบุญนั้น ๆ ดังตัวอย่างกลอนลำต่อไปนี้

ฟังเภาเจาเฐาหม่มหม่มกัน
 พรหมญาติมึงเกิดน้ำใสใจจริง
 เจตนาเบองตนพรหมพรมพรม
 สาระสรรพอกแห่นาคะสิบละชาว
 คำพระองค์ตั้งเวชวาทำบุญไคบุญ
 ใส่คายนพระผู้เทศน์ขแจคำสอน
 สำหรับให้พมอหมเพอมาฟัง
 หาเตออย่างหัวเลขหนึ่งทางศาล

ค้อมอเป็นวันกอบบุญประเสริฐ
 บวชชายหรือหญิงตกลงขันตน
 ประกอบควยปลาคออาวอาแม่
 ตกหว่างนมแจงขาวเชอคำพระเทศน์
 ตั้งสาระตนทุนเป็นอันพิเศษ
 และมีอีกหนึ่งตอนหมอลำหมอร้อง
 หาเตอขอเสียงคังนัคมีปากเอก
 อย่างบมิไผปานหมทกลอนบทเวา

ชื่อเสียง เป็นหมอ เกาคีโนโคโลโคเน
 เปรียบ เหมือน เหลาตมกลันสี่สิบคักรี
 กิริยาหรือวาคสงวาผาผาย
 กิริยานั้น เปรียบประ เสริฐ เลิศคน
 บมีทั้งดีอย่างลักษณะ เป็นหมอ
 ศรีทธานี่แปลว่าความ เชื่อวา
 เชื่อวาทำบุญไ้บุญ
 คือัจจัง เวอัมตั้ง
 พุทธของครุสไว้ศรีทธาโคเห็นผลอัน เลิศ
 บำเพ็ญมาแต่พุนแสนโกฏิอันสงฆ์
 เพราะศรีทธาตั้ง เป็นผลมันแทน

คือประ เสริฐ เลิศคน เขมแข็งหว่างนั้น
 ชาวาลักควาควงองอาจ
 กิริยาเพิ่นกะเคยฮอย เกาพัน เวียก
 ลามี เขมผลหลักองตัวอ่าง
 ลงนามวา น.ล. นักล้าล้ำเลิศ
 บามีบุญมี นรามี สวรรคมี
 ศรีทธานี่แปลว่าความ เชื่อ
 ความสัจยืนคือความ ไม่ค้าย
 องค์พระพทธ เจาบำเพ็ญสร้างสวนบุญ
 พระองค์ เพียรทำมา เกิดผลดียิ่ง
 ผลประโยชน์ เกิดขึ้น เต็ม เบื้องฝ่ายกระทำ...

(จินตนา ปากไฟ)

3.3 กลอนลำตามชาวบาน เป็นการลำเพื่อพักทายปราศรัยกันระหว่างหมอลำ
 ชาย-หญิง เพื่อถามถึงนิวาสสถานบ้านของซึ่งกันและกัน เพื่อเป็นการแนะนำและประชาสัมพันธ์
 ใหญ่ฟังใครจักหมอลำที่มาลำในวันนั้น หลังจากการถามชาวบานแล้ว อาจมีการลำเกี่ยวกันด้วย
 ก็ไค

ตัวอย่างกลอนลำตามชาวบาน

ฟังเศอเจ้าอ้อพ้อหมอม เทวัน
 นองออยากรจักพี่พานเกิดเมืองนอน
 แมนพ้อขุบานนอกหรืออยู่ใน เมือง
 เป็นจั้งใจพ้อแม่พี่น้องปองปลาย

คนเฮานี้เห็นกันอยากขอดถามคุณพี่
 พรหมฟังนามกรชื่อเสียงใหม่บอก
 หากินเฝ้าเคื่องซาคเงินหยังแน
 กะยังคอยสบายทุกคนอยู่ดี

การทำนาเป็นสมมัทสนหมาย
 หรือหากได้เบ็ยม ๆ ล้นซอเหลือนาง
 แม่นมานพอยู่ในเขตแดนดินคิมโค
 เทาพนองตามชาวอโยการุความจริง
 เป็นโคกหรือทาม เป็นจิ้งโศสงครามรู้จักกันไป
 หรือว่าฟ้าชาคน หรือชาวปลาเต็มเบ็ยม
 อคิพอกไหนดางรูปลายสายเหตุ
 อยู่บังคับในไทยหรือคนต่างดาว
 บานที่อยู่แหมอิงไกลกันกับพี
 ไทยเรารบมาได้ใสแนพอลง...

(จินตนา ปากไฟ)

3.4 กลอนเกี่ยว หรือกลอนประชัน กลอนเกี่ยว เป็นกลอนลำที่หมอลำกลอน
 ใช้ลำเกี่ยวพาราซึ่งกั้นและกัน เพื่อเป็นการขอความรอด และขอแต่งงานในที่สุด ส่วนกลอน
 ประชัน เป็นกลอนลำที่หมอลำกลอนลำเพื่อประชันกัน เพื่อแสดงภูมิปัญญาของกันทั้งในทางคดีโลก
 และคดีธรรม ซึ่งก่อนจะลำหมอลำจะต้องปรึกษาหารือกันก่อนว่าจะลำเกี่ยวกับเรื่องใดบ้าง
 ส่วนมากจะเริ่มลำเรื่องการทำบุญ แล้วความคยกลอนวิชาการ เกี่ยวกับ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์
 พงศาวดาร การเมืองการปกครอง เมื่อถึงช่วงหลังเพียงสั้นเป็นอันไป หมอลำกลอนจะเสนอ
 สาระที่เป็นความบันเทิง โดยลำเกี่ยวกับนิทานพื้นบ้านต่าง ๆ เช่น กาทะเกษ สี่ทนต์โนราห์
 เวสสันดร สังข์ศิลป์ไชย เหล่านี้เป็นต้น

ดังตัวอย่างกลอนลำที่หมอลำกลอนลำปรึกษาหารือกันก่อนที่จะลำเกี่ยว หรือ
 ลำประชันความรู้กัน ว่าจะลำเกี่ยวกับเรื่องใดก่อนหลัง ดังนี้

"เอาละการสิลามีอันลำแท้จิงโค หรือสิลามีไกล ๆ แบบก่อนชิงรัก แบบ
 หมอลำสุบินทะอยู่เขตขุเขียวกำ ลำนั้นมีตั้งแต่เกี่ยวหมคิมตลอดรุ่ง ถามจิงซี้เดาะนอ
 ญูฟัง อักจักหนอยจิงลำ ครันยหว่างสิลามี จากะวาสสิลามีขอยกะวาสสิลามีแต่ตอนใด คัก
 กะใจทั้งสอง จิงตอบกันครันยู่ ครันกณมิงญูพี่น้องฟังบได้มันคือความ เบี่ยงแอก พี่น้อง
 ฟังบได้ความ เวาบเฮาญู จงบอกกันไหญ่คือพระอะธิบาย เทคนสั่งคายนาหรือพระธรรม

”ปฏิภพระไตรมาพอม ครันรูแล้วเอาแต่ใฝ่ลิ้มยอโคโโสใส่ มักจิ้งใจกะบหามครัน
 ”อุกะบขึ้น”

(จินตนา ปากไฟ)

3.5 กลอนลำลา เมื่อถึงเวลาใกล้จะเลิกลำตามสัญญาว่าจ้าง หมอลำกลอน
 ก็ละลำลา โดยไขกลอนลำลองยาว ซึ่งหมอลำชาย-หญิงจะสลับกันลำ กังนั้นกลอนลำลาหรือ
 ลำลองยาวจึงเป็นเสมือนสัญญาแห่งการ เลิกแสดงของหมอลำกลอนแต่ละครั้ง ดังจะขอยก
 ตัวอย่างกลอนลำลา ดังนี้

”สมควรแล้วสิลำลาพาทจาก สี่ไคร่พรากร์พี่น้องลาแล้วคู่ศคน บทเริ่มตนนางได้
 ร้องลำลา ก็สมควรกับเวลาส่วนนางสิงฮาน ลากอนเคอใหญ่ฟังทางบ้านที่มางาน:
 คุณพอให้เจ้าสูบสร้างเสมอพอมพรำมวล ทุกสิ่งลวนฮัวไชนาสวน ไทเจารวยเงิน
 ทองมั่งมูลคุณค่า คำใดเป็นคำฮายจาไปมันมวน อโหสิให้ชอยผู้เฒ่าจ้องโอดำ ลากอน
 หลอนวางงานช่างหน้าจึงมาพอพบกัน ลาเคอศรีทาทานผู้ทำงานสร้างกอ ควยกศลคือ
 ทานที่หมู่เจ้าสร้างไว้ให้ชอยฮันสูสุวรรณค พวกพี่น้องหมั้นผู้ใดวมกศลนำ ผู้เพิ่มมีเงินค่า
 มาชอยโมทนานอม ให้ไคบุญนำพรหมคือกันโดยคัง ครันตายไปให้ไคแทนแหเจ้าศรีทธา
 ตนผู้เพิ่มทำ แมนอยู่ในโลกนี้กะให้เจารวยล่ำเงินหมั้นเงินแสน เอ็นสิ่งใดแทนนกะสิ
 เหลาลากลับ ยกมือชอคำนับทุก ๆ คนนางลาแล้ว ลากอนเคอเจ้าผู้เฒ่าเจลาหน้าก็คัง
 นางแทนเคอแม...แทนเคอพอ...แทนเคอฟ บาคหาบุญเขามี่ไคมาล่ำเทอหน้าจึงมา
 พอวาพกัน เคอแพนฟัง...โอย...นอ...”

(จินตนา ปากไฟ)

บทที่ 3

บทบาทของหมอลำกลอนในค่านการ เมือง

ในการศึกษาบทบาทของหมอลำกลอนในค่านการ เมืองนี้ ผู้ศึกษาจะขอกล่าวถึงเฉพาะ ส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการ เมือง 3 ส่วน คือ

1. ชีวิตและผลงานของหมอลำกลอนที่มีบทบาทในค่านการ เมือง
2. หน่วยงานที่นำลำกลอนไปใช้ในทางการ เมือง
3. ช่วงเวลาที่มีการนำลำกลอนไปใช้ในทางการ เมือง

ชีวิตและผลงานของหมอลำกลอนที่มีบทบาทในค่านการ เมือง

การศึกษามบทบาทของหมอลำกลอนพบว่า มีหมอลำกลอนหลายคน ได้เข้าไปมีส่วน เกี่ยวพันกับ เรื่องการ เมืองทั้งในอดีตและปัจจุบัน ดังจะขอยกตัวอย่างชีวิตและผลงานของ หมอลำที่เขาไปมีบทบาทในค่านการ เมือง จำนวน 5 ท่าน คือ หมอลำน้อย (ไม่ทราบนามสกุล) หมอลำสุทธิสมพงษ์ สะพานอาจ หมอลำทองมาก จันทะลือ หมอลำเคน คาเหลา และหมอลำ กำปั่น ฟุ้งสุข ดังนี้

1. หมอลำน้อย (ไม่ทราบนามสกุล)

มิลเลอร์ (Miller, 1985 : 55-57) ได้สรุปเรื่องราวเกี่ยวกับหมอลำน้อย จากหนังสือ *The Far Province* ของ Francis Gripps ชาวอังกฤษที่มาอาศัยอยู่ในจังหวัด มหาสารคาม ในช่วงปี ค.ศ.1960-1969 (พ.ศ.2503-2512) ไว้ว่า

หลังปี พ.ศ.2475 ไทยได้มีการ เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

บทบาทของหมอลำกลอนในกิจการเมือง

ในการศึกษาบทบาทของหมอลำกลอนในกิจการเมืองนี้ ผู้ศึกษาจะขอกล่าวถึงเฉพาะส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมือง 3 ส่วน คือ

1. ชีวิตและผลงานของหมอลำกลอนที่มีบทบาทในกิจการเมือง
2. หน่วยงานที่นำลำกลอนไปใช้ในทางการเมือง
3. ช่วงเวลาที่มีการนำลำกลอนไปใช้ในทางการเมือง

ชีวิตและผลงานของหมอลำกลอนที่มีบทบาทในกิจการเมือง

การศึกษามบทบาทของหมอลำกลอนพบว่า มีหมอลำกลอนหลายคน ได้เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องการเมืองทั้งในอดีตและปัจจุบัน ดังจะขอยกตัวอย่างชีวิตและผลงานของหมอลำที่เข้าไปมีบทบาทในกิจการเมือง จำนวน 5 ท่าน คือ หมอลำน้อย (ไม่ทราบนามสกุล) หมอลำสุทธิสมพงษ์ สะพานขาว หมอลำทองมาก จันทะลือ หมอลำเคน คาเหลา และหมอลำคำปุ่น ฟุ้งสุข ดังนี้

1. หมอลำน้อย (ไม่ทราบนามสกุล)

มิลเลอร์ (Miller, 1985 : 55-57) ได้สรุปเรื่องราวเกี่ยวกับหมอลำน้อย จากหนังสือ *The Far Province* ของ Francis Cripps ชาวอังกฤษที่มาอาศัยอยู่ในจังหวัดมหาสารคาม ในช่วงปี ค.ศ.1960-1969 (พ.ศ.2503-2512) ไว้ว่า

หลังปี พ.ศ.2475 ไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ได้เข้ามาสู่จังหวัดมหาสารคามพร้อมกับวิกฤตการณ์น้ำท่วม ทำให้พืชผลของชาวบ้าน
 ได้รับความเสียหายมาก หมอล้าน้อยซึ่งเป็นหมอล่ากลอนที่อยู่ในจังหวัดมหาสารคาม
 ได้เดินทางไปทั่วจังหวัดมหาสารคาม เพื่อลำวิพากษ์วิจารณ์การเปลี่ยนแปลงระบอบ
 การปกครองว่าเป็นลางร้าย ทำให้เกิดเหตุการณ์น้ำท่วม ในสาระของกลอนลำจะมี
 การยุยงไม่ให้ชาวบ้านถือศีล และไม่ห้ามถือพระภิกษุ ไม่ให้ส่งลูกหลานไปเข้า
 โรงเรียน เพราะเด็กควรอยู่บ้านช่วยเหลืองานพ่อแม่ ไม่ให้เสียภาษีแก่รัฐบาลชุกนี้
 เพราะรัฐบาลชุกนี้ทรยศต่อภักดิ์วิทย์ หมอล้าน้อยมีเพื่อนสนิทที่เป็นชนชั้นสูง ชื่อหมอม
 ราชวงศ์สนิท (ไม่ทราบนามสกุล) ซึ่งทั้งสองคนมีความคิดร่วมกันในการที่จะนำ
 ประชาชนไปสู้ยุศสมัยอันรุ่งโรจน์ โดยหมอมราชวงศ์สนิท ต้องการบิครองโคราช
 และภาคกลาง ส่วนหมอล้าน้อยต้องการไปสถาปนาอาณาจักรลาวที่เวียงจันทน์ และ
 ที่สำคัญคือ หมอล้าน้อยได้สร้างความหวังให้กับประชาชนว่า ประชาชนจะเสียภาษีให้
 หมอล้าน้อย เพียงคนละ 2 บาทเท่านั้น

เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 1933 (พ.ศ.2476) หมอล้าน้อยถูกจับไปขึ้นศาล ที่จังหวัด
 มหาสารคาม และถูกจำคุก 4 ปี ในข้อหา กบฏ
 ต่อมา มีผู้วิเศษปรากฏขึ้นที่บ้านเชียงเหียน ซึ่งตั้งอยู่เส้นทางระหว่างจังหวัดมหา
 สารคาม กับจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิเศษอ้างว่าตนเองรู้วิธีเหาะขึ้นฟ้าได้ ถ้าใครอยาก
 เหาะได้ให้หารองเท้าสีขาวมาคู่หนึ่งแล้วจะสอนวิธีเหาะให้ ปรากฏว่าชาวบ้านได้
 แหกกันเข้าจังหวัดมหาสารคาม เพื่อหาซื้อรองเท้าสีขาวกัน ซึ่งทำให้พ่อค้าคนจีนร่ำรวย
 มาก และชาวบ้านเชียงเหียนไ้มาซื้อรองเท้าวิเศษเหาะไปช่วยหมอล้าน้อยออกมา
 จากคุก ตำรวจจึงจับผู้วิเศษเข้าคุกเป็นเวลา 6 เดือน ในวันที่ 10 พฤศจิกายน
 ค.ศ.1933 (พ.ศ.2476)

2. หมอลำ สุทธิสมพงษ์ สะพานอาจ

หมอลำสุทธิสมพงษ์ สะพานอาจ เกิดวันที่ 12 ธันวาคม พ.ศ.2457 ที่บ้านคอนแดง

ตำบลคอนแดง อำเภอชวบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นบุตรคนที่ 5 ในจำนวนพี่น้อง 8 คน ของ นายตา นางสี สะห่านอาจ ต่อมาได้ไปเป็นลูกเลี้ยง (บุตรบุญธรรม) ของนายมาล และนางพันธุ์ จันทะคัต

เริ่มเข้าเรียนระดับประถมศึกษาเมื่ออายุ 11 ปี ใน พ.ศ.2468-2471 ใช้เวลาเรียนอยู่ 4 ปี จึงสำเร็จการศึกษาชั้นประโยคประถมบริบูรณ์ชาย เมื่ออายุ 15 ปี

หลังจากเรียนจบชั้นประถมศึกษา ได้ประกอบอาชีพในการทำนา ในขณะเดียวกันก็ได้เรียนล่ำไปต่อย กับอาจารย์ทอง สังข์สนั่น ที่หมู่บ้านเชียง และได้ไปเรียนล่ำเพิ่มเติมกับอาจารย์กวด (ไม่ทราบนามสกุล) ที่บ้านแมค อำเภอนาโพธิ์ ปัจจุบันอยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด ใช้เวลาเรียนล่ำอยู่ 2 ปี ก็สามารถแสดงล่ำกลอนได้ เมื่ออายุ 17 ปี ในขณะเดียวกันก็ได้แสดงลิเกไทย ลิเกลาว (ซบั้ง) เคยเล่นเป็นทั้งตัวพระเอก และตัวตลก

พ.ศ.2477 ได้ไปขอเป็นพระที่วัดศรีจันทร์ บ้านเชียง อำเภอชวบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นเวลา 10 เดือน จึงได้ลาสิกขาบทยออกมาชีพเป็นหมอล่ำกลอน จนมีชื่อเสียงโด่งดัง

พ.ศ.2495 ได้รับรางวัลชนะเลิศการแข่งขันประกวดล่ำกลอน ในงานฉลองรัฐธรรมนูญ เมื่อเดือนธันวาคม ของจังหวัดร้อยเอ็ด

พ.ศ.2496 ได้รับรางวัลชนะเลิศในการแข่งขันหมอล่ำกลอนในงานปีใหม่ ของจังหวัดขอนแก่น ได้รับถ้วยรางวัลจาก จอมพล ป. พิบูลสงคราม และเคยชนะเลิศการแข่งขันล่ำกลอนในระดับอำเภอ และระดับจังหวัดอีกมากมาย

พ.ศ.2498 เปิดทำการสอนล่ำแก่ลูกศิษย์จำนวน 20 คนแรก ซึ่งต่อมาลูกศิษย์หลายคนได้กลายเป็นหมอล่ำที่มีชื่อเสียงโด่งดัง เช่น หมอล่ำสวัสดิ์ ภูมารส จังหวัดกาฬสินธุ์ หมอล่ำบุญชื่น บุญสี จังหวัดมหาสารคาม และหมอล่ำกฤษณา บุญแสน จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นต้น และในขณะเดียวกันก็มีโอกาสเข้าไปแสดงล่ำกลอนในกรุงเทพมหานคร คู่กับหมอล่ำคำปุ่น ฟุ้งสุข ที่เวทีมหาราชคำเงิน นับว่าเป็นหมอล่ำกลอนคนแรกที่มีโอกาสเข้าไปล่ำในกรุงเทพฯ โดยมีนายสุนทร อภิสุนทรางกูร (ขณะนั้นดำรงตำแหน่งเลขาธิการ ที่กรมประชาสัมพันธ์) เป็นผู้จัด

เมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม พ.ศ.2498

บทบาททางการเมือง

หมอลำสุทธิสมพงษ์ สะทานอาจ เคยได้รับเลือกตั้งเป็นผู้นำหมู่บ้าน บ้านเชียง อำเภอวังสมบูรณ์ จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อปี พ.ศ.2483 และได้ลาออกเมื่อ พ.ศ.2501 แล้วได้เดินทางไปเวียงจันทน์ ประเทศลาว เพื่อทำงานร่วมกับสำนักข่าวสาร (Ueie) อเมริกาที่มีหน้าที่แถลงกลอนลำและลำออกอากาศเพื่อแถลงนโยบายทางการเมืองของรัฐบาลลาว และลำเพื่อเรียกประชุม ได้รับเงินเดือน ๆ ละ 7,000 บาท พร้อมค่าเบี้ยเลี้ยงอีกวันละ 88 บาท ในกลอนลำจะมีการแทรกโฆษณาชวนเชื่อทางการเมือง การพัฒนาประเทศ และความช่วยเหลือที่ได้รับจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งนับว่าได้ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้แก่รัฐบาลลาว

พ.ศ.2505 ได้รับทุนจากกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ให้ไปปฏิบัติงานและเผยแพร่วัฒนธรรม เพลงพื้นเมืองของชาวอีสานที่สหรัฐอเมริกา เป็นเวลา 3 เดือนเศษ เมื่อกลับจากสหรัฐอเมริกา ได้นำความรู้ ประสบการณ์จากการปฏิบัติงานมาแต่งเป็นกลอนลำลำออกอากาศเพื่อประชาสัมพันธ์ความเจริญรุ่งเรืองของประเทศสหรัฐอเมริกา ให้ประชาชนในประเทศลาวฟัง โดยบันทึกเสียงออกอากาศที่สถานีวิทยุ VOA จากกรุงวอชิงตัน มาสู่ทวีปเอเชีย

พ.ศ.2514 ประเทศลาวเริ่มเกิดความวุ่นวายทางการเมือง ซึ่งเป็นช่วงที่ลาวกำลังจะแตก Ueie จึงถอนตัวออกจากประเทศลาว หมอลำสุทธิสมพงษ์ สะทานอาจ จึงเดินทางกลับประเทศไทย ในช่วงที่กลับมามีประเทศไทย ได้เข้าไปมีบทบาทในด้านการเมืองของประเทศไทย ดังนี้

1. เคยช่วยรัฐบาลล่ากลอนต่อต้านคอมมิวนิสต์ ตามนโยบายการประชาสัมพันธ์จิตวิทยา ตามโครงการ การปฏิบัติการด้านจิตวิทยา (ป.จว.) ร่วมกับกองรักษาความปลอดภัย (ก.ร.ป.กลาง) จังหวัดสกลนคร และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในประเทศ (กอ.ร.ม.น.) จังหวัดสกลนคร และจังหวัดอุดรธานี

2. เคยร่วมกับอำเภอและจังหวัดต่าง ๆ เช่น จังหวัดมหาสารคาม

จังหวัดร้อยเอ็ด แ่กงกลอนลำเพื่อไขล่าตอทานลัทธิคอมมิวนิสต์

3. เคยทำงานร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข แ่กงกลอนลำเกี่ยวกับโครงการการวางแผนครอบครัว ให้กับสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น

4. เคยสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดร้อยเอ็ด โดยสังกัดพรรคกรรมกร หมายเลข 20 แต่ไม่ได้รับเลือกตั้ง

พ.ศ.2515-2529 ได้จัดตั้งสหพันธ์สมาคมหมอลำที่จังหวัดขอนแก่นและได้รับเลือกตั้งเป็นนายกสมาคมหมอลำแคนอีสาน จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งอยู่ในเครือข่ายของสหพันธ์สมาคมหมอลำแห่งประเทศไทย ในขณะที่เดียวกันยังทำงานให้กับสถานีวิทยุเสียงอเมริกา หรือ VOA ซึ่งอยู่ที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. โดยการแ่กงกลอนลำเกี่ยวกับข่าวสารของสหรัฐอเมริกา แล้วลำบันทึกเสียงส่งไปให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกา เพื่อนำไปเปิดออกอากาศที่สถานีวิทยุเสียงอเมริกา ทุกเดือน โดยแ่กงกลอนลำเต็มดละ 8 กลอน ใคกาจ้างเดือนละ 14,400 บาท ปัจจุบัน (พ.ศ.2531) ชราภาพมาก อายุ 74 ปี ได้โอนกิจการให้กับหมอลำบุญขึ้น บุญสี ดำเนินการต่อแล้วไคไปบวชเป็นพระ และไคเป็นเจ้าอาวาสวัดป่า ที่บ้านเขื่อง อำเภอขวิชัย จังหวัดร้อยเอ็ด

3. หมอลำทองมาก จันทะลือ

หมอลำทองมาก จันทะลือ เกิดเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2467 ที่บ้านชีท่าม่วง อำเภอนมบ จังหวัดขอนแก่น เป็นบุตรคนที่ 2 ในจำนวนพี่น้องทั้งหมด 8 คน ของนายสอน และนางสมบุญ จันทะลือ ซึ่งมีอาชีพทำนา

เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่โรงเรียนบ้านชีท่าม่วง เมื่ออายุ 14 ปี บิคมารคาไคอพยพครอบครัวจากบ้านชีท่าม่วง ไปอยู่ที่บ้านประจูนอย ตำบลโพนเพ็ท อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น ในช่วงนี้หมอลำทองมาก จันทะลือ ไคช่วยบิคมารคาทำการบุกเบิกที่ดินสำหรับทำนาใหม่ ในขณะที่เดียวกันก็ฝึกหัดเป่าแคน และเป่าใบไม้ไปคย คอมาบิคาไคพาไปสมัครเรียนลำกับพระภิกษุอน ที่วัดประจูน ตำบลโพนเพ็ท อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดขอนแก่น นับว่าพระภิกษุอนเป็นอาจารย์คนแรกที่สอนลำให้กับหมอลำทองมาก จันทะลือ ตลอดคนเรื่องความรู้อันในคาน

คดีโลกและทางคดีธรรม การเรียนเล่าในช่วงนี้เป็นไปด้วยความลำบากมาก เพราะหมอลำทองมากทองช่วยบิดามารดาทำนาควย หมอลำทองมากใช้เวลาเรียนเล่าอยู่กับพระภิกษุอยู่นาน 2 ปี จึงได้ไปเรียนเล่าเพิ่มเติมกับอาจารย์คนอื่นๆ อีกได้แก่ อาจารย์คำอายุ (ไม่ทราบนามสกุล) อำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม อาจารย์คำฉาย โยมา อำเภอหมัญจาศิริ จังหวัดขอนแก่น สิบตรีภิรมย์ (ไม่ทราบนามสกุล) อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม อาจารย์กิม (ไม่ทราบนามสกุล) อำเภอขมิ้นบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด อาจารย์เคน อมาตย์นิมิตต์ อำเภอบ้านไผ่ จังหวัดขอนแก่น อาจารย์หลวย (ไม่ทราบนามสกุล) และอาจารย์บุศุคา (ไม่ทราบนามสกุล) อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด หมอลำทองมาก จันทะลือ ได้ใช้เวลาเรียนเล่ากับอาจารย์ดังกล่าวรวมเวลา 7 ปี จึงสามารถออกแสดงลำกลอนได้

ผลงาน

พ.ศ.2491 หมอลำทองมาก จันทะลือ ได้เริ่มแสดงลำกลอนครั้งแรกที่คุ้มหมอลำหญิงชื่อ หมอลำออนตก หมอแคนชื่อ นายด้ง (ไม่ทราบนามสกุล) ปรากฏว่าได้รับความนิยมนจากผู้ฟังมาก เนื่องจากได้ศึกษาวิธีการแสดงลำกลอนจากครูอาจารย์หลายคน จึงทำให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถมาก สามารถลำโดยใช้กลอนเจ็ด กลอนแปด และกลอนเก้าคำได้เป็นอย่างดี

พ.ศ.2500 ได้อพยพครอบครัวจากบ้านแห อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ไปอยู่ที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และได้สมัครเป็นสมาชิกสมาคมหมอลำอีสาน ซึ่งมีนายทองดี สาระผล เป็นนายกสมาคม ต่อมา หมอลำทองมาก จันทะลือ ได้รับการคัดเลือกจากสมาคมหมอลำอีสานให้เป็นตัวแทนสมาคมเขาประกวดการลำกลอน ปรากฏว่า ได้รับรางวัลชนะเลิศ หมอลำฝ่ายชาย ได้รับประกาศนียบัตรหมอลำชั้นพิเศษ 4 คาว ซึ่งมีว่า เป็นรางวัลและเกียรติยศอันสูงสุดของหมอลำสมัยนั้น หมอลำทองมาก จันทะลือ เป็นหมอลำที่ได้รับการยอมรับมากในเรื่องกลอนลำ บทบาท และลีลาท่าทางในการแสดง ซึ่งเป็นที่ถูกใจผู้ชมผู้ฟังยิ่งนัก จนได้รับการยกย่องว่าเป็นหมอลำชั้นหนึ่ง ดังจะเห็นได้จาก การได้รับรางวัลและเกียรติยศจากผลงานที่เด่น คำนการลำกลอน ดังนี้

พ.ศ.2500 ชนะเลิศการประกวดหมอลำชั้นเอก ที่จังหวัดขอนแก่น
 ชนะเลิศการประกวดหมอลำ ที่อำเภอมุกดาหาร จังหวัดนครพนม

พ.ศ.2502 ชนะเลิศการประกวดหมอลำชั้นหนึ่ง ที่อำเภอชุมแพ
 จังหวัดขอนแก่น

พ.ศ.2510 ชนะเลิศการประกวดหมอลำคู่ ที่อำเภอวารินชำราบ
 จังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ.2511-2512 ชนะเลิศการประกวดหมอลำ งานสงกรานต์
 ที่อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี 2 ปีซ้อน

ต่อมา หมอลำทองมากได้เข้าไปสังกัดในสมาคมหมอลำบ้านพักทันใจ
 ปัจจุบันคือ "พิมพ์ใจ" ที่อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ในครั้งนี้ได้เป็นโฆษกจัดรายการทาง
 สถานีวิทยุเพื่อโฆษณาพาทันใจให้แก่บริษัทโอสถสภาเต็กเองหยู จำกัด จนได้รับการแต่งตั้งจาก
 บริษัทให้เป็นผู้จัดการสำนักงานบ้านพักทันใจ สาขาจังหวัดมหาสารคาม จนถึง พ.ศ.2509 จึง
 ได้ย้ายไปเป็นผู้จัดการสำนักงานบ้านพักทันใจ สาขาจังหวัดอุบลราชธานี

พ.ศ.2511 ได้ลาออกจากบริษัทโอสถสภาเต็กเองหยู จำกัด มาตั้ง
 สำนักงานเป็นของตนเอง ชื่อ "สำนักงานหมอลำดูหาบริการ" ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 11 หมู่ที่ 14
 อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นศูนย์กลางติดต่อรับงานการแสดงให้กับ
 หมอลำหมู่ หมอลำกลอน และยังทำหน้าที่เป็นโฆษกจัดรายการทางสถานีวิทยุ โฆษณาหาหมอง
 ทรายทอง ทำให้มีชื่อเสียงโด่งดังมากในชื่อ "หมอลำดูหา"

บทบาททางดานการเมือง

พ.ศ.2512 ได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 3 จังหวัด
 อุบลราชธานี โดยลงสมัครสังกัดพรรคอิสระ หมายเลข 6 การได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภา
 ผู้แทนราษฎรครั้งนี้ นับเป็นเกียรติประวัติที่สำคัญมาก ที่หมอลำได้มีโอกาสเข้าไปมีบทบาทในทาง
 การเมืองโดยตรง

พ.ศ.2514 ได้รับความร่วมสมาคมหมอลำ และสำนักงานหมอลำทั่วภาคอีสาน

จัดตั้งเป็นสหพันธ์สมาคมหมอลำแห่งประเทศไทย โดยมีสำนักงานกลางตั้งอยู่จังหวัดขอนแก่น และหมอลำทองมาก จันทะลือ ใ้ได้รับเลือกตั้งจากบรรดาสมาชิกให้เป็นนายกสหพันธ์สมาคมหมอลำแห่งประเทศไทย จนถึงปี พ.ศ.2531 จึงได้ลาออก เนื่องจากชรภาพมาก

นอกจากนี้ในปี พ.ศ.2514 ได้ขออนุญาตจัดตั้งโรงเรียนหมอลำขึ้น ชื่อว่า "ศิลปศึกษา" ตั้งอยู่ที่บ้านเลขที่ 166 บ้านหาดสวนยา หมู่ที่ 10 ตำบลสาตุ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านการแสดงหมอลำให้แก่อนุชนรุ่นหลัง คือ สอนลำกลอนให้แก่ลูกศิษย์หญิง ประมาณ 300 คน และลูกศิษย์ชาย ประมาณ 350 คน และถ่ายทอดการแสดงหมอลำหมู่ที่เป็นลำเวียง ประมาณ 200 คณะ และลำเพลินประมาณ 80 คณะ

ด้วยความสามารถและประสบการณ์ที่มีอยู่อย่างเต็มเปี่ยม ทำให้หมอลำทองมาก จันทะลือ ใ้ได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรพิเศษไปบรรยายในที่ประชุมสัมมนาของสถาบันต่าง ๆ อยู่เสมอ เช่น การอบรมผู้แทนกลุ่มเกษตรกร สัมมนาเรื่องความมั่นคงแห่งชาติ สัมมนาเรื่องเพลงพื้นบ้าน การประชุมอบรมโครงการพัฒนาการผลิตสื่อบ้านเพื่อการศึกษา การบรรยายเรื่องหมอลำ การประชาสัมพันธ์และการณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ และยังได้รับเชิญเป็นกรรมการในการตัดสินการประกวดหมอลำ หมอแคน อยู่เสมอ

พ.ศ.2524 ใ้ได้รับรางวัลดีเด่นเกี่ยวกับการผลิตผลงานเพื่อเยาวชนประเภทสื่อชาวบ้าน ใ้ได้รับโล่เกียรติยศจาก พลเอกเสริม ณ นคร ประธานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

พ.ศ.2528 ใ้ได้รับรางวัลศิลปินพื้นบ้านดีเด่น จากสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และได้เป็นศิลปินแห่งชาติด้วย

ปัจจุบัน หมอลำทองมาก จันทะลือ อายุ 65 ปี (พ.ศ.2531) ยังยึดอาชีพการเป็นหมอลำกลอน ทำไร่นา และดำเนินกิจการของสำนักงาน "อุทาบการ" เพื่อรับประสานงานและรับงานแสดงให้กับหมอลำกลอน หมอลำหมู่ และหมอลำเพลิน ที่บ้านเลขที่ 11 หมู่ที่ 14 ตำบลค่าน้ำแซบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี

4. หมอลำเคน คาเหล่า

หมอลำเคน คาเหล่า เกิดเมื่อวันที่ 3 เมษายน 2473 ที่บ้านหนองเต่า ตำบลหนองเต่า อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี เป็นบุตรคนที่ 7 ในจำนวนพี่น้องทั้งหมด 7 คน ของนายโอ และนางจันแดง คาเหล่า

การศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ประกอบอาชีพในการทอผ้า จนกระทั่งอายุ 16 ปี จึงเริ่มหันไปเรียนการแสดงลำกลอนจากพี่ชาย ชื่อหมอลำคงคาเหล่า ใช้เวลาเรียนอยู่ 6 เดือน ก็สามารถออกแสดงได้ ออกแสดงลำกลอนครั้งแรก เมื่อ พ.ศ.2489 จากนั้นได้ยึดอาชีพแสดงลำกลอนมาโดยตลอด จนกลายเป็นหมอลำกลอนที่มีชื่อเสียงโด่งดังมาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2531)

ในช่วงปี พ.ศ.2508-2510 ได้เข้าไปมีบทบาททางการเมืองที่สำคัญ คือ ได้ให้ความร่วมมือกับทางรัฐบาลในการล่าตอกทานลัทธิคอมมิวนิสต์ และล่าเชิงุชนผู้หลงผิดให้เข้ามาบวช ใจขึ้นไปล่าบนเฮลิคอปเตอร์ ที่บริเวณภูเมงมา ภูมู อำเภอเลิงนกทา จังหวัดอุบลราชธานี โดยการนำของนายอำเภอ ชื่อ นายสายสิทธิ์ พรแก้ว และผู้ว่าราชการจังหวัดสมัยนั้น คือ นายพัฒนา บุญรัตนพันธ์ นอกจากนี้ยังได้ทำงานร่วมกับหน่วยปฏิบัติการด้านจิตวิทยา (ป.จว.) และกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รม.น.) จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดอุดรธานี

ในช่วงวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 เคยล่าเรียกร้องประชาธิปไตย และขับไล่ทรราชย์ร่วมกับประชาชนชาวไทย

พ.ศ.2527 ใ้รับเชิญจากมูลนิธิวัฒนธรรมกับบริษัท เอฟ.เอส.เค. ประเทศญี่ปุ่น ไปล่าเพื่อเผยแพร่เอกลักษณ์ไทยชาวอีสานที่ประเทศญี่ปุ่นคู่กับหมอลำฉวีวรรณ คำเงิน เป็นเวลาหนึ่งเดือน โดยไปแสดงหมอลำกลอนทั้งหมด 22 รัฐ จนได้รับเกียรติบัตรรับรองจากประเทศญี่ปุ่น

ด้านการเกษตร เคยล่าและแต่งกลอนล่าเชิงุชนประชาชนให้เลี้ยงโคพันธุ์ หมูพันธุ์ ไก่พันธุ์ และพืชผักต่าง ๆ

คานการชลประทาน เคยล่าและแต่งกลอนล่าเพื่อสื่อสารประชาสัมพันธ์โครงการ
สร้างงานในชนบท (ก.ส.ช.) ให้กับหน่วยงานของรัฐบาล

พ.ศ.2520 ได้เริ่มบันทึกเสียงกับบริษัทกมลสุโกศล บริษัทคาเซย์ บริษัทเสียงสยาม
บริษัทกรุงไทย และบริษัทโอเคียน ที่กรุงเทพมหานคร ผลจากการบันทึกแผ่นเสียง ทำให้ประสบความสำเร็จ
แผ่นเสียงขายดี มีชื่อเสียงโด่งดังจนได้รับสมญานามว่า "ราชาแผ่นเสียงทองคำ"

หลังจากมีชื่อเสียงโด่งดัง ได้รับเชิญจากสถาบันการศึกษา และหน่วยงานต่าง ๆ
ของรัฐ ให้ไปเป็นวิทยากรพิเศษในการบรรยายเรื่องหมอลำ และแต่งกลอนล่าตลอดจนบันทึก
แผ่นเสียง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์โครงการ นโยบาย ของหน่วยงานต่าง ๆ เช่น

เคยรับเชิญไปเล่าบรรยายเรื่องธรรมชาติที่วัดมหาธาตุ (จุฬาลงกรณ์
ราชวิทยาลัย) กรุงเทพมหานคร

เคยรับเชิญไปสาธิตการล่า การละเล่นเพลงพื้นบ้าน ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น
และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม เพื่อเป็นวิทยาทานแก่นิสิต นักศึกษา อยู่เสมอ

ได้รับเชิญจากสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 4 ศูนย์ประชาสัมพันธ์
เขต 1 ขอนแก่น ไปล่าออกอากาศในโอกาสต่าง ๆ เป็นประจำ

เคยได้รับเชิญจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน จังหวัดอุบลราชธานี ให้
แต่งกลอนล่า และบันทึกเสียงเกี่ยวกับนโยบาย 4 กระทรวงหลัก เคยแต่งกลอนล่าและล่าเชิญชวน
ให้ประชาชนเรียนหนังสือให้กับโครงการณรงค์เพื่อการรู้หนังสือ ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
คย

เคยแต่งกลอนล่า และบันทึกเสียงกลอนล่าเกี่ยวกับโครงการวางแผน
ครอบครัว เรื่องการทำหมันชาย การทำหมันหญิง ให้กับสาธารณสุข จังหวัดหนองคาย

เคยรับเชิญจาก หน่วยป้องกันและปราบปรามยาเสพติด สำนักนายกรัฐมนตรีย
ให้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับ นโยบาย หลักการ วิธีการปราบปรามยาเสพติด ที่โรงแรมแกนนินทร์
จังหวัดขอนแก่น เมื่อปี พ.ศ.2530 และได้แต่งกลอนล่าเพื่อรณรงค์การป้องกันและปราบปราม
ยาเสพติดให้โทษ

เคยล่าวิทยุขานให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ทุกสมัย

เคยล่าหาเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหลายคน
เช่น ล่าหาเสียงให้ นายพอง สิทธิธรรม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุบลราชธานี
นายเลิศสิน หงส์แสงไทย สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น

ปัจจุบัน หมอลำเคน คาเหลา ดำเนินกิจการ เปิดสำนักงานหมอลำเคน คาเหลา
อยู่บ้านเลขที่ 14/9 ถนนมิตรภาพ บ้านหนองแวงตราขู ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัด
ขอนแก่น

5. หมอลำคำปุ่น ฟุ้งสุข

หมอลำคำปุ่น ฟุ้งสุข มีชื่อจริงคือ นางพรทพวรรณ ฟุ้งสุข เกิดเมื่อวันที่ 7
ธันวาคม พ.ศ.2477 ที่บ้านคำไฮใหญ่ ตำบลคำไฮใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
เป็นบุตรของนายทองสุข และนางหนูจันทร์ ฟุ้งสุข บิดามีอาชีพรับราชการกรมทางหลวงแผ่นดิน
มารดามีอาชีพเป็นช่างตัดเย็บเสื้อผ้า เป็นบุตรคนโตในจำนวนพี่น้องทั้งหมด 6 คน

เข้าเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่บ้านเกิด และเมื่อเรียนอยู่ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 2 บิดาได้ถึงแก่กรรม มารดาจึงอพยพครอบครัวไปอยู่ที่บ้านแก่งโคม อำเภอวารินชำราบ
จังหวัดอุบลราชธานี จึงเรียนสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่นั่น ซึ่งใช้เวลาเรียนระดับประถม
ศึกษาปีที่ 1-4 เพียง 3 ปี เพราะเป็นคนเรียนเก่ง จึงมีโอกาสเลื่อนชั้นกลางปีระหว่างเรียน
อยู่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4

เรียนลำครั้งแรกเมื่ออายุเพียง 10 ขวบ ในขณะที่กำลังเรียนอยู่ชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 3 โดยเรียนกับครูใหญ่โรงเรียนบ้านแก่งโคม คือนายปรีดี สีหะนันท์ ด้วยเหตุที่เป็น
คนมีพรสวรรค์ในเรื่องการลำ ประกอบกับมีน้ำเสียงกังวาน แจ่มใส และมีความงามเป็นพื้นฐาน
ทำให้เป็นที่ชื่นชอบของครูอาจารย์มาก

หลังจากเรียนสำเร็จชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีโอกาสก้าวขึ้นสู่เวทีการแสดง
ลำกลอนครั้งแรกเมื่ออายุเพียง 11 ปี ซึ่งขณะนั้นเพิ่งท่องกลอนลำได้เพียง 10 กลอน และ

ได้รับค่าตอบแทนเพียง 10 บาทเท่านั้น หมอลำชายคนแรกที่เป็นคู่ลำคือ หมอลำบุญมี เมฆขลุ่ย ซึ่งปัจจุบันเป็นหมอลำที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของจังหวัดอุบลราชธานี

ต่อมาได้ไปเรียนลำเพิ่มเติมจาก อาจารย์มุกสา ศรีสุข ที่เมืองโพนทอง อำเภอมือเภา จังหวัดนครจำปาศักดิ์ ประเทศลาว เรียนอยู่เป็นเวลา 6 เดือน ก็สามารถออกกลางงานใหญ่ ๆ ได้ และเริ่มมีชื่อเสียงโด่งดังเมื่ออายุเพียง 12 ปี ในระยะต่อมาได้ไปเรียนลำเพิ่มเติมอีกกับอาจารย์ทองหล่อ แสนทวีสุข ซึ่งเป็นอาจารย์หมอลำที่มีชื่อเสียงโด่งดังมากคนหนึ่งในสมัยนั้น อาจารย์ท่านนี้เป็นผู้ที่มีบทบาทต่อชีวิตของหมอลำคำปุ่น ฟุ้งสุข มาก เพราะเป็นผู้ชักนำให้เขาได้มีโอกาสอัดแผ่นเสียงในเวลาต่อมา

ผลงานการแสดงและบทบาททางด้านการเมือง

พ.ศ.2490 เป็นต้นตอรับที่คิดแต่งเพลงร่ำวง ประกอบล่ำกลอน ค่ายเหตุ ที่สังเกตเห็นว่า การลำเฉพาะกลอนลำส่วน ๆ ทำให้ชาครสชาติ จึงคิดแต่งเพลงร่ำวงแทรกในกลอนลำ ปรากฏว่า ได้รับความนิยมจากผู้ฟังเป็นอย่างมาก และทำให้การลำมีชีวิตชีวา มีจังหวะและทำนองสนุกสนานคึกคักมากขึ้น นอกจากนี้ยังได้นำเพลงไทยลูกทุ่ง ลูกกรุงทั่ว ๆ ไปมาประกอบในกลอนลำ เช่น เคนคองสลับเพลง เกี้ยวแม่บ่าววงสลับกลอนคำสองยาว และสลับการขับเสภา กายย้อทางสั้น และกายย้อทางยาว เป็นต้น นับว่าเป็นการพัฒนาการลำรูปแบบใหม่

เป็นผู้นำจังหวะลำเต๋ยมมาเผยแพร่เป็นคนแรกในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ.2490 เช่นเดียวกับ ลำเต๋ยที่คิดขึ้นมี 4 แบบ คือ เถยธรรมคา เถยโขง เถยพม่า และ เถยหัวโนนตาล ซึ่งการลำเต๋ยนี้ จะเป็นการลำเกี่ยวกับระหว่างหมอลำผู้ชายกับหมอลำผู้หญิง จังหวะและลีลาของลำเต๋ยจะเป็นจังหวะที่คึกคักสนุกสนาน

ได้รับสมญานามจากผู้ฟังว่าเป็น "หวานใจชาวอีสาน" เพียงชั่วระยะเวลาเพียง 3-4 ปี คือจากปี พ.ศ.2487-2490 หมอลำคำปุ่น ฟุ้งสุข ได้รับความนิยมจากประชาชนผู้ฟังอย่างกว้างขวาง ด้วยความเป็นหมอลำที่น่าฟังไพเราะเพราะพริ้ง และมีความงามเป็นรูปสมบัติประการ

พ.ศ.2493 มีโอกาสอัดแผ่นเสียงเป็นครั้งแรก ด้วยการผลิตสนับสนุนของ

อาจารย์ทองหล่อ แสนทวีสุข และอาจารย์เขียน ชุมทรัพย์ สมาชิกสภาจังหวัดอุบลราชธานี จึงทำให้มีโอกาสอัดแผ่นเสียงกับบริษัทอัดแผ่นเสียงชื่อดังในกรุงเทพฯ สมัยนั้นคือ บริษัทกมลสุโกศล (แผ่นเสียงโคลัมเบีย) และบริษัท ค.เง็กชวน (แผ่นเสียงตรากระต่าย) และแผ่นเสียงตรา มงกุฏ ผลงานที่ได้รับการอัดแผ่นเสียงในระยะนั้นคือ ลำเกี้ยวโขง เศษลับริวาง ลำหวนอาลัย ลำรวางแผ่นใหม่ ลำลองกุญแจลิมฉลอง ละเมอในยามชม ลำเกี้ยวรักแฉลง ฯลฯ เป็นต้น

เป็นครูสอนลำให้ับลูกศิษย์หลายคน เนื่องจากเป็นหมอลำที่มีชื่อเสียง โค้งคังและสามารถแต่งกลอนลำเองได้ ถึงแมจะมีอายุเพียง 14-15 ปี ก็มีลูกศิษย์มาสมัคร เรียนลำควยหลายคน และหลายคนไ้กลายเป็นหมอลำที่มีชื่อเสียงในปัจจุบัน เช่น หมอลำสุนทร ชัยรุ่งเรือง ที่จังหวัดชัยภูมิ หมอลำสุดคนอม และหมอลำทวงพยอม เป็นต้น

พ.ศ.2498 ได้มีโอกาสเดินทางเข้าไปสร้างชื่อเสียงการลำในกรุงเทพฯ เพื่อเป็นการเผยแพร่ศิลปะการลำของภาคอีสาน โดยเปิดทำการแสดงที่เวทีราชดำเนิน ลำคู่กับ หมอลำสุทธิสมพงษ์ สะทานอาจ โดยกวนำของ นายสุนทร อภิสุนทรางกูร หนึ่งสื่อพิมพ์ในขณะนั้น ได้ตีพิมพ์ภาพ ประวัติเรื่องราวของเธออย่างมากมาย ทำให้ชื่อเสียงโค้งคังไปทั่วประเทศ

พ.ศ.2501 ก่อตั้ง "ศูนย์อบรมหมอลำสุนทราริมย์" ร่วมกับนายสุนทร อภิสุนทรางกูร ผู้เป็นสามีซึ่งที่บ้านเลขที่ 334 ซอยยาละดิน ถนนพหลโยธิน กรุงเทพฯ เปิดรับสมัครผู้ทีสนใจเรียนลำทั่วประเทศ โดยเปิดสอนเฉพาะวันเสาร์และอาทิตย์ ซึ่งเธอเป็นผู้อำนวยการสอนเอง

พ.ศ.2502 ได้รับรางวัลชนะเลิศฝ่ายหญิง จากการประกวดหมอลำกลอน ทั่วประเทศ ณ เวทีมวยลุมพินี ซึ่งจัดประกวดระหว่างวันที่ 3-6 เมษายน พ.ศ.2502 ประกวดในนาม หมอลำคำปุ่น อภิสุนทรางกูร ได้รับรางวัลชนะเลิศนำพานรองเกียรติยศของ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น

บทบาทคานการ เมือง

หลังจากได้รับรางวัลชนะเลิศหมอลำฝ่ายหญิงในการประกวดหมอลำทั่วประเทศ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้น ขอพบตัว โดยให้ทหารคนสนิทมาเชิญ

ไปพบและร่วมรับประทานอาหาร นายกรัฐมนตรี ไคยกยองและชมเชยว่า เธอเป็นครูผู้นำ
หมอลำทั่วประเทศ และเธอเป็นคนที่สวยที่สุดในโลกของหมอลำ ซึ่งทำให้เธอมีความรู้สึกภาค
ภูมิใจมาก เป็นโอกาสให้เข้าไปมีบทบาททางด้านการเมือง โดยใช้ความสามารถของศิลปิน
หมอลำ ดังนี้

พ.ศ.2502 รัฐบาลในสมัยนั้น ซึ่งนำโดย จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์
ได้มีนโยบายให้นำข่าวสารการพัฒนามานเมือง ที่อ่านออกอากาศในแต่ละวันของกรมประชาสัมพันธ์
มาแต่งเป็นกลอนลำ แลวนำไปลำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย
กรมประชาสัมพันธ์ทุกวัน และนอกจากนี้ยังได้กายทำเป็นภาพยนตร์ขาวไวคย และหมอลำคำปุ่น
ฟังสุข เป็นหมอลำคนหนึ่งที่ทำหน้าที่นี้

พ.ศ.2503 ได้มีโอกาสเข้าร่วมทำงานกับ Ucis ในหน่วยพัฒนาการ
เคลื่อนที่ โดยเอกอัครราชทูตอเมริกันประจำประเทศไทยในสมัยนั้น ได้เชิญไปแสดงภาพยนตร์
ชุดพัฒนาการรวมทั้งหมด 17 เรื่อง เพื่อนำออกฉายทั่วประเทศ ตามนโยบายของ จอมพลสฤษดิ์
ธนะรัชต์ โดยได้รับค่าจ้างเดือนละ 30,000 บาท เป็นเวลา 8 เดือน

เคยได้รับเชิญให้แสดงเป็นคาราประกอบในภาพยนตร์ไทยเรื่อง

"นายอำเภอภู่วิถี"

เคยได้รับเชิญให้เป็นนางแบบถ่ายภาพทำพอนร่าอีสาน ทำเป็นปฏิทิน
ปี พ.ศ.2503 ของบริษัทเชลล์ ได้รับเงินค่าตอบแทน 16,000 บาท

อัดแผ่นเสียงกลอนลำเกี่ยวกับข่าวสารการพัฒนา และความเคลื่อนไหว
ของเหตุการณ์บ้านเมือง แลวส่งไปออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงทุกภาคทั่วประเทศ

เคยทำงานร่วมกับกรมประมงราชการแผ่นดิน (ปัจจุบันเป็นกรม
ประมงกลาง) โดยแต่งกลอนลำและลำเกี่ยวกับการวางโครงการพัฒนาเคลื่อนที่ ลำชี้แจง
เกี่ยวกับนโยบาย โครงการ การสาธิต และการอบรมค่านิยมวิชา

เคยทำงานร่วมกับกระทรวงเกษตร โดยหน่วยงานของรัฐ ขอให้แต่ง
กลอนลำ และลำประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักการทำเกษตร การเลี้ยงเป็ด เลี้ยงไก่ การทำสวนครัว

เพื่อหารายได้เพิ่มพูนให้กับครอบครัว เป็นต้น

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี ให้แต่งตั้งล่าเกี่ยวกับ "ความสำคัญของการศึกษา" เพื่อประชาสัมพันธ์และรณรงค์ให้ประชาชน เรียนหนังสือและเรียนวิชาชีพ

เคยทำงานร่วมกับหน่วยพัฒนาการชุมชนของจังหวัดต่าง ๆ เช่น จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดอุดรธานี จังหวัดเพชรบูรณ์ จังหวัดพิจิตร จังหวัดมหาสารคาม และจังหวัดร้อยเอ็ด โดยแต่งตั้งล่าและล่าเกี่ยวกับโครงการ นโยบายของรัฐในการพัฒนาชุมชน

เคยทำงานร่วมกับโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ จังหวัดกาฬสินธุ์ แต่งกลอนล่า และล่าเกี่ยวกับ เรื่องธรรมะ เพื่ออบรมสั่งสอนนักเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ และประชาชนให้ซาบซึ้งในธรรมะยิ่งขึ้น

เคยทำงานกับหน่วย ก.ร.ป.กลาง จังหวัดสกลนคร ในโครงการ ป.จ.ว.(ปฏิบัติการด้านจิตวิทยา) โดยการแต่งตั้งล่าเพื่อเชิญชวนให้ผู้ที่หลงผิดในลัทธิคอมมิวนิสต์ให้กลับใจ เข้ามอบตัวกับทางรัฐบาล ในช่วงปี พ.ศ.2526-2527 โดยการล่าออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงกองทัพภาค เช่นที่จังหวัดน่าน หรือใช้วิธีล่าบันทึกเทป แล้วนำไปเปิดบนเฮลิคอปเตอร์ใหญ่หลังติดฟัง ซึ่งได้ผลดีพอสมควร เพราะสามารถทำให้ผู้หลงผิดกลับใจ เข้ามอบตัวกับทางรัฐบาล เป็นจำนวนมาก

เคยทำงานร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข ที่กรุงเทพฯ จังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดมหาสารคาม ในการแต่งตั้งล่า และล่าเกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว การคุมกำเนิด การใส่ห่วง การใส่ถุงยางอนามัย การทำหมัน การรับประทานและฉีดยาคุมกำเนิด ในลักษณะเชิญชวน และชี้แจงถึงผลดีผลเสียต่าง ๆ

เคยทำงานร่วมกับหน่วยป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จังหวัดขอนแก่น จังหวัดอุบลราชธานี โดยการแต่งตั้งล่า และเชิญชวนผู้ที่ติดยาเสพติดให้เลิกเสพ และชี้ให้เห็นพิษภัยอันร้ายแรงของยาเสพติด

เคยทำงานร่วมกับกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย จังหวัด
อุบลราชธานี โดยแต่งกลอนลำ และลำเชิญชวนผู้มีคุณสมบัตินี้ และสนใจมาลงสมัครรับเลือกตั้ง
เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดอุบลราชธานี

เคยลำเชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งใน
บุคคลที่มีสิทธิการเลือกตั้งอยู่เสมอ

เคยลำหาเสียงให้กับสมาชิกพรรคการเมืองต่าง ๆ ที่ลงสมัครรับ
เลือกตั้งในจังหวัดอุบลราชธานี เช่น

พ.ศ.2491-2492 ลำหาเสียงให้กับ นายพอง สิทธิธรรม

พ.ศ.2493 ลำหาเสียงให้ นายฉ้น บุญซึก

พ.ศ.2495 ลำหาเสียงให้ นายทิม ภูมิพัฒน์

พ.ศ.2495 ลำหาเสียงให้ นายเลียง ไชยกาล และนางอรพิณ

ไชยกาล

นอกจากนี้ยังได้ลำหาเสียงให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับนายกเทศมนตรี

คือ

พ.ศ.2493 ลำหาเสียงให้ นายทองหล่อ แสนทวีสุข

พ.ศ.2524 ลำหาเสียงให้ นางระออน ศรีชัยภูธรรัตน์ และ

นายประวิทย์ ศรีชัยภูธรรัตน์

ระดับกำนัน ได้ลำหาเสียงให้ นายประยูร หลักดี

ระดับผู้ใหญ่บ้าน เคยลำหาเสียงให้ นายคำ ดวงแขน บ้านวังแกน

ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอพิบูลย์มังสาหาร จังหวัดอุบลราชธานี

ปัจจุบัน หมอลำคำบุบ ฟุ้งสุข (พ.ศ.2531) อายุ 55 ปี ยังคงประกอบอาชีพ
หมอลำเหมือนเดิม แต่เนื่องจากขอจำกัดในเรื่องวัย ทำให้มีงานลำน้อยมาก บางเดือนแทบไม่มี
งานทำ เลย จึงทำให้ชีวิตนั้นปลายของศิลปินท่านนี้ค่อนข้างลำบาก มีที่อยู่อาศัยไม่ค่อยเป็นหลักแหล่ง
ส่วนมากจะอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานี

จากการศึกษาชีวิตและผลงานของหมอลำกลอนที่เข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองพบว่า หมอลำกลอนที่เข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองนั้น มักจะเป็นหมอลำที่มีภูมิปัญญาที่มีความสามารถสูง มีชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่ยอมรับของสังคม นับเป็นปรมาจารย์ของหมอลำสามารถเป็นผู้นำของหมอลำ และเป็นผู้นำทางความคิดของท้องถิ่นได้ ดังจะเห็นได้ว่าหมอลำกลอนบางคนประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างสูงสุดในอาชีพหมอลำกลอน โดยได้รับรางวัลชนะเลิศในการประกวดหมอลำกลอนในโอกาสต่าง ๆ หมอลำกลอนบางคนได้เป็นศิลปินพื้นบ้านดีเด่น และได้เป็นศิลปินแห่งชาติ เป็นที่ยอมรับของสังคมจนได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นต้น

หน่วยงานที่นำลำกลอนไปใช้ในทางการเมือง

การนำลำกลอนไปใช้ในทางการเมือง ได้กระทำอย่างจริงจังในช่วงสงครามเวียดนาม ปี ค.ศ.1950-1960 (พ.ศ.2493-2503) โดยสำนักงานข่าวสารอเมริกัน (USIS) ได้จ้างหมอลำกลอนจากประเทศไทย ได้แก่ หมอลำสุทธิสมพงษ์ สะท้อนอาจ และหมอลำคำปุ่น ฟุ้งสุข ไปลำโฆษณาทางการเมืองให้แก่รัฐบาลลาว

ต่อมารัฐบาลไทยเห็นว่า เป็นวิธีการที่ดี จึงได้นำลำกลอนมาใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่งานนโยบายของรัฐบาลในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย พ.ศ.2475 กล่าวคือ เริ่มนำมาใช้ในปี ค.ศ.1970 (พ.ศ.2504) เป็นต้นมา

จากการศึกษาพบว่า มีหน่วยงานที่นำลำกลอนไปใช้ในด้านการเมืองอยู่ 2 ลักษณะคือ

1. หน่วยงานของรัฐบาล
2. หน่วยงานของเอกชน

1. หน่วยงานของรัฐบาล หมายถึง กระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ หลายหน่วยงานได้นำลำกลอนไปใช้เป็นสื่อกลาง เพื่อประชาสัมพันธ์งาน โครงการ แนวนโยบายในการพัฒนาประเทศไปสู่ประชาชน ดังนี้

1.1 กรมประมวลราชการแผ่นดิน สำนักนายกรัฐมนตรี (กรมประมวลชาวกลาง ในปัจจุบัน) ใ้ค้นำล้ากลอนไปใช้เป็นสื่อพื้นบ้าน ในการประชาสัมพันธ์ และชี้แจงนโยบายของ โครงการหน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ ในปี พ.ศ.2498 ซึ่งหมอล้ากลอนที่เข้าไปมีบทบาทในช่วงนั้น คือ หมอล้าสุทธิสมพงษ์ สะพานอาจ และหมอล้าคำปุ่น ฟุ้งสุข ในปี พ.ศ.2503 กรมประมวล ราชการแผ่นดิน ได้รับความร่วมมือจาก สำนักข่าวสารอเมริกันประจำประเทศไทย (Usis) จัดทำภาพยนตร์หมอล้า (ลำซาว) ชุดพัฒนาการ จำนวน 17 เรื่อง ออกฉายทั่วประเทศโดย การถ่ายทำเป็นภาพยนตร์ขาว บันทึกเสียง หมอล้าเสนอข่าวการพัฒนาประเทศ

1.2 หน่วยป้องกันและปราบปรามยาเสพติดที่โตะ (ป.ป.ส.) สำนักนายกรัฐมนตรี ได้ให้หมอล้ากลอนแต่งกลอนลำเกี่ยวกับการป้องกันการศึกษาเสพติดที่โตะ ตลอดจนชี้แจงให้ เห็นพิษภัยของยาเสพติดชนิดต่าง ๆ เพื่อลดบันทึกลงเสียงสำหรับเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน ซึ่ง หมอล้าที่เข้าไปมีบทบาทในเรื่องนี้ได้แก่ หมอล้าเคน คาเหลา

1.3 กรมประชาสัมพันธ์ โดยสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ใ้ค้นำล้ากลอน ไปใช้เป็นสื่อพื้นบ้านในการเสนอข่าวสารบ้านเมืองในแต่ละยุคในแต่ละสมัย เช่น

พ.ศ.2502 ได้ให้หมอล้านำเอาข่าวสารบ้านเมืองมาแต่งเป็นกลอนลำ แล้ว ให้หมอล้าบันทึกลงเสียงออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยทุกวัน ทั้งในส่วน กลางและส่วนภูมิภาค โดยหมอล้าคำปุ่น ฟุ้งสุข และหมอล้าคนอื่น ๆ อีกหลายคน

พ.ศ.2503 สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 4 ศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 1 จังหวัดขอนแก่น ได้จัดให้มีการประกวดหมอล้ากลอน และกลอนลำเกี่ยวกับโครงการ พัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวพระราชดำริ (โครงการอีสานเขียว) เพื่อเผยแพร่ นโยบาย หลักการ ของโครงการอีสานเขียวต่อประชาชน หมอล้าที่ได้รับรางวัลชนะเลิศได้ รับโล่เกียรติยศ และเงินสดจาก พลเอกเขาวลิต ยงใจยุทธ จำนวน 3,000 บาท ฝ่ายหญิง ได้แก่ หมอล้าคำแสน ปากไฟ และหมอล้าฝ่ายชายได้แก่ หมอล้าจันทา ลันรติยา หมอล้าที่ได้รับ รางวัลชนะเลิศนี้ได้รับการบันทึกลงเสียงเพื่อถ่ายทอดให้ประชาชนได้รับชมทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 4 จังหวัดขอนแก่น

นอกจากนี้ ยังมีหมอลำกลอนที่มีชื่อเสียงได้รับเชิญจากทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 4 จังหวัดขอนแก่น ไปลำออากอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย และบันทึกเทปโทรทัศน์ เพื่อเผยแพร่ความรู้ และนโยบายของโครงการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวพระราชดำริ (โครงการอีสานเขียว) ไปสู่ประชาชน เช่น หมอลำวีวรรณ คำเนิน เป็นต้น

พ.ศ.2531 สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 4 ศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 1 ร่วมกับสำนักงานจังหวัดขอนแก่น ได้จัดประกวดหมอลำกลอนเกี่ยวกับการสร้างงานในชนบท (ก.ส.ช.) เพื่อเป็นการเผยแพร่ และประชาสัมพันธ์งานในโครงการพัฒนาชนบทในระดับจังหวัด

นอกจากนี้สำนักงานจังหวัดมหาสารคาม ในสมัยที่ นายไสว พรหมณี เป็นผู้ว่าราชการจังหวัด ได้จัดให้มีการประกวดหมอลำกลอน เกี่ยวกับโครงการพัฒนาของจังหวัด คือ โครงการสารคามพัฒนา หมอลำที่เข้าไปมีบทบาทในเรื่องนี้คือ หมอลำคำปุ่น พุ่งสุข และหมอลำราตรี ศรีวิไล เป็นต้น

1.4 กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข โดยหน่วยงานสาธารณสุขระดับจังหวัด หลายจังหวัดในภาคอีสานได้นำลำกลอนไปใช้เป็นสื่อพื้นบ้าน เผยแพร่ความรู้ในด้านการรักษาสุขภาพอนามัยแก่ประชาชน ตลอดจนการป้องกันและรักษาโรคต่าง ๆ เช่น

สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี ร่วมกับศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 2 จังหวัดอุบลราชธานี ได้จัดให้มีการประกวดหมอลำกลอนเรื่องการป้องกันโรคท้องถิ่น อันได้แก่ โรคท้องร่วง อหิวาตกโรค โรคบิด หมอลำกลอนที่ชนะเลิศจะได้รับการบันทึกเสียงเพื่อออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน หมอลำที่เข้าไปมีบทบาทในเรื่องนี้ได้แก่ หมอลำสมาน หงษา

ศูนย์อนามัย เขต 4 จังหวัดขอนแก่น ร่วมกับศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 1 จังหวัดขอนแก่น จัดให้มีการประกวดลำกลอนเกี่ยวกับการป้องกันและรักษาโรคพยาธิใบไม้ตับ

สาธารณสุขจังหวัดหนองคาย สาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี และสาธารณสุข

จังหวัดมหาสารคาม ใช้ล้ากลอนเป็นสื่อพื้นบ้านเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับโครงการวางแผนครอบครัว ทั้งทางสถานีวิทยุกระจายเสียง และในเวลาที่ยกหน่วยอนามัยเคลื่อนที่ตามหมู่บ้านต่าง ๆ โดยให้หมอล้ากลอนแต่งกลอนลำแล้วบันทึกเสียงเกี่ยวกับการคุมกำเนิดด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น ใส่ห่วงอนามัย การฉีดและการรับประทานยาคุมกำเนิด การใช้ถุงยางอนามัย การทำหมันทั้งหมันชาย และการทำหมันหญิง หมอล้าที่เข้าไปมีบทบาทในเรื่องนี้ให้สาขารนสุขจังหวัดหนองคาย ไค่แก๋ หมอล้าเคน คาเหลา สาขารนสุขจังหวัดอุบลราชธานี ไค่แก๋ หมอล้าคำปุ่น ฟุ้งสุข สาขารนสุขจังหวัดมหาสารคาม ไค่แก๋ หมอล้าสุทธิสมพงษ์ สะพานอาจ และหมอล้านุชชีน บุญลี

1.5 หน่วยงานพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย ไค่ไช้ล้ากลอนเป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์งานในโครงการพัฒนาหมู่บ้านต่าง ๆ เช่น จังหวัดมหาสารคาม

1.6 ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน จังหวัดอุบลราชธานี ไค่ไช้ล้ากลอนเป็นสื่อพื้นบ้านในการรณรงค์การรู้หนังสือให้แก่ประชาชน โดยให้หมอล้ากลอนแต่งกลอนลำ เพื่อลำเชิญชวนให้ประชาชนเรียนหนังสือทั้งในระบบและนอกระบบ หมอล้าที่เข้าไปมีบทบาทในเรื่องนี้ไค่แก๋ หมอล้าทองมาก จันทะลือ หมอล้าคำปุ่น ฟุ้งสุข และหมอล้าสมาน หงษา เป็นต้น

1.7 กรมศาสนา โดยโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ไค่ไช้ล้ากลอนเป็นสื่อในการสอนธรรมะแก่นักเรียนโรงเรียนพุทธศาสนาวัดอาทิตย์ และประชาชน หมอล้าที่เคยเข้าไปมีบทบาทในเรื่องนี้ไค่แก๋ หมอล้าคำปุ่น ฟุ้งสุข

1.8 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รม.น) และกองรักษาความปลอดภัยกลาง (ก.ร.ป.) จังหวัดสกลนคร และจังหวัดอุบลราชธานี ไค่ไช้ล้ากลอนเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการด้านจิตวิทยา (ป.จว.) เพื่อเชิญชวนผู้หลงผิด หรือผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (ผ.ก.ก.) ให้กลับใจเข้ามาอมตักกับทางราชการ

1.9 การพลังงานแห่งชาติ ใช้ล้ากลอนประชาสัมพันธ์ในการสร้างเขื่อนเพื่อผลิตพลังงานไฟฟ้า เช่น ประชาสัมพันธ์ในการสร้างเขื่อนลำโคมน้อย ที่จังหวัดอุบลราชธานี และการสร้างเขื่อนอุบลรัตน์ ที่จังหวัดขอนแก่น

1.10 สำนักงานเกษตร โดยเฉพาะสำนักงานเกษตรระดับจังหวัด เช่นสำนักงานเกษตรจังหวัดอุดรธานี ได้ให้หมอลำกลอนแต่งกลอนลำ แล้วลำเชิญชวนให้ประชาชนรู้จักคัดเลือกพันธุ์พืชที่ดีมาปลูก และคัดเลือกพันธุ์สัตว์ที่ดีมาเลี้ยง ตลอดจนการปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อเสริมรายได้ให้กับครอบครัว หมอลำที่เขาไปมีบทบาทในเรื่องนี้ได้แก่ หมอลำสาคร ศิริบรรพต

2. หน่วยงานของเอกชน หน่วยงานของเอกชนที่นำลำกลอนไปใช้ในทางการเมือง ได้แก่ พรรคการเมืองต่าง ๆ ซึ่งมีลักษณะเป็นนิติบุคคล จากการศึกษาพบว่า มีพรรคการเมืองหลายพรรคและนักการเมืองหลายคนในท้องถิ่นอีสาน ได้ใช้ลำกลอนเป็นเครื่องมือในการโฆษณาหาเสียง โดยการให้หมอลำกลอนแต่งกลอนลำ แล้วบันทึกเสียงกลอนลำที่สื่อสารเกี่ยวกับนโยบายของพรรคการเมืองของตนเอง ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ยกย่องผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคนั้น ๆ เพื่อนำเทปบันทึกเสียงไปเปิดตามหน่วยรถโฆษณาหาเสียง ในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดต่าง ๆ ที่ตนเองลงสมัครรับเลือกตั้ง

จากการศึกษาครั้งนี้มีข้อที่น่าสนใจ คือ หน่วยงานที่นำลำกลอนไปใช้ในทางการเมืองมักเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมวลชน และการพัฒนาประเทศ ซึ่งนำลำกลอนไปใช้สื่อสารทางการเมืองในลักษณะของการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เช่น โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ การศึกษา การสาธารณสุข การไฟฟ้า การเกษตรกรรม เป็นต้น

ช่วงเวลาที่มีการนำลำกลอนไปใช้ในทางการเมือง

ช่วงเวลาที่มีการนำลำกลอนไปใช้ในทางการเมือง ในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 พบว่า มีการนำลำกลอนไปใช้อยู่ 3 ช่วงเวลาคือ

1. ช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งสมาชิกทางการเมือง
2. ช่วงเวลาที่มีความเคลื่อนไหว หรือมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง
3. ช่วงเวลาที่มีการพัฒนาประเทศ ตามโครงการและนโยบายของรัฐบาล

1. การนำลำกลอนไปใช้ในทางการเมืองในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้งสมาชิกทางการเมือง

การนำล้ากลอนไปใช้ในขงที่มีการเลือกตั้งสมาชิกทางการเมืองของไทยนั้น มักใช้ล้ากลอนเป็นเครื่องมือในการหาเสียง ให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกทางการเมือง ประเภทต่าง ๆ เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) สมาชิกสภาเทศบาล (ส.ท.) สมาชิกสภาจังหวัด (ส.จ.) ตลอดจนกำนัน และผู้ใหญ่บ้าน เป็นต้น

การนำล้ากลอนไปใช้เป็นเครื่องมือให้กับนักการเมือง ได้เริ่มทำอย่างจริงจังในคราวที่มีการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 5 เมื่อวันที่ 29 มกราคม พ.ศ.2491 โดยมีนักการเมืองบางคนที่ยังสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตจังหวัดอุบลราชธานี ได้ใช้ล้ากลอนหาเสียง โดยให้หมอล้ากลอนแต่งกลอนลำ ยกของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และลำเชิญชวนให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งให้แก่บุคคลดังกล่าว เช่น นายพอง สิวชิธรรม นายมัน บุญชิต เป็นต้น

ต่อมาในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ 6 เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2495 ปรากฏว่า นักการเมืองได้หันมาใช้หมอล้ากลอนเป็นเครื่องมือในการหาเสียงให้กับตนเองมากยิ่งขึ้นแทบทุกจังหวัดในภาคอีสาน เช่น จังหวัดอุบลราชธานี อุบลราชธานี ชอนแก่น กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด มหาสารคาม หนองคาย เหล่านี้เป็นต้น โดยใช้ล้ากลอนดึงดูดประชาชนให้มาฟังลำ ซึ่งกลอนลำที่ใช้ลำก็มักจะมีเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้ ความบันเทิงทั่ว ๆ ไป และในขณะที่เขากำลังกลอนลำที่เป็นการโฆษณาประชาสัมพันธ์ของผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ว่างมาด้วย และผู้สมัครรับเลือกตั้งก็จะถือโอกาสขึ้นปราศรัยหาเสียงบนเวทีหมอล้ากลอน ในบางครั้งอาจให้หมอล้ากลอนทำหน้าที่เป็นห้วกะแนนให้แก่ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยการขึ้นกล่าวหาเสียงโดยตรงแล้วลำให้ประชาชนฟังด้วย หมอลำที่เข้าไปมีบทบาทในเรื่องนี้มีมากมาย โดยเฉพาะหมอลำที่มีชื่อเสียงโด่งดังมาก ๆ เช่น หมอลำสุทธิสมพงษ์ สะพานอาจ หมอลำบุญมาก จันทะสือ หมอลำคำปุ่น ฟุ้งสุข หมอลำเคน คาเหลา หมอลำสาคร ศิริบรรพต หมอลำบุญเพ็ง วงษ์ โกลสูง หมอลำพุ่มมา อึ้งชู หมอลำคอกอ้ม คาวควงใหม่ หมอลำจินตนา ปากไฟ หมอลำสมาน หงษา หมอลำบุญทอง พิรุณ และหมอลำวันทอง คาวไสว เป็นต้น

ความนิยมในการใช้ล้ากลอนเป็นเครื่องมือในการหาเสียงในลักษณะดังกล่าวได้

ปรากฏทุกยุคทุกสมัยของการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จนกระทั่งมีพระราชบัญญัติการเลือกตั้งปี พ.ศ.2522 ห้ามโฆษณาหาเสียง ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน การใช้ล่ากลอนหาเสียงในรูปแบบดังกล่าวจึงซบเซาลงไปมาก กล่าวคือผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจะไม่ขึ้นปราศรัยหาเสียงบนเวทีแสดงหมอลำกลอนโดยตรง และหมอลำกลอนก็จะไม่ล่าหาเสียงให้กับผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งในขณะแสดงอยู่บนเวที แต่พบว่ามีนักการเมืองหลายคนได้พยายามหลีกเลี่ยงกฎหมายพระราชบัญญัติการเลือกตั้งดังกล่าว โดยใช้ล่ากลอนเป็นเครื่องมือหาเสียงให้กับตนเองโดยทางอ้อม 2 ลักษณะคือ

1. ผู้สมัครรับเลือกตั้งจะเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการจ้างหมอลำกลอน ให้กับหมู่บ้านที่อยู่ในเขตเลือกตั้งของตนเอง ในเวลายามวิปยุ งานฉลอง และงานเทศกาลต่าง ๆ ก่อนที่หมอลำจะเริ่มแสดง เจ้าภาพจะประกาศให้ประชาชนที่มาร่วมงานทราบว่า หมอลำกลอนที่มาแสดงในวันนั้นคือใคร และใครรับความอนุเคราะห์จากใคร โดยจะระบุชื่อ นามสกุล ของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งตลอดจนหมายเลขประจำตัวของนักการเมืองคนนั้น ๆ พร้อมกับกล่าวขอบคุณ และในขณะที่หมอลำกลอนแสดง หมอลำกลอนก็จะกล่าวขอบคุณผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ให้โอกาสตนเองได้มาล่าในงานนั้น ๆ ในขณะที่เดียวกันหมอลำกลอนก็จะถือโอกาสประกาศเกียรติคุณเกี่ยวกับคุณงามความดีของนักการเมืองนั้น ๆ ไปด้วย จึงเท่ากับเป็นการช่วยหาเสียงไปในตัว

2. ผู้สมัครรับเลือกตั้งมักจ้างหมอลำกลอนแต่งกลอนล่าหาเสียงให้กับตนเอง และพรรคการเมืองของตนด้วย และล่ำบั่นที่กลองในแถบนี้ก็เสียง นักการเมืองจึงนำแถบนี้ที่กลองนี้ไปเปิดตามหน่วยรถโฆษณาหาเสียง ในเขตที่ตนลงสมัครรับเลือกตั้ง เช่นในการเลือกตั้งทั่วไปครั้งหลังสุด เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2531 ในเขตเลือกตั้งที่ 4 ของจังหวัดขอนแก่น ไคแกเขตอำเภอบ้านฝาง หนองเรือ อุบลรัตน์ เขาสวนกว้าง และอำเภอรณาน พม่ามี พรรคการเมืองที่ใช้ล่ากลอนเป็นเครื่องมือหาเสียงในรูปแบบนี้คือ พรรคกิจสังคม

นอกจากนี้ในช่วงที่มีกาเลือกตั้งทั่วไป สำนักงานจังหวัดต่าง ๆ ยังใช้ล่ากลอนเป็นกระบอกเสียงให้แก่รัฐบาลในการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ประชาชนผู้มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยให้หมอลำกลอนแต่งกลอนล่า

เชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งครั้งนั้น ๆ แล้วบันทึกเสียงส่งไปออกอากาศตาม สถานีวิทยุ และสถานีโทรทัศน์ในท้องถิ่น นอกจากนี้ หมอลำกลอนยังได้นำกลอนลำคังกล่าวไปใช้ ลำในขณะไปแสดงในงานต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นความสามารถและความทันสมัยของหมอลำอย่าง หนึ่งที่สามารถเสนอข่าวสารบ้านเมืองที่เป็นปัจจุบันได้ ในกลอนลำคังกล่าวจะระบุ วัน เวลา ที่มีการเลือกตั้ง การเตรียมตัวก่อนการเลือกตั้ง เช่น การไปสำรวจคูรายชื่อ ของผู้มีสิทธิลง กะแนนเสียงเลือกตั้งในแต่ละหน่วย ซึ่งให้เห็นผลเสียของการนอนหลับหลับสิทธิ และผลดีของการ ไปใช้สิทธิในระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนเชิญชวนให้ประชาชนไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งใน ครั้งนั้น ๆ และมีอ้างอิงถึงผู้ฝากเชิญซึ่งได้แก่ผู้ว่าราชการจังหวัดนั้น ๆ จากการเลือกตั้งครั้ง หนึ่งครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ.2531 พบว่ามีสำนักงานการปกครองระดับจังหวัดหลาย จังหวัดในภาคอีสาน ได้ใช้กลอนเป็นเครื่องมือสื่อสารทางการเมืองในการเชิญชวนให้ ประชาชนไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เช่น จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดมหาสารคาม จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดอุดรธานี เป็นต้น

2. ช่วงเวลาที่มีความเคลื่อนไหวหรือมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ในช่วงเวลาที่มีความเคลื่อนไหวหรือมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองภายใน ประเทศ พบว่า มีการนำกลอนไปใช้ในทางการเมือง ในลักษณะของเครื่องมือสื่อสารทาง การเมืองอยู่ 2 ลักษณะ คือ

2.1 การสื่อสารทางการเมืองโดยตรง

2.2 การสื่อสารทางการเมืองโดยทางอ้อม

2.1 การสื่อสารทางการเมืองโดยตรง การนำกลอนไปใช้ในการสื่อสารทาง การเมืองโดยตรงนั้น ผู้นำไปใช้มักเป็นหน่วยงานของรัฐบาล ดังจะเห็นได้จากในช่วงปี พ.ศ.2514- 2519 เป็นช่วงที่มีผู้ก่อการร้ายปรากฏอยู่ทั่วไปในแถบอีสาน พื้นที่ทุกภาคหลายแห่งในภาคอีสาน ได้ชื่อว่าเป็นพื้นที่สีแดง เนื่องจากมีผู้ก่อการร้ายแทรกแซงอยู่มาก ดังนั้นในช่วงเวลาดังกล่าว รัฐบาลไทยจึงใช้วิธีการต่าง ๆ ในการป้องกันและปราบปรามภัยคุกคามจากผู้ก่อการร้ายภายใน ประเทศ การนำกลอนมาใช้ในทางการเมืองเป็นวิธีการหนึ่งที่หน่วยงานของรัฐบาลเลือกใช้

เช่น การนำล้ากลอนมาใช้เป็นเครื่องมือในการโฆษณาชวนเชื่อทางด้านการเมือง การปฏิบัติการด้านจิตวิทยา (ป.จว.) โดยให้หมอล้ากลอนแต่งกลอนลำ เพื่อลำเชิญชวนผู้ก่อการร้ายให้กลับใจ เข้ามอบตัวกับทางราชการ ทั้งลักษณะที่เป็นการลำสศ ๆ ณะที่ออกปฏิบัติการในพื้นที่ต่าง ๆ ร่วมกับเจ้าหน้าที่ของบ้านเมือง หน่วยงานที่นำล้ากลอนไปใช้ใน ช่วงเวลาดังกล่าว ได้แก่ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในประเทศ (กอ.รม.น.) และกองรักษาความปลอดภัยกลาง (ก.ร.ป.) จังหวัดสกลนคร และจังหวัดอุดรธานี เป็นต้น

2.2 การสื่อสารทางการเมืองโดยทางอ้อม การนำล้ากลอนไปใช้ในการสื่อสารทางการเมืองโดยทางอ้อมนั้น ผู้นำไปใช้มักเป็นตัวหมอล้ากลอนเอง กล่าวคือ หมอล้ากลอนมักจะนำเอาเหตุการณ์บ้านเมือง ไม่ว่าจะ เป็นความเคลื่อนไหวทางการเมือง หรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองมาแต่งเป็นกลอนลำ เพื่อใช้ลำให้ประชาชนฟังเวลาไปแสดงในงานต่าง ๆ เพื่อแสดงภูมิปัญญา ความรอบรู้ และความทันสมัยของตัวหมอล้าเอง จากการศึกษาพบว่า กลอนลำที่หมอล้าใช้สื่อสารทางการเมือง ในช่วงที่มีความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยการแต่งกลอนลำเชิญชวนประชาชนไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การแสดงทรรศนะเกี่ยวกับคุณสมบัติของนักการเมืองที่ดี ช่วงที่มีการปฏิวัติเพื่อยึดอำนาจการปกครองในยุคสมัยต่าง ๆ ช่วงที่มีการปฏิรูปการปกครอง ช่วงที่มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร ช่วงที่มีการเดินขบวนเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตย (14 ตุลาคม 2516) ช่วงที่มีการละสังขาร เช่น สงครามเวียดนาม-ลาว พ.ศ.2493-2503 สงครามที่บ้านร่มเกล้า พ.ศ.2531 เป็นต้น จึงนับว่าเป็นการนำล้ากลอนไปใช้ในทางการเมืองโดยทางอ้อม

3. ช่วงเวลาที่มีการพัฒนาประเทศตามโครงการและนโยบายของรัฐบาล

ในการพัฒนาประเทศตามโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลนั้นพบว่า มีหน่วยงานของรัฐบาลหลายหน่วยงาน นำล้ากลอนไปใช้เป็นสื่อพื้นบ้านในการประชาสัมพันธ์ โครงการ นโยบายในการพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี นับเป็นช่วงแรกที่มีการนำล้ากลอนไปใช้เป็นสื่อพื้นบ้านในการประชาสัมพันธ์งานพัฒนาประเทศของรัฐบาลอย่างจริงจัง โดยการนำล้ากลอนไปถ่ายทอดเป็นภาพยนตร์ข่าว ชูพัฒนาการ

เคลื่อนที่ จำนวน 17 เรื่องด้วยกันเพื่อออกฉายให้ประชาชนในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วภาคอีสาน นอกจากนี้ยังให้หมอลำนำเอาชาวคราวบ้านเมืองภายในประเทศ และต่างประเทศ ที่กรมประชาสัมพันธ์ อานอกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยทุกวัน มาแต่งเป็นกลอนลำ เพื่อลำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ทั้งภาคกลางวันและภาคค่ำ ในรายการข่าวภาคภาษาถิ่นอีสาน หลังจากนั้นปรากฏว่า ใ้มีหน่วยงานของรัฐบาลในระดับจังหวัดได้ใช้ลำกลอนประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่งานในโครงการพัฒนาท้องถิ่นของจังหวัดเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน เช่น การนำลำกลอนไปใช้เป็นสื่อประชาสัมพันธ์งานพัฒนาต่าง ๆ ดังนี้

- 3.1 โครงการพัฒนาการเคลื่อนที่ของจังหวัด
- 3.2 โครงการสร้าง เขื่อน เขื่อนฝาย
- 3.3 โครงการสร้างประปาในชนบท
- 3.4 โครงการแผนกินธรรมชาติกินทอง
- 3.5 โครงการสร้างงานในชนบท (ก.ส.ช.)
- 3.6 โครงการวางแผนครอบครัว
- 3.7 โครงการสารคามพัฒนา
- 3.8 โครงการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวพระราชดำริ (โครงการ

อีสานเขียว)

- 3.9 โครงการพัฒนาทางด้านการเกษตร
- 3.10 โครงการป้องกันโรคท้องถิ่น
- 3.11 โครงการชลประทาน
- 3.12 โครงการป้องกันและรักษาโรคพยาธิใบไม้ค้ำ

จากการศึกษาช่วงเวลาที่มีการนำลำกลอนไปใช้ในทางการเมืองนั้นเมื่ออยู่ 2 ลักษณะคือ

1. ช่วงเวลาที่มีความเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง ทั้งในระดับประเทศและระดับชาติ เช่น ช่วงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การกินชบวน การปฏิวัติ การสงคราม เช่น สงครามบานรมเกล้า สงครามอินโดจีน
2. ช่วงภาวะปกติ มักจะมีการนำลำกลอนไปใช้ในการประชาสัมพันธ์ด้านการพัฒนาประเทศของรัฐบาลในโครงการต่าง ๆ ดังกล่าวนำแล้ว

บทบาทของสำนักลอนในด้านการเมือง

จากการพิจารณาเนื้อหาสาระของกลอนลำในด้านการเมือง พบว่า กลอนลำทำหน้าที่เป็นสื่อพื้นบ้านในการถ่ายทอดข่าวสารทางการเมืองได้เป็นอย่างดี และมีบทบาทในทางการเมือง 3 ประการดังนี้

1. บทบาทด้านการสื่อนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน
2. บทบาทด้านการสื่อแนวคิดของประชาชนไปสู่หน่วยราชการ
3. บทบาทด้านการสื่อแนวคิดจากประชาชนไปสู่ประชาชน

บทบาทด้านการสื่อนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน

การศึกษาค้นพบเนื้อหาของกลอนลำ ที่แสดงบทบาททางการเมืองในการสื่อนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน โดยหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานได้นำกลอนไปใช้ เป็นสื่อพื้นบ้าน โดยทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลในการสื่อสารการเมืองไปสู่ประชาชน โดยมีจุดประสงค์ที่สำคัญ 2 ประการคือ

1. เพื่อประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองของรัฐไปสู่ประชาชน
2. เพื่อประชาสัมพันธ์นโยบายและโครงการพัฒนาประเทศของรัฐไปสู่ประชาชน

1. การนำกลอนเป็นสื่อพื้นบ้านในการประชาสัมพันธ์และรณรงค์ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งเกี่ยวกับนโยบายทางการเมืองของรัฐไปสู่ประชาชน พบว่า มีหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานได้นำกลอนไปใช้เพื่อจุดประสงค์ดังกล่าว ดังจะยกตัวอย่างในบางโครงการเพื่อประกอบ

การศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ การเชิญชวนประชาชนไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเชิญชวนประชาชนใหม่มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเชิญชวนให้สร้างความสามัคคีของคนในชาติ การเชิญชวนผู้หลงผิดให้กลับใจ และการรณรงค์เกี่ยวกับโครงการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ โครงการวางแผนครอบครัว การทำหมันและการคุมกำเนิด โครงการส่งเสริมสุขภาพ โครงการป้องกันโรคติดต่อในท้องถิ่น โครงการรณรงค์อีสานไม่กินปลาค้างคาว โครงการปลูกป่า และโครงการรณรงค์เพื่อการรณรงค์หนังสือ เป็นต้น ทั้งจะไต่ถามตัวอย่างจากกลอนลำต่อไปนี้

1.1 กลอนลำที่แสดงบทบาทในการเชิญชวนประชาชนไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า มีหน่วยงานเกี่ยวกับการปกครองของรัฐในระดับจังหวัด บางจังหวัดในภาคอีสาน เช่น จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม ได้ใช้ลำกลอนเป็นสื่อพื้นบ้านในการประชาสัมพันธ์เพื่อเชิญชวนประชาชนผู้มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สาระของกลอนลำประเภทนี้มักจะมีลักษณะเป็นการเชิญชวน เตือน วิงวอน และขอร้อง ให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยชี้ให้เห็นความสำคัญของการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตย มีการเตือนย้ำในเรื่อง วัน เวลา และสถานที่ที่จะไปเลือกตั้ง การเตรียมตัวก่อนไปเลือกตั้ง เช่น การไปตรวจดูรายชื่อของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในหน่วยเลือกตั้งแต่ละเขต การเตรียมหลักฐานบัตรประชาชนไปแสดงสิทธิในวันเลือกตั้ง การใช้วิจารณญาณในการตัดสินใจเลือกผู้แทนที่ดี มีความรู้ความสามารถสูงในการที่จะไปพัฒนาประเทศชาติ ให้เจริญรุ่งเรือง เตือนให้ประชาชนระวังเรื่องการซื้อเสียงของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง และขอร้องไม่ให้ประชาชนขายเสียงให้แก่ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง อธิบายและชี้แจงวิธีการกาเครื่องหมายในบัตรเลือกตั้ง โดยให้กาเครื่องหมายกากบาทหมาย เลขประจำตัวของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่ตนพอใจในคูหาของการเลือกตั้ง ที่เจ้าหน้าที่จัดเตรียมไว้แล้วจึงนำบัตรไปหย่อนลงในหีบ मतเลือกตั้ง แจงจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในแต่ละเขตเลือกตั้ง แจงคุณสมบัติของผู้มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งต้องมีอายุ 20 ปีขึ้นไป เตือนไม่ให้ประชาชนนอนหลับทับสิทธิ ในช่วงสุดท้ายของกลอนลำจะมีการกล่าวอำเชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งอีกครั้งหนึ่ง

พร้อมทั้งอ้างบุคคลสำคัญผู้เกี่ยวของที่ฝากเชิญชวนและขอร้องมา เช่น นายอำเภอ และผู้วาราชการ
จังหวัด เป็นต้น กังวลอย่างต่อไปนี้

ฟ้าเอ๋ยฟ้าองค์ที่มอบชีวิตพากันสิ้นวันที่ 24 เดือนกรกฎาคม 2531 ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
หยอนบัตรเอาคนดี เป็นผู้แทนรับใช้ไวทางหนา ญาติพี่น้องให้ชานิ่งในสภา วันที่ 24
เดือนกรกฎาคมนี้ละป่า เวลา 8 นาฬิกา ถึงเวลา 15 น. หรือบายสามจำไว้ ผู้ที่มี
สิทธิใช้ลงคะแนนคัดเลือกลง ทั้งหญิงชายสาวขาวพร้อมลุงป้ายายาย ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
ต้องคิดเบิ่งใจมันคัก อยะลิมบัตรประชาชนทุกคนให้เตรียมพร้อม บมบัตรเรามีสิทธิ
ใช้ลงคะแนนนำหมู ผู้ที่อยู่แล้วกะฟังไว้ตมกัน ผู้ที่ทันฮันฟังแล้วฮ่าฮอนคิกมีบัตรมี
สิทธิเลือกตั้งผู้แทนจำไว้ คำว่าผู้แทนแปลว่าผู้ทางหนาประชาชนทั้งประเทศ นำเอา
ความคิดเห็นจากพ่อแม่พี่น้องนำเขาสู่สภา ให้ไปเวทางหนาเพื่อประโยชน์ของเรา
เพราะฉะนั้นจึงเลือกเอาคนดีผู้ถูกใจของเรา เลือกผู้แทนไปเข้าในสภาอันทรงเกียรติ
คนเสียคอยาเลือกเขาไปยุ่งฮองสภา ผู้ที่นั่นป้ามาลงแข่งกะมีหลาย มายายเงิน
ยายคำแจกของซำรววย พวกคนรววยมีเงินล้านหั่งคะแนนให้ลงหมู หมคทอโคกะสุหา
ข้อสิทธิจากพี่น้องเรานั่นกะฮอยาขายพวกนี้ได้ไปแล้ว ขาคองหาของโหวตฮอนสิกอญไทย
คั้น ... เขาเอาเงินมาให้เอาลยฮอยารังเกียจ ใฝให้ยังกะรับไว้แต่สิทธินั้นเจ้า
ฮอยาขายบาคฮอยาคือเลือกตั้งยาง ซำฮอกคูกหา เราสิกาใฝเรื่องเราคอกคป่า เข้าถึง
คูกหาแล้วมีใฝสิยุงเกี้ยว ฮอยานายนคนเกี้ยวหรือสองคนแล้วแต่เจ้า คิกว่าคิแท้ ๆ
กากบาทให้ถูกคอง คิแล้วกะหยอนลง

ขอเชิญชวนทุกท่านในเขตอำเภอเมือง ทุกหมู่บ้านทุกตำบล เขตอำเภอเมืองนี้
ท่านผู้ว่าโล้ว พราหมณี ท่านคิกน้าชาวานประชาชนน้อยใหญ่ เพิ่นฮานเราบได้
ผู้แทนใช้สิคิ เพิ่นจึงได้กล่าวฮอบอกเล่าโหวตนา ให้เรามาใช้สิทธิทุกคนจนได้ ผู้ที่มี
สิทธิใช้ฮอยามัวเมานำลาก เห็นแก่ล็กแกน้อยพม่าฮอลอกเรา เร่องสิเอาหมบหม
ว่าแกฮอยาขายสิทธิกับฮอยาหลงคารม ผู้คิมาว่า เราทุกคนมีสิทธิไว้ในตัวเราคูกฮอยาง

แต่ใช้สิทธิใหญ่ทางอย่าให้ผิดพลาดพลังเสีย เล่ห์เหลี่ยมเขา เลือกกันเข้าไปเข้าเนื้อง
 ในสภา เสียความหวังเสียเวลา ตลอดเสียใจพร้อม ... อยานอนหลับทับสิทธิพอออก
 มือเลือกตั้งให้จำไว้ใส่ใจ ทานดูว่าใสว พราหมณี เห็นตั้งความหวังไว้มีฮอครางวัล
 ในเขตอำเภอเมืองหนวยโคหนอสิโค หนวยเลือกตั้งหนวยโคไปใช้สิทธิ เต็มร้อยเปอร์เซ็นต์
 คักแน ทานดูว่าใสว พราหมณีเคอแมมีรางวัลมอบให้จำไว้อย่าลืม เงินหนึ่งหมื่นมอบให้
 กับโล่เกียรติยศ หนวยโคไปใช้สิทธิร้อยเปอร์เซ็นต์เต็มเขตเลือกตั้งของเราเลือกเอา
 ดูแทนใครสามคนเคอ พอใหญ่ เราดีเลือกเอาไย แลวแต่ใจเจ้าพี่น้องดีเห็นพร้อมแมนว่าดี
 ละเคอคน ควยเหตุนี้ทานดูว่าจึงบอกสั่งลงมาให้ทางอำเภอเมืองมหาสารคาม เอ็ดตาม
 แผนโค คุณสุนทร ศรีมาเสริม นายอำเภอเมืองนี้ดำเนินการสืบทอด เอ็ดตามแผนทาน
 ดูว่าใสวนั้นสูแนว ... เชนอยางการเลือกตั้ง 24 กรกฎาคม ในชาติพรรคประชาชนให้รับ
 มาทำไว้ ... กับใหม่ชอกคนเบิ่งชอกตนเองว่ามีสิทธิลงคะแนนหยอนบัตรหรือไม่ ในสำเนา
 ทะเบียนรายชื่อเรามีหรือไม่ ครึ่งมีแล้วให้พาวไปแจ้งเทศบาล บัตรมีกะให้พาวรับเอ็ด
 ทันทให้ใหม่สิทธินำเขาปลอนเอาดูแทนโค เป็นคนไทยเต็มร้อยเปอร์เซ็นต์คือหม ... เพราะ
 ฉะนั้นทานดูว่าจึงไต่บอกทอ ส.ป.อ. ตลอดจนนายอำเภอหนวยประจำสัมพันธ์พร้อมกัน
 หลายคน รณรงค์เตรียมพร้อมโฆฆนารองปาว แนะนำญาติพี่น้องลุงป้าคุณ ...
 ให้คนไทยเรานั้นพากันรู่หน้าใหม่ความสามัคคี พร้อมกันไปเลือกตั้งดูแทนชวยเรา
 เลือกดูแทนไปเข้าเนื้องในสภา ไปเสนอนุติ ไปแก้ไขกฎหมาย ไปควบคุมรัฐบาล
 ทานที่ของดูแทนนั้น ... ลิมหยังกะลิมโคเตอยาลิมไปใช้สิทธิความแมน เลือกดูแทน
 ทานที่ของยามไปเข้าฮวมสภา นั้นละนาคคนฟังนาค ... ตัวกับเมียชวงกันไป
 เลือกตั้ง อยาลิมเอ็งใส่ลูกเขย นั้นแหละนาคคนฟังนาค ลูกสาวตองมาตามกัน ลูกสาว
 ตองมาตามกัน เคอตามกัน ...

(บุญชัน บุญสี)

1.2 กลอนลำเชิญชวนประชาชนให้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์ เนื่องในโอกาสที่ทรงมีพระชนมพรรษาครบห้ารอบ หรือ 60 พรรษา เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2530 ศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 1 จังหวัดขอนแก่น จึงได้จัดให้มีการแข่งขัน ลำกลอนเพื่อเทิดพระเกียรติ ทางสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย ของ 4 ขอนแก่น ซึ่งนับว่า ลำกลอนที่ทำหน้าที่เป็นสื่อพื้นบ้าน และสื่อสารมวลชนในการ เสนอนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน กิ่งตัวอย่างในกลอนลำต่อไปนี้

นำเอาน้ำสร้างไผ่ เนื่องในโอกาสวันมงคลมหาสมัยคล้ายวันเฉลิมพระชนม
 พรรษาพุทธศักราช 2530 เป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9
 มีพระชนมายุครบ 60 พรรษาล่วงแล้ว ขอถวายพระพรให้พระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวจงทรงยิ่งอยู่เจริญ ... นา ... ขอตะเภาไผ่ฝ้ายละอองซัด
 พระบาท เจ้าเกล้ากระหม่อมจอมขวัญ กรมการเพิ่มโคเห็นสมควรแข่งขันหมอลำ
 นี้ ราชพิธีใจกล้าไผ่ลำเทิดพระเกียรติ ขอพระราชทานเอาไผ่หม่อมฉันไผ่กลาว
 กลอนลือลือกลอนเออเอาแบบอนสำคัญ เนื่องในวันมงคลสิกลาวกลอนฮอกัน
 สรูปเอาสั้น ๆ คุณความดีของเพิ่ม สรร เสริญเทิดไว้เพื่อเกล้ากระหม่อมขวัญ ...
 คันลิ้นไม้ไผ่แฉกมากหนักหนา เหลือสุกแสนที่ลิพรพรรณมากมายหลายตน ยกเหตุผล
 มาให้คนฟังบางส่วน นับว่าเพิ่มสมควร เป็นประมุขประเทศบ้านหาญกล้าสูแน
 เบียบเหมือนคังแก้วเอื้องสูงสกลีส ประชาชนชาวไทยโคสองแวงเห็นแจ้ง หลาย
 แขนงหลายชั้นหลายอันหลายอย่าง เพิ่มคือรอบจักรวาลสมกับว่าท่านพระองค์
 เป็นกัทรหมหาราชไท้ ช่วยนำเพิ่มประโยชน์ให้ชาวไทยอยู่ดี ... สรูปความแล้ว
 นั้นเพิ่มคืออัมโห้ไทร ... ประชาชนชาวต่างชาติและชาวไทยโคพึ่งพาหาฮอน
 หนาสะออนหลายตนปวงชนโคถนน ... คนไทยเราเหมาะอย่างยิ่งโคมีการ
 ปกครองระบอบประชาธิปไตยเอาไว้ ให้คนไทยเสมอภาค มีพระเจ้าอยู่หัวเป็น
 ประมุขประเทศไว้ให้ไทยโคอยู่เย็น ...

หน้าที่ของชาวไทยที่ควรละเว้นคือ เคารพบูชาสถาบันทั้งสาม คือชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้เทีศพูนเอาไว โดยเฉพะสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์กลางจิตใจของชาวไทยทั้งกายทั้งมวลถวนดี เป็นทรงก่อให้เกิดความสามัคคีของชาวไทย ทุกถวนหนาเขาควรไค้มันถ้อ ...

(ราตรี ศรีวิไล)

1.3 กลอนลำเชิญชวนเพื่อสร้างความสามัคคีในชาติ นอกจากรัฐบาลในแต่ละยุคแต่ละสมัยจะมีนโยบายการพัฒนาประเทศในคนวัตถุ เพื่อความอยู่ดีกินดีของประชาชนแล้ว รัฐบาลยังมุ่งพัฒนาทางคนจิตใจให้แก่ประชาชน การเชิญชวนประชาชนในชาติให้เกิดความสามัคคีกันนั้น เป็นวิธีการหนึ่งของความพยายามที่จะพัฒนาคคนจิตใจให้แก่ประชาชน ดังนั้นหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารมวลชน จึงนำลำกลอนมาใช้เป็นสื่อในการถ่ายทอดแนวนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชนเกี่ยวกับการสร้างความสามัคคีในชาติ ดังจะขอยกตัวอย่างกลอนลำเกี่ยวกับการเชิญชวนให้ประชาชนเกิดความสามัคคีกัน ของคณะเบญจสัมพันธ์ ศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 1 ขอนแก่น ได้ให้หมอลำกลอนลำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ.2520 ดังตัวอย่างกลอนลำต่อไปนี้

คนไทยเราสู้คนเป็นเจ้าของประเทศ อาณาจักรขอบเขตเราแมนเสรี รัฐบาลเรามีปกครองพวกไพร่ ราษฎรเป็นใหญ่เท่าทอเทียมกัน มีอยู่สามสถาบันไทยถ้อยึดหยั่ง พวกหมู่เรากะจิงใจอยู่มากี เพราะอาศัยสามัคคีของคนรวมชาติ เรารักษาเอกราชมาได้ยืนยาว เป็นนำเพราะพวกเรากลมเกลียวเห็นยวถ่าน ... บเคยตกเป็นฝุ่นข่าทาสชาติใด อยุ่ทลอพลอดภัยมาจนปานนี้ ก็เอาสาหลายแหลวถวไวไทยทองถิน คินำหยั่ง คินำพินองกล่า คีคอบว่าสามัคคีกัน ... ขอเชิญเคอขอเชิญพวกหมู่เจ้า เราจิงทำคิ อาศัยกันสามัคคีอย่ามีแห่งฮ้าว ขอให้ชาวไทยนอย

คอยระวังตั้งท่า รักษาชาติประเทศไว้ไปหน้าช่วยกัน เพื่อให้ชาติประเทศนั้นยังอยู่
 ขึ้นยง คงเป็นไทยถาวรแน่นอนยืนยง ... พวกพี่น้อง ให้พากันช่วยสร้างชาติอย่าง
 แข็งขัน สามัคคีนำกันอย่าไปมายมาย ฟังกลอนลำเพียงนี้แล้วทาน หลานของหมอนั้น
 เขาไว้หนึ่งกลอน

(บุญเพ็ง วงษ์โลกสูง)

1.4 กลอนลำเชิงชุมประชารณเหตุหลังฉิบหายให้กลับใจ เขามอบตัวกับทางราชการใน
 ช่วงระหว่างปี พ.ศ.2503-2519 เป็นช่วงที่ภาคอีสานถูกคุกคามการร้ายเข้ามาแทรกแซงมากที่สุด
 ทำให้รัฐบาลยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และรัฐบาลยุคจอมพลถนอม กิตติขจร ได้กำหนดแนว
 นโยบายในการป้องกันและปราบปรามภัยอันเกิดจากเหตุการณ์ร้ายคอมมิวนิสต์หลายรูปแบบด้วยกัน
 และพยายามใช้กลอนลำเป็นสื่อพัฒนา ซึ่งทำหน้าที่เสมือนเป็นกระบอกเสียงของรัฐบาลใน
 การเชิญชวน ขอร้อง และวิงวอน ประชาชนเหตุหลังฉิบหายให้ไปของสมกันอยู่ในป่า ในเขา
 ให้กลับใจ เขามอบตัวกับทางราชการ เพื่อร่วมมือกันพัฒนาประเทศชาติต่อไป โดยที่ทางราชการ
 จะไม่เอาผิด หมอลำกลอนหลายคนได้เข้าไปทำหน้าที่เป็นสื่อทั้งลักษณะของสื่อบุคคล และ
 สื่อสารมวลชน เพื่อถ่ายทอดแนวคิด นโยบาย หลักการต่าง ๆ ของทางรัฐบาลไปสู่ประชาน
 เหตุหลังฉิบหาย และประชาชนทั่วประเทศ ซึ่งหน่วยงานของรัฐที่นำกลอนไปใช้ในค่านนี้ คือ
 กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในประเทศ (กอ.รม.น.) และกองอำนวยการรักษา
 ความปลอดภัยกลาง (ก.ร.ป.กลาง) ในจังหวัดอุดรธานี จังหวัดสกลนคร และจังหวัด
 ออมลราชธานี เป็นต้น ดังตัวอย่างกลอนลำต่อไปนี้ ซึ่งเป็นกลอนลำที่ทางราชการได้ให้หมอลำ
 ชินรตยนต์ตีศรเครื่องขยายเสียงลำเพื่อเรียกร้องเชิญชวนเหตุหลังฉิบหายให้กลับใจในบริเวณภูพานคำ
 ในช่วงปี พ.ศ.2514-2516 ดังนี้

"มาเถอพวกพี่น้องทุกท่านที่หลงผิด ที่ไป เป็นคอมมิวนิสต์อยู่ป่าพงคงไม่ ให้กลับใจ
 ซะ เคอทานกลับคืนมาหาสูด เมียเจ้าถูกเหยียดเข็นอยู่ทางบ้านดีจอยตาย เคี้ยวนี้

คำแดงมาลูกกะไห่เมี้ยกะไห่ของอำบมีคน อย่าไปฟังความ เขาให้ท้าวคืนมาบ้าน
 ไหมมาแปลงสร้าง เอือนชานบ้านของ อยู่คุมลูกเตาหาชาวสูเมี้ย ยามเจาหนีไปแล้ว
 บมีไผ่ลีหล่า ... คีมาศาคีณมาบ้านเอือนชานบ้านเกาประเทศเรา มีศาสนา มี
 พระเจาเราไห่อยู่ชวัน คอมีวินิสตวานเนมมีคอกศาสนา คีขึ้นมาจักชไปกินทาน
 บอนไคทนอนนี อยู่ในคองคอนไม่มีเตยงกับอันบิณฑมตามไตให้เจาปาหิงไวคีนยาน
 ถินสถาน วางสาวางอาวชออย่าลิมายิง เพื่อนมาหนวคหมีเคียวกัน เลือกไทยเรา
 ขอจถนอมฮักอย่าลิติง เททอค สายเคียวกันสาย เลือกเป็นทองเป็นแก้ว กลับคีน
 มากองสร้าง เมืองบ้านไห่สูงเอียง เคียวนี้รัฐบาลของเราเคไคช่วยฟูเฟื่องการทำอยู่
 ทำกิน นาหรือสวนสูแนวเพินหาให้ คานวังนำบอนบมีเงินชาคชลประทาน เพินกะ
 สร้างกำลังเริ่มสง เสริม คีมาศาเคอเจาคีนไวไวอย่าลืออยู่ คีมาหาหนญาคีพินอง
 ลุงปานอา

(สมาน หงษา)

1.5 กลอนลำ เกี่ยวกับการรณรงค์การปราบปรามยาเสพติดเมื่อเดือนพฤษภาคม
 พ.ศ.2530 ศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 1 จังหวัดขอนแก่น ไค้นำลากลอนไปใช้สื่อเนวคคคของ
 รัฐบาลไปสู่ประชาชน เกี่ยวกับการรณรงค์การปราบปรามยาเสพติด เนื้อหาของกลอนลำ
 ไคถายทอดเนวคคคเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศของรัฐบาล ความหวังไคที่รัฐมีต่อประชาชน
 ไคยปรารถนาที่จะขจัดความทุกข์และบ่ารุงสุขให้กับประชาชน ชี้ให้เห็นโทษและพิษภัยของ
 ยาเสพติด ตลอดจนความจำเป็นในการที่จะคงไคกฎหมายในการจับกุมผู้ผลิต ผู้ขาย และ
 ผู้เสพเฮโรอีน และวิงวอนขอรองไห่ประชาชนเลิกผลิต เลิกขาย และเลิกเสพยาเสพติด
 ทั้มาร่วมมือกันปลูกพืชชนิดอื่นแทนฝิ่น กัญชา เพื่อพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง
 คิงท้าวอย่างกลอนลำต่อไปนี้

ประเทศไทยเรานี้พัฒนามาถึงหลายแล้วละท่าน พวกข้าราชการรัฐบาลเพิ่มก็บร้ง
 เร่งกัน ทุกถิ่นนั้นบ้านไพร่ไทยแลนด์ รัฐบาลวางแผนพัฒนาตามเป้า ...
 อนุมัติทั่วหัวระแหง รัฐบาลไทยแพงหมู่เราเอาไว้ ... รัฐบาลปกครอง
 พวกหมู่เจ้าปักเป้าให้เมาทุกซุ สุขประสงค์เสริมเฮ็คเพื่อไทยทั้งสิ้น ...
 แนวคิดที่หม่นขานาประชากรติคณีน ผลิตภัณฑ์อื่นทั้งมอर्फินและเหล้ากัญชา
 ข้ำหน้ากัน ทุกถิ่นนั้นมันมียามลค คือปรากฏหลายคักอยุ่ดินไทยทางแนว
 แถวทางเบ่องเมืองเหนือเขาส่ง ผลิตภัณฑ์อื่น ทุกวันนี่เพื่อขาย อันมีละที่ เป็น
 สาเหตุย้าย ขายชื่อและเสียงเสีย เมียกะทิ้งเทิงตัวชั่วคราวแสนร้าย ...
 ทางกฎหมายรัฐบาลทางเจ้านายเราบไตทยอน วาติปราบจนให้หายทางฮอน
 จนหลอนแหลงขาย ... ปราบขุมหมู่ผลิตยา ทางฎาปาไม้ไปเขาอยู่บน
 เผาออกคนขานินตีนคอยคอยคูลาเอาเฮ็คปลุกพันธุผลไม้ พาชาวไทยหันหน้ามาสนใจ
 แนวใหม่ ... นอกนั้นเอาทางคานการปรัมและปราบไล่ เอากฎหมายออกไซ
 เพื่อหวังให้ผอนเขา ... จับเอาไปปรับพร้อม เทิงจำโลคกลางหา เพื่อให้เขา
 เขายาและเขาลิตเล็กโตทางการไซสุแนว ฮอคมือนี่กะยังปราบแล้วแถวถิ่นกินติด
 ฐูวามันเป็นภัย เป็นพิษแก่โลกะยังค้อ ... พวกหมู่เจ้ากระจุ๊กอยู่แล้วฐูวออันตราย
 มันพาเอาฉิบหายเทิงทำลายชีวิตอย่างทรมาณซ้ำ ทำให้สังคม เบ่องเมืองไทย
 เสียชื่อ คือเสียชาติประเทศซ้ำ ทำให้เกาหมอง รัฐบาลไทยเ็นตองการพัฒนาคน
 ... จุดประสงค์เพื่อให้คนไทยโคทมเย็น สุ่มอนนโยบายแห่งเนนหนักหนานำเฮ็ค
 จักสำเร็จจงเพราะราษฎรคี่ควย ช่วยเหลือทางการให้กระทำไปเต็มที่ คือความ
 สามัคคีคี่สำเร็จได้ไทยกะตองช่วยกัน ... คัดเบิ่งคี่ไทยเจ้าชาวไทยไกลทาง
 ริมมารุกแรงสร้างเมืองบ้านช่วยกัน ซาคีสิมันคงอยู่สุขสติคย ... ขอให้ทางเราพื
 สามัคคีกันใส่ รักประเทศชาติไว้ไทยนอยชอยกัน

(พิภพ รัตนคุณศาสน์)

1.6 กลอนลำเกี่ยวกับการรณรงค์การทำหมัน คุณกำเนตในโครงการวางแผนครอบครัวของกระทรวงสาธารณสุข มีหน่วยงานของรัฐบาลในระดับจังหวัด เช่น สาธารณสุขจังหวัดหนองคาย และจังหวัดอุบลราชธานี ได้นำกลอนไปใช้ เป็นสื่อพื้นบ้านในการรณรงค์เกี่ยวกับการคุมกำเนิด การทำหมันชาย การทำหมันหญิง ในหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ซึ่งออกไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ โดยให้หมอลำบันทึกเสียง เกี่ยวกับการให้ความรู้ เรื่องการทำหมัน การใส่ห่วงอนามัย การใช้ถุงยางอนามัย การรับประทานและฉีดยาคุมกำเนิด เป็นต้น พร้อมทั้งอธิบายถึงคุณประโยชน์ของการคุมกำเนิดแต่ละวิธี สำหรับเปิดใจประชาชนฟัง เวลาออกปฏิบัติงานของหน่วยแพทย์เคลื่อนที่เพื่อบริการทำหมันฟรีตามหมู่บ้านต่าง ๆ เป็นการสื่อสารจากบุคคลไปยังกลุ่มบุคคล ซึ่งนับว่าเป็นสื่อพื้นบ้านที่สามารถส่งสารไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว ลักษณะของสารที่ปรากฏในกลอนลำ มีลักษณะ เชิญชวน โน้มน้าวจิตใจ ให้ประชาชนมองเห็นความสำคัญของการคุมกำเนิด ดังตัวอย่างกลอนลำเชิญชวนให้ประชาชนทำหมันและคุมกำเนิดด้วยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

ขอลำโครงการนี้คนฟังอย่าพ้าวหนาย จากสำนักงานสาธารณสุขของจังหวัดหนองคาย
 เพื่อกะมารับเรื่องฟังไว้กะจ้อเอาถาม เบิ่งเคอพี่น้องอยากูเรื่องการทำหมัน
 ตามกำนันสารวัตรแพทย์ตำบลกะยังไค้ ... โอยเคนอ คั้นพวกพี่น้องมาฟังข่าว
 นำกัน ... เขาทุกซีกสาละนอทุกวันมัน เป็นยอนอันไค้เบิ่งนั้นไค้กะสาเหตุ
 ความจน เพราะลูกมีหลายคนเฮ็ดไหจนหนฮ้าย ... เลี้ยงลูกแทบเกินหนึ่งหรือ
 สอง ... ไปทำหมันสาเคอป่าแนวมันง่าย ... ลูกมากจะยากจน ลูกมีน้อยคน
 พอแม่สบาย ลูกคักหัวอกหลายหามาไค้เกือบตายก็ไมพนความจน เชิญให้มาทำหมัน
 เตรียมทำแนวไว้ ... หมันหญิงแม่ทำไม่ถนัด ต้องเข้าห้องผ่าตัดจึงทำไค้ดี
 หมันชายทำไค้ทุกที่เพียง 15 นาทีก็เสร็จกรทำ จำเอาไว้ในใจเคอท่าน เฮ็ด
 มอหมอนนลูกป่าจ้อเอา ...

(เคน คาเหล่า)

ขอยกเรื่องในเรื่องโลกา ตั้งแต่เกิดมาพบหมคนหลายสน ... การไขว่ไขว่
 ผู้ลูกหลายทุกชชายหาไ้ขรวัย ค้วยเหตุที่นั่นแตงศาธา ให้รับพากันเฮ็ดทำหมัน
 กันไว้วางโครงการใหม่การคุมกำเนิด บอให้เกิดมากล้นคุมไว้ยั้งดี การคุมนี้
 หลายแบบหลายแผน ความประสงค์เป็น ๆ คือการทำให้คนเราลูกห่าง นี้ละบท
 ตอนจำไว้ต่อไป หนึ่งนั้นได้ใส่หวงของหญิง เวลาทำจริง ๆ นิคเคียวเสร็จสิ้น
 สองนั้นเคอคือการกินยาให้ลูกห่าง อย่างที่สามนคียาคุมกำเนิด ไคอย่างทำกะ
 สามเคื่อน สีคือการทำหมันทุกวันทำไค ส่วนผู้ชายเขาให้ทำกันสองอย่าง คือ
 การใส่ถุงยางอนามัยแ่งกันไคทุกราย สองการทำหมันงายคิเคิน คีใจค้วย
 ยั้งถาวรยั้งกว่า ... แผลกะเป็นบกวางพอดคามทอชิตา วาอยางกวางไคทอ
 2 เซนต์ ฅมเคยเห็นพอแองเฮ็ดกัมาอ้อ คคักันไว้เซิญเคอทานไปทำหมันสก
 อยาวาสิบแข็งแรงคือหลิพอแองเฮ็ดหมันเคอเจา

(เคน คาเหลา)

1.7 กลอนลำเกี่ยวกับโครงการส่งเสริมสุขภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
 อุบลราชธานี ไคใช้ลำกลอนเป็นสื่อพื้นบ้าน เพื่อให้ความรู้ เรื่องโภชนาการแก่ประชาชน โดยเฉพาะ
 กลุ่มผู้หญิงที่กำลังตั้งครรภ์ ในเรื่องการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ การเลี้ยงบุตร
 ที่ทำให้ไม่ขาดสารอาหาร คุณค่าทางโภชนาการของอาหารหมูตาง ๆ ลักษณะของสาระที่ปรากฏ
 ในกลอนลำ เป็นลักษณะการแนะนำ เชิญชวนให้ประชาชนไคปฏิบัติตาม เพื่อความมีสุขภาพ
 พลานามัยที่สมบูรณ์ของประชาชนในชาติ ดังกลอนลำต่อไปนี้

"ฟัง เคอพวกพอแม่พี่น้องทองถิ่นถิ่นไทย ให้สนใจฟังกลอนก่อน เคออย่าตื่นฟ้าว
 อคสาฟังสาากอนกลางเพื่อไคประโยชน์ยอมบางขอบอนแกลง เคียวนี้ลำยาว
 มาบอกแจ้งจุกใหญ่ใจประสงค์ รมรงค์การวางแผนครอบครัวเสริมความรู้ให้คิคุ
 สาเคอทานการส่งเสริมสุขภาพ ... ทางสำนักงานสาธารณสุข เมืองอุบลเพินไค

แข็งแรงแสดงมา ... ต่อจากนี้เราเรื่องแม่กับเด็ก เพื่อส่งเสริมอนามัยต่อไปก่อน
 เคนทาน แม่พวมตั้งครรถถายากให้เด็กน้อยสมบูรณ์ เลี้ยงง่าย สุขภาพร่างกาย
 ให้แข็งแรงวานันสมควรแท้เฮ็ดจังใจ คือควรไปฝากทองเจ้าหมาที่เพิ่นทันที คุ้ม
 เด็กในครรถถายาล่าเลยเจยนิ่ง เพราะวาหญิงมีทองทางร่างกายกะแปร เปลี่ยน
 มีคลื่นเหียนอาเจียน หรืออย่างอื่นเกิดขึ้นหมอลีได้เซ็ดดู ... อาหารที่เพิ่งให้คือ
 โปรตีน คาร์โบไฮเดรต ไขมัน เกลือแร่ วิตามินและน้ำเพียงพอแล้วเกเขา ถ้าได้
 รับลูกเต่าสุขภาพพิลสมบูรณ์ มีร่างกายที่แข็งแรงโรครภัยมาไกล โรคขาดสารอาหาร
 สาเหตุมีมาได้จากปัญหา 2 ข้อใหญ่ 1. พอแมรายไค่นอยอาหาร เลี้ยงน้มพอ
 2. ให้อาหารบกตองเนื่องจากขาดความแนะนำ ... บาคนี้สาเหตุคักแล้ว
 ควรลีเลี้ยงให้ยงคี่ เลี้ยงให้พิใหว่นอยาไหขาดสารอาหาร เลี้ยงบทรหลาน
 ให้แข็งแรงเติบโตยงเต็มที่ ลีมีพิการไคหรือเสียไปจำไค ... มาบาคนี้
 เราเรื่องโภชนาการ เรื่องเด็กขาดสารอาหาร เพิ่นพบพานตั้งหลายบ้าน ...
 ควรลีได้เริ่มจากแมยุคเด ไทร โภชนาการส่งเสริมค่านความรู ระบุปัญหาเด็กนอย
 ให้อาหารมีคุณค่า เริ่มแต่ตั้งครรถ มาตลอดคหลังตลอดแล้วการ เลี้ยงให้จิตใจเลี้ยงดู
 ลูกให้ไคตรงต่อตามหลักค่านอาหารกับทั้งโภชนาการลีเติบโตเต็มที่ ลูกเราร่างกาย
 คี่มีความแข็งแรงกล่า เป็นกำลังของประเทศ ...

(สมาน หงษา)

1.8 กลอนล่าเกี่ยวกับการรณรงค์การป้องกันโรคติดต่อในท้องถิ่น หน่วยงาน
 สาธารณสุขระดับจังหวัด เช่น จังหวัดอุบลราชธานี ใค่น่าล่ากลอนมาใช้เป็นสื่อพื้นบ้านในการ
 เผยแพร่ความรู้ และรณรงค์การป้องกันโรคติดต่อในท้องถิ่นหลายโรค เช่น โรคคอตีบ
 โรคพยาธิใบไม้ตับ โรคบิด และอหิวาตกโรค สารของกลอนล่าไคสื่อแนวคิดเกี่ยวกับ
 การเกิดโรคติดต่อ อาการของโรคติดต่อแต่ละชนิด ตลอดจนวิธีป้องกันรักษาโรคต่าง ๆ
 คี่กล่าวมาแล้ว ไปยังประชาชนในลักษณะการอธิบาย ชี้แจง แนะนำ และตักเตือนให้ระมัดระวัง
 การติดต่อและการแพร่เชื้อของโรคคี่กล่าว คี่ปรากฏในกลอนล่าต่อไปนี้

พังเศอครบพี่น้องชาวไทย ผู้อยู่นอกอยู่ในหมู่บ้านทุกชน อคสาพึงสาگونจักหวาง
 จักคราว ... ลำเรื่องป้องกันโรคท้องถิ่นไทยเรา เพื่อสืไคยรรเพยามเจ็บ
 ยามป่วย ทางกรหาทางช่วยทวิีทาง ... จึงไคยรรงค้ทำการเผยแพร่
 จังวาพึงไว้แนววิธีป้องกัน โรคที่หนึ่งสำคัญคือโรคคอตีบ ... โรคนี้เกี่ยวกับ
 คอหั้นใจโปลง ... เด็กน้อยชอบเป็นหลายกว่าพวกผู้ใหญ่ แต่เริ่มเกิดใหม่ ๆ
 เติงอายุสิบปี ให้ระวังคี้ ๆ ผู้เป็นพ่อแม่ โรคแนวนี้ชอบแพร่ทางลมหายใจ
 คนป่วยจามหรือไอออกไ้ทาง ๆ หลีกไ้พ้นทุกอยาง น้ำมูก น้ำลาย ...
 โรคคอตีบนี้แปลกไ้แล้วเจ็บคอ ... ในลำคอดีเยื่อเป็นแผ่นขาว ๆ ลอยอยู่
 หลอกลมเราบิโนบนอก ยามหายใจเข้าออกเที่ยวคุดเที่ยวคุดเที่ยวคุดนี้ละพิษ
 ของมันอากาศแทรกซอน สิไปจับอยุบนอกตามเนื้อหัวใจ เหิง ๆ ไปเกิดการ
 อักเสบ หนองกะลงเจ็บเพมเอนหัวใจวาย โรคนี้อันตรายร้ายแรงอยางใหญ่
 ควรที่เอาใจใสอยาไค้รือ ชันจะไค้เจาะคอคั้นบแกไวกอน บัคนี้เวาถึงบอน
 วิธีป้องกัน นี้ละขอสำคัญพึงเอาไ้หักพาลูกหลานที่รักไปนี้ควคี่ชัน กะสิเคยไค้ยิน
 กันโรคคอตีบคั้นเป็นมาให้รับสงแพทยทันนี้ ... บัคนี้มาพึงเรื่องใหม่ ไค้ยินกันแล้ว
 ไปไ้ไ้ไม่ในคัม โรคนี้มันเข้าจับชอกซอนนอนอยู่ เอาตัวเราเป็นอุเกินวาสมาย
 เตียวนพวมขยายแพร่ทันชอยางมาก คณะแพทยเินหากสำรวจตรวจเห็น ภาคอีสาน
 เราเป็นหลายกว่าภาคอื่น ... แพทยเินไค้วิจัยซักเจนเห็นคัก ... โทมัน
 สี่เซียว ๆ คือกับไ้ไม่ ลักษณะคล้าย ๆ กับไ้บกระดิน ชอบอาศัยอยุกันไ้ในคัมทอนัน
 ... โรคนี้เคยไค้ยินหลายปีแล้วพอ ชอบแพร่ทันชิตคุดไค้หลายทาง ไ้เป็นแล้ว
 กะคางเหิง เหลือง เหิงจอย บจักลาจักเห็นอยคุดนเหียนอาเจียน บจักวิงจักเวียน
 ท้องอืดท้องอ้อ ปวคี่นอยางค้อ ๆ หลังไหลชายโครงเป็นทองชันทองลงอาหาร
 บบอย เกิดคี่ชานคัมแข็งทองมารอาจหลาง เด็กน้อยน้นชอบเป็นระหว่างอายุ
 3 ปี ระวังกันไค้คี่ณน้อยผู้ใหญ่ ... ทางกรหวงนำหลายโรคนี้ร้ายกาจ บอยาก
 ให้ระบาดถึงหมู่ไทยเรา จังวาให้จำเอาเศอคำหมอสั่ง จังวาเพิมบอกเลานันคอก

ทางการให้ความคุ้มครองกันชอยโตเองแทน โรคเนื้องอกมันแฉะมีทางเขา เพราะ
 นิสัยคนเรานั้น เป็นคนเหตุ ... ชนมกินดิบกินคายลามกชอยชอยแซ ... ชอหนึ่ง
 นั้นกะ เป็นนำนิสัยคน เขามักกาย อูจจาระหรือถ่ายตามพื้นตามดิน ผนตกรินเกิดน้ำ
 ไหลชะ ไซพยาธิอยู่ในอุจจาระกะสิไหล เนื่องนอง ไหลลงห้วยลงคลองจากสูงลงต่ำ
 ปลากับหอยกะสิพากันหน้ากิน เป็นอาหาร นี่ละ เป็นสะพาน เชื่อมมาได้ มาหาคนอีกใหม่
 เป็นทอดเป็นตอน มันสิ เข้ามานอนในตับคนอีก มีีทางหลบหลีกกลับไปกลับมา นี่ละคือ
 ปัญหาฟังให้ถ้วนดี ปลากับหอยครั้นบั้งจิกะแมนกอยแนวเดี่ยว พยาธิเลยได้เที่ยว
 กลับมาบน เกา จึงมาบอกมาเล่าวิธีป้องกันอุจจาระสำคัญควรร ชุคควรรกัน ...
 ปลาอี่ตุปากปาน ปลาสุคร ปลาสร้อย ปลาที่ ชนมทำกอยปลาชีวปลาขาว ปลาโต
 สันโตยามมีเกล็ดทุกอย่าง ปลาน้ำจืดทาง ๆ มันชอบอาศัย มันสิชอบอยู่ในเกล็ดปลา
 สากอน ขณะ เป็นโตอ่อนยากชิมองเห็น หอยกับปลานี้ เป็น เชื้อพาหนะคมให้ลูกกอน
 นั้นละวิธีป้องกัน ... บักนี้ฟังทอโรคชอที่สาม โรคนีกะลูกกลมระมากโตงายโรคบักนี้
 แพทย์ เฝินโตประชุมปรึกษาหาแหล่ง ... กินอาหารบดกอนนมัย น้ำบสะฮาด กอให้
 เกิดพยาธิชอแมคทีเรีย เกิดมาจากน้ำเสีย อาหารมีพิษ ... ป้องกันไว้สากอน
 แนะนำลูกหลานเริ่มแรกนั้นสิมีอาครปวดพิคในท้อง ถายเป็นน้ำอื่กที่นองจ้วงจวก
 ทันที ทอจากนั้นกะมีมูกปนกับเลือด บิคอยมูได้เหือคอย่างทรมาน นี่ละคืออาการ
 เริ่มแรกใหม่ ๆ แลวทั้มากะใส่คสันเหียนอาเจียน เป็นวิง ๆ เวียน ๆ ปวดหัว
 เป็นไซ ส่วนวาอาการถายเริ่มอนเริ่มเบาแควาปวดขเขาเทิงปวดเทิงเบง ...
 เด็กนอยนั้นอาจสิมีไซสูงถึงชัก ฟังกันให้คัก ๆ วิธีรักษา คือ 1. ให้ไชยา
 พาราเซตามอล สิโตลคดลงยอนยามไซขึ้นสูง ชอที่ 2 ถ้าเป็นถายเกิน 3 ครั้ง
 ให้ทำตามหมอสั่งหรือแนะนำมา ... เอนำสุกยสมผงน้ำตาล เกสิออเว โออาเอส
 นี้กะสิสำเร็จแกไ้หายเพ็ลย โรคนีเกิดจากแมคทีเรียชอชิคเกลสลา ป้องกัน
 ใ้คือว่าถาทานสนใจกินอาหาร เข้าไปที่ยังฮอน ๆ ปรุงให้สุกสากอน อยาให้
 แมงวันทอม ผักผลไม้ทั้งหลายล้างให้สะฮาด เชน ผักชีผักกาด ล้างน้ำทับทิม

กับอย่ากินอย่าชิมอาหารมีกลิ่น ... อย่ากินอาหารคนเป็นโรคปรุงแต่ง อาหาร
 เหลือหรือแฉะคางมือคางคิน อย่าลีไปฝ่าฝืนกินลงเค็ดขาด น้ำกะกินสะอาดต้ม
 แล้วให้เย็น ... โห่ตายในส้วมซึ่มส้วมคูด ... กับยามกินอาหารให้ล้างมือทุกที
 ... เป็นคำกลอนย่อ ๆ คุณหมอบอกมา
 บัดนี้เริ่มเวลาเรื่องอหิวาต์ ... เกิดจากอาหารนี้แล้วแนวกินน้ำดื่ม ...
 แม่ที่เรียนนั้นเจ้าเกิดจากอาหาร ... ทางหมอบอกเห็นมานานางหวง บ้านเฮา
 เอ็นทองรวงเป็นขึ้นอย่างไว ที่แรกโตทำให้ตายอูจจาละตายออกมาสี่ชาวลอง
 ลงเป็นน้ำ ... คือกับน้ำขาวหมาลักษณะคล้าย ๆ โหลเรื่อยหลังนอง ทอจากหัน
 มีอาการปวดท้องพรวดพราดอาเจียน เป็นวิ้ง ๆ เวียน ๆ อ่อนเพลียเสียน้ำ ยาม
 เป็นนั้นถึงทะควิรายกาจ สามารถซ้อคคะไตทำให้อ่อนแอ ... ฮว่าเป็นแล้วนั้น
 ฟ้าวสงถึงหมอบ อยาสูรอเวลาสุคนจำไค ... ควรสีหาหนทางป้องกันเคียวนี้
 มี 10 ข้อ คุณหมอบอกสิ่งออกสาฟ้งไวทอนความทานแนะนำ ข้อ 1 นีบเรื่องขาว
 นำโภชนาอาหาร รับประทานตามหลักถูกอนามัยควย ข้อ 2 ผลไม้ ผักสด
 ทุกชนิดกอนลิกินทองลางคี่เกลียงสุอัน ข้อ 3 นีนล้างมือกอนทั้นที่ กอนลิมี่การกิน
 อยาใหม่เประอะเปื่อน ข้อ 4 ทังระวังเรื่องอาหารอยาให้แมงวันทอมลิ่งพาน้ำเชื้อ
 เหลือหรือคางแฉะคินบुकเนากะให้เอาปลอยทิ้งแมงไม้ไตทอม ข้อ 5 ฟังเอาทอน
 อาหารทะเลทออย่าง ไทระวังไว้นางยามมีเชื้ออยู่ปน ... ทองเอาไปปรุงสก
 จังคอยกินคี่เท ข้อ 6 ท้มาแกถวยขามลางโหสะอาด ลางแลวผ้งแคดไวใหม่
 แหงสุยาม ข้อ 7 ให้คิมน้ำคัมสะอาดสกคี่ พยาชีกะคงตายแมนเย็นกะกินไค
 ข้อ 8 สนใจรวมกับข้อ 9 ยามเราไปถาย สวมถูกหลักอนามัยคือส้วมซึ่มทอน
 แมงไม้ทอม ลางมือเรียบรอยพรวดกอนหรือออกทั้นที่ ข้อ 10 นีมูลฝอยชวยกันทำ
 ... อยาให้เหลือเอาไว้ แมงวันลิตอมไต ให้กำจ็คออกไป บอนแมงวันเพาะเชื้อ
 นำยานถนน ปฏิบัติ 10 ข้อลิสมายหายทวง ป้องกันโรคทองรวงจำไวอย่าหลง

(สมาน หงษา)

1.9 กลอนลำรณรงค์อีสานไม่กินปลาดิบ กระทรวงสาธารณสุข ได้ทำการสำรวจ และพบว่า ประชาชนชาวอีสานเป็นโรคพยาธิใบไม้ตับกันมาก จึงได้มีการรณรงค์เพื่อป้องกันการเป็นพยาธิใบไม้ตับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี พ.ศ.2530-พ.ศ.2531 ศูนย์อนามัย เขต 4 จังหวัดขอนแก่น ได้ใช้กลอนเป็นสื่อพื้นบ้านในการรณรงค์ไม่ให้ประชาชนกินปลาดิบ เพราะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เป็นโรคพยาธิใบไม้ตับ นอกจากนั้นนายทองมาก จันทะสี ศิลปินแห่งชาติ สาขามอลำ ได้แต่งกลอนลำและลำกลอนรณรงค์ไม่กินปลาดิบเผยแพร่ใน รายการวิทยุที่ตนเองจัดรายการอยู่ที่ศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 2 จังหวัดอุบลราชธานี สารของกลอนลำที่พบมักเป็นลักษณะการชี้แจง เชิญชวน เตือน แนะนำ เกี่ยวกับพิษภัยของโรคพยาธิใบไม้ตับ การติดต่อ การป้องกัน ตลอดจนพฤติกรรมในการกินของชาวอีสาน เพื่อให้ปลอดภัยจากการเป็นพยาธิใบไม้ตับ ดังตัวอย่างในกลอนลำต่อไปนี้

กระทรวงสาธารณสุขและศูนย์ประชาสัมพันธ์ ปรีกษาหารู้กันคอยเป็นห่วง
ประชาชน บนทางแคบอีสานองคการ เอกชน มูลนิธิแพทย์ชนบท ชมรมแพทย์
ชนบท ทั้งหมดชมรม สาธารณสุขอำเภอ รวมกันรณรงค์พฤติกรรมการกิน
ของดินอีสาน เรื่องการกินปลาดิบ ฉิบหายตายเป็นเบือ เสียเพราะโรค
ใบไม้ตับ กลับกลายเป็นมะเร็ง มันเขมเบ็งประชาชน เพราะคนกินปลุก
เลยเป็นทุกซึกคือตาย หลานหมอลำขอเรียนท่านทั้งหลาย เลิกการกินปลาดิบ
ชนิดมันมี เกล็ด เอ็ดให้สูกี้ ๆ เอ็ดให้ญูวี่ ... เชอโรคนี้มันกะเต็มอยู่หน้า
ปลาเลามา กิน คงไถ่กินกันคัก อยู่ตัวหลานเจ้า เราเลยกินปลานั้นคิยคาย
บายโหมม กินเบแกงต้ม สมสัววานัว คนอีสานมมกมมกค้ว กินเตปลาดิบ
ถือว่าปานของทิพย์ แซบคิมี่แสงทอง ... พากันกินจั้งซี่ บมิมี่ไฟ เลยเกิด
โรคใบไม้ตับใบเป็นวม รวมเลยเป็นมะเร็งตับ ไซพองหนองย่อย ...
ให้ระมึระวัง เคอพอแม่พี่น้อง เขาไว้อยากิน ปลามีเกล็ดทุกชนิด ทุกชิ้น
ให้กินเมื่อทำสูก จังสหายความทุกซึ เชอความหมอเวา ...

(พิมพ์ รัตนคุณสาสน์)

1.10 กลอนลำธารรงค์การปลุกป่า กระทรวงเกษร เห็นว่าสาเหตุที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดภาวะฝนแล้งในภาคอีสานนั้นเกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า ดังนั้นหน่วยงานเกษรระดับจังหวัด เช่น หน่วยงานเกษรจังหวัดอุบลราชธานี จึงได้รณรงค์ในด้านการเชิญชวนให้ประชาชนปลูกต้นไม้ทดแทน ส่วนที่ถูกตัดหรือถูกทำลายไป โดยใช้กลอน เป็นสื่อพื้นบ้านในการเชิญชวน และชี้แจงแก่ประชาชนถึงผลเสียอันเกิดจากการตัดไม้ทำลายป่า คุณค่าของป่าไม้ และประชาสัมพันธ์ถึงหน่วยงานของรัฐที่แจกพันธุ์ไม้นานาชนิดต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนฟรี ซึ่งประชาชนสามารถไปขอรับบริการได้ ดังตัวอย่างในกลอนลำต่อไปนี้

ฟ้าเอ๋ยฟ้าของแล ฟ้าเอ๋ยฟ้าของแลง ฝนมันคือเป็นแห่งพอลงเอ๋ย แล้งบ้านนั้น
 อายบ้านนี้คือฟ้าทอกัน สาเหตุนั้นมาจากป่าถูกทำลาย กลายเป็นฝนตกคั่งเค็ม
 โบราณว่า ... ให้ช่วยกันช่วยแก่รักษาป่าไม้แทนไว้ให้ใหญ่โต ตามหัวไร่ปลายนา
 ใ้หมั่นสูงใจโก เป็นคงป่าหนาที่บ ยามเมื่อฟ้าของคร้มฝนลีหลังลงมาให้ชาวนาชาวสวน
 ใ้ชื่นบานหัวหาว ... ให้คึกเบิ่งต้นไม้ให้คึกเบิ่งคุณมัน คันลึคณนานับมากมาย
 หลายน ไม ๆ นี้แต่เมื่อเกิดเป็นคนจนวายชีวาด้วยชาติ ... กะอาศัยไม้เบงกาน
 ไปขอใส่ละพันธุไม้ผู้สนใจฟังสิบอก เอาชื่อ ๆ ทอกบไ้ชื่อ ฟรีให้คู่สนแวน คัน
 เกษรจังหวัดเกษรอำเภอเพินเพาะชำไว้ให้แล้ว คันเกษรอุบลตั้งอยู่ถ้า
 ฝ่ายแจระแม หรือลีไปทางสายตระการพืชผลสวนวนทุกคนไปขอได้ ไปสาเคอ
 คุณพอไปสาเคอคุณแม่ไปขอเอายังไม่พันธุ ๆ มาปลูก เพื่อดูกลหลาน ช่างหน้า
 อยามัวช่าอี่แม่เอ๋ย อี่แม่เอ๋ย ... ละนา ...

(ทองมาก จันทะลือ)

1.11 กลอนลำธารรงค์การรื้อหนังสือ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดอุบลราชธานี (คนจ.) ได้มีโครงการรณรงค์การรื้อหนังสือแห่งชาติสำหรับประชาชนในเขตท้องที่จังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากสำรวจพบว่ายังมีประชาชนอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถเขียนและอ่าน

หนังสือได้ ดังนั้นจึงได้ใช้กลอน เป็นสื่อพัฒนาในการรณรงค์โครงการนี้ ทั้งในรูปของการ
 ล่าออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 2 จังหวัด
 อุดรราชธานี และนำเนื้อหากลอนคำที่พิมพ์ลงในเอกสารประกอบการอบรมการพัฒนาสื่อพัฒนา
 เพื่อการศึกษา สารของกลอนคำเป็นการเชิญชวนประชาชนให้เรียนหนังสือ แนะนำวิธีการ
 เรียนหนังสือด้วยตนเองอยู่บ้านในเวลาว่าง ทั้งทางวิทยุและทางไปรษณีย์ การเรียนใน
 โรงเรียนการศึกษาผู้ใหญ่ ตลอดจนอธิบายถึงคุณค่าของการรู้หนังสือ ทั้งตัวอย่างจากกลอนคำ
 ท่อไปนี้

พี่อีกก่อนพี่น้องชาวชน อยู่เมืองอุบลหรืออยู่ใส่กะสำง พี่ เบิ่งกอนจักห้วง
 ออย่าฟ้าวหันหัน พี่ เบิ่ง เรื่องสำคัญทางการ เพิ่นเนะ เหมสิขอแยกแยะตามจุดประสงค์
 โครงการนี้ เรียกว่า รณรงค์หนังสือแห่งชาติ ทางศูนย์การศึกษา เพิ่น เป็นห้วง
 ขนาด นำประชาชน เช่นอย่าง เมืองอุบลรวมทุกท้องที่ มีอยู่ตั้งหมื่นสี่บ่อทองเว
 เปอร เข็นตี้ยัง เขียนเป็น เิงอ่านบออก ขอโทษทั้งหัวคำหัวหงอกทั้งหญิงทั้งชาย
 เพิ่นจักไคขยายโรงเรียนไปฮอคคนบฮูหนังสือพอสำคนตามอคเบรียบอุปมาพวกพี่น้อง
 ทั้งหลายให้พิจารณาบแนเวไส่ การศึกษาผู้ใหญ่บั้นลาทันสาย ทางการเพิ่น
 อำนวยให้ควมสว่าง เรียบบั้นกะสำงโอกาสันยังมี เรียบทางไปรษณีย์หรือวิทยุ
 กะมีทางบรรลุดึงเป้ำถึงหมาย เคียวนี้การศึกษาขยายไปถึงหลาย เคียวนี้
 การศึกษาขยายไปถึงทุกแห่ง เราสามารถแยกแ่งเรียนไคตามใจ ญ่อยอยากไป
 ไกลกะเรียนอยู่กับที่ กะหากง่ายเอาหนึ่ให้ลูกหลานสอนก่อนสิหลับลินอน ก ก
 ก ไก่ ... เราเรียนทุกทามมีทางเสี้ยคันนิ้วไคะสอน เมียมมือแลงมือเข้า หรือ
 เมียไคะให้เว้าสอนนิ้วไปน้ามันกะบชะลำนิคเนวไคคอก ... ลูกหรือคีมมือเข้า
 มือแลง กะให้เบิ่งให้เบงหนังสือนำแทน มีอะโตสองโตทอนั้นแหละขยายเคียวกะ
 ไคหลายเอง ...

(ทองมาก จันทะลือ และสมาน หงษา)

2. การใช้ล่ากลอนในการประชาสัมพันธ์งานโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบายในการพัฒนาประเทศของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐไปสู่ประชาชน

จากการศึกษาเนื้อหาของกลอนลำพญา หน่วยงานของรัฐบาลหลายหน่วยงานได้นำล่ากลอนไปใช้เป็นสื่อพื้นบ้านเพื่อการประชาสัมพันธ์ และเผยแพร่งานในโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับนโยบายการพัฒนาประเทศของรัฐบาลไปสู่ประชาชน จึงจะขอยกตัวอย่างกลอนลำบางกลอน ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อในการประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาประเทศในภาคตะวันออกเฉียงเหนือบางโครงการ ดังนี้

- 2.1 โครงการสร้างเขื่อนลำโพน้อย ในจังหวัดอุบลราชธานี
- 2.2 โครงการสร้างเขื่อนลำปาวในจังหวัดกาฬสินธุ์
- 2.3 โครงการสร้างประปาในชนบท
- 2.4 โครงการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวพระราชดำริ

(โครงการอีสานเขียว)

- 2.6 โครงการสร้างงานในชนบท (ก.ส.ช.)
- 2.7 โครงการสารคามพัฒนาของจังหวัดมหาสารคาม

2.1 โครงการสร้างเขื่อนลำโพน้อยในจังหวัดอุบลราชธานี กรมประชาสัมพันธ์ ได้ใช้ล่ากลอนในการสื่อสารมวลชน เพื่อแถลงนโยบายในการสร้างเขื่อนลำโพน้อยที่จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อให้ประชาชนได้เข้าใจถึงพื้นที่เป้าหมายที่จะได้รับผลประโยชน์ในการสร้างเขื่อนครั้งนี้ คือ 4 จังหวัดในภาคอีสาน ได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ สุรินทร์ และบุรีรัมย์ เชื่อนี้จะให้ประโยชน์ในด้านกรเกษตร การอุตสาหกรรม และการผลิตพลังงานไฟฟ้า ซึ่งมีกำลังกระแสไฟฟ้าถึง 15,000 กิโลวัตต์ ใช้งบประมาณในการก่อสร้างทั้งสิ้น 200 ล้านบาท ดังตัวอย่างในกลอนลำต่อไปนี้

บัดนี้ฟังสิบบรรยายเรื่องคันโครงการสร้างเขื่อน เรื่องหมื่นเคยเรียนลำให้พวก
พี่น้องฟัง เรื่อยอยู่ประจำ เคียงวันทางฝ่ายท่าอีสานภาคของไทยได้ดำเนินเสร็จไป
เขื่อนพองพองจนเสร็จมาคนนานโค กระแสไฟเปิดสว่าง โคช่วยเหลือในทาง
อุตสาหกรรม เกษตรคันการสร้างชีพชน นับว่าดีเลิศคนคุณความหาศาล มื่อนี้ฟัง
โครงการ เขื่อนลำโพนน้อย กำลังคอยเวลาสร้างทางอบลแห่งหนึ่ง รอเวลาดีมา
ถึง ได้โอกาสเพียบพร้อมสิ่งสร้างต่อไป ในเรื่องนั้นคอกเตอร์บุญรอด บินทสันต์
เห็นได้ชัดแจ้งทางประวัติว่าของรอนายช่างสหรัฐพิจารณาทัศนคติเห็นเขื่อนโครงการ
พร้อมกับโครงการสร้างเขื่อนแม่น้ำปัตตานี ตามชั้นลำดับไหล จึงได้สร้างขึ้นได้
อาศัยคนช่างทำ ลำโพนน้อยอยู่ท่าอุบลราชธานี คณะรัฐมนตรีที่ประชุมเห็นพร้อม
ตกลงยอมเห็นด้วยโครงการดังกล่าว อนุมัติเรื่องราวเสร็จไปแล้วเรียบร้อย
ชี้ของของทาง คาดว่าเงินทุนสร้างทำเขื่อนลำโพน ความเหมาะสมในการ
งบประมาณเอาไว้มิควาควรใจราวสองร้อยล้านบาท ความสามารถเขื่อนนี้
คันเสร็จแล้วคู่สู้กัน นับว่าอยู่ในขั้นกำลังบันโบพัก ให้เกิดเป็นพลังไฟหมื่นห้าพัน
กิโลวัตต์ จ่ายกระแสตามสาย ฝ่ายประชาชนใช้ลึกลงไปหลายคันบริการท้องที่
สี่จังหวัดเขตนลิมี่ใช้อย่างสบาย นับแต่เขตคายอุบลราชธานี ศรีสะเกษ และ
สุรินทร์ ตลอดถึงบุรีรัมย์แต่ลีนำเอาไฟเขื่อนลำโพนใช้ ...

(สุนทร อภิสุนทรางกูร)

2.2 โครงการสร้างเขื่อนลำปาวในจังหวัดกาฬสินธุ์ กรมประชาสัมพันธได้ใช้
ล่ากลอนในการสื่อนโยบายในการสร้างเขื่อนไปยังประชาชนในครั้งนี้ว่า มีจุดประสงค์ที่สำคัญ
ในการสร้างคือ เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในคันการชลประทาน การเกษตร
การทำนาทำไร่ของประชาชนในฤดูแล้งให้ได้ผลดี โดยเลือกพื้นที่ในการทำโครงการที่มาน
นาแก้ว เขื่อนลำปาวสามารถจุน้ำได้ในระหว่างสี่ร้อยห้าสิบล้านลูกบาศก์ เมตร เขื่อนยาว
27,300 กิโลเมตร ซึ่งผ่านพื้นที่หลายหมู่บ้าน เขื่อนนี้จะส่งน้ำไปให้อ่างปลายทาง คือ

อาจลำห้วยบางจะเป็นแหล่งส่งน้ำไปตามคลองซอยต่าง ๆ เพื่อการเกษตรของประชาชนในบริเวณนั้น ซึ่งคิดเป็นพื้นที่ประมาณ 100,000 ไร่ ส่วนงบประมาณในการสร้างเขื่อนลำปาวนั้น ได้รับจากการจัดสรรจากแผนพัฒนาของชาติ จำนวนเงิน 140 ล้านบาท ใช้เวลาก่อสร้างทั้งสิ้น 4 ปี ซึ่งคาดว่าจะทำให้ชาวอีสานได้รับผลประโยชน์จากการสร้างเขื่อนลำปาวอย่างมากมาย ดังตัวอย่างกลอนลำต่อไปนี้

ฟัง เคนพอนับแต่เริ่มแรกตั้งลำข้าวขาวเสียง เรืองเมืองไทยพัฒนาไควมาหลาย
 คน หลายโครงการมาแล้วแถวฐานบานของลำพระเพลิงลำตะคองสุนทรธา
 ไควลำแล้วคู่สู้น มือน้ำพองบนโครง เขื่อนลำปาว สีไควน้ำเร่องราวเขื่อนปาว
 มาอาจ ความสำคัญการสร้างมีผลจึ่งไควเน เณลธิขอเผยแพรให้พี่น้องไควตั้งฟังไว้
 หัวอีสาน สำหรับทางฝ่ายคนโครง เขื่อนลำปาว เขตจังหวัดกาฬสินธุ์ถิ่นแนวแถวทาง
 ความประสงค์การสร้างลำปาวยาวนาน ก็เพื่อความต้องการช่วยบรรเทาเคื่อครอน
 เสริมสร้างระหว่างชน ดังที่ไควคิดค้นพณมาหลาย ซึ่งขยายโครงการช่วย
 ชลประทานน้ำ ตามที่ทำมาแล้วแถวทางถิ่นอื่น อยู่ในเณนาคันมีแล้วหัวอีสาน สำหรับ
 ทางฝ่ายคนโครง เขื่อนลำปาวนี้ก็เป็นเร่องราวช่วยเหลือชาวบ้าน ใช้ในการ
 สรรคสร้างทำนากลาหวาน ในพื้นที่ชลประทานระหว่างลำแม่น้ำปาวตั้งฝั่งขวา
 อันเป็นการค้นควาให้ทองที่กาฬสินธุ์ มีพื้นที่ดินสมบูรณ์ไควนาฝาท่าง เป็นระวางพื้นที่
 ทั้งมวลส่วนใหญ่ ประมาณหนึ่งแสนไร่แต่ลิไควประโยชน์ตามการสร้างเขื่อนปาว
 ถูกดูแล เขตคาวทองถิ่นดินคาล บริเวณโครงการ เขื่อนปาวตอนใต้ ไควอาศัยระบายน
 น้ำลงมาจากอาง ช่วยพื้นที่ปลูกสร้างผลไควไรสวน การเกษตรประเภทลวนผลพืช
 การผลิต ซึ่งไคววางโครงคึกพิชผลถูกดูแล เอาแต่แองเป็นแหล่ ส่วนครัวฮัวไคว
 พื้นที่สองหมื่นห้าพันไร่แต่ลิไควจากนำยามแล้งสงมา นอกจากนี้ยามหน้าเณรเรง
 เค็งหนัก เขื่อนนี้สามารถกักน้ำปาวเอาไว้ ที่เคยไหลมาท่วมชาวบ้านทองถิ่น
 ตะวันตกกาฬสินธุ์ตลอดแนวเขตเบ่องเฉียงไควฝั่งปาว ระหว่างขงเขตคาวใต้

อ่าว เมืองกาฬสินธุ์ นำมันกินกลืนรีบฝังปาวชาวฟ้า ตามหงตามนบเห็นข่าว
 เหลียวไปแคลง ... ผลประโยชน์ทางคานครันท่าเขื่อนปาวเสร็จ ทุกปัญหา
 ที่เป็นมาลีผอนคลายหายแค้นสำหรับแผนการสร้างวางโครงการลงหยั่ง
 บานนาแควบองตังโครงการสร้างบึงไกล ตอนที่ห้วยลำพันไค้ไหลฮวมตกปาว
 ไค้ลงมาในราวสองรอยหาสิบ เมตรหวางคันคันทันน้ำ ตัวเขื่อนตามตึกกันคันทันอีก
 เกียด หลังพะเนียดเขื่อนกันสันตังหยั่งขวาง มีความยาวและกว้างสูงชั่วตัวเสร็จ
 ยาวสองพันสามร้อยเมตรสูงนั้น ยี่สิบสี่ เมตรผานคันทันคันทันน้ำ มีระนามแข็งกวาง
 ลวงไกลในอ่าว จุน้ำไค้ในระหว่างสิร้อยหาสิบลานลูกบาศก์เมตร เกรจคังตั้ง
 สร้างเขื่อนปาวและมีคลองหยั่งนาวทางส่งลงระบายสายน้ำ เป็นคลองไปไกล
 ขามสคราวยาวยาน ยาวสองพันเจ็ดพันสามร้อยกิโล เมตรขามไปหลายหมู่บ้าน
 ตามควาวอาระนาม เพื่อสำหรับส่งน้ำไปใโฮางปลายทาง คืออางลำห้วยยาง
 อันที่เป็นสาขาแห่งลำปาวนี้ ห้วยยางมีสายรวมลำปาวไค้เขื่อน ห้วยนี้ไหลวกเวียน
 ตามสภาพราบลุ่มภูมิตันผานไป แยกจากปาวตอนไค้ในส่วนสาขา ไค้จากเขื่อน
 ลงมายี่สิบเจ็ดกิโล เมตรผานกรายสายทาง อางห้วยยางเป็นคูก็บิคคันทันหวาง
 รับเอาน้ำห้วยยางสำหรับช่วยแม่ปานาชาวไท้ทั่วกัน ส่วนวานนอกจากนั้นทำหน้าที
 นำสนอง ส่งเอาน้ำเขาคลองปล่อยไปตามทองการพืชผลชาวบ้าน และยังมีทางคาน
 คลองระบายสายใหญ่ สำหรับส่งน้ำไปใหมคลองเล็กนอยชอยชางหวางไหล
 มีสามชอยตังแต่ไค้รับชวงสาขา ส่งไปตามพัฒนาผานกรายหลายคาน ตามโครงการ
 กะไค้มีประมาณพื้นที่ประมาณหนึ่งแสนไร้สิรับน้ำจากที่โครงการอางชลา
 สำหรับการคิคคนผลสวนแผนงาน ค่าลงทุนโครงการเขื่อนลำปาวนั้น เห็นไค้จัด
 อยู่ในชั้นพัฒนาของชาติ ร้อยสี่สิบลานบาทคิคเป็นเงินส่วนกฐมาตังงบประมาณ แคว
 ส่วนฝ่ายคานโครงการเขื่อนลำปาว คิคเป็นทุนในราวระหว่างโครงการนี้กำหนดมาเต็มที่
 ในประมาณการสวน เกาสิบลานบาทถวนเวลาสร้างสี่ปี ผลประโยชน์เรื่องนี้มีคาคณามับ
 ชาวอีสานสิไค้รับสูงเจริญคินหน้า คอยเบ็งเคอลุงป่าเรื่อง เมืองไทยพัฒนาไค้รับเร่ง
 เต็มที่ เรื่องนี้จบแคนถาฟังเรื่องอื่นไป

(สุนทร อภิสุนทรางกูร)

2.3 โครงการสร้างประปาในชนบท กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ได้ใช้
 ล่ากลอน เป็นสื่อในการแถลงนโยบายของรัฐ เกี่ยวกับโครงการสร้างประปาในชนบทไปสู่ประชาชน
 สาระของกลอนลำเป็นการชี้แจงเกี่ยวกับหลักการ งบประมาณค่าใช้จ่ายในการจัดสร้าง
 แนวปฏิบัติในการติดต่อประสานงาน เพื่อขอจัดสร้างหน่วยงานที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ประชาชน
 สามารถติดต่อได้ และคุณประโยชน์ของน้ำประปา เพื่อให้ประชาชนเข้าใจและสามารถปฏิบัติ
 ใตญุกตอง ดังตัวอย่างในกลอนลำต่อไปนี้

สีแดงค่ากลอนมอนลำเดี๋ยวนั้น โนบายมีแล้วหลายปีเฮ้ค้อยู่ แต่พวกเราบุรีศรีควรสร้าง
 อย่างไร รัฐบาลมฉยให้ทางฝ่ายอนามัย กระทรวงสาธารณสุขทุกคนจำไว้ กรมอนามัย
 จัดสร้างประปาเพิ่นว่า เอ็นวากองประปาชนบทหาไว้สิทำให้ทั่วไปทั่วประเทศนี้คีม
 9 เขตทั้งหมด เราสีลำเป็นกลอนต่อไปภายหน้า การประปานั้นไค่นโยบายหลักใหญ่
 หลักเกณฑ์เพิ่นบอกไว้ กรมอนามัยบอกแจ้งแถลงไว้อย่างคี่ สร้างประปาวานับแผน
 ตามลำพัง หนึ่งประชาชนในท้องถิ่นนี้มีความต้องการและเฮ้คเองเอาได้ สอง
 ต้องมีเงินหรือวัสดุให้สมทบกัน เพิ่นว่าสองหมื่นบาทต่อหนึ่งแห่งหาไว้เงินใช้ใส่กัน
 เงินจำนวนนั้นเพิ่นแบ่งไปใส กรมอนามัยสีสมทบเงินเราหลายเท่า กวาประปา
 สีเขาถึงเฮ้คมันลำบาก ... เฮ้คจึงไคะไค่แล้วแต่จำนวนคน ให้เหมาะสมพอดี
 เพิ่นกะเอาไว้ ... เพราะฉะนั้นแทนที่เคาร พยายามน้ำประปาดังลำมานั้น ...
 เฮ้คจึงไค่จึงสีไค่ไซ้ขอต่อกัน ประชาชนในท้องถิ่นเขตนั้นผู้ที่มีประสงค์ อยากรได้
 น้ำประปาดังจามนั้น ให้ติดต่อกำนันผู้ใหญ่บ้านติดต่อตามลำค้ำ สมาชิกสภาจังหวัด
 หรือวานายอำเภอต่อไปตามชั้น ทำคำร้องจุดประสงค์นั้นละทาน ว่ามีความต้องการ
 ตามหลักเกณฑ์หาไว้ไซ้ทำให้สุอัน เรียนต่อทานนายแพทย์ใหญ่จังหวัด เป็นตัวแทน
 กระทรวงสาธารณสุขทุกจังหวัดคีมไว้ เพิ่นดิแะนำให้กิจการต่าง ๆ และทุกอย่าง
 ญุกตองเราสี้อย่างคี่ การประปาวานั้นเป็นส่วนหนึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัด
 ระเบียบมีวางไว้ ผู้ที่ติดต่อไค่คือ ส.จ.ในเขต เป็นผู้รับวิ่งเทมมาะวยแห่งคี่

หรือลัทธิคทอที่ศูนย์ใหญ่ประชาชนบทของไทยเขตมีเถิงฯ เขตหนึ่งนั้นอยู่สระบุรี
 2 ชลบุรี 3 นครราชสีมา 4 ขอนแก่น 5 ลำปาง 6 พิษณุโลก 7 ราชบุรี
 8 นครศรีธรรมราช 9 สงขลา ... หมคประเทศไทยกันไวจั้งซั้งแล้วจ้อเอา
 ... ใผอยู่ไกลใสเลาจากศูนย์นั้น ภาคอีสานเรานี้มีกัน 2 แหง ราชสีมาและ
 ขอนแก่น คั้งใผเวาแล้วคงลือชชคน ฟังหมอลำลือคนคนคาประป่า นอกจากความสบาย
 ชู้ฮันการไซ การประป่ายังไคทำการถูกแบบ นำสะอาถูกคอง รับรองไคอย่างคี่
 นโยบายเรื่อนี้จั้งมาอยู่อนามัยเพื่อกันภัยโรคาพยาธิ มีในน้ำ เพินยังมียามาโรคา
 บมั้งเกิด แพทย์ใหญ่จั้งหวัดนั้นเพินลือบอกและเนะนำถูกคองเราลือฮ้อย่างคี่ จั้งวา
 ล่าวันนิตกอลพอสังเซป เนะแนวทางพินองฟั้งแล้วคักเอาผมาเนมาเวาบน
 หนาที่ปฏิบัติตามแนวทางราชการ เพินเขียนมาให้ ...

(สุทธิสมพงษ์ สะทานอาจ)

2.4 โครงการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวพระราชดำริ (โครงการ
 อีสานเขียว) เป็นนโยบายของรัฐบาลในการที่จะพัฒนาภาคอีสานให้มีความอุดมสมบูรณ์ เป็น
 โครงการที่เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2530 เป็นโครงการนำพระทัยจากในหลวงซึ่งมอมีโหงคองทัพค
 ซึ่งมีพล เอกเซวลิต ยงใจยุทธ ผู้บัญชาการทหารบก และผู้บัญชาทหารสูงสุดเป็นแกนนำ
 โดยในระยะแรกของโครงการมุ่งการพัฒนาแหล่งน้ำโดยไซเครื่องจักรกล ทอมาใคมีหน่วยงาน
 ของรัฐหลายหน่วยงานไคเขาไปรวมมือในการสนับสนุนโครงการอีสานเขียว เช่น โครงการ
 เรงรคพัฒนาชนบท (ร.พ.ช.) กองรักษาความปลอดภัยกลาง (ก.ร.ป.กลาง) กรมพัฒนาที่ดิน
 กรมชลประทาน สถาบันการศึกษาของรัฐทั้งมหาวิทยาลัย โรงเรียน ตำรวจและองคการ เอกชน
 เช่น องคการยูนิเซฟ กลุ่มแม่บ้านก็มีส่วนรวมในการพัฒนาภาคอีสาน คั้งนั้นนโยบายในการพัฒนา
 ภาคอีสานตามโครงการอีสานเขียว จึงไคขยายวงกว้างออกไปถึงการพัฒนาทางคานการศึกษา
 และการพัฒนาทางคานอาชีพ และพวาจั้งหวัดคาง ๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ไคจั้งคั้ง
 โครงการพัฒนาท้องถิ่นในระดับจั้งหวัด เพื่อบนการสนับสนุนโครงการอีสานเขียวหลายโครงการ

เช่น โครงการสร้างงานในชนบท (ก.ส.ช.) โครงการสารคามพัฒนา โครงการโฆง ซี
มูล ฯลฯ

ในการศึกษาคำนี้พบว่าหน่วยงานของรัฐหลายหน่วยงานมีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามโครงการอีสานเขียว ได้ใช้ล้งกลอนเป็นสื่อพื้นบ้าน ในการประชาสัมพันธ์ นโยบายการพัฒนาประเทศตามโครงการอีสานเขียว ดังจะขอยกตัวอย่างกลอนลำเกี่ยวกับการแถลงนโยบายของโครงการอีสานเขียว โครงการสร้างงานในชนบท (ก.ส.ช.) ของจังหวัดขอนแก่น และโครงการสารคามพัฒนาของจังหวัดมหาสารคาม ดังนี้

กลอนลำเกี่ยวกับนโยบายของโครงการอีสานเขียว กลอนลำอีสานเขียวที่ยกมาเป็นตัวอย่างในการศึกษาคำนี้ เป็นกลอนลำที่ชนะเลิศการประกวดกลอนอีสานเขียวทั้งประเภทหมอลำและประเภทกลอนลำ ซึ่งสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทยของ 4 ศูนย์ประชาสัมพันธ์เขต 1 จังหวัดขอนแก่น ได้จัดให้มีการประกวดขึ้นเมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ.2530 เพื่อเป็นการสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล และเผยแพร่โครงการอีสานเขียวไปสู่ประชาชนในรูปของการสื่อสารมวลชน โดยสาระสำคัญในกลอนลำ เป็นการชี้แจงเกี่ยวกับที่มาของโครงการหน่วยงานที่รับผิดชอบ นโยบายที่จะพัฒนาในโครงการดังตัวอย่างจากกลอนลำต่อไปนี้

โอ ... โอละนอ ... นวลเอย

คินหม เพราะฝนตก
ป่าไม่มี เพราะน้ำยัง
หม้ายยัง เพราะคินดี
อีสานมีทั้งข่าน้ำสมบูรณ
ดางไม่ป่าทำลายคง
แต่เคียวนี้คนอีสาน
เพราะฝนแล้ง เกินไป
ไคร้บพระราชทาน

ป่าสก เพราะฝนดี
คินเย็น เพราะหม้ายยัง
ทวนคินหลังไปหวางหาสิบปี
เพราะตอนนั้นบคอยมีนายทุน
ฟ้าฝนจึงตกลงถูกทองฤดูกาล
สิสิบแปดล้านแทบหมดแสง
แต่โชคคิชาวอีสาน
นำพระทัยจากในหลวง

เมื่อวันที่ยลลิต	เคื่อนเม่นาสามศูนย
พระเมตตากาารณ	บสนุนเนบามก
มอบนทาที่ไคเคทาน	ณบสนุชาการทหารบก
คือพลเอกชวลิตยงใจยุทธ	เฟิ่นฟาวเรงฟาวรุก
จักแจงเลยที่เคียว	หาป้อสานเขี้ยว
ทงน้ำไชน่าคม	ไหเพียบพรอม

โอดะนอ ... นวลเอย

(จินทา ดันรติยา)

อีสานบ้านเฮานี้หนาแห่งแ่งกันมาหลายฟ้าหลายปีต่อไปจะได้เขี้ยวจี้คัยบุญบารมี
 ของจอมประมุขไทย พระองค์ทันทรงหวงโยวาสวนใหญ่อีสานไทยเป็นเกษมกรรม
 ทรงพระราชดำริแนะนำความรู้เลิศล้ำและปัญญาดี โดยมอบหมายงานนี้ให้กองทัพก
 คนกลางพาแ่ง ทรงพระราชดำริรับเร่งงานนี้สู่อีสานภายใต้การนำของท่าน
 ฌบสนุชาการทหารบกยิ่งใหญ ชื่อพลเอกชวลิต ยงใจยุทธ บอกไว้หัวหน้าสั่งงาน
 เป็นแกนกลางพัฒนางานนี้ นำชวนขึ้นอีสานรีบควน ฟาวจักชชวนรจนำกินน้ำใช้
 ไปช่วยแม่เม่นาน ภาคือสานเมกันการไกลไกล รดแจกนำไปถึงไคหายหวง ชื่อ
 โครงการนำพระทัยจากในหลวง ช่วยอีสานครั้งนี้ไค่น้ำใช้ทั่วกัน อีสานนับวัน
 ทองเจริญเต็มที ทองเขี้ยวจี้ในห้าปีข้างหน้า โครงการนี้มาต้องคิดแท้ ... ตั้ง
 โครงการอีสานเขี้ยวขึ้นไว้และลงมือทำงานนี้รีบเร่ง เจาะบาดาลชุกคุดคลอง
 ฟาวเรงไปหัวอีสาน และมีโครงการรวมปลุกตนไม่ให้เขี้ยวจี้ไปเต็มเท่าหัว
 ... ประโยชน์โครงการอีสานเขี้ยวผลต้องคืนักเขี้ยวเข้าที่ นำกินน้ำใช้มี
 การเกษมก็พร้อม ๆ กันไป ตนไม้ก็สวยงาม สติสณก็จะได้คักตามฤดูกาล
 ชาวอีสานไม่ต้องหนีมขนไค้อยู่กับบ้านเม้งงานท่าลอคคี่ ความทุกข์จนเคยมีแต่ก
 กะสิหมกไป บัญหาต่าง ๆ ความมั่นคงปลอดภัยของประเทศกะลิไค่นั่น เป็น

แกนสาร เป็นเพราะบุญบารมีของท่านพระราชทานโครงการนี้มาช่วย ...

(ราตรี ศรีวิไล)

2.5 กลอนลำเกี่ยวกับโครงการสร้างงานในชนบท (ก.ส.ช.) สำหรับโครงการสร้างงานในชนบท หรือโครงการ ก.ส.ช. เป็นโครงการสนับสนุนโครงการอีสานเขียว โครงการหนึ่ง ซึ่งมุ่งกระจายรายได้ไปสู่ชนบท โดยการสร้างงานในชนบท เพื่อให้ประชาชนมีอาชีพในท้องถิ่น เป็นการแก้ปัญหาที่ประชาชนชาวอีสานไปทำงานที่กรุงเทพฯ กันมาก สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ศูนย์ประชาสัมพันธ์ เขต 1 จังหวัดขอนแก่น ได้ใช้ลำกลอนเป็นสื่อพื้นบ้านในการประชาสัมพันธ์ โครงการ ก.ส.ช. เพื่อสื่อสารเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ดังตัวอย่างในกลอนลำต่อไปนี้

... บั๊นฟังกันไปเรื่องโครงการเงินสร้าง ก.ส.ช. ข้าตอ นับแต่ พ.ศ.
สองสามขอคนอน บั๊นไ้ไปลอยวาง ก.ส.ช. นี้แปลว่าสร้างท้องถิ่นชนบท บรรเทา
ลดความทุกข์ บำรุงสุขประชาชนดินไทยเจ้า เงินของเราทางฟ้ามิเราเย็น
รัฐบาลเอาคืนมาให้พวกพี่น้อง จนสิ้นสูสุดทางค้ โครงการนี้อยากไห้พวกเจ้าสร้าง
ท้องถิ่นทางเรา ให้ทำเอาตามมัก คักใจไทยบ้าน เป็นโครงการกะให้ไทยทำ
ท้องถิ่น เพื่ออาศัยทำกินไ้สะดวกและไ้รายไ้ทานทำภาคอีสานเราจำ เป็น
เรื่องนำ ฝนทางบางปี ... รัฐบาลจึงนำเอาเงินคืนมาให้ ไทยทำน้ำทา
เจาะบาดาลขุดสระ เอ็คเหมืองฝายอ่างนำตามบ้านหมู่เรา ก.ส.ช. มาฮอด
แล้วเอ็คขึ้น เอาที่ทานงานโต ... บ้านของเราเมืองเราเรากะพากันสร้างทำ
เอาเราอยู่ บ้านเป็นถิ่นพวกเจ้า ฝายอยู่แต่ไ้มา อย่าสิวางหลักมันพากันล้มดิน
ทางอีสานแค้นกินชนบทขาดำตามบ้านแต่ละปี นำมีกะให้เอ็คแหล่งนำเองอ่าง
เหมืองฝาย เจาะบาดาลขุดสระ โองบูนชีเม่นค้บั้น กักน้ำฝนเก็บไว้กินกันก็สิง่าย
เองหรืออ่างเหมือนฝาย ชลประทานเอ็คไว้ในท้องถิ่นเรา หรือพวกเจ้าอยากไ้

สถานทีพยามาล สถานีนอนามัย แมงคังนััน อันนึ่เป็นหัวขอ ก.ส.ช. เกอพอ
รัฐบาล เพ็งกับประสงคืให้ดินคื ...

(พิมพ์ รัตนคุณสาสน์)

2.6 โครงการสารคามพัฒนา เป็นโครงการสนับสนุนโครงการอีสานเขียวของ
จังหวัดมหาสารคาม สำนักงานจังหวัดมหาสารคามได้ใช้ค่ากลอนเป็นสื่อพื้นบ้านในการเผยแพร่
นโยบายของโครงการไปยังประชาชน สารของกลอนลำเป็นการแนะนำประชาชนเกี่ยวกับ
ความจำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของมนุษย์รัฐของการจัดสรรให้กับประชาชน เช่น
การอยู่ที่ดี การศึกษา การสร้างโอ่งเก็บน้ำฝน การสร้างสวนส้มที่ดกผลสุกหอมามัย การค้มน้ำ
ที่สะอาด การรู้จักเลือกรับประทานอาหารที่มีคุณค่าต่อร่างกาย เหลล่านเป็นคณ คังตัวอยางใน
กลอนลำต่อไปนี้

โอดระนอ ... โปรคมาฟังลำข้าสารคามพัฒนาดีไซแจงแกลงขาว ขอให้ฟังเรื่อง
ราวพัฒนาประเทศบ้านทางการช่วยหน่วยสงเสริม ... รัฐบาลฉลาดมองเห็นความ
บราบรินเสนขอขอประชา ปรับพื้นฐานบชาทองดินทรกัันคาร ให้มีฐานชีวิตอยู่ดี
บมีฮอน ... ภูหนึ่งสื่อการศึกษาประโยชน์มีหลายคณ ทำคณเรานี้มีสศิริระลึกชอบ
จะประกอมกอกเออการโคคชูแนว ... ขอจากนึ่สิเวาเรองน้ำฝน ขอจำเป็นแก
สูคนคิมกินเซอะไซ พากันหาเอาไว้ดังคังคังตง ยามฝนลงจาก ๆ ให้คิมคณ
อยุสุยาม ... หันมาสร้างโอ่งนำเอาไว้เกินแมงคัง ไผมีให้ฟ้าวเก็บฮอมพอนเงิน
... อีกอันหนึ่งขอให้เริ่มสร้างสวนถายกันทุกเฮือน รัฐบาลเพ็งเตอนเป็นหวง
ชมเราแท ... พากันสร้างสวนส้มแดงแปลงเอาไว้ ถายยามโคคะสะควกยามวันคึน
บโคว มอภยาริโรคาบโคเผยแพร เชอภัยฮายขอเรา อีกอันหนึ่งนำกินน้คเอ
เจ้าให้พิจารณาถวนถึ นำพินน้ำหนองเหิงหมูบึงและห้วยให้เรากมแล้วจั้งกิน ...

ต่อจากนี้ไว้เรื่องอาหาร รับประทานเนวคี่เกินคุณกุล เกื้อ กินหม่อม เนยเนื้อผลผลา
 เห่งไซ เสริมสร้างร่างกายให้ใหญ่พลังก่อสร้างเมืองใหญ่สูงเฮือง ...
 (คำปน ฟุ้งสุข)

จากการศึกษาบทบาทของล่ากลอนในคานการ เมืองเกี่ยวกับการสื่อสารนโยบายของรัฐไปสู่
 ประชาชน พบว่า ล่ากลอนทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้แก่รัฐบาลในการสื่อสารการ เมืองไปสู่
 ประชาชน เพื่อประชาสัมพันธ์ เชิญชวน และรณรงค์ เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศในโครงการ
 ต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแจ้งข่าวสารการ เมือง ปลุกฝังค่านิยมและ
 ความรู้สึกนึกคิดให้กับประชาชน เพื่อเสริมสร้างเสถียรภาพของรัฐบาลให้มั่นคง และช่วยให้
 การบริหารประเทศมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทบาทคานการ สื่อแนวคิดจากประชาชนไปสู่หน่วยราชการ

หมอลำหรือผู้แต่งกลอนลำ เป็นประชาชนคนหนึ่งที่เป็นคนอีสาน ย่อมเข้าใจในปัญหา
 และความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นที่พอสมควร ดังนั้นบทบาทหนึ่งที่พบในการ ศึกษา เนื้อหา
 ของกลอนลำคือ บทบาทในการ สื่อสารแนวความคิดทางการ เมืองของประชาชนไปสู่หน่วยงาน
 ราชการของรัฐ โดยทำหน้าที่เป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชน เพื่อเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นกับ
 ประชาชนในท้องถิ่น ให้รัฐบาลหรือส่วนราชการรับรู้ เพื่อจะนำไปหาวิธีแก้ไขปัญหาคือไป โดย
 ใช้วิธีการสื่อสารจากบุคคลคือตัวหมอลำกลอนไปยังกลุ่มบุคคลคือผู้ฟัง ซึ่งประกอบด้วยบุคคล
 หลายกลุ่มตั้งแต่กลุ่มประชาชนทั่วไป กลุ่มข้าราชการ เป็นต้น ซึ่งหมอลำกลอนมักจะสื่อสาร
 ทางการ เมืองโดยผ่านกลอนลำในโอกาสที่ไปแสดงในงานต่าง ๆ

จากการศึกษาสาระของกลอนลำพบกลอนลำที่ทำหน้าที่สื่อแนวความคิดทางการ เมือง
 ไปยังรัฐบาล หน่วยงานของรัฐและข้าราชการที่เกี่ยวข้องในเรื่องต่อไปนี้

1. การ เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการในหน่วยงานต่าง ๆ
ของรัฐ

2. การ เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศตามนโยบายของรัฐบาล

1. การ เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการในหน่วยงานต่าง ๆ
ของรัฐ พวกกลอนลำพึม เหนือหาสาระ เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับข้อบกพร่องในการปฏิบัติ
หน้าที่ของข้าราชการหลายหน่วยงาน เช่น นักการเมือง เจาหน้าที่ตำรวจ เจาหน้าที่ตุลาการ
และแพทย์ ซึ่งประชาชนผู้ใช้บริการต้องการให้ข้าราชการกลมกลืนกัน ๆ ดังกล่าวนั้นไปประพฤติ
ปฏิบัติตนให้เหมาะสม ถูกต้องตามบทบาทหน้าที่และรักษาไว้ซึ่งความเป็นธรรม

ก. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรว่า ขอให้ช่วยแก้ปัญหาให้แก่ชาวบ้านที่ยากจน และเป็นพี่พี่พ้องอาศัยของ
ประชาชนได้ อย่าเป็นคนเห็นแก่ได้โดยการขายเสียงในสภา ซึ่งจะทำให้เสื่อมเสียชื่อเสียงและ
ศักดิ์ศรีมาก นอกจากนี้เพื่อนไม่ให้ ส.ส. ล้มตน ถ้าหาก ส.ส. ที่ได้รับเลือกเข้าไปนั่งในสภา
ผู้แทนราษฎรประพฤติตนไม่เหมาะสม สมัยต่อไปประชาชนจะไม่เลือกอีก ดังตัวอย่างในกลอนลำ
ต่อไปนี้

ขอฝากความหวังผู้แทน ที่ได้คะแนนชนะเลือกตั้งไซ้ครั้งหนึ่งที่ได้ไปนั่งในสภา
ขอให้ช่วยแก้ปัญหาแก่พวกชาวบ้านที่เดือดร้อน ความทุกข์ของราษฎรที่อุทิศส่เลือก
ท่านเข้ามา ... เลือกเข้ามา ในนี้หวังใจจะละเป็นเรื่องใหญ่ ยามจำเป็นให้ฟัง
ได้ เขามารองอย่าชู้เฉย ... เขาว่ากินแล้วล้มทับ ได้เป็นเศรษฐีแล้วล้มบ้านป่า
คันสมัครอีกเพื่อหน้า ฮอคนีมากจะบออยากเอา ... ขอฝากความดีใจกับความหวัง
อีกครั้ง ที่ได้รับเลือกตั้งอย่าให้ผิดหวังเลย ... ขอให้ทำงานจริงจังเบื่องหน้า
เบื่องหลังอย่าให้เป็นชาว อย่าเล่นของชวาก็เป็นพอ คันได้เป็น ส.ส. แล้ว
ศักดิ์ศรีอย่าให้เสียเสื่อม ... ราษฎร เขาเลือกตั้งให้มานั่งกะอยู่ในสภา ให้คิดหา

แนวทางช่วยเหลือเขาควย อยาหวังรวย ... เป็น ส.ส. ลีเสี่ยซ้อ ยกแฉี่มื่ออยู่
เรื่อที่ร่ายบคณิง ...

(สมาน หงษา)

ข. ตำรวจ ถือว่าเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ เป็นที่พึ่งของประชาชนในการที่จะบำบัด
ทุกข์บำรุงสุขให้กับประชาชน ทลอคจนถือว่เป็นผู้รักษากฎหมาย หน้าที่ของตำรวจคือการออก
ตรวจพื้นที่ในเขตรับผิดชอบของตน ตำรวจควร เขาให้ถึงประชาชน และปราบปรามโจรผู้ร้าย
ให้หมดสิ้นไป มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชนที่ไปติดต่องาน การจะกระทำให้สิ่งใดลงไปควรยึด
กฎหมายที่ถูกต้อง ไม่ควรวใจอำนาจบีบบังคับข่มเหงประชาชน ตำรวจไม่ควรซ้อมหรือตีผู้ต้องหา
ที่จับมา เพราะคนเหล่านั้นกฎหมายยังคุ้มครองเขาอยู่ ดังตัวอย่างในกลอนลำต่อไปนี้

... ขอประทานโทษผู้รักษากฎหมาย ที่เขาเรียกเจ้านายปกครองเมืองราษฎร์
ผมขออนุญาตกล่าวตามตรงควยวักตุประสงค์ของผมนครั้งนี้ ... บัคนี้จะเวาคอ
ข้าราชการผู้รับบริหารภายในประเทศ มีกฎหมายเป็นขอบเขตตำแหน่งของตน ...
แทนแฉนตำรวจหนวยปราบปรามนี้้งงานทำตามกฎหมายสายสั่ง บแฉนนอน
แลวนี้้งคอยงาบเงินเคื่อน เป็นตำรวจนั้นเหมือนคัง เป็นที่พึ่งผู้ปกครองชั้นหนึ่ง
ปลดเบ็ดอ้งโสก่า ให้ทวยราษฎร์พาราหน้าใสใจชื่น ตำรวจไม่ใช่อันโปรดได้
เข้าใจ ผู้พิทักษ์คนไทยโดยเค็คโดยซาค จึงเรียกว่ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์อูขุม
กินเยน อันนี้ชี้ให้เห็นความจริงสองข้าง ... จากนี้กล่าวโดยนัยสิทธิของตำรวจ
มีหน้าที่ออกตรวจหองดินของตน เขาถึงประชาชนในมองทองที่ ออกสืบสวนหากลิ่น
พวกโจรกรรม พอแล้วทำการปราบจับกุมใหญ่รายชุกชุม เบบางหางแฉ ...
ตำรวจคิมหอนอวคกลามตามใจ ปฏิบัติวินัยขอกฎบั้งคัม โดยให้การตอนรับควยจิต
ควยใจ อัยยาศัยอารีคกอ..... เคียวนี้หัวหน้าสายทานฟังอูขุม จะขอพุกคอควย
เหตุควยผล เคียวนี้ประชาชนทั่วทั้งประเทศเทาที่ประสบ เหตุและสิ่งคองการ

จะหน้าชื่นตาบานถ้า เป็นเช่นนี้อยากให้เจ้าหน้าที่ตอหลักวินัยโดยกระทำให้ใครกระทำ
โดยรอบคอบ ทำในทางที่ชอบถูกหลักถูกเกณฑ์ ทำโดยถือเป็นการกระทำเพื่อชาติ
บ่ทำโดยอำนาจข่ม เขี่ยเหยียบหลัง... บ่อยากให้เอา เบี่ยงตรงไปตรงมา
อยากให้อำนาจจะลุ่มอลวย งานพอช่วยกะช่วยสุดไม่สุดมือ สมคนนับถือว่าเจ้า
หน้าทีจับ แล้วจึงซึกะบ่ขอมบ่ตี ถือว่ากฎหมายมีคุ้มครอง เขาอยู่ ...

(สาคร ศิริบรรพต)

ค. ข้าราชการตุลาการ พบกลอนลำที่เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับความไม่
ยุติธรรมในการใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตุลาการ มีการพลิกแพลงกฎหมายใช้ ชาติความเป็น
ธรรม คนที่กระทำผิดกลายเป็นคนถูก และคนถูกกลายเป็นคนผิดไม่ได้ ดังจะเห็นได้จากตัวอย่าง
ในกลอนลำต่อไปนี้

... บางกรณีนั้นกฎหมายร้ายใหญ่ มันเกิดจากผู้ใช้แสงไฟ พลิกแพลง ...
เป็นกฎหมายเปลอกกฎหมายไฟ เริงกลายกฎหมายเถื่อน ... ใช้กฎหมายใช้
ตามรู้นิยามมัน เป็นภัยถึงเราผู้สังเวทอัน ... ทั้งกฎหมายแพ่งและกฎหมาย
อาญาก็อาศัยได้ ... นี่คือความโหดร้ายที่เราเจ็บจำ เจ ... อำนาจโดยตรงนั้น
พอทนพ่นผ่าน ... เรื่องอำนาจตุลาการนี้แห่งหนักหน่วงแนบปานแสนข้างขึ้นหลัง
... พวกที่เอาเงินหลวยกินหวานปานว่า แพะเป็นชนะหรือชนะกะเป็นแพ
เอาเงินแห่ไล่กัน ... ยุติธรรมหรือนั้น ... ยุติธรรมนั้นแมนตัวหนังสู้กับ
ปากคนทอนใจเสียวิใส่เงิน ...

(สาคร ศิริบรรพต)

ง. แพทย์และข้าราชการในโรงพยาบาลของรัฐ พบกลอนลำที่แสดงแนวความคิด
เกี่ยวกับความไม่พอใจของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการตามโรงพยาบาลต่าง ๆ

ของรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่ประชาชนจะต้องไปซื้อยาเองตามใบสั่งของแพทย์ ในแต่ละครั้ง ในการนำมาบำบัดรักษาผู้เจ็บป่วย ทั้ง ๆ ที่เป็นคนไข้ของนอกรักษาในโรงพยาบาลนั้น ๆ รัฐบาลน่าจะให้ความช่วยเหลืออนุเคราะห์ประชาชนให้ดีกว่านี้ เพราะโรงพยาบาลต่าง ๆ นั้น ก็ล้วนสร้างด้วยเงินภาษีของราษฎรทั้งสิ้น ดังตัวอย่างในกลอนลำต่อไปนี้

... พวกในโรงพยาบาลพวกหมอคนไข้ จักเอาหยังมาใช้กฎเกณฑ์เป็นระเบียบ
 คั้นแม่เล็กเฮ็ดไค้คนสียองว่าคิเรื่องมันเป็นจิ้งซี เวลาป่วยไปหา เขียนชื่อยาบีบ ๆ
 ให้เราไปซื้อ คั้นพวกเราไปซื้อไม่มีทางสิไค้คิด ... บ่คิควาโรงพยาบาลนั้นผู้สร้าง
 คิ่อรัฐ รัฐกะเอาเงินประชาชนที่เสียภาษีให้ ใจเอามาทำสร้างโรงพยาบาล
 ฐานบ่อนฮอดเงินเคื้อนกะภาษีอากรราษฎรคอกนา เสียให้สูสคางค ...

(สาคร ศิริบรรพต)

2. การเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศตามนโยบายของรัฐบาล
 จากการศึกษาเนื้อหาของกลอนลำพบกลอนลำที่เสนอแนวความคิดที่ชี้ให้เห็นถึงความล้มเหลว
 ของโครงการพัฒนาประเทศตามนโยบายของรัฐบาลบางโครงการ ดังนี้

2.1 การแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน พบแนวความคิดจากกลอนลำที่ชี้ให้เห็นความล้มเหลวของรัฐ ในการพัฒนาประเทศ เกี่ยวกับการแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน ที่รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขได้ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลในยุคใดสมัยใด ทั้ง ๆ ที่เขียนโครงการไว้อย่างดีเลิศ ทั้งนี้เป็นเพราะกลไกของรัฐ หน่วยงานที่รับผิดชอบโครงการปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามจุดประสงค์ของโครงการ บางโครงการก็เป็นการเขียนขึ้นมาเพื่อเป็นผลงานของข้าราชการเท่านั้น ดังความคิดเห็นที่ปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

... ข้อสำคัญปัญหาเรื่องความโหดร้าย รัฐบาลหรือจะหาทางเปิดป้องกันพวกเรา
 คองมาไครอย เสนอแล้วคอยแลงแกวงหัว รัฐบาลคนควหาหนโยบายเพื่อขยายผลงาน
 ออกไปเป็นปล่อง มองดูโครงการนั้นแสนหวานปานว่า คือจิ้งปากจิ้งทองเราทานลิ
 อิมคี แทบแมนคี ๆ ไกลชั่วพันไมล์ เพราะกลไกของรัฐผู้จัดการนั้นมันไกลกันคนละ
 เรื่องกับโครงการ ทานตั้ง เราจึงสิ้นความหวังพบแต่ความชอกช้ำระกำใส่ไขพอง ...

(สาคร ศิริบรรพต)

2.2 โครงการ เงินต้นและโครงการสร้างงานในชนบท (ก.ส.ช.) ในกลอนลำ
 ฝีมื่อว่า "อีสานเขี้ยวยาก" ไต่แสดงความคิดเห็นว่า โครงการพัฒนาประเทศของรัฐบาล
 แต่ละยุคแต่ละสมัย มีปัญหามากมาย จะเห็นว่าสมัย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งในกลอนลำ
 เรียกว่า "เขาสารพัดพิษ" เป็นนายกรัฐมนตรีนั้น รัฐบาลมีนโยบายผันเงินออกไปสู่ชนบทหรือ
 ที่เรียกว่า "โครงการ เงินต้น" เพื่อพัฒนาชนบททั่วประเทศ ในช่วงแรกใช้งบประมาณจำนวน
 2,500 ล้านบาท ช่วงที่สองใช้งบประมาณ 3,500 ล้านบาท แต่ก็ยังไม่สามารถทำอะไร
 ให้สำเร็จได้ โดยเฉพาะภาคอีสานและในการผันเงินออกสู่ชนบทของรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์
 ปราโมช ในครั้งนั้นล้วนแต่เป็นการกู้ยืมเงินมาจากต่างประเทศทั้งสิ้น ทำให้คนไทยต้องเป็นหนี้
 กันชั่วลูกหลาน และโครงการ เงินต้นนั้นมีการคอร์รัปชันกันมาก แทบจะเรียกเงินต้นกลายเป็น
 "เงินผละญู" เพราะทำให้พวกกำนันและผู้ใหญ่บ้านร่ำรวยไปตาม ๆ กัน ไม่มีผลงานเท่าที่ควร
 เหมือนกับเป็นการผันเงินมาทิ้งเปล่า ๆ

ต่อมาโครงการพัฒนาประเทศคือโครงการหนึ่ง ซึ่งเป็นการดำเนินนโยบายต่อ
 จากโครงการเงินต้น เป็นโครงการที่เริ่มดำเนินการในสมัย พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนันท์
 เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นโครงการที่รัฐบาลต้องการสร้างงานในชนบทให้กับประชาชนเพื่อให้
 ประชาชนมีอาชีพทำในท้องถิ่น โครงการนี้มีชื่อว่า โครงการสร้างงานในชนบท (ก.ส.ช.)
 แต่ก็แทบจะต้องเรียกว่า "โครงการกินสินชาติ" เพราะมีการคอร์รัปชันกันมากเช่นกัน เป็นการ
 คอร์รัปชันทั้งในระดับจังหวัดและระดับอำเภอ หากทางรัฐบาลได้สอบสวนกันจริง ก็จะสามารถ

จับเอาความผิดกับพวกคอร์ปชั่นในโครงการนี้ไ้มาก ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้จึงทำให้อีสานเขี่ยวาก
ทั้งปรากฏความคิดในกลอนลำต่อไปนี้

สมัยโครงการสร้างพัฒนาทุกที มีปัญหาเกิดขึ้นมานั้นนับไม่ไหว เคียวนี้เว้าไค้
ตกหวางอำมะหิต แต่เงินมันเขาสารพัคพิษภัยเข้ามาตั้งหลายล้าน ที่แรกสองพันหา
พัฒนาทั่วประเทศกับเสรีจบสิ้น เมืองบ้านมากคือसान ตกปลื้นฮอขยยังพอกี้ ชำมีหน้า
ไปกู่หน้า ๆ ประเทศอื่น ทำให้ญาติพี่น้องเป็นหนี้ฮอคชัวเหลน เห็นอยู่ควพของ
คิกฤทธิ เป็นนายก หวางสมัยเงินตกพัฒนาคราวนั้นมันเอาเงินมาหึงตั้งหลายพัน
ล้านบาท ใปละโยชนกะสวนนอยบสมทานอันโครงการ โกงกันกินกะผองนั้น
สมัยทานคิกฤทธิ งานสิ่งใคญแทนถามว่าแต่เราทำใค้ถักการ เมือง หัวใสแกบญหา
เจเพาะหนาในสภาเราเก่งเงินโครงคลังกะโลกเก่ง เอามาหึงใสชี่กิน งานบเสรีจ
บสิ้นจักเทอ เงินมันเลยกลาย เป็นเงินผลาญจักผานมือผู้ใคฆาง ผลาญเอาเงินมา
สร้างหนทางชุกกัน ... ชุกถนนหนทางก็คอร์ปชัวกินกันมมอ้ม แมนเขาสารพัคพิษ
รัฐบาลสมัยนั้นมันเอาเงินมาหึงใคยมีประโยชนตั้งหกพันกว่าล้านงานสร้างกับพอ
มามีคินผัดพ้ออีกหลายประเด็นคือเงิน ก.ส.ช.พัฒนามาให้ ผู้เขาใจกะสิริว่าเงิน
กินสิ้นชาติ เกิดมีคอร์ปชัวกันขึ้นทั่วเมือง เกือบสิกินให้เกลี้ยงพณะตามเห็นตั้ง
หาลิบเปอร เขันตบแมนกินกันนอย อีสานเราจะเลยจอยบมี เขี่ยวจักเทอ ทำให้เสีย
ประเทศบ้านเงินร้าวฮัวไหล ...

(บุญนวม อุนขรวเรียง)

บทบาททางการเมือง สื่อแนวคิดจากประชาชนไปสู่ประชาชน

พวกกลอนลำหลายกลอนแสดงบทบาทในการสื่อแนวความคิดทางการเมืองจากประชาชนไปสู่ประชาชนผู้ทำหน้าที่ในการสื่อแนวคิดในที่ใดก็ตาม ผู้แต่งกลอนลำและหมอลำกลอน ซึ่งใช้สื่อแนวคิดทางการเมืองไปสู่ประชาชนที่เป็นกลุ่มผู้ฟัง ในโอกาสที่ไปแสดงลำกลอนในงานต่าง ๆ และยังใช้วิธีการสื่อสารมวลชนโดยลำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงต่าง ๆ ตามโอกาสอันสมควร เหมือนกับทำหน้าที่เป็นหนังสือพิมพ์แจกชาว และเล่าประวัติศาสตร์การเมืองไปสู่ประชาชน ทำให้สามารถกระจายสารไปสู่กลุ่มผู้ฟังได้มากขึ้น

พบแนวคิดทางการเมืองที่หมอลำกลอนและผู้แต่งกลอนลำสื่อแนวคิดไปสู่ประชาชนทั่วไปในเรื่องต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย

2. แนวคิดเกี่ยวกับสถานการณ์ของบ้านเมือง

1. สื่อแนวคิดเกี่ยวกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ใ้กล่าวถึงความสำคัญของการมีเสรีภาพ การมีรัฐธรรมนูญปกครองประเทศ โดยประชาชนมีหน้าที่เลือกผู้บริหารประเทศเป็นความต้องการของผู้แต่งกลอนลำ หรือหมอลำกลอนที่ต้องการชี้ให้ประชาชนชาวไทยได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนในการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบอบประชาธิปไตย โดยได้แสดงข้อคิดเห็นในการเลือกผู้แทนราษฎรว่าต้องเลือกเอาบุคคลที่ตนชอบที่สุด เป็นบุคคลที่พูดจริงทำจริง เลือกคนที่มีคุณธรรม มีความกล้า มีความรู้และสติปัญญาดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความพร้อม มีความคิดที่จะสร้างสรรค์ผลประโยชน์เพื่อส่วนรวม สามารถที่จะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองได้ และยังเสนอแนวคิดที่ไม่ควรเลือกผู้แทนที่หาเงินซื้อเสียง หรือไม่ควรเลือกผู้แทนด้วยความเกรงใจ เพราะเห็นแก่หน้า การเลือกผู้แทนที่ไม่ดีเข้าไปนั่งในสภาเท่ากับเป็นการกูดูกตนเองว่าเป็นคนโง่ ถึงแม้จะอยู่ในวาระครบ 4 ปี ก็ไม่อาจแก้ปัญหาอะไรได้ ดังนั้นการเลือกผู้แทนจึงควรใช้วิจารณญาณที่ดีในการตัดสินใจเลือก เพราะหากได้ผู้แทนที่ไม่ดีก็จะพยายทำให้ประเทศไทยตกต่ำ ดังตัวอย่างในกลอนลำต่อไปนี้

ฟังเคอเจ้าชายไทยพวกไพร่ เรานี้เป็นคนไทย มีเสรีภาพใช้ผู้ใดก็ได้ ...
 หลักฐานเราโอดระน้ออ้างทางธรรมเนียมว่า ประชาชนอยู่นานายนั้นอยู่หลัง
 การเลือกตั้งเอาผู้บริหาร อันนี้ถึงเป็นการแบ่งงานเราซ้ำ ... ประชาชนสู่หน้า
 พากันตั้งแต่งเอา เจ้าอยากได้ผู้ใดที่เรา ... มักผู้ใดแล้วก็ทำให้ใส่คะแนน
 คือกี้ให้แทน ใ้คักคือความเวา เอาผู้แทนเงินจาง เสียทางบเป็นทา หรือเรา
 เห็นแก่หน้าแวนนั้นกะบคี่ ... ผู้รับใช้ไปนั่งในสภา สมควรหากคนคี่นี้มีปัญญาซึ่ง
 คนใจถึงและเป็นคนใจกล้า มีปัญญาความรู้อู ๆ ใ้หมั้นแน ... คนบคี่ไปเข้าใน
 สภาหน้าท่า มันสิเสียหายชาติซ้ำจำไว้อูเอา ... คำว่าผู้แทนคี่ มีธรรมะและ
 กลาปัญญาควยจึงสวย พรอมพองควยใจซ้อสจจริต และมีแนวความคิดเพื่อส่วนรวม
 กวมกั้ง ไปเพื่อหวังประสงค์สร้างทางคี่ถึงทาน เพื่อเป็นรัฐบาลบริหารชาติซ้ำ
 ทำหน้าที่ส่อน ... ตักสินใจคี่คี่เบ็งเอากันทอน ประชากรไทยทาน คณะบริหาร
 รัฐบาลแมนเจ้าเราณูหา

(พิมพ์ รัตนคุณสาส์น)

2. การสื่อแนวความคิดเกี่ยวกับสถานการณ์ของบ้านเมือง บทบาทในการสื่อความคิด
 ทางการ เมืองจากประชาชนไปสู่ประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์บ้านเมืองมีอยู่ 2 ลักษณะคือ

2.1 การสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองที่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบันในยุคสมัยที่
 เกิดเหตุการณ์นั้น ๆ

2.2 การสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองที่เป็นลักษณะการบันทึกประวัติศาสตร์
 ทางการ เมือง

2.1 การสื่อสารเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมือง ที่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน ในยุคสมัยที่เกิด
 เหตุการณ์นั้น ๆ ในลักษณะของการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์สถานการณ์การ เมือง
 พกกลอนลำที่ทำหน้าที่สื่อสารทางการ เมืองไปยังประชาชนในลักษณะของการ เสนอเหตุการณ์
 บ้านเมืองที่เป็นสถานการณ์ในยุคสมัยนั้น ๆ ได้แก่

2.1.1 กรณีเขาพระวิหารในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ.2505 เกี่ยวกับกรณีการสูญเสียเขาพระวิหารให้แก่ประเทศกัมพูชาว่า ศาลโลกได้พิจารณาคัดสินให้เขาพระวิหาร เป็นของกัมพูชาตามกฎบัตรสหประชาชาติข้อที่ 94 ซึ่งฝ่ายรัฐบาลไม่เห็นชอบกับคำพิพากษาคัดสินของศาลโลก เพราะตามสัญญาที่ไทยเคยทำไว้กับฝรั่งเศส ในวันที่ 13 กุมภาพันธ์ ค.ศ.1904 และฉบับลงวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ.1907 นั้น เขาพระวิหาร เป็นของไทย โดยถือนำมาเป็นเส้นแบ่งอาณาเขตไทยและกัมพูชา แต่ปรากฏว่าศาลโลกได้ตัดสินกรณีเขาพระวิหาร โดยยึดแผนที่แสดงอาณาเขตที่ฝรั่งเศสไปแอบทำขึ้นเองภายหลัง โดยที่ฝ่ายรัฐบาลไทยไม่ได้รับรู้ร่วมกันเลย ทั้ง ๆ ที่ไทยเคยครอบครองดินแดนเขาพระวิหารมาแล้วหลายปี แต่ปรากฏว่าในแผนที่ที่ฝรั่งเศสแอบทำขึ้นนั้นให้เขาพระวิหาร เป็นเส้นแบ่งอาณาเขต และเขาพระวิหารตกอยู่ในเขตประเทศกัมพูชา รัฐบาลในยุคนั้นได้ชี้แจงกับประชาชนว่าจะพยายามต่อสู้เพื่อให้ได้เขาพระวิหารกลับคืนมา ดังตัวอย่างจากกลอนลำต่อไปนี้

ฟังเฝ้าเจ้าสิบเอกชาวเขาพระวิหาร แดงการณวันที่ 2 มิถุนา ปีพฤษภา พ.ศ.2505
ให้เจ้าฟังก่อนชาวไทยน้องพี่ชาวบอกรวจากสำนักรัฐมนตรี ภายหลังที่โคอานคำ
พิพากษาตลอดแล้วจึงขอเวทอประชา คำพิพากษานั้นรัฐบาลไม่เห็นชอบเพราะประกอบ
ไปด้วยเหตุใหญ่หลายประการ เขาวิหารของไทยบันทึกสัญญาไว้ ประเทศไทยเรานี้
ถือสัญญาตามเทศกับฝรั่งเศส เอ็ดไว้สัญญาให้แก่ไทย ตามสัญญาบอกไว้ว่า 13 กุมภาพันธ์
ปีพฤษภา ค.ศ.หนึ่งเก้าศูนย์สี่ และฉบับลงวันที่ 23 มีนาคม ปีพฤษภา ค.ศ.1907
(หนึ่งเก้าศูนย์เจ็ด) รัฐบาลได้เอ็ดสนธิสัญญา ตามตำนานให้ถือสันปันน้ำ บอกฝ่ายกำ
บอนแบ่งเขตแดน มันไปทำแผนที่เอาเองอีกใหม่ ประเทศไทยอยู่ฝรั่งเศสมันโกง
บ่ได้ลงสัญญาฮ่วมกันพอคักการตัดสินคราวนี้เอาตามแผนที่ ซึ่งฝรั่งเศสทำขึ้นแต่
ฝ่ายเดียว ฝรั่งเศสคดเลี้ยวมันเดินแดนดินไทยเอาต้องเสียอธิปไตยบอนเขาวิหาร
ให้ ปานไทยเรานี้ปกครองมาก่อนหลายปีกว่า แล้วศาลโลกบ่วิจารณ์ ผู้เชี่ยวชาญ
... มาจูนถวนถี้ ภูมิประเทศบอนนี้แผนที่บ่เที่ยงตรงศาลโลกลงมติให้กัมพูชาซี้ซาค

อำนาจอหิปปโตยบอนหันไทยนั้นเล่าสูญ คำพิพากษาของศาลนั้นถือเป็นเค็ดชากเราบ
 อาจลีสองอุทรณ์ไค้อย่างใด ... สหประชาชาตินั้นกบฏบัตร์ เขาบอก ออกตามความ
 ในข้อ 94 พอที่ศาลไค้วินิจัยไปแล้วโลกมีทางแคว้วทำตามไปโลก บมีทาง
 ไคคคินบีนหนาไสหลังเทาความหวังในขึ้นค้ำเนิงการไปใหม่ รัฐบาลบอกไว้ประโยชน์
 ไคญักหนา เพื่อรักษาเกียรติภูมิประโยชน์ไทย ไค้ไค้รัฐบาลบอนนิงค้ำเนิงการ
 อักทอ ไคเราอุเหตุขอรอไว้เพื่อหลัง ...

(สุนทร อภิสุนทรางกูร)

2.1.2 วันวิโยค วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ.2516 เป็นการนำเสนอชาวคราวที่เป็น
 เหตุการณ์บ้านเมืองที่สะเทือนขวัญประชาชนไปทั่วประเทศ พร้อม ๆ กับการ เสนอชาวของ
 หนังสือพิมพ์เกี่ยวกับการ เคนขบวนของนิสิตนักศึกษา และประชาชนเพื่อเรียกร้องรัฐธรรมนูญ
 ในสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี ดังตัวอย่างจากกลอนล่ำคอไปนี้

คอยฟังบทบาท เบื้องปฏิรูปการปกครอง แดนดินทองเมืองไทย จังไคคราวนี้และ
 มั่นมั่นไคมางบางคนบอชาว เรืองออดาวเกิดขึ้นเป็นมางอย่างใด แทบางคนกะดิ
 ไคอานชาวหนังสือพิมพ์ ล่ำพอลองชิมรส เบิงกลอนจักกอน มันลิเียนหรือฮอนทาฟัง
 กลอนดมกอน หวางบานเมือง เค็ดชอนสำสอนหมคน เริ่มแรกคนเกยวแกนายถนอม
 ว่าเป็นจอมทรยศคโคกกินม้านโกยเงินไปหลายลานคราวที่นอกประเทศ คราว
 เมื่อเหตุเกิดขึ้นปี่มันหันไหว นักศึกษาสไคส์ซิปได้ให้หนีไปประมาณสามปีจึงควาคืน
 มาบาน ควยเหตุการณ์คราวนี้ เติมพั้นก่อนพรกนิสิต เค็ดครอน เลยประท้วงรัฐบาล
 เขาเป็นฝ่ายทอทานหาว่าทาทำผิด แทความจริง เขา เป็นคอมมิวนิสต์กอดหัวมานาน
 แล้ว มีฮอกแกวมายฮอนสอนวิชาไทหลายทา ลางสมองไททุกหนาจนกลาแกตัว
 ความชั่วปกบองไว้จนใหญ่เต็มสาร ปวย อังภากรณเป็นตัวจักรคักปานไคเจ้าหมม
 หรือสาวคน เขาสอนเอาเป็นพิเศษ สร้างอุโมงไว้ไค้ในหนีใหญ่ไคอุปกรณเค็รื่องใช้

มีระเบิดเป็นกล เอ็คลิบทกเอ็มพูนูมกระสุนหลายล้าน เครื่องสังหารมีพร้อมขอมตาย
 ไคงาย ทางเจานายบญจักทำไว เมื่อโคเอมาซุกซอนไวล่เสียงทางการ รัฐบาล
 เมินเฉยเพราะมองบตันอ พวกศึกรุมนนี้้อปรียชายชาติ ปิคประกาศโปสเตอร์
 ทังหลายล้านหมื่นใบ วันที่ 6 ตุลาคมนั้นโคเริ่มประกาศอภิปรายเริ่ม 6 น.
 พอดี สงเสียงกระจายไปงตั้งตัวในวงรวโรงเรียนธรรมศาสตร์ พุกประกาศ
 เยาะเขนหยันหยอรัฐบาล พุกเสียดหายทุกคานสอเสียดทางรัฐ นับวางักคอมันมออำนาจ
 พรอม นายถนอมมาบานบจัดการขับไล มันทาขอสโตสมายงอยูกุง หมอมเสนีย
 กะยุงนายกรัฐมนตรี พวกชิงคิเอายศแยงกันปานบา บฟังความหัวหนาในสภาเลย
 ยุงเมืองกรงอลหมาน พวกนิลิตคอกทานหลายรอยหมื่นแสน หยังกะ เป็นแนแน ๆ
 แนแนตามหวางสายถนน นวพลรวมตัวพุกถูกเสื่อชาวบานพากันมาคอกทานพอปานคิน
 สิลลุม วันที่ 6 ตุลาคมนั้นเป็นวันเริ่มตนคนแนแนทุกสาย จักฝายชวาฝายชายมันโลค
 มุนชุลมุนปานเอาบุญบังไฟแสนหวนไหว กรุงกราว นักศึกษาเดินประท้วงอภิปราย
 หลายทา เวาเสียดคสิคอกหนาบกล้วยานรัฐบาล เอ็คกันอยางคาน ๆ บั้นหนุโอรสา
 เอาเชือกมาผูกคอกชักโยงแขวนไวคูกู ๆ ไม้ันรายเป็นลายอันมเมเน ประชาชน
 เชือกเคนเห็นแล้วเอือมระอา พวกนักศึกษากวนมันลบเกียรตีสถาบัน ผู้เป็น
 องคพระประมุขแห่งไทยชางทำโคเกิดเสียดใจ เกืองแค้นพอใจ โคเบ็งสิเฟิง
 หยังละพอชนกะเลยมันไล่กัน ร่วมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เขตกันสูงชัว 3 เมตร
 พากันป็นเข้าไปเขตในของรวบอโคลัวมันแหลว คนไทยใจใหญ่พากันป็นเข้าไป
 กันเป็นรอย ๆ บกล้วยแหลวสำป็นเกิพะทะกันขึ้นอยางใหญ่บคาคคิต พวกนิลิตมอง
 เห็นเหตุการณอันร้าย ชยายตัวเตรียมทานระงับการทานคอบุกกันอยางบรรมี
 ฮอกป็นระเบิดพร้อมยิงเข้าไล่กัน ทารวจเห็นตั้งนี้รีบเข้าชวยประชาชน โกลาหล
 ทังเมืองสันสะเทือนกรุงกวาง นครหลวงวันนั้นเป็นวันวิปโยค วันที่ 14 ตุลาคม
 2516 สะเทือนเทาทั่วกรุง นักศึกษานี้มุงเอาเปรียบประชาชนกาตป็นกล เอ็มพูนู
 หมุกอยเอามาให้ โนมมหาวิทยาลัยเขาสร้างอุโมงไว้มักใหญ่ เก็บอาวุธระเบิดไว้

ในที่มากมาย นักศึกษาทั้งชายทั้งหญิงในมหา ยิงกาตมาหลายนับถือทุกคนตายลมบึงทับ
 ถมมาเรื่อยทั้งป็นทั้งระเบิด ตำรวจเห็นเหตุร้ายเลยฟ้าวสั่งการตำรวจทุก ๆ คน
 ทุกหน่วยสถานีรวมโจมตีกระหน่ำสั่งการปิดล้อม เขมยยอมเขาสู้ยิงกันกองสนั้น
 ผู้เจ็บเป็นพัน ๆ ผู้ตายเป็นร้อย ๆ แม่นมันน้อยเมื่อใด

(บุญเพ็ง วงษ์โคกสูง)

2.1.3 การปฏิรูปการปกครองของพลเรือเอกสงัด ชลออยู่ ในสมัยหม่อมราชวงศ์
 เสนีย์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นการเล่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเวลานั้นค่อนข้าง
 ละเอียดยิ่งประชาชนฟังโดยผ่านกลอนเล่าว่าในการปฏิรูปการปกครองในครั้งนี้เป็นความคิดร่วมกัน
 ของทหาร 3 เหล่าทัพคือ ทักษิณ ทักษิณ และทัพอากาศ รัฐประหารที่เกิดขึ้นเมื่อเย็นวันที่ 6
 ตุลาคม พ.ศ.2519 พลเรือเอกสงัด ชลออยู่ ได้ให้ทหารเข้ายึดสถานที่ราชการที่สำคัญ ๆ
 พร้อมกับมีประกาศภาวะการปกครองโดยอำนาจการปกครองมาขึ้นกับทหารไว้แล้ว
 มีการยกเลิกรัฐธรรมนูญ ยุบสภา แล้วไขกฎอัยการศึกทั่วประเทศ พร้อมสั่งปิดหนังสือพิมพ์ทุกฉบับ
 ทามกลางความปั่นป่วนวุ่นวายภายในรั้วมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ระหว่างนิสิต นักศึกษา
 ประชาชน ซึ่งเขาไปชุมนุมต่อต้านพระสุภคิตขีโรภิกขุอยู่ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำให้เกิด
 การต่อสู้และยิงกันตายในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์รวม 40 คน พลเรือเอกสงัด ชลออยู่
 ได้สั่งให้ทหาร ตำรวจ เขากวาดล้างผู้ชุมนุมประท้วงในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จับไปคุมคณ
 ษัณหัวหน้าในการชุมนุมครั้งนี้ 6 คน คือ นายสุธรรม แสงประทุม (หัวหน้า) นายสุรชาติ
 บำรุงสุข นายประพันธ์ วงศ์ศิริพิทักษ์ นายอภินันท์ บัวหะภักดิ์ นายวิโรจน์ ตั้งวานิช
 นายอนุพงศ์ วงศ์สุวรรณ การปราบปรามผู้ก่อการชุมนุมครั้งนั้นทั้งทหาร ตำรวจ กระทั่งแดง
 ต.ช.ค. นวพล และพวกประชาชน ทำให้เกิดความเสียหายแก่ชีวิตและทรัพย์สินมากมาย
 ใช้เวลาในการปราบปรามรวมสิบชั่วโมงเศษ ๆ จึงสงบลงได้ ดังปรากฏในกลอนเล่าต่อไปนี้

บ้านเมืองไทยหวังนี้เป็นป่วนชนวนคิด สู้ศึกภัยคอมมิวนิสต์พวกนิสิต ทำร้ายพวกเจ้า นายหลายชั้นประชุมกันโดยควน มั่นสิควรหรือบควร เราลี้ป่าละทิ้งเมืองบ้านจิ้งโค รุวากบ่โคคอกนายกเสี้ยน รัฐมนตรีทั้งหลายแตกกระจาย เหมาง บ่มีทางลี้เอาได้ มหาภัยอันร้ายใหญ่ อำนาจอภิไทย เลยลิตหลุดหลอนทิ้งไกลบานทางมือนับแต่วันแต่ มีอกันหากอมมิวนิสต์ เพราะนิสิตเป็นตัวการที่ผู้ทำลายบ้านรับจัดการ เร็วควยไววา อยาชาอยู่ สาม เหลลาทัพพรอบรูปล้นฟ้าวสังการมีทัพกทัพเรือทัพอากาศทุกคาน ประชุมควนลงมติยี่ค่ออำนาจ เสี้ยน ปฏิรูปการปกครองแบบเผด็จการแท้ และต้องมี แนวแกหลายประการลานของ ปวงชาวไทยพี่น้องเราฟัจังลิตี ลงมติเช่นนี้สาม เหลลา กองพัน นับรวมกันทั้งหมดคณูสำคัญแท้ผู้มาคอยแก้กิจการบ้านของ 12 คน ฟ้อง ลงหมั้นอยาหลง 1 นาย พลเรือเอกสงัด ชลออยู่ เป็นหัวหน้าปฏิรูปการปกครอง 2 พลเอกบุญชัย บำรุงพงศ์ ผู้อำนวยการ 3 พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันท 4 พลเอกเจริญ พงษ์พานิช 5 พลเอกเสริม ณ นคร 6 พลเรือเอกอมร ศิริกายะ 7 พลตำรวจเอกศรีสุข มหิทรเทพ 8 พลเอกประเสริฐ ธรรมศิริ 9 พลเอก ประลอง วีระปริย 10 พลโทยศ เทพหัสดิน ณ อยุธยา 11 พลโทสมศักดิ์ บัญจมานนท์ 12 พลตรีประเทียบ เทพวิศาล มีประมาณ 12 คน หนึ่งไหลควรายไค้หมายถึงทาน เสี้ยนทำเนียบมีเหตุการณ์ บอกเรื่องเป็นขอข่าวสารบ้านเมืองเราระหว่างนี้ รายกาจเกินการตองอาศัยทหารผู้บัญชาชี่ จังลิตีไปไค้ยมหันตอันใหญ่ชอียี่ค่ออำนาจ ไ้ใหม่ไวแกทหารบชนประเทศบ้านทอง เสี้ยน เบี่ยงคอมมิวนิสต์ เพราะนิสิตเตรียม ตัวจั้งเห็นอยู่เดียนนี้ เข้าใจคักกันแล้วทำการยี่ค่ออำนาจจั้งประกาศบอกให้กระจาย ฟังสงเสี้ยน ประเทศไทยหมคเกลี้ยงตั้งอยู่ควนสงวันທີ 6 ตุลาคม 2519 เป็น วันเอาเมืองบ้านจักเอาปฏิรูป ไ้หอกรวิพบบาง ออกโทรทัศนบางวันนั้น เปลี่ยนแปลง แถลงการณบอกแจ้งประกาศเหตุกเงิน วันนั้นเป็นวันเสาร์ประเทศไทยได้ บชนไฟเผา

ใหม่ เมืองไทยครั้งใหญ่พลเรือเอกสังข์ ซลออยู่ พร้อมทั้งสามเหล่าทัพได้ยึดอำนาจไว้
มาขึ้นแก่ทหารบกชนประเทศบ้านเราจนเป็นจน เป็นเพราะบุญในหลวงกับพระราชินี
จึงคอยค้ำมาได้ ทานพลเรือเอกสังข์ ให้สังข์ทหารและตำรวจไคกว่ากลางเหลาราย
วันนั้นแตกกระเจิง แดงบางคนตองสู้บางคนเลาหลบหนีมีบางคนกะตายกายกองเป็น
ฮาย จำนวนตายในัน้รวมกัน 40 กวา พวกจำนวนหลบตัวกะเม็ เป็นร้อย ๆ
กะหนอยรวมพัน พวกที่จับไคัน้หัวโจกตัวการไคประมาณ 6 คน ชื่อฉันทจำไค
1 นายสุธรรม แสงประทุม เป็นคุมฝูงรายจราวจลให้เกิคเหตุ 2 นายสุรชาติ
บำรุงสุข 3 นายประพันธ์ วงศ์ศิริพิทักษ์ 4 นายอินันท์ บัวทะภักดี 5
นายวิโรจน์ ตั้งวานิช 6 นายอนุพงศ์ วงศ์สุวรรณ คนสำคัญจับไคไนวนัน้เกิคเหตุ
มีหกคนทอนัน้กลายัน้เม็มันัน้ วันที่เกิคเหตุัน้นายกเสนีย์ มีสัญญาผลคักให้สุธรรม
ไปหาบ้าน คนที่สองเป็นเพื่อนไปหาอาชಾಯ นายสุธรรมกะบอยู่ไปบ้านเรื่องอียัง
สุธรรมบไคยังกับพวกกะเลยไป ในจำนวน 6 คนที่กล่าวมาตอนต้น เสนีย์ทำกลไว้
เลยหนีไปจากที่ หนีออกไปจากบ้านวันัน้เม็คอย สังการไว้เรียบร้อยให้ตำรวจไปคัก
จึงแนนหลงทางคักแนนอนซุมันี้ มีพลตำรวจเอกศรีสุข มหินทร เทพ อธิบดีกรมตำรวจ
และนายพลตำรวจโกกิตติ ศรีบุทร และนายตำรวจผู้ใหญ่หลายคนไปรอกคักพักตัว
อยุบนบาน บัทันนเลยแหลวนนายสุธรรมกับพวก พอคิไปฮอคยานบัตันฮเหตุการณ
สุธรรมไปฮอคยานพบตำรวจพอคิ เลยรวบเอาทันที่ 8.00 น. ตอนเขา นำเอา
ตัวไปเขาสถานีกองปราบ วากบฏประเทศบ้านเลยจำไซ้ใส่ตรวมวนัน้จับฉาก
แล้วลียอนกล่าวคักันหลัง ทางมหาวิทยาลัยบอนงิมคองฟ้า นักศึกษาเขาล้ายัน้กัน
คังสนัน ตำรวจลอมเป็นชั้น ๆ ยิงเข้าใส่กัน ทั้งตำรวจองัน้ทั้งหมูกระหิงแดง
ค.ช.ค. นวพล ประชาชนเป็นแสน ๆ รวมมือกันล้า ชับรถตำรณฮ้ามหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์ กาคเป็นกลใส่เขาสะเทือนเทาฮอคคสวรรค ผองผู้ตายองัน้ชชชชช
แขนถูกผู้ไคตายหลบหนีผู้ยังยั้งสู้ คุเวลาอนันไคกายในลิมโมงเคษ จึงปราบไค
เรียบร้อยถึงชั้นศาลตรา นานาถแมปาพวกหมู่นักเรียนคายนสม เขาเรียนเรียน
หลายช่างตายซุมันี้ เพราะมันัน้ปรีรายท่าลายชายชาติ กอวิวาทให้เกิคขึ้นเมือง

บ้านวนวาย หมั้นทายเป็นเชือกคล้องคอลากป่านหมา บเมตตามันเลยผู้ใด เห็นอยู่
 บางคนแขวนคอขึ้นริมถนนให้คนเบิ่ง ผูกคอแขวนดวงไว้ให้คนใดเบิ่งดูเห็นแสงเงาให้
 ฮิวาคคนชั่วอริย คนบักให้มันตายโหมพันพันไว้ บางคนไปเอาน้ำมัน เบนขึ้นลาคีใส่
 เอาไฟเผาจุกที่ยังคั่นอยู่กะมี สำปะบิคอกเจาบางคน เอ็ดสาระพัตตายกระจัก
 กระจายคั้งซอนฮอนปล่า นี้นมนำเอาเรื่องการเมืองมาเลาฉาหากณมสิเว้าสามมือ
 กะบไหว

(บุญเพ็ง วงษ์โคกสูง)

2.1.4 การทำสงครามระหว่างไทยกับลาว ที่บ้านร่มเกล้า ในปี พ.ศ.2531

การทำสงครามครั้งนี้เกิดจากกรณีพิพาทลาวหาว่าประชาชนไทยลักลอบเข้าไปตัดไม้ในฝั่งลาว
 จึงทำให้เกิดการยิงสู้รบกันในพื้นที่ชายแดนบริเวณบ้านร่มเกล้า ซึ่งการทำสงครามสู้รบกันครั้งนี้
 ลาวไม่เพียงแต่ไม่พอใจคนไทยไปลักลอบตัดไม้ในฝั่งลาวเท่านั้น หากแต่มีความประสงค์ที่จะ
 ยึดเอาบ้านร่มเกล้าไว้เป็นอาณาเขตของลาวด้วย แต่ในที่สุดผู้บังคับบัญชาการทหารสูงสุดของไทย
 คือ พลเอกเขาวลิต ยงใจยุทธ กับผู้บังคับบัญชาการทหารของลาวคือ ท้าวสีสวาค แก้วบุญพัน
 ไคพบและเจรจากันเพื่อขอพักรบระหว่างลาวกับไทยที่บ้านร่มเกล้าได้สำเร็จด้วยสันติไมตรี
 จึงกลอนลำต่อไปนี้

เหลียวเห็นหมคันท่า เสียงดังกองสนั่นองทั้งหับทั้งฝัน ระเบิดแตกคุ่ม ๆ
 ควันกลุ่มสนั่นเมือง ดังมาจากฝ่ายเมืองทางฝ่ายแคนลาว ว่าแมนแกวตาชาว
 มาย้ายเมืองบ้าน เหลลาทหารไทยกลาตามภูเขาลากา ตั้งไว้เป็นยาน ๆ
 ทหารไทยขานไปสู่ออเขา ฟาคอยบ้านร่มเกล้าคินใจเป็นผาง จุกประสงค์เขา
 ทำลายเพื่อแย่งชิงเมืองบ้าน พวกทหารไทยกลา ทั้ง อ.ส. เสือพรานรับหนามมี
 ห้วนฟาคคั่นอยู่อย่างนั้นจน เมืองบ้านห้วยไหว ทานผู้บัญชาการสูงสุดประกาศให้พักรบ
 ขอพบเจรจา ผู้บัญชาการทางลาวกับฝ่ายไทยประชุมพร้อม ลาวยินยอมสัมพันธด้วย

สมานไมตรีน้องพี่ คือแต่คราวก่อนก็เสมือนทองแม่เคียว ตกलगกลมเกลียวมันกอดกัน
 ประทับจูบ ... เคียวนี้หยกทั้งสองกอดคอกันไว้แสนดีใจนำท่านรัฐบาลทั้งสองฝ่าย
 มีความคิดร้ายเข้าโหดเหี้ยมเคียดช้าย สบายแล้วแมนอย่าง

(คำนำ ฟุ้งสุข)

2.1.5 เหตุการณ์บ้านเมืองในช่วงยุบสภาผู้แทนราษฎรในวันที่ 29 เมษายน
 พ.ศ. 2531 หมอลำได้สื่อแนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุการสั่งยุบสภาผู้แทนราษฎรของรัฐบาล
 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ในวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2531 ว่ามีสาเหตุมาจากการพิจารณา
 เรื่องลิขสิทธิ์เกี่ยวกับยาและหนังสือของสหรัฐอเมริกา ในการลงคะแนนเสียงครั้งนี้ฝ่ายรัฐบาล
 ชนะฝ่ายค้านเพียงเล็กน้อยเท่านั้น รัฐมนตรี 16 คนลาออกจากตำแหน่ง ทำให้เสถียรภาพ
 รัฐบาลสั่นคลอน พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ จึงสั่งยุบสภาผู้แทนราษฎร ตั้งกลอนลำต่อไปนี้

ทกมาถึง พ.ศ. สองพันห้าสามสิบเอ็ดปีมา เมืองบ้านคุ้มต้อง สถานการณ์
 การเมืองรัฐบาลชุดนี้มีได้เปลี่ยนแปลง นโยบายที่แจ่มแจ้งลงสู่สภาไปพวงคุณแทน
 สงสัย จึงได้มีการโต้ โสกันในสภาพัฒนาเป็นสองเบียง มันกะเลยมีเสียงสลับ
 ฟองคานตะแคงขวมส่วนรวม เสียงผู้แทนกะมีได้ทวมทนต์ว้ทั้งหมด เสียง
 สนับสนุนลครัฐบาลมีน้อย คอยฟังดูเสียงคานพอบานสภาหลม เสียงคะแนนนิม
 กะมีมากจนจนได้ยุบสภา เรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์ผ่านหน้าสภาเพื่อที่สอง ตาม
 ครรลองคะแนนเสียง เบียงเบนเห็นได้ คะแนนตกไปบางบางตามคึกเก่า เคือน
 เมษายนที่สิบเก้า ผู้แทนเข้าที่ประชุม เสียงฝ่ายคานกะเข้าหุ้มคุนรัฐบาลถอย
 เสียงมติกะลงรอยแควาเขาไปบางคะแนนบางตาแล้ว เสียงเขวโฮวน เสียง
 สนับสนุนรัฐบาลผ่านแล้ว คะแนนโคส่วนเกิน แทะกะเอนว่าไคนอยถอยคำคะแนนลด
 กคคะแนนของพรรค ซาคคะแนนรวมแล้ว ผู้แทนแถวทางคานรัฐบาลบางส่วน
 เห็นเห็นสมควรจึงได้เขาฝ่ายคานเลขคานรัฐบาลพวกกลุ่มสิบกมกราเพินคาน

ท่านทวยมอ้อมป๋ครัฐบาลคะแนนหลุคคองทรงนี้ รัฐมนตรีสิบหกคนลาข้า้คะแนนนำ
 ทำทำ เพินเลยลาออกข้า้กระทำให้สิ้นคลอน นายกเปรมคึกเบ็งแล่วให้หลอน
 ฮอนฮำตามแณ เห็นคะแนนทั้งหมคคองเลยเวาคัดสินใจเอาควยขวมสภาฟังแล่ว
 สั่งยบสภาเลือกตั้งสภาคึดต่อไป เดือน ก.ค. พวกพี่น้องคึดเลือกใหม่แทนเรา
 ให้คัดสินใจเอาเพราะเราเสรีแล่ว บ่มีแนวคิยุงลงเอยคิยให้เลือกคิยแทนคิ
 ประเทศชาติบหม บจมยอนราษฎร

(พิมพ์ รัตนคุณสาสน์)

2.2 การเล่าประวัติเกี่ยวกับ เหตุการณ์บ้านเมืองที่เป็นการบันทึกประวัติศาสตร์
 ทางการเมือง ซึ่งหมอลำหรือผู้แต่งกลอนลำได้พยายามศึกษาคนควาเกี่ยวกับ เหตุการณ์บ้านเมือง
 ในยุคต่าง ๆ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน (ในยุคสมัยที่แต่งกลอนลำ) แล้วแต่งเป็นกลอนลำเพื่อเสนอ
 ความรู้ทางประวัติศาสตร์การเมืองของไทยแก่ประชาชนในเรื่องต่อไปนี้

2.2.1 เหตุการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย เมื่อวันที่
 24 มิถุนายน พ.ศ.2475

2.2.2 ประวัติศาสตร์การเมืองไทยเกี่ยวกับนายกรัฐมนตรีตั้งแต่สมัยหลัง
 เปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย พ.ศ.2475-สมัยรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์

2.2.3 ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ไปเจริญสัมพันธไมตรีกับสาธารณรัฐ
 ประชาชนจีน

2.2.1 เหตุการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย เมื่อวันที่ 24
 มิถุนายน พ.ศ.2475 พมกลอนลำที่เสนอความรู้เกี่ยวกับประวัติการเปลี่ยนแปลงการปกครอง
 ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงมีอำนาจสูงสุดในการบริหารราชการแผ่นดิน
 แต่เพียงพระองค์เดียว และอยู่เหนือกฎหมาย จนกระทั่งวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 ใคมี
 คณะราษฎรโดยการนำของพระยาพหลพลพยุหเสนา ได้ทำการยึดอำนาจการปกครอง เพื่อขอ
 เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาใช้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ซึ่งเป็นการปกครองโดยประชาชน และเพื่อประชาชนโดยมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ดังกลอนต่อไปนี้

แต่ก่อนประเทศไทยเราปกครองประเทศบ้านโดยเจ้าแผ่นดินทั้งสิ้นขึ้นสู่พระราช
เรียกสมบูรณาญาสิทธิขึ้นครองคราวนี้ค้นถึง พ.ศ.สองพันสี่ร้อยเจ็ดสิบห้า ใน
เดือนมิถุนายนที่สี่สิบสี่ มีคณะราษฎรขึ้นแก้ไขเปลี่ยนแปลงทั้งมีนามบอกแจ้งคณะราษฎร
บางคน หนึ่งในพระยาพระพลพยุหเสนาญเป็นหัวหน้า สองต่อมาก็คือท่านหลวงพิบูล
หนุณสง สามท่านปรีดี พนมยงค์ หัวสมองคลองแคลวแนวหน้าวาทกรรม สี่แมนทานตัวชา
พระยาทรง ลงมาถึงท่านพระยาศรีวิศาลวาจา และพระยาอภัยเนย แต่สมองสุดชั้น
รวมมีเจ็ดสิบสองท่านพระยาหลวงปวงกลุ่ม นี้ประชุมตั้งแต่หลักขึ้นขึ้นประกัน
มองเห็นว่าประเทศชาติระหว่างนั้นโถมทรุดหลดหลัง ถ้าหากยังวางเฉยพากัน
แก่ ประเทศไทยคงแยกตัวกว่า เกา นี้เหตุผลตนเค่าฟังสิเวาต่อกัน เหตุกับผล
ระหว่างนั้นสงครามโลกเป็นภัยไทยเราไปรวมรบชนะมาจริงแท้ นี้คือผลพลอยแยะ
นำเราเศร้าโศก คือสงครามโลกครั้งที่หนึ่งบีบคั้นให้เงินล้านชากคลัง ยิ่งเหตุผล
หนึ่งนั้นคือราชโจรหลวง คือว่าปวงขุนนางลักเงินพระคลังซ่อน ทำให้การ เงินฮอน
นครไทยไหวหวั่น เกิดการคอร์รัปชั่นสมัยนั้น เบงกัน ตกมาในหว่างนั้นองค์พระปกเกล้า
เกล้าเสวยราชย์องค์เจ็ด พระองค์ว่างกล เม็ดแพร่หลายท่าน หนึ่งคือยุบข้าราชการ
สองสละเงินทกลานของพระองค์ทรงจ่าย ภัยวิบัติ เกิดรายบคล้ายรอนผอนลง
มีแต่ทรนทรุคชำถล่มส่งลงไป ... บัดนี้ย้อนกล่าวก่าคณะราษฎร เตรียมการ ท่าน
พระยาพลียศหน้าพลาณตอนเช้า มีอนัน เป็นวัน เตามิถุนายนี่สี่สิบสี่ เชิญพระบรมจักรี
มาประกัน เทรรายฟังข้อชาวเสนาอ มีพระเจ้าพี่ยาเชอกรมหลวงนครสวรรค์คว
พินิจ เจ้าองค์ใหญ่ในกรม เชิญมาไว้ที่พระที่นั่งอนันตสมาคมทุกพระองค์วันนั้น ได้
ทูลเชิญพระองค์เจ้า เป็นประกัน เค็ดชขาด จึงทูลเชิญองค์พระปกเกล้าเสด็จ
เข้าสู่นคร ครั้นนั้นพระองค์ไปพักณประทับอยู่หัวหิน ในวังไกลกังวล เปลี่ยนสถาน

การฮอน ทอนทูลเชิญเจ้าราชาพระยาใหญ่ เดินทางคยเรือรบสุโขทัย นิวัตกรุงเพ
 กวางโดยนวมเกียรติ พระองค์ โดย น.อ.หลวงศุภชลา ฯ เป็นองค์เชิญควนโคย
 เต็จโคเพ็คทูลจริงเท็จ เหตุการณ์ขึ้น พระมณีน้อยยังยักคณระฆกร พระบาททรง
 รับคยโดยตั้งเจตนา คำเชิญว่าเชิญพระบาทแจมเจ้าอยู่เหนือราชบัลลังก์ เห็นแก่
 ยังประชาชนเพิงบุญปกเกล้า เอาพระองค์ลงโทษกรรมบุญทุนกาย ลงอยู่ที่ตกกฎหมาย
 เห็นแก่ทวยระฆกรไ้ทหายไ้ไพรพระองค์ พระทรงเป็นประมุขคยของชอย
 ธรรมบุญ เชิญพระองค์คำริตรวจตรากลาง พระองค์ทรงประทานให้ประชาชน
 พรอมพรำ เ็จวันที่สิบหก พระประทานโทษกรรมแก่คณระฆกรไ้ หนีโทษทัณฑ์
 เ็จวันที่สิบ เจ็ดแล้วนั้นทุกอย่างสุกสกา พระราชทานรัฐธรรมบุญนับชั่วคราว
 ฆานไปจนम्म เ็จวันที่สิบธันวาคม พ.ศ. เจ็ดสิบห้าพระราชานัดนอน ทรง
 พระราชทานรัฐธรรมบุญนับถาวร ตามประสงค์ เรียกรองของผูกอกการณ
 พระองค์บักคณจิงตั้งแตงนายกตกลงเอาพระ ยามโนปรณณิติชาคาวการ เมือง
 บ้านขึ้นเป็นรัฐบาล แมงคตัว เต็งเต็มซิค ...

(วันทอง คาวไสว)

2.2.2 ประวัติศาสตร์การเมืองไทยที่บันทึกประวัตินายกรัฐมนตรีของไทย ตั้งแต่
 หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย พ.ศ. 2475 ถึงสมัยนายกรัฐมนตรีพลเอกเปรม
 ติณสูลานนท์ พบกลอนลำที่ทำหน้าที่เสมือนบันทึกทำเนียบนามนายกรัฐมนตรีของไทย ตั้งแต่
 คนแรกจนถึงสมัยพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงหลายครั้งหลายครา บางคน
 ก็อยู่ในตำแหน่งเป็นระยะยาว บางคนก็อยู่ในระยะสั้น บางคนก็ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี
 ของไทยหลายครั้ง ดังนั้นจะกล่าวถึงตามลำดับเท่าที่ปรากฏในกลอนลำ ตั้งแต่คนแรกสุดจน
 คนสุดท้าย ดังนี้ พระยามโนปกรณนิติธาดา พระยาพหลพลุฑเสนา หลวงพิบูลสงคราม
 นายควง อภัยวงศ์ นายทวี บุญยเกตุ ม.ร.ว. เส็นีย์ ปราโมช นายควง อภัยวงศ์ (สมัยที่ 2)
 นายปรีดี พนมยงค์ พลเรือตรีถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ นายควง อภัยวงศ์ (สมัยที่ 3)

จอมพล ป. พิบูลสงคราม (สมัยที่ 2) นายพจน์ สารสิน พลโทถนอม กิตติขจร จอมพล
 สฤษดิ์ ธนะรัชต์ จอมพลถนอม กิตติขจร นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช
 (สมัยที่ 2) ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช (สมัยที่ 3) ม.ร.ว.เสนีย์
 ปราโมช (สมัยรักษาการ) นายชานินทร์ กรีวิเชียร พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนันท์
 พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ดังปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

“รัฐหรือยังพี่น้องชนชาติไทย ถิ่นประชาธิปไตยชั่วกาลนานล้ำ รัฐธรรมนูญเริ่ม
 ปกครองอำนาจส่วนใหญ่นั้น อยู่เหนือเกล้าเผ่าไทย นับแต่ชาติเราไครระบบใหม่
 เสรี หลาย พ.ศ. หลายปีนับมาแต่คราวพุนแบบสมบูรณ์เลยกลาง เสรีล้ำค่า 24
 มิถุนายน ปี 2475 ชาตะเพื่อน ประชาชนพล เพื่อนบ่าวใหญ่ในสยาม พองพากันลง
 นาม ยืนยอขอร่องฝ่าละอองธุลีไท่ กษัตริย์ไทยทรงทราบ ทรงลงมาอยู่ใตกฎหมาย
 ตั้งนั่งปอง ขอลดเกล้าเขารองทูลทราบคดีศาลว่าเป็นการตกลง จะมอบมันไซแก่
 พระองค์แล้วสมควรอนุญาตยกอำนาจใหญ่ยิ่งลงให้ไปประชา ต่อจากนี้ไปหน้าฟัง
 เบื้องเรื่องนายกรัฐมนตรียุคไทยไคมาแต่คราวพุน จนมาถึงปัจจุบันนี้หลายปีข้ามล่วงปวง
 ประชาพี่น้องลงป่าไคซำกัน คือหนึ่ง พระยามโนปกรณนิติธาดา นั้นคนแรก
 บริหาร ดำเนินเป็นนายกรัฐมนตรียุคเริ่ม 10 ธันวาคม 75 พ.ศ. จำจ้อ ถึงวันที่ 20
 มิถุนาแมนมอลาลางทางหนิตั้งคนใหม่กะวันที่ 21 มิถุนา คือพระยาพหลพลพยุหเสนา
 ทอมาสมัยนั้นปกครองกันมาได้ 6 ปีก็ลาออก ที่ 16 ธันวาคม ปี 2489, ปี 2475
 ชาตะเพื่อน ปี 2487 จึงไคตั้งปกครองวาทกรแทนพระยาพหลพยุหเสนาคือท่านหลวง
 พิบูลสงคราม ตามกฎหมายธรรมนูญรัฐสภาเห็นพร้อม พิบูล สงครามขึ้นมาแทน
 พระหลคนใหม่ พอ 6 ปีแล้วไคมี เรื่องรัฐประหารผู้นำชาติประเทศมานไคตั้งใหม่
 เวียนหมุนต่อจากหลวงพิบูล. แมนายกวง อภัยวงศ์ ึงตั้งสมัยนั้น ตั้งปี พ.ศ.
 2487 เลขไคมาถึง 88 ประมาณปีหนึ่งไคตั้งตอมานายคนคนที่ 5 คือท้าว บดินยเกตุ
 สิบเจ็ดมือแต่ตั้งแต่ครองบ้านอานเห็น สมัยที่ 6 เลือกเฟ้นให้หม่อมเสนีย์ ปราโมช

มีนามสกุลชื่อเดิม เสริมท้ายบรรยายพอรู้ฟังเอาเค้าเรื่องแกครองเมืองประเทศบ้าน
 ประมาณไคหนึ่งปีว่าง 2489 คีกราช พ.ศ.31 มกราเล็กเขาเอาไว้ คง อภัยวงศ์
 ขึ้นปกครองสืบต่อขอเป็นนายขึ้นเป็นครั้งที่สองสาม เคือนทรอกพี่น้องลาออกเขาพัก
 พอถึงเดือนมีนาเลยอาวลาคืนโค่งจั้งไค บริติค พนมยงค์ พอปกครองมาได้ 6 เดือน
 ก็ถูกออก 23 มิถุนา ปี 2489 ลาออกวันที่ 10 ปี 2489 แต่เที่ยวสมัครรัฐบาล ตั้ง
 เอาพลเรือตรีถวัลย์ ชรรมรงค์นาวาสวัสดิ์ ทานต่อจากบริติค ผู้เป็นนายยกโค
 หนยัง บริหารการยุ่งรุงวังลาอีกเป็นหนึ่งปีเศษหนอยลาจอยบเอา ตั้งวันที่ 23
 สิงหาคม ปี 2489 ลาออกวันที่ 10 พฤศจิกายน 90 จริงแท้ สมัยสืบมาตั้ง
 นายควงขึ้นอีก หกเดือนออกเทือนสามครั้งตั้งแตลา จอมพลป่ออีกแม่ป่าไคเป็นเทือ
 ที่สอง ไคหลายปีปกครองนับว่าเงินนานชา คนนับตาถือหน้าแคนกินทุกถิ่นศิลาประอมรู
 หลายคานทุกประการ นักการ เมืองหลายทานรวมกลุ่มปฏิวัติคือสฤษดิ์ ชนระวัช
 รวบรวมความกลุ่ม สมจอมพลป่อพรอมยอมนที่รับควน พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์
 นั้นรวมหนี่พรอมทำกัน นายกตจากนั้นคือ นายพจน์ สารสิน 27 กันยายนระหว่าง
 4 เดือน เลยลาตั้งพลโทถนอมอีก ออกจกถวนประมวลไว้ใส่กลอน ถนอมลาบริบร้อน
 ตั้งใหม่ในประวัติ คือจอมพลสฤษดิ์ ชนระวัช เกงการหาญกล้าที่ 19 กุมภาพันธ์ 2502
 คราวตั้งเสียงตั้งศึกครัน อำนาจภูวราชันแข็ง เขม เลือคทหาร บริหารอยู่ไคประมาณ
 4 ปีเต็ม ตั้งแต่เป็นนายกวการ เมืองบ้าน 2506 สฤษดิ์ทานว่าถึงฉัฐกรรรมกอน
 จั้งไคตั้งจอมพลถนอม กิตติขจร ให้เป็นนายขึ้นผู้พื้นสิ้นเดิมหาวิธี เริ่มส่งเสริม
 โครงการรัฐบาลถนอมครองนับไคสืบปีถวน มวลประชา เทือนไคไคพากันมันป่วน
 เคนชบวน เรียกรองสะ เทือนกองทัวนคร ประชาชนเคือครอนเพราะไรรัฐธรรมนญ
 แบบฉบับสมบูรณวางตริงจั้งไคระบอบสิทธิ เสรีหรือประชาธิปไตยธรรมนญคุณคา
 บอเหลือวทามาล่า ระบอบสิทธิ เสรีหรือประชาธิปไตย เค็คกิจการกวมกุ่มสมุทรราชย์
 หวังว่าญาติพี่น้องคงสิริสุขคน ต่อจากนี้เริ่มหันตั้งใหม่ นายกคือ สันญา ชรรมศักดิ์
 วการ เป็น เมืองบ้านปกครองหลานเหลนหลอนประชากรบาวไพรประเทศไทย

กาวหนา คืบสั้น หลังพร้อมมีการ เลือกตั้งผู้แทนราษฎร เพื่อเป็นการถกเถียงปากเสียง
 แทนทาน รัฐบาล เลือกใดคือ เสนีย์ ปราโมช ประมาณสิบสี่มอจะเลย เลื่อนเปลี่ยนแปลง
 ผู้แทนราษฎร กลั่นแกล้งตั้งแต่ง เบนนิคม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช ใ้สืบแทนผู้เป็นพี่
 มีเงินต้นมาสร้างวังบางโอง แอ่งแหล่งน้ำกินหรือว่าแหล่งน้ำใช้ถนนใดทั่วถึง ในสภา
 ข้าราชการ 12 มกราคม กรมประชาสัมพันธ์ ใ้ควาถึงลุงป้า หม่อมคึกฤทธิ์ ยุกสภาผู้มี
 การช้ของมีวหมองหลายอย่าง ปีปี 2519 สะเทือนเทาทั่วแค้นจักรวาลเวนแคว้น
 ล้อลั่นสนั่นกันหมด ระเบียบกฎการ เมือง เรืองมีทำได้เพราะมีกฎหมายใ้รัฐธรรมนูญ
 คุณค่า 4 เมษา เลือกตั้งสมัยนั้นหัวนั้หวพรคประชาธิปไตยส่วนใหญ่คะแนเสียง
 หม่อม เสนีย์ กำลัง เรืองรัคมีคัยเพราะบริวารช่วยหลายคนคิคอาน เสนีย์ตั้งรัฐบาล
 เป็นนายกขึ้นเตรียมพร้อมสู่แนว เสนีย์ตั้งรัฐบาล เป็นนายกขึ้นพร้อมสู่แนว เสนีย์ตั้ง
 รัฐบาลและ เป็นนายกพร้อมเพียรตุมิโหดมเย็น 4 พรรครวม เลือกเพน เป็นนายก
 รัฐมนตรี ยั้งบั้นถึงปีใ้คตาวคินเขามาสู่ภาคพื้นเขตดินคินเดิม เริ่มมีการอลเวง
 ของรัฐบาลสมัยนั้น เสียงแว่กัน เเนองแนในสภาผู้แทนราษฎร รัฐบาลบรู เรือง
 เราทานใ้คอานจำ ผู้แทนราษฎรกล่าววา เพราะเป็นหวงประชาชนนักศึกษ
 คณาจารย์ นักประทุมรวมกอน ชมผู้แทนราษฎรก็พากันเถียงใ้ใ้จ้อมคืหลายทาน
 ขอใ้รัฐบาล ทาวีขีส่งใ้โหนดมใ้คควนทั้นหากวาทำอยางนึ่งนึ่งอยู่บั้นเสียงประชาชน
 พล เมืองยื่นขอขอรองชมสภาผู้แทนฯ พ้องใ้ใ้เสนีย์ลาออกบอกว่าเหมือนมอนเว้าสีไซ
 แกบไหว หม่อม เสนีย์ จึงใ้ลาออก นายกเจาเห็นอหัวของไทยแตงมาตราตั้ง
 นายกหลังมานัก เสนีย์คนเการักษาการอยู่เฝ้าเอาไว้อย่างเดิม บ้าน เมืองเรา
 กำลัง เริ่มป่วนบั้นอลเวงเกิควนวายหลายแนวสนั้น เมืองเสียงเว้า นิสิตนักศึกษ
 กะพากันเต่าเตินขบวนกวนกอ ทาวารัฐช็อบเอา เรือง เบียงบั้งจนตลอดคระหึ่ง
 ใ้ระเบิคระสุนบั้น พันแผนคินของไทยตั้งไฟเผาบ้านเกิดเคือคคานผานมางมวด
 ขนลนหลัง พังตำรวจกวคณยั้งหึ่งนับไมไหว ตกมาชอก 6 ตุลาคม 2519 พลเรือ
 สังกัด ชลออยู่ หัวหน้าคณะปฏิรูปการปกครองที่คิน เห็นเหตุการณ้อยู่ใ้คัยค่านาจ

หนัก 6 โมงเย็นพอดี 18 นาฬิกา ย่ำ เพราะผู้นำ เมืองบ้านทหาร เห็นจุดคอนยาน
 บ้านเมือง เคื่อครอนจึงตั้งไผ่ฟายทหารและมีการ เลือกตั้งคนใหม่ปกครอง คือ
 นายชานินทร์ ทรัพย์วิเชียร เปลี่ยนแปลงแรงเข้า บ้านเมืองเรากำลัง เริ่มลิเป็น
 ไปรายทาง หานพลเรือเอกสังกัด จึงหาหนทางปฏิบัติอีกครั้งหวัง เพื่อประชาตั้ง
 เอาพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ ขึ้นปกครองไผ่ฟายทั่วอาณาจักร เป็นผู้นำหลักการ
 ดำเนินงาน กอบโกยแต่รายได้ เพราะประชาธิปไตยมีครึ่งใบ บอเต็มรอยคอย
 เอาผลประโยชน์กฎหมาย เตรียมแต่งไวคอยไซ้แต่เจ้าของบิควาพี่น้องที่ร่วมชาติ
 เป็นไทยจะเพิ่มพ้ออาศัยทานผู้นำ เมืองบ้าน คิดเบิ่งตั้งรัฐบาลมาจากการ เลือกตั้ง
 มันเป็นธรรมหรือบสมบพองแต่งตั้งสภาไว้ที่สูง ตามจุดหมายมาของวุฒิสมาชิกเสียง
 สนิบสนุนรัคคุมคุมไว้เพื่อเป็นนายกได้ ตามหมายอย่างง่าย เสียงมีหลายส่วนได้เป็น
 แท่นจริงโดยเฉพะอย่างยิ่งประกาศไป ชาวเสียงถวนแต่หัวการ เมือง เขา
 แต่งกันพอแล้ว แนวสีกินไปหนาวางแผนกันตลอดคยอคมุขมุขมีแล้วผู้ดี เกิน
 ชวนเอาแต่พวกพองไกลซิคมายอมรับประคัมบารมี รัฐบาลการบุงราคาสูง นำมัน
 กะขึ้น เกรียงศักดิ์คนสั่งหวัง กอบโกยทุกคนเอา เงินลานใส่กระเป่า ผู้แทนราษฎร
 เวนิดึกเกาหลายประการบวางใจรัฐบาลสองสภากำลังรวมกันหนาแน่นพรอมวุฒิสภา
 และสภาผู้แทนฯ กำลังเตรียมตัวตั้งประชุมกันรับควน มวลประชา เคื่อครอนหลาย
 เรื่องอยุบไหว เกรียงศักดิ์ตั้งไวจนตลอด 23 แห่งลูกกลมไปตะพึดคิมหัวหนักหนา
 หนบไหวก็ตอลา เพราะมีทางลุ่มคยประตุคิคอนลาออกจากรัฐบาล ประชาชน
 พี่น้องขอของ เขาแซ่ เกรียงศักดิ์ออกแล้วเสียงส่งสาบุงการตั้ง เอาพล เอก เปรม
 ติณสูลานนท์ บริหาร เมืองไทยขึ้นคิมหนา 3 มีนาจัดตั้งเห็นผลคนใหม่ นำมันแพง
 ลคโคเห็นมพอลง ต่อจากนี้สืบคิควาดียากบุงชาวสะอาคเอาจริง เราได้คอง
 อาศัยละหมอมมุขมุขุมประชาชน เห็นอิตสาชุงการยอมย่นหวังวาคงราบรินสมาย
 บางทั่วกัน

(วันทอง คาวไสว)

2.2.3 ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ไปเจริญสัมพันธไมตรีกับสาธารณรัฐประชาชนจีน พบกลอนลำที่ท่าหน้าบ้านที่กษัตริย์ศาสตราจารย์การเมืองเกี่ยวกับการไปเชื่อมสัมพันธไมตรีกับสาธารณรัฐประชาชนจีนของรัฐบาลไทยในสมัย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน พ.ศ.2518 ซึ่งได้ให้เหตุผลในการไปครั้งนี้ว่าเพื่อหาตลาดการค้า แลกการรวมและผูกสัมพันธ์ทางการทูต มีผู้ติดตามไปครั้งนี้จำนวน 30 คน ผู้นำในระดับสูงของสาธารณรัฐประชาชนจีน ที่ให้การต้อนรับและรวม เช่น สันตญานการ คำกับไทยในคราวนั้น ไคแก เหมา เจอตุ้ง ประธานพรรคคอมมิวนิสต์ จอมพลจู่เต ประธานสภาประชาชนของจีน และเต็งเสี้ยงผิง รองนายกรัฐมนตรีของสาธารณรัฐประชาชนจีน ดังปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

กลอนคึกฤทธิ์ไปปักกิ่ง

คอยฟังบทบาท เบื้องชาวใหม่ไทยเจริญ เกินว่าเป็นต่างประเทศไทยสมัยนี้เคย
 มีมาช้าแต่มนานกาลก่อน พอเลือกตั้งผู้แทนราษฎรกันสำเร็จ เรียบร้อยไปขึ้นนั่ง
 สภาเลย เลือกตั้งหัวหน้าตำแหน่งนายก ตกลงเห็นในสภาว่ามี 2 ท่านสมควรครอง
 เมืองบ้านจัดการคุมไพร่ แมนผู้ใดดีใครจะคิดคำนึงกัน คือหม่อมเส็นีย์ ปราโมชนั้น
 เริ่มก่อนลงมติ ชาวหาเสียงในสภาว่าดีพอได้ ยอชมอว้างใจฉันมีเสียงส่วนน้อย
 ถอยเลยเลือกใหม่ จึงมาไคฉุนองสายแสงแดดเดียว คือหม่อมคึกฤทธิ์ ปราโมช
 ได้เป็นตำแหน่งนายก เพราะมีเสียงในสภาส่วนหลายเลขได้ นโยบายที่มีไว้
 หลายแนว ผมบว่า พอเลือกตั้งนายกมาไคหาเคื่อนดวงเขาถึงเทามิดนา มี
 ลำสนทราจากแดนคินใหญ่จีนแดง แปลงเป็นลำสนขอเชิญนายกไทยให้ไปเยี่ยม
 ตามในลำสนทรานั้นสัมพันธ์ช้อยากผูกเสี่ยว พออ่านจบแล้วเมียนลงเพิ่มประทับตรา
 แล้วกะเบ็งมือที่วาง ๆ วันลีไปตกลงใจนายกบอกวันประกั้นเมื่อ คือวันที่ 29 มิ.ย.
 กะว่าวันเวลาเลือกตั้งตอนเช้า 4.0 ทานหาคุเบ็งฤกษ์อุทุมระ หรือวันมหาสถิตา

สะดวกก็เกินไป คัดสินใจลงแล้วตอนเย็นเลยประกาศ ออกข่าววิทยุไปง ๆ โขง
 คายเขตไทย ถึงวันที่ 27 มิถุนาแล้วได้ออกข่าวโทรทัศน์ ปรากฏกับคนไทยกลาง
 อำลาช้า ทำอย่างคืบหน้าเสียงทั่วประเทศ เป็นควยลัทธิการทานแนวเชื่อนหอ
 พระองค์ วิทยุประกาศไปงบอกเรื่องลาสิไป ไช เบิกเสียงโทรทัศน์พูดนำเห็นข่าวว่า
 การไปคราวนี้ก็มีสามประเภท 1. ไปหาตลาดขายของ 2. ไปแถลงการรวม
 3. ไปผูกสัมพันธ์ทางการทูต พุคให้ฟังเรียบร้อยบอว่าไว้ได้เสียง หมอทุก เรื่อง
 ประกาศชาวเลขดุง 28 เป็นวันพุทธพักเชาจาเวา ถึงวันที่ 29 เลยเตรียม
 ตัวตั้งทำ พร้อมคนผู้ติดตามผ่าพรอมรวบเข้าใส่กัน 30 คน กับทานเป็น เพื่อนเดิน
 ทาง อาทิเชน พลตรีชาติชาย ขุนพะวัน อัครรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ
 2. นายอนันต์ ปัญญาละขุม อัครเอกอัครราชทูตไทยประจำสหรัฐ 3. นายวิจารณ์
 พิลาวคง อัครปลัดกระทรวงพาณิชย์ 4. พลเรือเอกจิตร สังคะคุณ อัครปลัดกระทรวง
 กลาโหมเอาละดมคานเวาใส่ชื่อของนาย เพราะว่ามีโลโกทนนานแล้ว เรงเวลา
 มาแล้วสามโมงตรงเปง ขัมรถเก่งแล้วเร่งทรงหนาทาเบรียว ฮอคยอนเลี้ยวกะเลี้ยว
 ลัดใส่คอนเมือง ไคบินเสียงไชโยโห่แหวจนแน่น เป็นแสน ๆ คนซ้ำอวยชัยนำส่งขึ้น
 เรือบินเบอร์ 26 ซื่อสทาวคีนแล้วไถ่บินรวมรอบสนาม เสียงไชโยส่งซ้ำบอกวา
 นายกลงไปคีม่าคีมี่ชัยควย ไผกะอวยพรให้คีมี่จงส่ง เรือบินเปิดไถ่โน้งเห็น
 พ่าผาเสียงออกจากไทยแล้วเบียงเปิดใส่ของกง เลยไปลงเชาพักหนึ่งคีนนอนค่าง
 คีนเข้าวางคักขามทะเลหลวงกว้างใหญ่ ถึงบักกิงแนวบอกไวยาม เชากอนเพด
 เหลียวลงเห็นแต่ปายคอนรับนายก เรียงสลับกับคนระเบียบแถวเรียงซ้อนเรือ
 บินหันหัวไถ่กระตกลงเจคเชน บินลงคีนสนามบินกว้าง ๆ หายวงช่วงขณะ
 มีคนมารับคือนเป็น เกียรตินายก คีอรองโจวเอนไหลผู้ไปคอยคือน นามกรของท่าน
 เต็งเสี่ยวฉิงจริงแน และมีฝูงพวกพองไปพรอมมากมาย นายกไทยเคลื่อนย้ายลง
 จากเรือบิน จับมือกันกุกบายทาทางปานวาง พวกติดตามแนวขามจับบายกองกาย
 ประชาชนมีหลายผองพุดานพุดพรอมไปคือนรับรอง เสร็จแล้วเลยเขานั่งรถมารับ

เตียงโรงแรมใคร เกียงพักแรมเขายัง ภาชนะจัดไว้เป็นที่พิเศษ ตอนเย็นเลี้ยงรับ
 ตอนตอนนั้นมาระงมระงมมารับตอนเป็นเกียรตินายก และโคจรจากพวกกันหลาย
 เรื่อง ทางการเมือง การบ้านทางไทยมาได้เกี่ยว เกี่ยวเกี่ยวกับเรื่องคชชายชาว
 ไทแก่เขา และเรื่องปอ เรื่องขามันถั่ว สำปะหลัง ตลอดจนพาราพวกกันหลาย
 คาน คนสำคัญทางคานเมืองที่มี 4 คน คือ 1. ทานเหมาเจอตุง ประธานพรรค
 คอมมิวนิสต์ 2. โจวเอนไหล นายของจีนคอมมิวนิสต์ 3. เต็งเสี่ยวผิง
 รองนายกของจีนคอมมิวนิสต์ 4. จอมพลจูเต ประธานสภาประชาชนของจีน
 ยินดีเจรจากับพวกเราฉันเพื่อน เขียนบันทึกเรียบร้อยเขียนท้ายรับรอง โจวเอนไหล
 ขอร้องเวลาต่ออีกฤทธิ แต่เป็นภาษาจีนว่าไปสันนี้ ว่าที่ตีมองอิงช่วย เขกวงซิมซู่
 ซ้อป็น ติมตีโรง เกียมยงฮวย ส่วยเรียวกวยใจ หมายคำไทยเราว่าคือใจสุคติ
 ได้เป็นมิตรพี่น้องทางกำฝ่ายไทย ส่วนอีกฤทธิจึงใจคานต่อแถลงบทพูดเป็นภาษาไทย
 สะอาดใจจงแจ้ง เมกะบันทึกควยที่เห็นเงินทั่วประเทศ พอใจเป็นมิตรเพื่อนกับทาน
 ูมา โจวเอนไหลทอบว่า ขอมพระเคษพระคณกรับ แต่ว่าเป็นภาษาจีนว่าไปสันนี้
 รักเขียม เลียนยจุย เตงเป็ยน บกบี่ กางเจงเจ็กเซ็งชงเฮ็งมั้นนัต สึงเคงแต
 เตียฮุยเซียงฮุย คุยกันไปหลายเรื่องสามชั่วโมงเศษ ๆ แต่สลับเบเลียนเว้าจากาน
 ทอบกัน ส่วนทางวิทยุนั้นก็ถ่ายหอกมาไทยไมกะคงไคยีนทั่วคินไทยนี้ แถลงไมตรีควย
 กับจีนแผนคินใหญ่ นายกไทยพุกชำแถลงขอชาวสาร

(บุญเพ็ง วงษ์โลกสูง)

จากการศึกษาสาระของกลอนลำ พบว่า ลำกลอนใดทำหน้าที่เป็นสื่อถ่ายทอดแนวคิด
 ทางการเมืองอยู่ 3 ลักษณะคือ

1. แนวคิดที่เกิดจากเงื่อนไขของธุรกิจการเมือง เป็นแนวคิดที่หมอลำกลอนได้
 รับข้อมูลจากหน่วยงานของรัฐ เป็นผู้ใส่แนวคิดให้เพื่อบริหารงานการกิจการที่จะเข้าถึงประชาชน
 ในการสื่อนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน ดังนั้นหมอลำกลอนจึงทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียง

ของรัฐบาล ในการประชาสัมพันธ์นโยบาย โครงการพัฒนาประเทศในถิ่นต่าง ๆ ของรัฐไปสู่ประชาชนซึ่งอยู่ภายใต้เงื้อมมือของรัฐ เป็นผู้กำหนดแนวคิดนั้น ๆ เช่น การประชาสัมพันธ์โครงการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามแนวพระราชดำริ (โครงการอีสานเขียว) โครงการสร้างงานในชนบท (ก.ส.ช.) โครงการวางแผนครอบครัว โครงการสาธารณสุข โครงการรณรงค์ต่อต้านไม่กินปลาดิบ โครงการรณรงค์การปลูกป่าทดแทน การเชิญชวนประชาชนไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในช่วงเวลาที่มีการเลือกตั้ง การเชิญชวนให้เกิดความสามัคคีของคนในชาติ การเชิญชวนให้ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ การเชิญชวนผู้หลงผิดให้กลับใจเข้ามาขอตัวกับทางราชการ การรณรงค์การปราบปรามยาเสพติดให้โทษ โครงการส่งเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคติดต่อ การรณรงค์เกี่ยวกับการรู้หนังสือ เหล่านี้เป็นต้น

2. แนวคิดที่บริสุทธิ์ เป็นแนวคิดตามธรรมชาติของประชาชน ซึ่งได้แก่ผู้แต่งกลอนลำ หรือหมอลำกลอนซึ่งทำหน้าที่เป็นปากเสียงแทนประชาชน ในการเสนอแนวคิดทางการเมืองไปสู่หน่วยราชการ เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้รัฐบาลและนำไปหาแนวทางแก้ไขต่อไป เช่น การเสนอปัญหาเกี่ยวกับการประพาศิตินไม่เหมาะสมของข้าราชการในหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ โคนก ตำรวจ แพทย์ พยาบาล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข้าราชการ ตุลาการ และเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความล้มเหลวในการแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนในโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการสร้างงานในชนบท (ก.ส.ช.) ถึงกับตราชื่อให้ใหม่ว่า "โครงการกินสินชาติ" และโครงการผันเงินออกสู่ชนบท ว่าเป็น "โครงการเงินผลาญ" ตามที่ปรากฏในกลอนลำดังกล่าวมาแล้ว

3. แนวคิดที่เกิดจากข้อเท็จจริงของสังคมการเมือง เป็นแนวคิดที่เกิดจากการศึกษาคนควา เรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองทั้งในอดีตและปัจจุบันจากตำรา เอกสาร หรือหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ของผู้แต่งกลอนลำ หรือหมอลำกลอนแล้วนำเสนอสู่ประชาชนโดยผ่านกลอนลำ ในรูปของการบอกเล่าเรื่องราวที่เป็นเหตุการณ์ทางการเมืองทั้งในอดีตและปัจจุบันไปสู่ประชาชน ดังนั้นลำกลอนจึงทำหน้าที่เป็นเสมือนหนังสือพิมพ์ หรือสื่อมวลชนในการให้ความรู้แก่ประชาชน ในด้านการแจ้งข่าวสารการเมืองที่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน และการเล่าประวัติศาสตร์การเมืองในอดีต เป็นต้น

การศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองที่ปรากฏในกลอนลำ

การศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองจากกลอนลำ เป็นการศึกษาแนวความคิดทางการเมือง ของบุคคลระดับชาวบ้านกลุ่มหนึ่ง ซึ่งได้แก่ ผู้แต่งกลอนลำ และหมอลำกลอนที่มีต่อเหตุการณ์และภาวะแวดล้อมของสังคมการเมือง

ในการศึกษาโลกทัศน์ทางการเมือง จากกลอนลำครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบข่ายในการศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองอยู่ 3 ประการคือ

1. โลกทัศน์เกี่ยวกับคุณสมบัติของนักการเมือง
2. โลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบของการปกครอง
3. โลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบของสังคม

โลกทัศน์เกี่ยวกับคุณสมบัติของนักการเมือง

จากการศึกษาเนื้อหาของกลอนลำ พบคุณสมบัติของนักการเมืองอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ คุณสมบัติของนักการเมืองที่พึงประสงค์ และคุณสมบัติของนักการเมืองที่ไม่พึงประสงค์

1. คุณสมบัติของนักการเมืองที่พึงประสงค์

1.1 ต้องเป็นนักการเมืองที่ดีคือต้องมีความรู้และเชี่ยวชาญในเรื่องการเมือง มีเกียรติยศ ศักดิ์ศรี มีความอดทน มีความซื่อสัตย์สุจริต มีมารยาทดี มีคุณธรรม และเป็นที่ยอมรับของสังคม ดังปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

มาบัดนี้ฉันขอโทษการะวะ ก่อนพูดถึงสาระประโยชน์คนเฮานี้ อาจวิจารณ์ขานชี้ให้
เป็นตัวอย่างยกคุณสมบัติออกอ้างแด่งให้จ้อจำ คุณสมบัติของนักการเมืองที่เลิศล้ำ
ไต่แกแนวไต่ท้านเข้าใจใหม่คะ ให้คอยฟังทางนี้ คุณสมบัติที่ดีของนักการเมืองเฮา

นั้น สรรมาหลายอย่าง ฟังจักยกขออาจผู้ขึ้นนั่งสภา

1. ความเก่งกลาสามารถเชี่ยวชาญ ในคานการเมืองโดยแท้เป็นอย่างไร
2. เกียรติศักดิ์สมควร วิทยาความรู้
3. นำใจงามออกทนต์ ทำงานจริงเป็นใหญ่
4. มีความซื่อสัตย์สุจริตทบทกบุคคลให้ ให้เห็นแท้แท้จริง
5. นิสัยดีคงง่ายประชาราษฎร์และสังคม บมีประวัติเสียหายส่วนรวมย่อย
6. มีคุณธรรมคือต้อง ให้มีพรหมวิหาร 4 ซาคคุณธรรมหมู่ นี้ ไปไต่กะบังงาม...

(คำปุ่น ฟุ้งสุข)

1.2 เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่สูง เช่นนักการเมืองที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน ในการเสนอแนวความคิดต่าง ๆ ในสภาผู้แทนราษฎรก็จะเห็นได้จากกลอนลำต่อไปนี้

"...คำวาทูแทนนี้ แผลวาทูทางหน้าประชาชนทั่วไป นำเอาความคิดของพ่อแม่พี่น้องเสนอเขาสู่สภา ให้ไปเวทาทงหน้าเพื่อประโยชน์ของเขา เพราะฉะนั้นจึงเลือกเอาคนที่ผู้ถูกใจของเจ้า เลือกผู้แทนไปเข้าในสภาอันทรงเกียรติ คนเสนียคอยาเลือกเขาไปยุงอังสภา..."

"...เลือกผู้แทนไปเข้าเนานั่งในสภา ไปเสนออุทิศไปแก้ไขกฎหมายไปควบคุมรัฐบาลหน้าที่ของผู้แทนนั้น"

1.3 มาจากพรรคการเมืองที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองดี และสามารถนำประเทศชาติไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง ดังปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

"...เลือกผู้แทนดีและพรรคการเมืองดี สิหาเขามีหน้า และพชาติไทยเจริญ เขามควรทำเมินเรื่องตั้งผู้แทน เป็นสิทธิของเขาราษฎรโดยแท้ ถ้าเขาสนใจอนาคตประเทศไทย จะต้องแยสิทธิเสรีท้องปิ่น สิได้ใจราษฎรไปแทนเจ้านั่งสภา..."

(ราตรี ศรีวิไล)

2. คุณสมบัติของนักการเมืองที่ไม่พึงประสงค์

จากกลอนดำ พบโลกทัศน์เกี่ยวกับคุณสมบัติที่ไม่พึงประสงค์ของนักการเมือง
ไคแก่

2.1 นักการเมืองที่มีกิเลสสูง ซาดความซื่อสัตย์ ซาดความจริงใจ
เป็นผู้นัวเนียในอำนาจและยศฐาบรรดาศักดิ์ ลืมตน ชอบใช้อิทธิพลและอำนาจในทางที่ผิด
ซาดคุณธรรมและศีลธรรม ดังกลอนดำต่อไปนี้

"เว้าพื้นนักการเมืองมีหลายประเภท บางคนใจเป็นเปรตปากเป็นน้ำตาล เวลาเว้า
เกินหวานปานกินน้ำอ้อย ไซ้คารมเข้าอ้อยเล่ห์เหลี่ยมมหาเสียง แต่หัวใจเขาสิหวัง
ครองเมืองยามไคเป็นใหญ่ หวังสิกินพวกไพร่อ่านาจอยู่ในมือ ปากกบ็ใจนั้นคือไปคน
ละอย่าง นักการเมืองแบบนี้มีมากในไทย คนที่ปากกบ็ใจตรงกันหายาก คีหรือซำกั
เพราะปากแฉับคนเฮา นักการเมืองที่มีหลายอยู่คอกแตองค้ประกอบกะตองค้คือกัน
ตองมีความขยันความเพียรคอกลัน สองปากกบ็ใจเรานั้นคงเสั้นคงวา ถึข้ประโยชน์
ส่วนรวมไว้เป็นที่ตั้ง ยึดเอาหลักของพระโคตมเป็นที่พึ่ง เอาหลักธรรมคำสั่งสอน
พระเจ้าเฮาสีไคอยู่เย็น บัแมนเว้าเลนค้ค้เบ็งไคมันคัก หลักของการปกครอง
การเมืองให้จำไว้ ไคเป็นนายคนแล้วอย่าลืมตนคือว่า เขาแก้อ้หนูเจ้าสิเพม่าง
มุนเป็นง

(หมอลำทองมาก จันทะลือ)

2.2 โง้เขลาซาดความรอบรู้ การเลือกคนที่โง้เขลาเบาปัญญาไปเป็น
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของตานั้น จะนำมาซึ่งความอับอาย และเสียชื่อเสียง ของท้องถิ่น
คังปรากฏในกลอนดำคังนี้

"...ตัวผู้แทนสำคัญกว่าเงินเบี้ยบาท ไปทำงานเพื่อชาติบัแมน
ไปขายของ เลือกไปแล้วอยากอ้าย ไคผู้แทนซีโง้ วาบคิไคเขาโคความรู้นี้ ..."

(สุทธิสมพงษ์ สะพานอาจ)

2.3 เห็นแก่อินจางวางวัด ชาติคุณธรรม หวังกอบโกยผลประโยชน์
 ใส่ตนเป็นประเภทชอบซื้อเสียงในเวลาหาเสียง และขายเสียงในรัฐสภา เป็นคนที่หลงลืมตน
 ชอบอวดอ้างอิทธิพล ชาติสัจจะและศีลธรรม ไม่รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับประชาชน ดังตัวอย่าง
 จากกลอนต่อไปนี้

... คำว่าผู้แทนนี้คือใคร คอทาน ผู้แทนมีหลายประการ คนมาเลือกตั้งก็ชั่วทอกัน
 ส่วนผู้แทนคั้นขอยกเท็งหัว มีอนันต์ราศีกวางถึงผู้แทนชั่ว คือผู้แทนที่มัวจ่ายอำมิส
 สินจางวางวัด ไปรยหวาน บังหวุ่นาประเทศบ้านเอา เงินซื้อคะแแทน ยามอยากเป็น
 ผู้แทนเฟิ่นพองนบพองไหว เอาเงินจางทั้งของกิน ราษฎรจนวินรับเอาจนคราน
 บัดใดเป็นเฟิ่นพากันเฮ็ดแนวไ คบมาหล่า เขาไปปริกษานำบอกแคววาวางวันหนา
 จังคอยมา ผู้ใจบาปหยามชานันกะบควรเอา ชุมชายโตให้ชากะออยาเอาเคอป่า
 บัดไปเข้าในสภาโตแยง ถึงยกมือแพะของชาวไหละแมนคี่ ผู้จึงซิมุงแตกออบโกยกิน
 ส่วนวากุคกการเฟิ่นโตบมีร่า ศีลธรรมและสัจจมีจอย คอยยกมือให้แทน
 ยามอยากเป็นผู้แทนเฟิ่นหาเสียง สิหาให้ชาวบ้านคุดูแนว บัดเทื่อใดเป็นแล้ว
 เลยเลลลิมตน ผู้แทนใดเป็นนักเลง และอวดอองอิทธิพล กะบอควรเอาใ
 ที่เว้าไปทั้งหมคนคือผู้แทนคี่ ให้เฟิ่นองคิคอ้า เขาบอควรเลือกตั้งไปเข้านัง
 สภา

(ราตรี ศรีวิไล)

โลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบของการปกครอง

จากการศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบของการปกครองที่ปรากฏในกลอนลำ
 พบรูปแบบการปกครองอยู่ 3 รูปแบบ คือ

1. รูปแบบการปกครองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์

สมบูรณาญาสิทธิราชย์...

(วันทอง ทวาไสว)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปกครองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ที่สะท้อนออกมาในกลอนลำนั้น เป็นการระบายความคับข้องใจของประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบบนี้ เพราะประชาชนไม่มีส่วนร่วมในการบริหารประเทศ หากแต่พระมหากษัตริย์ทรงมีพระราชอำนาจเด็ดขาดสูงสุด แต่พระองค์เดียว ในการปกครองและบริหารราชการแผ่นดิน ทรงแต่งตั้งถอดถอน โยกย้าย ข้าราชการ ข้าราชการบริหาร เสนาบดีอภิรัฐมนตรี องคมนตรี ที่ปรึกษา เอกอัครราชทูต ผู้พิพากษาศาลการาไปทุกตำแหน่ง ทุกเมื่อ นอกจากนั้นยังทรงจัดตั้ง ปรับปรุง ยกเลิก กระทรวงทบวงกรมใด ๆ ได้ทุกโอกาส สุดแต่จะทรงพระบรมราชวินิจฉัย มีพระราชคำรัส หรือพระบรมราชโองการ ไปรคเกล้าและในทางศาลเกี่ยวกับการพิพากษาอรรถคดี ทรงมีพระราชอำนาจเด็ดขาดในการลงโทษ เพิ่มโทษ หรืออภัยโทษแก่บุคคลใด ๆ ได้ทุกเมื่อ ซึ่งก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม ไม่มีการแถลงนโยบาย ไม่มีการตอบกระทู้ถาม ไม่มีการอภิปรายเพื่อไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจ งบประมาณรายจ่ายแผ่นดินจะมากน้อยเท่าใดขึ้นอยู่กับ การตัดสินใจของพระทัยของพระมหากษัตริย์แต่เพียงพระองค์เดียว ด้วยเหตุที่พระราชบัญญัติงบประมาณในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ให้อำนาจแก่องค์พระมหากษัตริย์ เป็นผู้นิฉัยยี่ขาด แต่เพียงพระองค์เดียว จึงปรากฏว่างบประมาณรายจ่าย สูงกว่างบประมาณรายได้ (งบประมาณขาดดุลย์) เรื่อยมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จนกระทั่งถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทำให้กระทบกระเทือนต่อเศรษฐกิจของชาติ และประกอบกับปัญหาเศรษฐกิจของโลกตกต่ำในช่วงนั้น พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำเนินการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น ตัดงบประมาณรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย ดุลย์ ข้าราชการในตำแหน่งที่ไม่จำเป็นออก ยุบหน่วยงานบางหน่วยงาน ยุบและรวมมณฑลบางมณฑล ลาออกจากมาตราทองคำ (โลก) เพิ่มภาษี เก็บภาษีเงินเดือนข้าราชการ ลดค่าใช้จ่ายส่วนพระองค์ จากที่เคยใช้ประจำปีลง เพื่อนำไปบำรุงประเทศ จากวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าว

ทำให้กลุ่มข้าราชการที่ถูกปลดออกจากตำแหน่ง และยุบหน่วยงานไม่มีงานทำ ไม่พอใจเป็นเหตุให้เกิดการปฏิวัติเพื่อยึดอำนาจ การปกครองและเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ในวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475

2. โลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ไค้สะท้อนออกมาในความรู้สึกรู้จักคิด ของผู้แต่งกลอนลำ หรือหมอลำกลอนซึ่งเป็นบุคคลในระดั้มชาวบ้านอยู่ 2 ประการ คือ

2.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับหลักการของระบอบประชาธิปไตย

2.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับจุดอ่อนของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

2.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับหลักการของระบอบประชาธิปไตย หลักของประชาธิปไตย มีหลายประการ เช่น หลักเหตุผล หลักความยินยอม หลักความเสมอภาค หลักศีลธรรม หลักความสามารถในการพัฒนาตนเอง หลักการปกครองตนเอง หลักเสรีภาพ เป็นต้น หลักของประชาธิปไตยดังกล่าวมานี้ ไค้สะท้อนออกมาจากกลอนลำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1.1 หลักเหตุผลพบว่ามีกลอนลำที่สะท้อนความรู้สึกรู้จักคิดเกี่ยวกับการใช้สามัญสำนึก ซึ่งมีลักษณะเป็นเหตุผลในการตัดสินใจไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ดังนี้

2.1.1.1 การใช้เหตุผลในเรื่องความสำนึกในหน้าที่ของประชาชนผู้มีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ว่าถือเป็นสิทธิอันพึงกระทำของประชาชนทุกคน ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ควรไปตรวจดูรายชื่อผู้มีสิทธิตามหน่วยเลือกตั้งในเขตของตน และควรไปใช้สิทธิให้ตรงวัน เวลา ที่กำหนด ในการเลือกผู้แทนควรพิจารณาเลือกคนดี มีความรู้ความสามารถที่จะทำหน้าที่และเป็นปากเป็นเสียงแทนประชาชนไค้อย่างแท้จริง ดังปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

"ฟังเถอท่านคณาจารย์พ่อแม่ ทั้งผู้เฒ่าผู้แกนนอยหนุ่มหนุ่มสาว อายุเริ่มจากชาวหรือยี่สิบจำไว้ อย่าคึกควาเรื่องนี้เป็นเรื่องของเขา เรื่องของเราราษฎรไค้ตรงอย่าเลย

เจมิ่ง บารายหรือหญิงจางเอาสิทธิไปใช้ในทางที่แฉก พังแคว้อวายุแทนผู้แทน
 เอาทองเลือกให้โคยูแทนเพื่อหนี เพื่อไปทำหน้าที่แทนราษฎรเอา อยาสมาทำงาน
 จนหลาสิมเมืองบาน งานของเขาจริงแพอแมนของคนอื่น จงพากันรีบทันลุกมาเคอ
 ที่นองอยามัวของเรื่องงาน ถ้าอยากให้เมืองบานเฮงสูงสกลไส และอยากมีระบอบ
 ประชาธิปไตยอยามัวเคอทาน 27 ก.ค. อยามัวพากันอ้างการทำงานที่ทำอยู่
 อยาอ้างวามู หนวยไปทีฟองคะเนน ก็อยาอ้างวามูผู้ตั้งสมัคร อยาอ้างวา
 นมีคนโตมก และมีเวลาหัวขาร่า อยาอ้างวาทัวมมีรายชื่อในบัญชีนำหมู ถ้า
 เขามัวอ้างอยามัวไฉเป็นกะไคมีสิทธิขอแทน เรื่องของผู้แทนนี้เป็นสิทธิของเขา
 ราษฎรทุกทาน เป็นสิทธิราษฎรทุกทานควรไปรวมใจไปเลือกตั้งหลายเทาคะ
 ยิงก็เคอที่นอง เพื่อสีกักลังกรองเอาคนที่มีคา เขาสิโคคนที่เขาไปนั่งในสภา
 หลาย ๆ คนยิงก็ ถ้าเฮานั้นรวมกัน ตั้งแต่แปดโมงเขาถึงมายสามโมงนั้น
 ของวันที่ 27 เดือนกรกฎาคมที่จะถึงนี้ เป็นวันที่เลือกจึงให้พากันเตรียมทา
 ยากปานโคกะไคไปสักเวลา ของเจ้าเพียงเล็กน้อยไปกาไวใส่คะเนน เลือก
 ผู้แทนก็ไว้ จึงหนีไปทางอื่น ให้รีบพากันตั้งเลือกผู้แทนไว้ใจเจ้าสิโคอยู่เป็น

(ราตรี สีวิไล)

2.1.1.2 การใช้เหตุผลในการพิจารณาคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎร พบแนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ควรพิจารณา
 บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนนโยบายเหตุผล ของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ไม่ควร
 เลือกเพราะเห็นแก่สินจ้างรางวัล ซึ่งจะทำให้ผู้แทนเหล่านั้นไปขายเสียงในสภาผู้แทนราษฎร
 เพื่อเรียกพุนคืนในภายหลัง เมื่อได้รับไปแล้ว อันเป็นเหตุให้ประเทศชาติไม่เจริญรุ่งเรือง
 กังท้ออย่างกลอนลำคอไปนี้

"ฟังขอเจ้าแม่หัวตอกแทน วันเลือกตั้งผู้แทนเมษาที่ 4 พากันคิกให้ผู้โคกะคาย

ผู้สมัครกะหลายพยานแมงเมา เติ้งผู้ใหม่ผู้เก่าสับสนปนกัน ให้ถือว่าสำคัญเป็นงาน
 ของชาติ รัฐบาลประกาศรณรงค์ป่าวชวน ผู้มีสิทธิทุกคนเตรียมตัวเพิ่มบอก วันที่ 4
 ให้ออกหัวคิดทันที เลือกผู้ใดก็ตามใจของท่าน แทะวความคิดค่านให้เตรียมไว้คน ๆ
 วาสิเลือกเอาคนจ้งใดคักแน อย่าสิเห็นตั้งแต่สินจางรางวัล ตัวผู้แทนสำคัญกว่าเงิน
 เบี้ยบาท ไปทำงานเพื่อชาติบเมชายของ เอื่อไปแล้วอยากอายุไคผู้แทนจ้ง วั
 บาคิไคเขาไคความรูบมี ผู้เลือกถูกคนที่สมัครใช้ไค หลายสมัยมาแล้วแนวเป็นคิอวา
 วันที่ 4 เมษาเลือกผู้แทนครั้งนี้จ้งไว้ใส่ใจ เลือกผู้แทนนี้ไคคือคังกลองเสียง เข้าไป
 ในสภาแข่งขันความเวา ลางคนเวาคิมี่ประโยชน์ ผู้ไคคิกระูทางบ้านรับฟัง คราวที่
 แลวพลาคลั่งแกไคหมสาเศอครับ เลือกผู้แทนอันเบิงนโยบายเหตุผลเขาควย เป็น
 ผู้มีความรู เิงความสามารถ ไปทำงานเพื่อชาติประชาชนพี่น้องสิสุชยอนบอนไค ผู้
 ลางคนกะไคแสวงโชคหาเงิน ไปขายตัวไออาทุนเสียไปแล้ว พวกผู้แทนแนวนี้มีหลาย
 ตามชาว ผู้ลางคนกะตั้งหวังสร้างชื่อเสียง ให้เมืองไทยก้าวหน้าชวนคนไคเพิง ให้
 คิคเบิงพี่น้องยามแฉแววากลอน..."

(สุทธิสมพงษ์ สะท้อนอาจ)

2.1.1.3 การใช้เหตุผลเพื่อหาข้อสรุปในการตัดสินใจ เลือกสมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎร โดยพิจารณาตัวบุคคล และนโยบายทางการเมืองของพรรคการเมืองนั้น ๆ
 ไคแก

"...จ้งขอเพื่อนพี่น้องช่วยกัน 24 กรกฎาคมนี้ให้ไปเลือกเอาคนที่
 ไปหลายคนกะหลายเสียงขอถึงไว้ ถึงประชาธิปไตยถึงคนก็เข้าไปในสภา
 ไคคุมศฯ สิไคพัฒนาเมืองอุบลถิ่นบ้านเจริญขึ้นกว่าหลัง ให้สมเื่อเพิงตั้งค้ำว่า
 "เมืองอุบล" ให้คอกบ้บานงามเอื่อเอื่องใสจ่า สิบอมีเวลาเศร้าครันเฮาเอา
 ใจใส่ เลือกคนที่พรรคการเมืองก็ อุคมการนั้นใช้ไคเคอเจ้าจ้งคอยเอา..."

(สมาน หงษา)

2.1.2 หลักความยินยอม หรือความสมัครใจ ในกระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตย รังเกียจการบังคับให้มีการยอมตาม เชื่อตาม หรือหลอกลวงเพื่อให้เชื่อตามกันอย่างงมงาย โดยขาดเหตุผล แต่ต้องการให้บุคคลมีเสรีภาพ และเป็นตัวของตัวเองในการตัดสินใจ เพื่อให้ได้ข้อตกลงที่บริสุทธิ์ ยุติธรรม และเป็นประโยชน์ร่วมกันของบุคคลในสังคม แนวคิดเกี่ยวกับหลักความยินยอมนี้ ได้สะท้อนออกมาในกลอนลำเกี่ยวกับการตัดสินใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บุคคลที่ไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจะต้องมีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่หลงเชื่อการหลอกลวง ข้อเสียงของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งควรเลือกคนที่มีความสามารถที่จะเข้าไปบริหารประเทศ และเป็นปากเสียงแทนประชาชนในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ดังปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

"บัดนี้โอกาสดีของเขาแล้วชาวอุบลน้อยใหญ่ มีประชาธิปไตยเลือกผู้แทนอีกแล้ว สมัยนี้จึงแมนี่ดี เอาคัก ๆ เค้าเตือนการเลือกตั้งผู้แทนเขา ให้เลือกเอาคนที่สืบ มีหมองมัว เมืองอุบลเขาเป็นเมืองใหญ่ มีนักปราชญ์ฉลาดครุปัญญาคลองว่องไว การเลือกตั้งครั้งนี้ขอให้เขาซื้อไค้คอสิทธิของเขา อย่าเชื่อคำคนหลอกลวง ให้เอาสินจ้าง สิทธิเสรีเขาอย่าให้เฒ่าม่างมอมเอางาย ๆ คุณพ่อเรือตรีทัญญาเมืองอุบลเห็นเป็นห่วงนำหลาย จึงขอเตือนพี่น้องทั้งซอร้องไห้ช่วยกัน 24 กรกฎานี้ให้ไปเลือกเอาคนที่ ไปหลายคนกะหลายเสียงช่วยกันคั้งไว้ คั้งเอาคนที่เข้าไปใช้ในสภาให้คุมคาค สิไค้พัฒนาเมืองอุบลถิ่นบ้านเจริญขึ้นกว่าหลัง ให้สมชื่อเห็นตั้งคำว่า "เมืองอุบล" ให้คอกแก้วบานงามเฮื่อเฮื่อเงงไค้เจ้า สิมีเวลา เคราคันเขาเอาใจใส่เลือกคนที่พรรคคือคอกการนั้นใช้ไค้คอเจ้าจั้งคอยเขา"

(สมาน หงษา)

"ฟ้าเอ๋ยฟ้าของคิมอยาสีพากันสิมวันที่ 24 เดือนกรกฎาคม 2531 ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หยอนบัตรเอาคนที่ เป็นผู้แทนรับใช้ ไร่ทางหมาญาติพี่น้องให้ไปเข้านั่งในสภา วันที่ 24 เดือนกรกฎานี้ละป่า เวลา 8 นาฬิกา ถึงเวลา 15

นาฬิกา หรือมายสจมาไว ผู้ที่มีสิทธิโง่งงคะแนนคักเลือก ทั้งชายหญิงสาวบ่าวพร้อม
 ลุงป้ายายย ไปใช้สิทธิเลือกตั้งตองคึกเบิ่งใหม่ันคัก ... คำว่าผู้แทนมี วามูทางมา
 ประชาชนทั้งประเทศ นำเอาความคิดเห็นจากพ่อแม่พี่น้อง เสนอเขาสู่อำให้ไปเว้า
 ทางหน้า เพื่อประโยชน์ของเธอ เพราะฉะนั้นจึงเลือกเอาคนคักมูกใจของเจ้า ท่าน
 ผู้ว่าโล้ว เพราะพณี่ ท่านคึกนำชาวบ้านประชาชนน้อยใหญ่ เพินยานเอาบโคมูแทนไซ
 ทัต เพินจึงโคกคักซึบอกลาโฆณา ให้เอามาใช้สิทธิทุกคนจนโค ผู้ที่มีสิทธิโง่งง
 มัวเมานำลาก เห็นแก่เล็กแกน้อยที่มาลอลอกเฮา เรื่องสิเอานมัยหามว่าแกอยา
 ชายสิทธิ กับอยาหลังการมูบคีมมาเว้า เขาทุกคนมีสิทธิโง่งงในหัวเฮากูสู้อย่าง แกไซ
 สิทธิให้ถูกทาง ออย่าให้มิกพลาตคักสิเสียเลห่เหลี่ยเขา ...

(บุญชื่น บุญสี)

2.1.3 หลักความเสมอภาค หมายถึง ความเท่าเทียมกันทางการเมือง อันได้แก่
 ความเสมอภาคในคานสิทธิพลเมือง ความเท่าเทียมกันคานกฎหมาย ความเท่าเทียมกัน
 ในคานบรรยากาศและสิ่งแวดลอม ความเท่าเทียมกันในเรื่องศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

จากการศึกษาพบโลกทัศน์เกี่ยวกับหลักความเสมอภาคในกลอนลำอยู่ 4 ประการ

คือ

2.1.3.1 ความเสมอภาคใน ทางการเมือง

2.1.3.2 ความเสมอภาคในคานสิทธิของประชาชน

2.1.3.3 ความเสมอภาคในคานกฎหมาย

2.1.3.4 ความเสมอภาคในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2.1.3.1 ความเสมอภาคในทางการเมือง หมายถึง ประชาชนทุกคนมีส่วน
 ร่วมในการปกครองประเทศโดยทั่วถึงและเท่าเทียมกันหมด ดังตัวอย่างจากกลอนลำ ต่อไปนี้
 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเสมอภาคในการเป็นเจ้าของประเทศ เช่น

คนไทยเฮาสู้คนเป็นเจ้าของประเทศ อาณาจักรขอบเขตเฮาแมนเสรี รัฐบาล

เรามีปกครองชาวไพร่ราษฎร เป็นใหญ่เท่าเทียมกัน มีอยู่สามสถาบันไทยถือ
ยึดหนึ่ง พวกหมู่มากจะจึงใคร่มาอยู่ที่ เพราะอาศัยสามัคคีของคนรวมชาติ เหา
รักษาเอกราชมาได้ยืนยาว เป็นน้าเพราะพวกเฮากลมเกลียวเห็นยาวแกม
เมืองไทยเฮาหมกแค้นพันพระสุทธา ไค่อยู่กับกันมาจากเหิงจักขุน บเคยตก
เป็นขุนข้าหาสชาติโค อยู่ตลอดพลอยมายาจนปานนี้...

(บุญเพ็ง วงษ์ โศกสูง)

2.1.3.2 ความเสมอภาคในสิทธิของประชาชนหมายถึง ความเท่าเทียม
กันในด้านสิทธิของประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ดังตัวอย่าง
จากกลอนต่อไปนี้

2.1.3.2.1 ความเสมอภาคในเรื่องสิทธิในการเป็นพลเมืองดีของชาติ
และการประกอบอาชีพ ดังนี้

"ฟังเคอพวกพี่น้องน้องเหล่าชาวไทย จะพุดให้เข้าใจสิทธิของน้องพี่ เราคนไทย
นั้นเรามีหยิ่งแท้ตามจริง สิทธิของชายหญิงเด็กกันหยิ่งแท้ สิทธิของชายได้เก็บ
ราชการ และรับเป็นทหารรักษาประเทศ มีอยู่ในขอบเขตของกลาโหม เพื่อจะ
ออกระคมกำลังช่วยชาติ รักษาเอกราชมันแกมยืนยง เป็นหน้าทีโดยตรงซื่อสัตย์
เด็ดขาด สละชีพเพื่อชาติทุกหัวท้าวคน บเลือกมีหรือจนเสมอสมน้ำ เรามีสิทธิทุกส่ำ
คานคาคานชาย อยู่ภายใต้กฎหมายอาญาและแพ่ง ฉะนั้นทุก ๆ แห่งจึงมีกฎหมาย
เป็นผู้เสียภาษีทุกคนเสมอหน้า

(สาคร ศิริบรรพต)

2.1.3.2.2 ความเสมอภาคในด้านการใช้สิทธิในการเลือกสมาชิก
สภาผู้แทนราษฎร เช่น

...ถึงวันนั้น วันสำคัญอันยิ่งใหญ่ ตามระบอบประชาธิปไตย อาศัยการเลือกตั้ง
 ผู้แทนราษฎรคน ทุกตำบลหมู่บ้านทุกครัวเรือน ผู้มีสิทธิลงคะแนน ยายาสีพากันคราน
 พวกเสียเมือง เสียบ้านตกไปให้ชาติอื่น ก็เพราะนอนบนที่มีสิทธิใช้กับใช้เขาเลย
 เข้ายูเออา ถ้าคนไทยเขานี้สามัคคีพร้อมพวก ในสมัยยัวเขาเขาไซมอนจิ้งโค ใน
 ผู้รักชาตินั้นต้องไปปอนลงบัตร เลือกผู้แทนของตนไปสู่เขาเอาได้ ใหมไปลงนั้น เป็น
 พวกอุบาทว์ เกิดเสียชาติแท้ ๆ คือเจาบแมนคน...

(สุทธิสมพงษ์ สะห่านอาจ)

2.1.3.2.3 ความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา และความ
 เสมอภาคในค่านิยมรียากาศและสิ่งแวดล้อม จากการศึกษากลอนลำพยโลกทัศน์เกี่ยวกับความ
 เทาเทียมกันในเรื่องโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ที่รัฐบาลจัด
 ให้กับประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ดังนี้

คานการคมนาคม รัฐบาลได้ตัดถนนหนทาง เพื่อให้ประชาชนมีความ
 สะดวกสบายในการสัญจรไปมา โดยทั่วถึงทุกท้องถิ่น

คานการศึกษา ได้จัดตั้งโรงเรียนเพื่อให้การศึกษาแก่ประชาชนแทบ
 ทุกหมู่บ้าน

คานการชลประทาน รัฐบาลได้จัดทำเขื่อน เขื่อนฝาย เพื่อเก็บกัก
 น้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง ตามหมู่บ้านต่าง ๆ

คานสาธารณสุข จัดให้มีโรงพยาบาลสำหรับบริการประชาชน ในการ
 บำบัดโรคภัยต่าง ๆ และส่งเสริมให้มีการสร้างส้วมใหญ่ทุกหมู่บ้านทุกครัวเรือน

คานสาธารณูปโภค รัฐบาลได้ให้ความสะดวกแก่ประชาชน เช่น
 จัดให้มีไฟฟ้า น้ำประปาใช้โดยทั่วถึงกัน

คานการเกษตร มีการส่งเสริมอาชีพการเกษตรในท้องถิ่นต่าง ๆ การ
 บริการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เพื่อการลงทุนในคาน

การเกษตร และนอกจากนี้ยังมีการจัดสรรที่ดินในการทำกินให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ
 สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่รัฐบาลจัดให้กับประชาชน
 โดยทั่วถึงและเท่าเทียมกัน ดังปรากฏในโลกทัศน์จากกลอนลำต่อไปนี้

รัฐบาลบริหารประเทศได้ พวกไพร่คนคัก กฎหมายจัดเป็นพรกดินไทยสมมัยนี้ มติ
 เห็นที่คั้ง ในทางยูแทนวา โดยถือเสียงประชาชน ราษฎรเลือกแล้วแนวนี้ว่ากัน
 ข้างมากนั้น พรกใหญ่หลายเสียง ตามระบบการเมือง เขาก็พากันคักรัฐบาลเขา
 คั้งกระทรวงคลังไซ้อา หาเงินมาจ่าย ถือเป็นนโยบายได้เงินหลายรัฐก็มาเข้า
 พัฒนา โดยความหวังก็เพื่อชาติก้าวหน้า หาสุ่ประชาชนกำหนดเหลือหลายนับอเนก
 อนันต์ครันว่า เป็นนโยบายเขาถึงคนคือว่า กระทรวงคมนาคมการศึกษาเอ้คให้
 ไทยมาทั่วถึง พวกหมู่เขาไยกะไค่ซาบซึ่งกันอยู่คี่หมค น้ำ ถนน และไฟรถอังกิน
 เคียวนี้ คนมีเงินเทาเขากันแล้วกะยาง มีถนนหนทางหินและยางเอ้คให้ไปเทา
 กระทั่งถึง แทะละบานปานวาแสงอี่เก็งเหลียวเบ็งนีออน คิดมาเห็นกะเป็นตา
 ออนซอนเบ็งเหมือง ฝ่ายน้ำ แทะละตามเอ้อนก้อค้อคือโอง ยามเมื่อฝนตกลง
 กะพากันแตงน้ำยามแล้งเพือกิน การเจ็บเป็น กะมีหมอยู่สิ้นทุกถิ่นสาขา มียา
 และมีหมอ อยู่พอเพียงแล้ว แทะเลาะเอ้อนก้อพากันทำส่วมซิมเสริมซิมจ่าย พวก
 สาว ๆ ชาย ๆ มีไค่กะกั๊งกายงอยช้อยูชอน พวกหมา ๆ สุนัขก็ เคือครอนหลาย
 มอนไซเซ จนวนาหอนเสียงเป้ เทาชโมยเลยคราน เหมค อาหารกินช่า หมาค่า
 กะเลยจอย ชมบทเรียบมีส่วมสุเอ้อน แเปลวส่วมเมียนเหมือนคั้งเคียวกัน
 อันตรายโรคะพยาธิทางไปไม บอมีไยเป็นช่ากระทำคี่ทุกที่ การศึกษากะคี่ มี
 โรงเรียนทุกบ้านหลานรูสุแนว อันหมมีมีแต่รัฐันแล้วเสริมส่งประชาชน ถนน
 หนทางและปลอยไฟโซน่า การปกครองกะคี่ช่าค้ำบลคนวา หมายความว่าถึงสภา
 ค้ำบลมีเรียบรอยค้อยเข้าส่งเสริม งบประมาณรัฐกะไค่รงเพิ่ม เสริมส่งจัดสรร
 ก.ส.ช. เงินันแบงไปตามเป้า เสาประสงคี่สร้างทางการเสริมใส่ รัฐบาล

เมืองไทยกับประชาราษฎร์หันหน้าใส่ตา เบี่ยงไกล ๆ คือพอสูงเมืองป่า ป่าเบ็ง
 ทั้งสูง เก็ก ๆ จับแขนจูงใส่เตียงเตียงซ้ำ รัฐบาลไทยทำเพื่อประสงค์ผลให้
 เด็งไทยทุกถิ่น อาชีวะหากินเกษตรศาสตร์ช่วยส่งเสริมสร้างใส่เฮา การพาณิชย์
 ก็ช่วยให้พวกเจ้าเขาวาประกันขาย เพื่อให้มีรายรับเก็งคุลยทุนตน ผู้โคกะไค
 จัดหาสินจัดกินหาแมง ช.ก.ส. จัดตั้งสหกรณ์ใหญ่มีไคเรื่องเงิน สิ่งหมู่ละเอ็น
 ชื่อว่าเป็นงานของรัฐ ปฏิบัติหวังเพราะเพื่อประชาชนไค จ.ป.ฐ. เหนือไค
 อีสานทุกแห่ง รัฐบาลแสดงเจตนาและพร้อมกระทำให้ไพร่ก็ สุ่ม่อนการเกษตร
 และเลี้ยงเบ็ดไคปลูกลา นกกระต่ายก็ผลพืชพันธุ์นี้ให้ เป็นการเสริมรายไคพอใจ
 แล้วไป รัฐบาลของไทย เพินกะไคช่วยให้มีรายไคเพิ่มผล

(พิมพ์ รัตนคุณศาสตร์)

2.1.3.3 ความเสมอภาคในค่านกฎหมาย หมายถึง บุคคลที่อยู่ภายใต้การ
 ปกครองแบบประชาธิปไตย จะต้องได้รับการคุ้มครองป้องกันจากกฎหมาย และกระบวนการ
 ยุติธรรมเหมือน ๆ กันทั้งนี้เพื่อป้องกันสิทธิและผลประโยชน์อันชอบธรรมของบุคคล โดยทุกคน
 จะต้องอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ อันเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ดังปรากฏ
 ในกลอนลำคอไปนี้

"...ต่อมาประเทศไทยกะไคเปลี่ยนไคแปลง บ้างค้ำรุนแรงทากรุณานเกอ อยู่ต่อมา
 พวกเหล่าข้าราชการ พวกเรียนการทหารพวกนายหลายหมู่ เชิญให้เจ้าลงอยู่ภายใต้
 กฎหมาย ประชาชนกะคล้ายกังวลหลายหลาก เจ้าแค้นคินเพินกะหากยอมลปลพลปลง
 ยอมสละราชย์ลงคือความณณา ไทยเฮาเบเสียทาศักดิ์จักร ไคพระราษทานรัฐธรรมนูญ
 ขึ้นใหม่ ทำให้พลพวกไพร่ไคอยู่สุขชี คือระหว่างวันที่ 24 พ.ศ. 75 มิถุนาแมป่าววันรับ
 หลักการ ไคพระราษทานรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่ประชาชนพวกไพร่เลยอยู่สุขชี ไคมีสิทธิเสรี
 พร้อมเพรียงทุกหน้า ครั้งหนึ่งถึงหาสามสี่มีไป ไคมีการแก้ไขคักแปลงแห่งใหม่ บว่า

นายหรือไฟรมีสติถึงถึงกัน ทางกฎหมายไขนออกเป็นหมวด ๆ เติ้งทหาร
 ทำรวทุกฝ่ายในระบบ บัคหมอบโคคลานไปหาคือเกา พวกคนเฮาทุกเหล่า
 สติเทาเทียมกัน มีชอบเซทีเฒันท่าตามหน้าพี บมิกคี่ล้ำากครากคร่า บมี
 ไซอธรรมปวงชนคนราษฎร รัฐเฒันไปประกาศออกอยู่ประจำ มีกฎหมายครอบงำ
 ทั้งนายทั้งไฟร บวานอยหรือใหญ่สติเทาเทียมกัน...

(วันทอง ทวาไสว)

2.1.3.4 ความเสมอภาคในเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเป็นชาติ
 ประชาชนทุกคนที่อยู่ภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นชนในชาติ ย่อมมี
 ความเท่าเทียมกันในการที่จะรักษาประเทศชาติ และศักดิ์ศรีของชนในชาติ ทั้งโลกทัศน์
 ที่ปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

...ทีเอาหลายสาแหลวแฉวไทยทองถิ่น รักษาณเฒันเฒันมาตลอดทุกทีที่เแล้ว
 พอตา ทีน้ำหยัง ทีน้ำพ็องกล่า ทีคอบวาสามัคคี ทีน้ำคนไทยเฮาเฒาสกุลไทย
 นอย บเคยถอยหลังให้เฒาเหยเฒยา คนไทยถือศีลธรรมรักสงบเรียบรอยบ
 เคยล้ำวงเเเ เอกราชอยู่ไคไทยบเคยเสียบ แฉวเอเซียบอาคนเเเยล่องนั้เบ็ง
 เอากันไค ไทยบเคยเสียบแถมแถมคูเอาทาน อยู่กินกันมานานจนวาสอเเเอนี้
 ทีช่าถิ่นเอา ขอเชิญเเเอขอเชิญเเเอขอเชิญพวงหมู่เจ้าเเเอจงท่าที อาศั้กัน
 สามัคคีคือยามี่แหงทาว ขอไหชาวไทยนอยคอยระวังตั้งท่า รักษาชาติประเทศ
 ไร่ ไปหน้าช่วยกัน เพื่อให้ประเทศไทยนั้นยังอยู่ยืนยั้ง อย่าไปฟังความล่อหลงลม
 ทมง่าย ขอไหทานทั้งหลายสามัคคีผูกพันกันไว้อยาวาง อย่าไหชาติประเทศอ้าง
 คนต่างแถมเอา เอาเป็นไทยมาอักฮวมอิงกันไร่ อย่าสิไปหลงทมลมเเเอลอชอย
 เเห็นมนออินโคจีนแตกจ้อยเป็นยอนอี่หยัง พวกคนลาวจมนมียอนยั้งไหลหลงมา
 ไทย มาอาศั้บุญเเเอเบ็งเเเอเห็นแล้ว แฉวเขมรมาเข้าเมืองเเเอชนเเเอ

นั่นละพ่ออินโคจีนเพิ่มหลมเป็นแล้วเบิ่งไป พวกพี่น้องอย่าสี่คืออยากได้เป็นฝ่ายทางแดง
 แพงเอาเคอเอาฮักพวงกันเอาไว้ ไผกะคือขอไ้รักษาไทยคมหล่า เสาบี่คือมีธรรม
 คุณพระพุทชช่วยคำพระธรรมอุ่มขึ้นมา ให้พี่น้องตั้งหน้ารักษาชื่อศักดิ์ศรี รักษาเอา
 เสรีถิ่นไทยทองนอย อย่าไปคอยหวังชนคนกินสินศก ให้พากันรักษาเอกราชชาติไว้
 ไปไหนอย่าวาง พวกพี่น้องให้ช่วยกันสร้างชาติอย่างแข็งขัน สามัคคีนำกันอย่าไปมาย
 ม้าง ฟังกลอนลำเพียงนี้พอกันแล้วทาน หลานขอจบพอนี้เขาไว้หนึ่งกลอน

(บุญเพ็ง วงษ์โคกสูง)

นอกจากนี้ยังพบโลกทัศน์จากกลอนลำ ที่สะท้อนแนวความคิดเกี่ยวกับ ความเป็น
 ชาติ ซึ่งจะท่องอาศัยความรักชาติ ความเสียสละ ความสามัคคีของชนในชาติ ประเทศชาติจึง
 จะดำรงอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมั่นคง ดังปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

สวัสดิ์ทุกทานประชาราษฎร์แสนดี ค่วยศักดิ์ศรีของไทยชาติเฝ้าคงมั่น เสาบี่รักกัน
 เสมอหน้าอย่าลืมโลตองรักษาติ สามัคคีคือบุญถนอมบ้านถิ่นสถาน คือประเทศเป็นบ้าน
 ทหารเป็นร้ว ต.ช.ค.รักษาดิน มีแต่ฮักแหม่ดินพวกหมู่เาเป็นลูกบ้านอนันนิงคูกาย
 บุญพี่น้องเอื้ออวยรักษาชาติใดคือกัน ให้สมศักดิ์ศรีเกียรติคุณพูนค่า อย่าคิดหากกรรม
 แบบวาหนอนมอไนใส่ ไผทำก็มอชชาติวาคนกมภู หาแต่ทางลคเดียวแนวนั้นกับดี
 เกิดในชาตินี้เนี่งชื่อวาไทย ให้ไผมาลบเหลี่ยมไทยเาได้ พระมหากษัตริย์ไทย
 เหนือหัวส่นกระหม่อม พากันมบนอบนอมบูชาไว้คงมณเี เจ้าเหนือหัวเาเนี่งคือพ่อแม่
 แคนสยาม พวกเาเป็นในนามลูกไทยประจำบ้าน หัวลูกหลานเาได้พากันรักษา
 ชาติ จงเทิกพูนยกของขอไววชาติติ ชาติที่รักของเาเนี่งอย่าคูนิงงหวงแทน
 เป็นยอดแดนดินไทยงามพวกเาขอมเห็นค่วย มีบ้านสวยเมืองโก่หากินก็สะควก
 ชาติที่รักของไทยเราควรเทิดไ้บูชา มีคุณลนเหลือลนคาสุดจะพรรณานี้ได้ เรา
 เป็นไทยต้องใจมีความรักชาติ เสียสละวีวาศย์ สละชีพเพื่อชาติค่วยความหวังดี

ตัวอย่างเพลงนี้คำพูดเฒ่ามาลาประกอบกลอนลงนำแต่รักไทยทั้งสิ้น คงไคยนั้นอะ
ภาวอาภัพประชาราษฎร์ มีสติครองชาติรักษาไว้ให้มันกันไว้อย่าให้สูญ"

(คำพูด พงษ์สุข)

2.1.4 หลักศีลธรรม หลักการปกครองแบบประชาธิปไตย ถือว่ามนุษย์ปกครอง
ตนเองได้ โดยมีสิทธิเสรีภาพและได้รับความยุติธรรมโดยทั่วหน้า ทั้งนี้มนุษย์จะต้องมีคุณธรรม
และไม่เบียดเบียนกัน ดังตัวอย่างโลกทัศน์จากกลอนลำต่อไปนี้

คำว่าชาติชาตินี้เป็นภาษาบาลีเขาแปลว่าเกิด แสนประเสริฐและเทิ่งเลิศและลำ
มาเป็นมนุษย์ไค้กว่าแต่ดี พวกหมูเขาเป็นมนุษย์แล้วนี้ดีไปใจสูง คุณสูงและคุณหลาน
อันเขาเคอเจ้า คนเขามีหลายเชื้อเครือกกหลายกิ่ง ... มีชนคือโคบโงคือลิงช้ำ
เทิ่งมีศีลและมีธรรมเทียมพร้อมชอยชอยกัน ดีกว่าสัตว์แนวอื่นอีกไซพิลล่ำค้ำ
มนุษย์เสียจริตที่เขาเห็นว่ายังมีคเป็นก็อ เพราะสังคมคนเขาถือถือกลาง
ระวางไว้ ไค้กะพอใจช้ำศีลกะมีเทิ่งธรรมเมียมช้ำมีทาง ถือเป็นสัตว์ตัวอย่าง
มนุษย์โลกกลมนี้คั้นกะแมนคน... เขาอยู่ได้ เพราะเขาฮักชาติไว้ไค้อย่างมี
มีจาง อยู่ทางแหลมทองทิศฝ่ายภาคนี้ไค้... ชาติประเทศไทยเจริญก้าวหน้า
มาบมียามจม เหมาะสมเป็นเมืองพุทธ เฟิงธรรมพุทธเจ้า เทิ่งเอาคนไทย
มีสม เฟิงโพธิ์ธรรมกษัตริย์เจ้าออกพำมาทั้งจ้งเย็น เสรีประเทศไทยไค้เป็น
เจ้าของบ้าน รัฐบาลปกป้องไทยทองมาโดยเทียง บริหารการเมืองมาตลอด
ลุดพจนจนเท่าทุกวัน ความรักชาติประธาณทุกชั้นซึ่งสูหัวใจลึก ไทยมีจิตสำนึก
แมนอนและเทิ่งแมน รักษาแค้นคินไค้ไทยทองของพี ถือความสามัคคีมาฮอด
มือนี้และคิไค้ต่อไป ประชาชนรักชาติประเทศไว้ไค้ตั้งหวังปอง จนไค้เป็น
แหลมทองถิ่นไทยเฮายัง สามัคคีธรรมมันสำคัญคึกเหมียวเป็นน้ำหนึ่งใจเดียว
คิมาไค้รอคพจนคนของสุทาง รักสงบและบไค้ก่อสร้างทางที่เป็นภัย เป็นไทยมา

นมมานทางพาลภัยพ้น อยู่จนมาถึงพิศวาส์ทุกทั่ว กะจั่งขึ้นตัวแปลลาวรักชาติไทย
สร้างขึ้นมา รักสงบแต่หัวใจแห่งกลาปัญญาลึกคึกคัก รักโตเองและเทิงรักชาติไทย
ไปทวย มันสวดยก็หลายแล้วแถวไทยเขาอยู่ อภิราชศัตร์รบเคยมีดวงล่ำคำใส่กัน
คนไทยเขาแปลลาวรักชาติมันกันทั่วทั้งดิน มีศีลธรรมดีสามัคคีธรรมดีชื่อตรงยงยัง
คงหวังสงบไ้ไปโดยพเนธาน อนาคตลูกหลานปัญญาญาณสองแล้วแพงไวทอไป"

(พิมพ์ รัตนคุณศาสตร์)

2.1.5 หลักความสามารถในการพัฒนาตนเอง ประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครอง
ในระบอบประชาธิปไตย สามารถพัฒนาตนเองได้ทั้งทางก้นจิตใจและก้นวัตถุ ตลอดจนก้น
วิทยาการต่าง ๆ อันจะนำมาซึ่งความผาสุกรวมกัน ดังปรากฏในโลกทัศน์จากกลอนลำต่อไปนี้

คู่มือนี้ประเทศไทยทองน้อยลอยลมสมสา เป็นเมืองพัฒนามาบहुคยั้งทั้งสิ้นดินแดน
ครันดินับเบิ่งแล้วแถวถิ่นอิน โฉจีน เถึงเมืองโฮจิมินห์ถิ่นบ่ไกลไทยซ้ำ จนถึงเขมรคำ
มาเลเชียตอนใต้ในทะเลเกาะแก่ง นับเทิงชาวเทิงแดงให้ละเอียคนเหล็กแล้วแถวทอง
ถิ่นเขา ไยกะไหลหลังเข้ามาทัศนัจจร เทิงปลายถิ่นห้วนอนแถวไกลไหลจ้อ เขาเข้า
มาคู่มือเขาลือเมืองไทยวา เป็นเมืองพัฒนาแล้วเขามักซ้ำลือล่ำว่างาม เมืองอุซาว
อุน่างามเพราะผู้สาวสวย ทาวาเมืองไทยรวยเขามาเห็นงามทาวาคีทั้งนั้น เขาวา
เป็นอันสวรรค์แดนดินคำ เมืองมีศีลธรรมศาสนาพุทธซ้ำคำเวาเลาซาน เขาวาคี
ทุกคณปานเบิ่งควาคิงส์ วาตามความจริง เบิ่งเขาไหลมาอิงเพิงพิงจนแนม ไปเบิ่ง
แถวชายแดนเขมรลาวแกวกัมาอ้อคอกันใส่ เขาสรรเสริญเมืองไทยมีน้ำใจสะอาด
พร้อมยอมยอของวาคี สาเหตุสิ่งหมู่นี้ก็เพราะรัฐบาล มีน้ำใจสงสารเป็นประชาสงเคราะห์
เพราะพระคุณธรรมคุณ ไยกะไหลมาพุ่มชุมเขามาหล่า รัฐบาลไทยนำเอาพระธรรม
ช่วยผู้ช้วนช่วยเหลือ อันนี้ละรัฐบาลเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ไมตรี เจตนาหวังดีและมีความ
จริงใจใญ่ในคทะยอมยอของแถวอิน โฉจีนหลง ริมของเมืองใหญ่ เขามาเพิงเมืองไทย

คนสมัยนี้ได้ไหลเข้าหลังโฮม แถบปราจีนจนว่าไม่หลาวลมโถมฝั่งเข้ามาทับ มา
 อาศัยไทยนับเบิ่งเอาเป็นฐาน เพราะวารัฐบาลสงสารเขาเอาไว้อย่างไรเหล่า
 บริหารเป็นธรรมเนียมประชากรกฎเข้าถึงเป่าพัฒนา นับว่าก้าวขึ้นหน้ามาอย่าง
 ขยอมถอย รัฐบาลไทยคอยหล่าแลแดงเขา พัฒนาตามเป่าและเทิงเอาใจโพร
 ถนน น้ำ และไฟเอ็ดให้พวกราษฎรใช้ไฟฟ้่าดูเอือน น้ำกะเอ็ดให้เขียนบ้าน
 เมือง ฝ่าย ถนนหนทางนายเอ็ดคนกันถึงบ้าน แปลว่ารัฐบาลบริหารถึงหมอง
 ไทยทองทุกที่ การเกษตรกะดี กลิกรรมอีกก็บร้งแรงงาน การศึกษามีรอมค่าน
 ทุกตัวค่าบด แปลว่าฝูงประชาชนอยู่เย็นหายฮอน การไปมาสัญจรบโคคยถงขึ้น
 ยันดินทาบศก เพราะการคนนาเอ็ดไปหาฮอควานยานล่อแลนหม ประเทศอื่นเขา
 โดคชาคม ๆ วมขึ้นยินดี รัฐบาลไทยมีนโยบายวางหลักพัฒนาน่าเป่า เคียวนี้
 เมืองไทยเฮากะสะเอ็ดสะฮอนโอโฮเซอแล้วขึ้น ไวกะไหลหลังสันมาฟ้่าสี่ เขา
 อยากรมอยู่พ้อยากมีคู่สาวไทย พวกเขามองเห็นใจว่าไทยมีธรรมยอม แถ
 เขมรลาวพอม ขอมทายโคเขา เพราะรัฐบาลเขาบริหารเอ็ดให้คนคโคทั่วกัน
 โดยสาเหตุนี้มันพวกท่นประชาชน เขาเป็นไทยทุกคนประชาชนเป็นไทยอยู่ใน
 สยามนี้ รัฐบาลพาคีเฮากะมีใจ่างทำทางเจริญใส่ สามัคคีใจพัฒนาเอ็ดใหม่
 เงินไชบจน

(พิมพ์ รัตนคุณสาสน์)

2.1.6 หลักการปกครองตนเอง การปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็น
 ระบบการปกครองที่ประชาชน หรือสมาชิกของสังคม ได้มีโอกาสมีส่วนร่วมในการกำหนด
 นโยบายต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาอันกระทบกระเทือนส่วนรวม โดยการเลือกตัวแทนบริหาร
 ราชการส่วนท้องถิ่น เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
 เป็นต้น ดังปรากฏโลกทัศน์ในกลอนลำต่อไปนี้

"โอ...ม.... โอละนอ...ประเทศไทยคนไทยถือระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ประชาชนชาวไทยมีอำนาจเป็นใหญ่ เมืองไทย...นี้ โอละนอ...นวนาวลเอบ..... เมืองไทยนี้เป็นประชาธิปไตยแล้วละพวกไพร่ ประชาธิปไตยมีเสรีภาพใช้ไฉนโลก ชื่นชม ชาติประเทศไทยเขาอยู่ใครอคम्मสมชื่อศักดิ์ศรี เสามีประชารัฐธรรมนูญใช้ เป็นไทยเสรีล้วนสมควรแล้วละทาน เสามีรัฐบาลบริหารประเทศด้วยสวแล้วถิ่นไทย ทูนเทิดไถ้สูงส่งองค์กษัตริย์ คนไทยเป็นเจ้าของรัฐถิ่นไทยทวงซ้ำ การปกครอง ประเทศชาติยกให้พวกไพร่ปกครองตน คือคนไทยทั้งหมดโลกมีเสรีล้วน สมควรก็ใจ แล้วแนวไทยพวกไพร่ ประชาชนเป็นใหญ่รัฐบาลรับใช้เอาใค้สุ่ประการ นับไปแต่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนทานคนคัก จนถึงรัฐบาลมีแบบประชาชนพื้น เป็นผู้แทน กะแมนคนไทยตั้งเป็นหยังกะตามแต่ ไฉกะวาคินเน เมืองไทยคี่แกงแกคี่เทรราษฎร พากันคิดเอา เบ็งโลคนั้นทอนนอนคี่คี่ไฉนคัก ให้รู้จักสาครับราษฎรเอาตั้ง ทั้ง ส.ส., ส.จ., ส.ท. ซ้ำกำนันและผู้ใหญ่ ราษฎรคือไพร่เอาที่ละเลือกใช้ทั้งนั้นกลัน เอา เหตุคั้งนั้นขอใ้พวกหมูเจ้าเอาผู้มีสิทธิ ควรคักสนใจคี่คี่ละเอี้ยคี่ละอ้อใ้คี่ บาง แผลว่าไทยทั้งสินเจ้าของสินทั้งแผน การเลือกเอาผู้แทนเป็นสิทธิพวกเจ้าเอา ใ้ผู้กลันหา ชาติประเทศจักเจริญก้าวหน้าเพราะว่าคนไทยอีก รู้จักสามัคคีสู้นคนควรใช้ ไปกันค้อถึงมือ คราวมีเลือกคั้งใหม่ ขอเชิญชวนเอาไปค้อค้อมือเลือกคั้งมาแล้ว ราษฎร

(พิมพ์ รัตนคุณสาสน์)

2.1.7 หลักเสรีภาพ เสรีภาพเป็นหลักสำคัญของดการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย คั้งนั้นประเทศที่เป็นประชาธิปไตย จะค้องใ้ประชาชนทุกคน ใ้ได้รับเสรีภาพ และสามารถใ้ใช้เสรีภาพใ้ค้อย่างทั่วถึง

จากการศึกษาสาระสำคัญของกลอนลำ พบโลกทัศน์เกี่ยวกับความมีสิทธิเสรีภาพ เหาเทียบกันของประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ทุกคนอยู่ภายใต้

กฎหมายรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ของวางระหว่างข้าราชการ กับประชาชนหมดไป การติดต่อประสานงานต่าง ๆ สะดวกสบายยิ่งขึ้น ประชาชนมีโอกาส ที่จะศึกษาเล่าเรียน และประกอบอาชีพเท่าเทียมกันหมด ดังตัวอย่างจากกลอนลำคอไปนี้

"ต่อมาประเทศไทยกะไค่เปลี่ยนแปลง บึงคัมรุนแรงทารุณปานเกอ อยู่ต่อมา
เหล่าข้าราชการ พวกเรียนการทหารพวกนายหลายหมู่ เชิญให้เจ้าลงอยู่ภายใต้
กฎหมาย ประชาชนกะคล้ายกังวลหลายหลาก เจ้าแค้นเคืองเพิ่นกะหากยอมผลพลผลง
ยอมสละราชย์ลงคือความฉมว ไทยเฮามเสียมหาชู้ชู้จักการ ไค่พระราชทาน
ธรรมนูญขึ้นใหม่ ทำให้พวกไพร่ไค่อยู่สุขชี่ คือระหว่างวันที่ 27 พ.ศ. 75 มิถุนา
แป่วันลมหักการ ไค่พระราชทานธรรมนูญขึ้นใหม่ ประชาชนพวกไพร่เลยสุขชี่
ไค่มีสิทธิเสรีพร้อมเพียงทุกหน้า ครั้งที่หนึ่งถึงห้าสามสี่มีไป ไค่มีการแก้ไขคักแปลง
แตงใหม่ บววนายหรือไพร่สิทธิเก็งถึงกัน ทางกฎหมายไค่ไชนออกเป็นหมวด ๆ
เหิงทหารตำรวจทุกฝ่ายในระบบ บิไค่หมอบไค่คลานไปหาคือเกอ พวกคนเฮา
ทุกเหล่าสิทธิเท่าเทียมกัน มีขอบเขตไค่มันทำตามหน้าที่ บิมีกมชี่ลำบากตรากตรำ
บิมีโทษกรรมปวงคนชนราษฎร รัฐเพิ่นไค่ประกาศออกอยู่ประจำ มีกฎหมายครอบงำ
ทั้งนายทั้งไพร่ บววนายหรือใหญ่สิทธิเท่าเทียมกัน ซอมเบ็งเบียงทุกวันเจ้านายทุกฝ่าย
ไปติดคอกกะงายบววยามไค่ ตั้งแตกอนเฮาไปเหิงทีเหิงฆา ของเหิงฮายเหิงคากาย
เยคากายยี่ เดียวนี้เก็นวาคียามเฮาคิคคอก มาหยังนอคุณพอกคุณนาคคุณฮา มาหยังนอ
นองสาวคุณมันคุณมี ผู้เพิ่นมีหน้าทีประจำอยู่ในศาล พวกข้าราชการคือกันทุกหน้า
เพิ่นบฮายมคาคือเกอคือหลัง คอยชี่แจ้งให้ฟังแนะนำทุกอยาง แนะนำไปตาง ๆ
สร้างไรไค่ถนา แนะนำการศึกษาหากินให้ชอมให้พวกเราประกอบหน้าทีการงาน
ทุกหน่วยราชการทำคิมหยอก บวาคมนานนอภฮายคากจาคี ตั้งแตกอนเบ็งคี่เฮา
ไปติดคอก หมอบคลานเฮาไปกอจอทั้งสันทั้งสาย นายกะคากพอนายปานเสื่อตัวใหญ่
เวาไปแหงจาไล้หลมไค่กาย อางวาโตเป็นนายอยากเวากะเวา คาไปฮอกคุดเฮา

บักห่าบักผี ซ้ำบหน้าฮอกคัพพะลอะแหมแตกอน เคียวนี้มาฮอกคอบบ้านเลื่อมเมืองใส
 รัฐบาลแกไขคัพพะลทุกฝ่าย เขาไปหากะงายคืออย่างกันเอง รัฐเพินโคเพงเล็ง
 คักแปลงขึ้นไซ้ คนกำลังวาไค้ลือตอกันมา นี้แมนพัฒนาหลักการขึ้นใหม่ ระหว่าง
 นายกับไพรให้คัพพะลปรองคอง หรือคานการปกครองพอเป็นตัวอย่าง มหาคไทย
 เพินเร่งรัดคักการ ทำการบริหารออกเป็นหน่วย ๆ เพินกำนันผู้ช่วยหรือแพทย์ตำบล
 ผู้ใหญ่บ้านทุกคนเข้มแข็งกวาเกา ไคมาบอกมาเล่าฟ้านาฮา

(วันทอง คาวไสว)

2.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับจุกคออนของประชาชนไทย ในประเทศไทย

รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นระบอบการปกครองที่เปิดโอกาส
 ให้ประชาชนมีโอกาสกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหาของตน ไปสู่ความสำเร็จก้าวหน้า แต่
 มนุษย์ทั้งหลายทั้งมวลย่อมไม่สมบูรณ์ในตัวเอง มีข้อบกพร่องนานาประการ ฉะนั้นสิ่งต่าง ๆ
 ที่เป็นผลลึกลับประหลาดของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุ วิทยาการ หรือแม่แตกลูกในการปกครอง
 ของรัฐก็ไม่สมบูรณ์แบบทุกประการ ยังมีจุกคออนและข้อบกพร่องอยู่มาก ดังเช่นรูปแบบการ
 ปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย ก็มีจุกคออนอยู่หลายประการ การศึกษาเนื้อหา
 กลอนลำพโยโลกทัศน์เกี่ยวกับจุกคออนในการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย อันเป็นเหตุ
 ให้การปกครองของไทยไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอยู่ 5 ประการ ไค้เก

2.2.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับหลักการปกครองตนเองระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

ในการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย

2.2.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับการใช้อำนาจแบบเผด็จการ ในการปกครอง
 ประเทศ ของชุมชนชั้นนำกลุ่มน้อยในระบอบประชาธิปไตย

2.2.3 โลกทัศน์เกี่ยวกับการขาดหลักเหตุผล ของบุคคลในระดับผู้บริหาร
 ประเทศ และประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตย

2.2.4 โลกทัศน์เกี่ยวกับการทุจริต การคอร์รัปชันในระบบราชการที่แฝง

อยู่ภายใต้การปกครองในระบบประชาธิปไตย

2.2.5 โลกทัศน์เกี่ยวกับความไม่ยุติธรรมในการใช้กฎหมายปกครอง
ประเทศ

1. โลกทัศน์เกี่ยวกับหลักการปกครองตนเองระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ
ในการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย ในทางทฤษฎีถือว่าการปกครองในระบบ
ประชาธิปไตยนั้น เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน
โดยมีจุดหมายปลายทางที่สำคัญคือความผาสุกของประชาชนทั้งหมด แต่ในทางปฏิบัติ
ปรากฏว่าเป็นการปกครองประเทศของกลุ่มชนชั้นนำบางกลุ่ม ที่สามารถมีอำนาจและ
อิทธิพลเหนือประชาชนได้ จึงดูเหมือนทำให้มีการแบ่งชนชั้นของเจ้านายกับทาส ทั้ง ๆ
ที่การปกครองแบบนั้นเลิกไปนานแล้ว ซึ่งคำว่า "เจ้านาย" ที่ปรากฏในกลอนลำนั้นหมายถึง
กลุ่มบุคคลที่เป็นข้าราชการ ส่วนคำว่า "ทาส" และ "ไพร่" นั้นหมายถึงกลุ่มประชาชนทั่วไป
และกลุ่มเกษตรกร ซึ่งถูกกลุ่มข้าราชการที่มีอำนาจเหนือกว่าเอาเปรียบ จนทำให้
ดูเหมือนว่าไม่มีสิทธิ เสรีภาพใด ๆ ตามครรลองของการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่าง
แท้จริง คังตัวอย่างจากกลอนลำต่อไปนี้

... สันตินั้นเป็นยอดสังขารม นี้หมอลำเรียน เห็นแก่นจันทร์มาแล้ว จึงเป็นแนว
ควรคนสนใจไทยท่าน เหลือแต่อยากสุขสันต์ แล้วเบียดเบียนบีบบี้ที่ช้ำคาเดียง
จึงคอยเกิดเป็นเมียงเกาะเกี่ยวกินสันคน ข้าราชการถือยศอวดเบ็งเส็งกลาม
นิสัยทรามเกาะไว้ในตัวมัวสง จึงลงตัวไค้ทำให้เขื่อกัน คือโลกเขาอยู่นั้นใ
กะวามันเจริญ บมีคำสรรเสริญไพร่นายมจไซ วาหมคไปนานแล้วค่านายกับทาส
บาทเขาเบ็งแท้ ๆ เคี้ยวนี้แองหวี สภาวะปีคมีกคมีเยอะ คุเถอะทั้งมังคัย
เชือกเดือนันทอนฮอนปล่า นำเอานายเป็นพนาพาเป็นอำนาจ ทาสคือผู้รับใช้
จึงมีขึ้นทัวระแหง หรือไผลโตแยงมีบเขิญครับ รับรองมีหลักฐานมยอมจนแถม
ตราบิโตน ๆ นั้นมีการเอาเปรียบ และตราบิโคมีผู้คอยให้เหยียบ และเป็น

ทาสรับใช้โดยไร้เมตตา ทราบนั้นยังอยู่ป่านายทาสยังมี ยังเป็นเสรีพลมตั้งปัจจุบัน
 นี้ สิทธิไว้ในกฎหมายพอใหญ่ เอาบเคบโก้ใช้เต็มขั้นชื่อมัน นายคือสิ่งที่เป็นอำนาจ
 นั้นยังอยู่ในสากล ทาสคือผู้ยอมจำนนและทนายอมแพ้ นี่แหละมันหลายชิ้นเหลือจนล้น
 แฉ...ชาติอำนาจลอน ๆ ปราศจากคุณธรรม นำเอามาเป็นนายครอบครองเมือง
 บาน ผู้เป็นทาสนั้นซ้ำชีพรรลัย แค่มมีทางไปเพราะจำนนแล้ว เอาแตกายเป็นแล้ว
 ครบยังกะบังเบียด จนหลังเหยียดแควแนวเห็นแล้วนายสะอ้าง ทราบใคอำนาจค่าง
 ขามังคัม ให้เราคอยส่งเวณันแหละคือนายแท้... กินทั้งกินเลยฮอนนครไทยใกว
 แกวง อำนาจแข็งบีบให้ไพร่เมือง... อำนาจการ เมืองฮอนโคลนคลอนทุกฝ่าย
 และอำนาจกฎหมายอำนาจเงินเดินคุมหุมใส่พวกพล จางกะทิมพณเชิญเถอะเฒ
 กะค้าย อำนาจเขาเป็นนายที่ทารุณยิ่ง... เสียทั้งสิทธิปกป้องเสียไปทั้งสภาพ กราบ
 แล้วพอกกราบแล้วขอไหวขอรับผม...

(ละคร ศิริบรรพต)

2. โลกทัศน์เกี่ยวกับการใช้อำนาจเผด็จการในการปกครองประเทศของชุมชนชั้น
 นำกลุ่มน้อย ในระบอบประชาธิปไตย พบกลอนลำที่แสดงความคิดเกี่ยวกับ การใช้อำนาจใน
 การปกครองประเทศของชุมชนชั้นนำกลุ่มน้อย ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย
 ในสมัยรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ และรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ว่าอำนาจทางการเมือง
 ของไทยตกอยู่ในมือกลุ่มนายทหาร ซึ่งเป็นการใช้อำนาจเผด็จการในการปกครองประเทศ
 การตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายบริหารประเทศ ขึ้นอยู่กับกลุ่มนายทหารที่เป็นผู้นำ ซึ่งเป็นคน
 กลุ่มน้อยที่ใช้อำนาจเหนือประชาชน การตัดสินใจปัญหาต่างๆ อยู่ที่ปลายกระบอกปืน ไม่มีการ
 แก้ไขและใช้รัฐธรรมนูญในการปกครองประเทศ มีการยุบสภาผู้แทนราษฎร การประกาศใช้
 กฎอัยการศึก การกอบโกยผลประโยชน์ส่วนตัว และการคอร์รัปชันของกลุ่มผู้นำประเทศ
 ประชาชนไม่มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การบริหารประเทศของ
 กลุ่มทหารก่อให้เกิดความเคียดแค้นแก่ประชาชน ทำให้เกิดความบึ้งตันและความกดดัน

ทางคนจิตใจ เป็นเหตุให้เกิดการปฏิวัติ เพื่อโค่นล้มรัฐบาลหลายครั้งหลายครา และ เหตุการณ์ร้ายแรงที่สุด คือ การเดินขบวนเพื่อเรียกร้องรัฐธรรมนูญ ในสมัยรัฐบาลจอมพล ถนอม กิตติขจร เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ดังจะขอยกตัวอย่างกลอนลำที่แสดง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อำนาจแบบเผด็จการของรัฐบาลทหารของไทย ดังนี้

2.1 กลอนลำที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อำนาจแบบเผด็จการ ในการปกครองประเทศ ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรีว่าเป็นการใช้อำนาจบริหารประเทศกุ่มทหาร เป็นแบบเผด็จการไม่มีรัฐธรรมนูญ ไซ้กฏอัยการศึก ไม่มี การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร บริหารประเทศด้วยปลายกระบองปี่ มีการปฏิวัติ อยู่เสมอ ประชาชนไม่มีสิทธิมีเสียงในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง อำนาจทุกอย่าง ขึ้นอยู่กับกุ่มทหารที่เป็นผู้นำประเทศแค่นี้เดียว มีการนำเงินงบประมาณในการพัฒนา ประเทศออกไปใช้จ่ายส่วนตัวอย่างสิ้นเปลือง ดังปรากฏสาระจากกลอนลำดังต่อไปนี้

...จากพวกนี้มาสู่จอมพลสฤษดิ์ กะว่าดีพอแรงเปลี่ยนแปลงหลายคัน รัฐบาล คราวนี้ทหารกำอำนาจ ประเทศชาติอยู่ยั้งยั้งไว้เพราะทหารพัฒนาหมู่บ้านอยู่ กะบอกปลายปี่ในฝ่ามือปฏิวัติแก้ไขกฎหมายเรื่อย สิบกว่าปีกะมีแล้วรัฐธรรมนูญ แก้ใหม่ ราษฎรกะบ่ไค้ผู้แทนเขาสุสก...

(สุทธิสมพงษ์ สะทานอาจ)

...คณะเคียวนี้ล่อกระเคื่องเรียงถัก ชื่อจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เชื้อนแข็งแรงกล้า ขึ้นมาเป็นหัวหน้าเผด็จการก้าวฉาน เป็นประชาธิปไตยในรูปแบบเผด็จการ เอาเจ้า เอาบาคนี้พึ่งนี้หมู่เฮา พอโค่นขึ้นเป็นเจ้าแล้วเบงขวจัก ถือเอากฎคณะปฏิวัติบีบถึง ชาวบ้าน ธรรมนูญหรือนันสนธิ์เลียบเกี่ยวรับผิดชอบคนเคียวในประเทศเขตกาน แคนไค้ไพร่ไทย เพราะนำกฏอัยการศีกออกแนตึงอียาคึงตัว ประชาชนกลัวหัวคิน หินก้อน เรื่องตอนเงินค่านันจับไว้ไซ้แกง เอาไปเร่งก่อสร้างบางกัไซ้ส่วนตัว...

กลางคนซึ่งเห็นหลายว่าเผด็จการอาย...

(สาคร ศิริบรรพต)

2.2 กลอนลำที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้อำนาจแบบเผด็จการในการปกครองประเทศ ในรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่งถือว่าเป็นทายาททางการเมืองของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เพราะยังเป็นการปกครองประเทศแบบเผด็จการที่ไม่มีรัฐธรรมนูญ โดยกลุ่มทหารยังใช้กฎอัยการศึก ใช้กฎหมายมาตรา 17 ไม่มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงเป็นการกุมอำนาจในการปกครองประเทศของกลุ่มทหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการที่จอมพลถนอม กิตติขจร และจอมพลประภาส จารุเสถียร ได้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวทั้งสอง วางแผนการบริหารประเทศร่วมกัน มุ่งกอบโกยผลประโยชน์ส่วนตัว ชูศรีศักราชประชาชน ทำให้เกิดความเคียดแค้น เป็นผลให้ทางการ และประชาชนมองเห็นอันตรายจากการปกครองแบบครอบครัว เพราะถือว่าเป็นการวางแผนผูกขาดอำนาจทางการเมือง โดยพยายามสร้างทายาทของตนขึ้นมาอีก คือ พันเอกณรงค์ กิตติขจร โดยมุ่งหวังจะให้เป็นผู้นำประเทศคนต่อไป ความกตัญญูอันนี้ทำให้เกิดการชุมนุมเกินขอบเขตหวงรัฐบาล เพื่อเรียกร้องรัฐธรรมนูญ และขับไล่ 3 นายทหารผู้ใหญ่ คือ จอมพลถนอม กิตติขจร จอมพลประภาส จารุเสถียร และพันเอกณรงค์ กิตติขจร ซึ่งประชาชนในขณะนั้นเรียกว่า สามทหารชาย ออกนอกประเทศ การเกินขอบเขตและการชุมนุมประท้วงของข้าราชการ นิสิต นักศึกษาและประชาชนในครั้งนี้ เริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ซึ่งถือเป็นประวัติศาสตร์การเมืองครั้งสำคัญที่สุดในการเกินขอบเขต เพราะมีการนองเลือด สูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประเทศไปเป็นจำนวนมาก จนเรียกว่า "วันมหาวิปโยค" ดังปรากฏสาระในกลอนลำต่อไปนี้

"...จอมพลถนอมเว้าสมัยเกาโกงเงิน จนสอบสวนสินทรัพย์รีบคืนมาได้ ยังประตามเขาไว้แผนการบเขาสอมเตียงประภาส ถนอม นายณรงค์แห่งชายไผ่ลี้ร่ายกวากัน ... การปกครองเมืองบ้านทหารทำอำนาจ ตลอดชาติอยู่ไค้มิให้เปลี่ยนแปลง ธรรมนูญ

กะแกลงล้มเปลี่ยนเวียนวน ไค้จักคราวลาวกันเวียนแก สิบกว่าปีกะแล้วกรรมญู
 แกยก เราออกปากทักทวงเขานั้นคาเอา สองจอมพลกับลูกเขยเป็นเจ้าปกครอง
 แบบเผด็จการ นานตอนานหลายปีเกิดมีคนคือ นักศึกษาฮือฮินเทินชบวนวน กรรมญู
 รีบแกอยากรอให้ชู้คน คนอยากเห็นเมืองบ้านปกครองเป็นระเบียบ...กรรมญูไทยนี้
 หลายปีกะบคลอด ฮอดหวางคราวสิม้างหงายบินแผ่นดิน นักศึกษากะกินหัวพระราช
 อาณาจักร จากมหาวิทยาลัยฮามิใจกันแน ประชาชนรวมกันหลายแสนแนอั้ง ไผ
 กะเคยไค้ฟั้งเคินชบวนเรียกร่องดมล่าให้สุฟั้งเคินชบวนเรียกร่องดมล่าให้สุฟั้ง ตั้งแต่
 ครั้ง14 ตุลา นักศึกษาของไทยไลเลียงหลายขอขอให้กรรมญูนั้นเร็วไวออกประกาศ
 จอมพลถนอม ประกาศ กับฉรงครีฟ้าวหลายเรื่องต่อเถียง การเมืองวนซุดมุนกันใหญ่
 ประกาศสุบไหว จอมพลถนอมกะยานบหายสุตไป นายฉรงคัจังไค้สุตอเผด็จการ สั่ง
 ทหารมารบปราบคนชุนนี้...นักศึกษามีบ้านทหารยิงกะฆาง ทางไหนใครว่าเราสุ
 เพื่อหยัง ประชาชนก็ตั้งใจชอบมีหนี ไชยิงมาเอาตายเมี้ยนศพกันไว อันแนเป็นกับ
 ขอนประชนกันกลางตลาด นักศึกษา บยานฉรงคัจังไหว ผลสุคทายกะไค้ซบไลหนีเมือง
 สองจอมพลกับลูกเขยหนีไทยไปแล้ว ประณามชุนนี้แนวมมีทรราชย์ รีบทรพัยสินอีกควย
 หลายลานเขา ไสคสิง...

(สุทธิสมมัญญ์ สะทานอาจ)

"...แต่สมัยจอมพลถนอมเริ่มครองอำนาจ เกิดแผนการสภปรักษ์ทรามทนามเสี้ยน
 สาเหตุหยังลุป่าประชาชนบฮู ฉมจะชอกลาวแจงแกลงขอเหตุผล คือจอมพลถนอม
 นั้นละผู้เป็นคนเริ่มกอกกอก ผู้ที่สองคือพันเอกฉรงคัจัง กิตติขจร เป็นลูกชายนายกรัฐมนตรี
 สมัยนั้น ผู้ที่สามคือจอมพลประกาศ จารุเสถียร รองนายกรัฐมนตรีมีสัมพันธ์กันควยเป็น
 คองของเกี้ยว เป็นนำหนึ่งใจเคียวหังบูเขยและพอเขาความเวาคลองกัน หวังจะปลุก
 จะบั้นพันเอกฉรงคัจัง เพื่อเป็นคนปกครองแผ่นดินไทยนี้ ความหมายของอนาคคกาล
 หวังจะให้ พันเอกฉรงคัจัง กิตติขจร เป็นประธานาธิบดีคนแรกของเมืองไทย ความ

ประสงค์เขาคังหวังเป็นผู้ยิ่งใหญ่ สาเหตุเป็นจึงชี้ทุกทานจำเอา มีผู้แทนราษฎร
 เลือกขึ้นเถียงโต้วถาม โดยเฉพาฝ่ายค้านเสียมากในสภา จึงได้หาวิธี
 ยุบสภาผู้แทนทั้ง เพื่อจะหาทางแก้รัฐธรรมนูญร่างใหม่ ใญ่ปากขึ้นโยคะเรื่อง
 ใส่ตาราง ไช้มาตราสิบเจ็ดอย่างอำนาจเผด็จการ รัฐบาลตนเคียวบเกี่ยวใ
 หั่งสิ้น เพื่อจะหาถิ่นใค้ตามใจทุกอย่าง พวกสินค้าต่าง ๆ ราคาสูงขึ้นหน้าเพราะ
 เป็นคัยรัฐบาล หวังกอบโกยทุกคันชุกรึกษาใ ช้กฎหมายอัยการศึกประกอบกัน
 ไปคัย โดยบค่านึงเรื่องประชากรสวนใใหญ่ ใค้รับความเคือครอนจริงแท้เคือค
 สิทธิเสรีใใในระบอบประชาชน รางกฎหมายมากคดวงความเจริญใ อั้นค้วา
 เสรีกับประชาธิปไตย ชธรรมนูญคุณคียบเหลียวตามาหล่า ทำให้ชาติเคือครอน
 นอนใเรียนกะบปาน เกิดปัญหาหอรอบคานชาวราษฎรไทย...บคูลเมืองบาน
 สถานการณเป็นอยู่ เคือครอนใบรับรู ก็ใเคลี่ยงเรื่องเงิน งบประมาณ
 นั้นบอาจานทานนั บใควาตนเป็นนายใใหญ่โตเคิมที มีอยู่สามคนคัยคือถนอมกับ
 ประภาส นายฉงคพรำพรมแผนคังสังการ โกงคังแทเห็นลานบอาจานทานใ
 ประชาชนคนไทยใพรพลสนใเรียน พอปานนอนหนามใเรียนสะเพือนคิมใบับ ฮอน
 ใถึงเทวราชันใสวรรคค้ำชาเซ็ง..."

(อุคม ฑูทอง)

3. โลกทัศน์เกี่ยวกับการขาดหลักเหตุผลของบุคคลระดับผู้บริหารประเทศ และ
 ประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตย พบกลอนลำที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิด
 เกี่ยวกับการขาดการไตร่ตรองคัยเหตุผลอันสมควรรของสมาชิก สภาผู้แทนราษฎรหลายคน
 ที่ใค้รับเลือกคัง ใเข้าไปเป็นปากเสียงแทนประชาชนใสภาผู้แทนราษฎร ใวามีการเชื่อตาม
 คนอื่นใโดยใพิจารณาถึงเหตุผลอันสมควรร เช่นกรณีการชายเสียงของสมาชิกสภาผู้แทน
 ราษฎรใกับพรรคการเมืองอื่น ใโดยใค่านึงถึงเหตุผลและความถูกต้อง และอีกกรณีหนึ่ง
 คือการชายเสียงของผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกคังสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แก่ผู้ลงสมัคร

รับเลือกตั้งในแต่ละท้องถิ่น โดยไม่พิจารณาถึงคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง และนโยบายของพรรคการเมืองของผู้สมัครรับเลือกตั้ง สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นการขาดหลักเหตุผลในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วไปในประเทศไทย ทำให้การปกครองไม่มีความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ดังกลอนลำที่สะท้อนแนวคิดออกมาดังนี้

...อีกอันหนึ่งประชาชนก็ตั้งใจคอเหลือที่สุด เลือกผู้แทนคราวใดก็หลังไหลไปตั้ง
ความหวังดีของเขานี้ประชาชนทั้งชาติ ปรารถนาอยากให้เห็นบ้านร่มเย็นเพราะ
อยากเห็นเมืองบ้านของไทยเอื้องสูง อยากเห็นการปรับปรุงรัฐบาลแต่ละรุ่นลึกลับ
สำคัญ เลือกผู้แทนเข้าไปในทางพวงเวียน คัดหาเอาคนผู้วางใจได้ เลือกในคณะคือกัน
สืบถึงจอย คอยไปกัดไปแทนเคียงกันบ่เขาทำ หากแต่แนวลิโคมาเข้าใส่กระเป่า
ผู้ลางคนนั้นกะเว้ามีเหตุมีผล ผู้ลางคนเหงาอนน้อมหลายเมาเหล้า ผู้ลางคนออก
บเวาน่าเขาจักเหือ เขาว่าดีแล้วกะแล้วคอยหายกเอา ครั้นบ่แมนบเวาหอมเบ็ง
เคอครับ ผู้ลางคนชายตัวพรรคโคเขาชื่อ ยกมือเขากะให้เงินแสนทางาย บางคนได้
ฮอดลางกรั้นเขาสวมเขา บ่ถือความปากเว้าคราวเมื่อหาเสียง นักการเมืองของ
ก็สมัยมาแล้ว ประวัติคี่น้อยประวัติเสียมีมาก เสียกันมาทุกครั้ง เป็นข้อนเพราะไผ
เป็นเพราะผู้ไปใช้ให้ชิลงคะแนน หรือเป็นนำผู้แทนบ่คี่ลองเว้า...ประเทศไทยเฮา
เกี่ยวนี้เต็มทีผมว่า ในสภากะบุงเมืองบ้านกะวุ่นวาย

(บุญขึ้น บุญลี)

4. โลกทัศน์เกี่ยวกับการทุจริต การคอร์รัปชันในระบบราชการที่แฝงอยู่ภายใต้การปกครองแบบประชาธิปไตย พบกลอนลำที่สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการทุจริตและการคอร์รัปชันในวงราชการ ของกลุ่มข้าราชการที่มีหน้าที่บริหารบ้านเมืองในลักษณะที่เป็นการฉ้อราษฎร์บังหลวง เช่น การเบียดเงินงบประมาณของรัฐ ทำให้การบริหารประเทศขาด

ประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชนทั่วไป ทั้งความคิดเห็นที่ปรากฏในกลอนลำ
 ต่อไปนี้ ที่ชี้ให้เห็นถึงการคอร์รัปชันงบประมาณที่จะใช้ในการพัฒนาประเทศไปใช้ส่วนตัว และการ
 เพิ่มภาษีราษฎร ซึ่งทำให้ประชาชนเดือดร้อนมาก เช่น

...การปกครองต้องมีการบริหารแรงงานตามชั้น ให้เป็นไปตามชั้นโครงการก้าวผ่าน
 ให้เสร็จตามโครงการระยะยาวระยะสั้นตามชั้นงบประมาณ แตะแมนจิ้งชั้นตามเห็นกัน
 มัน เป็นบริหารการกินส่วนตัวทั้งนั้น เลยเป็นคอร์รัปชันบังหลวงฉ้อราษฎ์ ฟากกันอ้อมแอ
 แหะเผะทองสีแตกตาย คร่ำเจิมหายบั้นแล้วเพิ่มภาษี ชยี่วางชนปวงชนมีได้ มันมิใช่
 บริหารบริแหกแตกใส่เป็นภัยรอนแค้น

(สาคร ศิริบรรพต)

5. โลกทัศน์เกี่ยวกับความไม่ยุติธรรมในการใช้กฎหมายปกครองประเทศของ
 เจาหน้าที่ของรัฐ พบเมื่อหากกลอนลำที่แสดงแนวคิดเกี่ยวกับความไม่ยุติธรรมในการใช้กฎหมาย
 ปกครองประเทศ ของเจาหน้าที่บ้านเมืองที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง เช่น กรณีการใช้กฎหมายแพ่ง
 และกฎหมายอาญา โดยไม่ใช้ให้ถูกต้องตามตัวบทกฎหมาย หากแต่มีการใช้พลิกแพลงจนทำให้
 รูปคดีเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือคนถูกกลายเป็นคนผิด คนผิดกลายเป็นคนถูก ขึ้นอยู่กับอำนาจ
 เงินของใครจะมากกว่ากัน เหมือนกับว่าเป็นการใช้กฎหมายเถื่อน ทำให้ขาดความยุติธรรม
 สำหรับบุคคลที่อยู่ภายใต้การปกครอง ซึ่งขัดกับหลักความยุติธรรมในการปกครองแบบ
 ประชาธิปไตย ดังตัวอย่างจากกลอนลำต่อไปนี้

...แต่ตามองถึงแก่นแท้มันนาย ร้ายยิ่งแสนกว่าร้ายมองซึ่งลึกถึง จะเจอปม
 หรือพมูก เปลวเลวร้าย คืออยู่เงาภายใต้กฎหมายชายแฉง ทั้งอาญาและแพ่งแห่ง
 โทษมขมเฮา คือพวกเราและทานมวลยังทั้งหลาย เอากฎหมายปกครองทั่วกันทั้งนั้น
 แคววบางกรณีกฎหมายร้ายใหญ่ มันเกิดจากฎีใช้แยลงโพลพลิกแพลง เป็นกฎหมาย

กลิ่นแก๊งยักเหยียดโลเล มันจะดมเข้าไปกลิ่นเมืองเหลืองเตอ เป็นกฎเผลอกฎไพร
 เริงกลายกฎหมายเถื่อน ที่เป็นรอยกางเบื่อนเป็นเส้นเสี้ยวใจ ไขกฎหมายมิใช่
 ตามรูปนิคินัย มันเป็นภัยถึงเราผู้สังเวทอน เลยเป็นปลาตายซ่อนหนองบนดิน
 ฮอน นี้เรารอนเพราะนี้เคียวนี้ทั่วกัน... ทั้งกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา ก็อาศัย
 บังคับเป็นไพรหมากกะสาย นี่คือการโหดร้ายที่เราจำใจ... เรื่องอำนาจตุลาการ
 นี้แห่งหนักหน่วงแน่นปานแสนข้างซีหลัง เป็นความหยิ่งพวกเจ้าขอแต่เป็นเถอะ
 เสนอมา ๆ ว่าเลิกก็เจ้า พวกนี้เอาเงินหลวยกินหวานปานว่า แพะเป็นชนะ
 ชนะกะเป็นแพ เอาเงินเหยยไลกัน ยุติธรรมหรือนั้นไผ่เข้ามาเลย เจยเจยเจย
 ลุงยุติธรรมหายแล้ว มีแต่เสวกตีไซ่ถุงเงินเป็นสื่อ ยุติธรรมนั้นแน่นท้วหนังสื่อ
 กับปากคนทอนนั้นใจเสี่ยวใส่เงิน โลกเดินถึงขั้นนี้วันอย่างจร ศาสดุทธิศาสตร์ฎีกา
 กะอยู่มือเงินย้อ เงินนี้มือยวช่วยถึงเมืองพญานาค กระชากเอาพี่น้องให้ลง
 หมองหมองกระแต่

(สาคร ทีวีบรรพต)

3. โลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบการปกครองในระบบคอมมิวนิสต์

จากการศึกษาเนื้อหาของกลอนลำ พบโลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบการปกครองใน
 ระบบคอมมิวนิสต์น้อยมาก เพราะไม่ใช่ระบอบการเมืองที่ใช้ในการปกครองของไทย
 รัฐบาลและประชาชนชาวไทย ยังพอใจในการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยอยู่ ดังนั้น
 รัฐบาลไทยทุกยุคทุกสมัยจึงพยายามทุกวิถีทางที่จะสกัดกั้นไม่ให้ลัทธิคอมมิวนิสต์แพร่เข้าสู่
 อาณาจักรไทย ดังจะเห็นได้จากรัฐบาลในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้จัดตั้งทั้งกำลังคน
 กำลังอาวุธ และกำลังทรัพย์ ไปสนับสนุนเจ้าบุญทุ่ม และนายพลภูมิ หน่อสวน อย่างเงียบ ๆ
 ที่นครจำปาศักดิ์ เมื่อ พ.ศ. 2503 เพื่อความปลอดภัยของประเทศไทยและประชาชนใน
 การทำสงครามปฏิวัติ เพื่อขจัดอำนาจของนายพลกองแล โรแรง ผู้ฝึกฝนลัทธิคอมมิวนิสต์
 ซึ่งนับเป็นความสำเร็จ ของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อีกกรณีหนึ่ง

หลังจากจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ถึงแก่อสัญกรรมเมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2506 ลัทธิคอมมิวนิสต์ก็แทรกซึมจากต่างประเทศเข้ามาในไทยมากขึ้น ยุทธการร้ายคอมมิวนิสต์มีอยู่ทั่วไปแทบทุกจังหวัดในภาคอีสาน และเพิ่มความอหังการยิ่งขึ้นในด้านการลอบสังคนไปเด็กอาชุนที่ฮานอย และคุนหมิง มีการโจมตีเจ้าหน้าที่ฝ่ายรัฐบาลตั้งจนรัฐบาลต้องจัดกำลังทหารสมทบกับกำลังตำรวจ ในการปราบปรามยุทธการร้ายคอมมิวนิสต์ซึ่งได้ลพอสสมควร ทำให้ยุทธการร้ายเริ่มสงบและซบเซาลงไปบ้าง นอกจากนี้รัฐบาลสมัยจอมพลถนอม กิตติขจร ยังยึดนโยบายการปราบคอมมิวนิสต์นอกประเทศด้วย เพื่อเตรียมรับสถานการณ์อันจะเกิดขึ้นจากภัยคุกคามของคอมมิวนิสต์ในวันข้างหน้า โดยการให้ความร่วมมือกับทางการกับสหรัฐอเมริกา เข้าเป็นสมาชิกในองค์การซีโต้ ดำเนินนโยบายต่างประเทศเอนเอียงมาอยู่ในค่ายของประเทศตะวันตกมาก และได้จัดส่งกองอาสาสมัคร "จงอางศึก" ไปช่วยเวียดนามใต้อรบกับเวียดนามเหนืออย่างเปิดเผย ตามคำขอร้องของสหรัฐอเมริกาผู้เป็นพันธมิตรและเป็นผู้นำฝ่ายโลกเสรี โดยสหรัฐอเมริกา เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการทำสงครามคราวนี้

จากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งในประเทศและต่างประเทศดังกล่าวมาแล้ว ทำให้ประชาชนเกิดทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองในระบบคอมมิวนิสต์ในทางที่ไม่ดี ดังจะเห็นได้จากกลอนลำต่อไปนี้

3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการก่อตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์พบกลอนลำที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการก่อตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์เริ่มก่อตัวและก่อความวุ่นวายให้กับชาวโลกในช่วงปี พ.ศ. 2489 โดยมีประเทศรัสเซียเป็นผู้นำฝ่ายคอมมิวนิสต์ ซึ่งมีประเทศสมาชิกในค่ายประมาณ 20 ประเทศ ส่วนค่ายโลกเสรีนั้นมีสหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำและมีประเทศสมาชิกในค่ายถึง 120 ประเทศ จึงทำให้โลกเกิดการแตกแยกเป็นสองฝ่าย คือฝ่ายคอมมิวนิสต์ (ฝ่ายแดง) กับฝ่ายเสรีประชาธิปไตย (ฝ่ายขาว) เป็นเหตุให้เกิดการแก่งแย่งอำนาจซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความวุ่นวายไปทั่วโลกดังปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

... ต่อจาก พ.ศ. สองสี่แปดเก้ากลายเป็นดาวฤกษ์ทุกประเทศเซตบ้านน้อยใหญ่
 ในพิภพ มีปัญหาของจนสอกระเรียนเขียนรูดาวโลกพื้นเมืองคนบนแผ่นโหวดกะเนนดูตนเอง
 สองข้างทางแนว สองมหาอำนาจประเทศแควอออนแควเอาฝูง รัสเซียมอเมริกาสูง
 มนุษย์คนบนไม้ ประชาธิปไตยนั้นอเมริกาพาแดง คอมมิวนิสต์แมนรัสเรียกกันแก่ง
 แข็งทั้งกลับหมายโลกจึงเป็นสองกายแตกฝ่ายไฉนมัน รัสเซียมอเมริกันจ้องโยงคิงน่า
 เป็นโลกขาวโลกแดงขึ้นจูงคนประเทศต่าง โลกแตกเป็นสองทางเทพ.ศ. สองสี่แปดเก้า
 เहारูสูงคน ฝ่ายประชาธิปไตยมากลนสมาชิกสภาแนวอเมริกาอัยยี่สิบชาติ คอมมิวนิสต์
 ประกาศรวมไม้ที่เหลือถือแนวรัสเซียมี่สิบประเทศ...

(บุญเพ็ญ วงษ์โคกสูง)

3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปกครองโดยระบอบคอมมิวนิสต์ ว่าเป็นลัทธิ
 การปกครองที่ไม่ส่งเสริมสถาบันศาสนาและสถาบันพระมหากษัตริย์ ประชาชนเป็นเสมือนทาส
 รับใช้ ซึ่งขัดกับระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย ดังกลอนลำต่อไปนี้

...คอมมิวนิสต์ก็ร้ายทำลายชาติ ศาสนา ปวงประชาเป็นทาสอย่าประมาทชาวไทย
 คอมมิวนิสต์เข้ามาศาสนาสิหมคไปพี่น้องเฝ้าชาวไทยเอานับถือพุทธศาสนา เहारักชาติ
 ศาสนาพระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ เหาเทิดทูนตลอดกาลคอมมิวนิสต์พาลเหาต้อง
 ช่วยกันหนอยอธารอธา...

(สุนทร อภิสุนทรางกูร)

"...ประเทศเรามีศาสนาพระเจ้าเอาไหวสุวัน คอมมิวนิสต์ว่านั่นมีคอกศาสนา
 ขึ้นขึ้นมาจักสิไปกินทานม่อนไคนั่น..."

(สมาน หงษา)

3.3 การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการแทรกแซงบอนทำลายของผูกราย (ผ.ก.ค) ในประเทศไทยว่าเป็นลัทธิอาชญากรรมที่ เป็นเหมือนผีร้ายหรืออန္ธพาลที่ก่อกวนความไม่สงบสุขให้กับประเทศไทย ซึ่งการแทรกแซงนั้นเข้าไปในหลายทาง ทั้งในกลุ่มประชาชน กลุ่มนักการเมือง กลุ่มนิสิตนักศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดความวุ่นวายทั่วไป สมควรที่ประชาชนชาวไทย ควรร่วมมือกับรัฐบาลในการกำจัดภัยคอมมิวนิสต์ให้หมดไปจากประเทศ ดังกลอนล่ำต่อไปนี้

...เมืองไทยเรายังคงอยู่เป็นไทย มีอธิปไตยสู่อันทั้งนั้น แต่สำคัญคือวันนี้ต้อง บังอาจ...อันนี้ใคร่เกษม ผ.ก.ค.มาแทรกแซงภายในอยุธยา เดียวนี้เป็นผีป่องกินบ้าน เมืองไทยรู้จักเขา หากก่อเหตุร้ายวุ่นวายไป...สถานการณ์เดี๋ยวนี้เต็มทีหลาย เต็ม ผ.ก.ค.กำเร็บขมหัวลงลุกขึ้นมันยืนสู้เขา...เพราะเคยเห็นแล้วอันแนวแบบ... คอมมิวนิสต์ เขาแทรกแซงภายในเอ็งกันหลายคน เขาทางรัฐบาลในสภาอภิปรายนั้น นักศึกษาของชาติ เขามังอาจเอ็งเห็นมือเบ็งเออ...

(สุทธิสมพงษ์ สะถานอาจ)

"คอมมิวนิสต์ก็ร้าย มุงบอนล่ำลาย . พี่น้องเอ้าทั้งหลายให้รวมจิต ร่วมใจซัด ภัยผู้รุกราน อန္ธพาลก่อกวนโลกคือคอมมิวนิสต์อย่าหลงคิดเห็นตามรักษานามของไทย ...ให้ประชาชนชาวไทยใครรวมแรงรวมใจ เขาทำลายคอมมิวนิสต์สู่ประชิดไฟรี กวาดล้างมันหนีจากแผ่นดินไทย พรอมพากันขับไล่อายรอกษา..."

(สุนทร อภิสุนทรางกูร)

โลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบของสังคม

การศึกษาเนื้อหาของกลอนล่ำในครั้งนีพบโลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบของสังคมอยู่

2 ลักษณะคือ

1. สังคมในอุดมคติ

2. สังคมที่เป็นจริง

1. สังคมในอุดมคติ ในที่นี้หมายถึง สภาพสังคมที่ตั้งงามที่เต็มเปี่ยมไปด้วยความอุดมสมบูรณ์ ความเจริญก้าวหน้า และความผาสุกที่ประชาชนคาดหวังว่าจะได้รับจากการจัดสรรจากรัฐบาลและกลไกของรัฐ อันได้แก่ หน่วยงานราชการ บุคคลที่เป็นข้าราชการประจำ ข้าราชการการเมือง รวมทั้งความหวังที่รัฐจัดสรรให้ประชาชน เพื่อความผาสุกร่วมกันในบ้านต่าง ๆ ดังนี้

1.1 โลกทัศน์เกี่ยวกับความหวังที่รัฐบาล หรือพรรคการเมืองให้กับประชาชน จากการศึกษาสาระของกลอนลำพม่า ความหวังที่รัฐและพรรคการเมืองให้กับประชาชนนั้น มักจะเป็นความหวังที่ข้าราชการการเมืองมุ่งหวังที่จะพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ให้ความมั่งคั่ง กินดี โดยกำหนดนโยบายที่จะพัฒนาระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เช่น

1.1.1 ความมุ่งหวังในเรื่องการพัฒนาระบบการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม นักการเมืองเห็นว่าประชาชนชาวไทยเป็นผู้มีอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ดังนั้นความหวังส่วนหนึ่งที่นักการเมืองให้กับประชาชน คือ การดำรงไว้ซึ่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนความหวังเกี่ยวกับการให้สวัสดิการแก่สังคม โดยเฉพาะประชาชนที่มีฐานะยากจน โดยการจัดให้มีการประกันสังคม การสร้างอาคารสงเคราะห์แก่คนชรา การพัฒนาการศึกษา การแพทย์ และสาธารณสุข เพื่อบริการประชาชนให้ได้รับความสะดวกสบายโดยทั่วถึงกัน ตลอดจนความมุ่งหวังในการจัดระบบประมาณสำหรับท้องถิ่น เพื่อแก้ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกร ตลอดจนพอลาประชาชน ให้ความมั่งคั่งกินดีคั่งตัวอย่างกลอนลำคอไปนี้ เป็นความหวังของพรรคกิจสังคม ที่ต้องการให้ประชาชนในเรื่องโครงการผันเงินออกสู่ชนบท การสร้างถนนหนทาง เชื้อนเหมือง ฝ่าย เพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ฤดูแล้ง ดังปรากฏในกลอนลำคอไปนี้

นโยบายพรรคนี้หนึ่งฝ่ายการเมือง จะสนับสนุนและยึดมั่นในการปกครองระบบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขทุกคนจำไว้... ขอสองได้ทาง

ก. ฝ่ายเศรษฐกิจ จะส่งเสริมความริเริ่มส่วนตัวเอกชนโดยสมบูรณ์ ให้เพิ่มผลทวีคูณถึงความหมายไว้จะสนับสนุนให้รัฐบาลเขาชวมตอกรงานส่วนรวม เพื่อประโยชน์พี่น้องรายไค้ใหญ่สูง ขอสามนั้นทางฝ่ายสังคม ญยากจนสร้างอาคารสงเคราะห์ส่งเสริมทางนี้ ให้ที่คินบ้าน การกินการอยู่...และสีทำประกันสังคมให้ยามแกมีสุข แพทย์และสาธารณสุขให้ถึงหมู่ประชาชน ให้ทุกคนชาวไทยพึ่งพาอาศัยได้

(สุทธิสมพงษ์ สะทานอาจ)

ข. "พรรคคักตทชกิจสังคมกล่าวแจ้งจำไว้แมนหลาย...บมีคโครงการเงื่อนไขมีแล้วแนวที่มทำไว้ไฉมนรูทัวหนึ่งถนนหนทาง สร้างตะคลองบกกเฮาไค้ยูกิน จนตลอดทุกสิ้นเงินแจกเงินคั้น บันไปตามชนบทให้หมู่เฮามีไซ กับทั้งไฟทั้งน้ำประปาเกินสะทวก งวกลงไปหลังและหนาหาไค้คังหมาย..."

(ทองสุข พิลาวัลย์)

1.1.2 ความหวังในเรื่องการกำหนดนโยบายหรือโครงการต่าง ๆ ที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านการเกษตร การคมนาคม การชลประทาน กล่าวคือ นักการเมืองมักจะให้ความหวังกับประชาชนในเรื่องที่จะพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญรุ่งเรืองในด้านการเกษตรและการชลประทานว่าจะขุดลอกหนอง คลอง บึง ซึ่งเป็นแหล่งนำธรรมชาติที่มีอยู่แล้วให้ลึกลงไปอีกเพื่อจะเก็บกักน้ำไว้ใช้ตลอดปี และการใช้เครื่องสูบน้ำไฟฟ้าเขื่อนน้ำประชาชนสามารถทำนาได้ตลอดปี ตลอดจนจะจัดให้มีการพัฒนาเรื่องกินและน้ำ การสร้างเขื่อนแก่งตุ๊กลาร่องให้ ในด้านการคมนาคมมีโครงการที่จะสร้างทางรถไฟจากอำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผ่านจังหวัดร้อยเอ็ดถึงจังหวัดนครพนม ดังตัวอย่างความหวังที่นักการเมืองในพรรคชาติประชาธิปไตยได้ให้ไว้กับประชาชนชาวจังหวัดร้อยเอ็ด ในคราวที่พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมนันท์ ลงสมัครรับเลือกตั้ง ดังนี้

"สีชอกหนองคลองบึงให้ถล่มไปข้างหน้า เครื่องสูบน้ำไฟฟ้าให้ทำนาเต็มที่ ตลอดปี
สร้างไค้มานั้น เอ็ดกิน พัฒนาดินน้ำชลประทานขึ้นเขื่อน ทางอุตสาหกรรมใหม่แล้วต่อไป
ทางรถไฟอีกนั้นจากบัวใหญ่มารอยเอ็ด ถึงนครพนมตั้งโครงการไว้..."

(สุทธิสมพงษ์ สะทานอาจ)

1.2 โลกทัศน์เกี่ยวกับความหวังที่ประชาชนต้องการจากรัฐบาลกลอนลำที่เสนอ
แนวความคิดเกี่ยวกับความหวังที่ประชาชนต้องการจากรัฐอื่นใดในหน่วยงานของรัฐ กลุ่ม
บุคคลที่เป็นข้าราชการประจำ และข้าราชการการเมือง เพื่อความผาสุกของประชาชนที่อยู่
ภายใต้การปกครองของรัฐบาล ดังนี้

1.2.1 ความหวังที่ประชาชนต้องการให้รัฐบาลและกลไกของรัฐอื่นใดใน
หน่วยงานของรัฐ และข้าราชการได้ให้ในสิ่งที่ตนปรารถนาเช่น

ความต้องการให้มีการเลือกตั้งเจ้าหน้าที่สำหรับบริหารบ้านเมืองใน
ตำแหน่งต่าง ๆ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายอำเภอ อัยการ นายควม ผู้พิพากษาและ
ผู้ว่าราชการจังหวัด

ต้องการให้ข้าราชการเข้าถึงประชาชนเพื่อจะไ้ช่วยเหลือประชาชน
และร่วมมือกันพัฒนาประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรือง

ต้องการความเห็นอกเห็นใจ ความเข้าใจ ความเป็นกันเอง ความ
เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ จากกลุ่มข้าราชการ

ต้องการได้รับบริการคานต่าง ๆ จากข้าราชการในหน่วยงานของรัฐ
ที่ตนไปติดต่อให้ได้รับความสะดวกสบายในฐานะที่ประชาชนเป็นผู้เสียภาษี เพื่อให้รัฐบาล
จ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการเหล่านั้น ดังปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

"...ผมมาชาวันนี่ก็กลอนใหม่ผมวนถลิวเวาครบถ้วนเวลาน้อยบพขอ ผมเลือกเอา
แต่ขอใหญ่ ๆ มาปราศรัย"

...การปกครองเคยวันเปลี่ยนใหม่หน้าสมัย ความเคลื่อนไหวของไทย โปรดฟังเนอ
 ทาน เลือกกำนันผู้ใหญ่บ้านผมเห็นควยวาคี... เลือกฮอคนายอำเภอ ผู้พิพากษา
 อัยการ ฮอคชาหลวงชำ เลือกทนายความควยสิพอใจขนาดใหญ... พวกขาราชการ
 รับไซพระองค์เจ้าอยู่หัว อยาสีมัวแตกลัวน้ำเรื่องสกปรก กินเงินเคื่อนประชาชน
 คิคเห็นเขาควย เงินภักมีมาช่วยหามาควยความยากกว่าสิไผบาทเบียโคลควาเหงื่อ...
 ไหล เงินหมู่มีละจับจ่ายเป็นเงินเคื่อน... คิคเห็นใจเขาบางประชาชนผมว่า...
 ถือเป็นผู้รับไซทำงานไหราษฎร... ผมอยากให้อื่อเพื่อนำแทนประชาชน อยาดือคน
 เป็นนายอวคภูมิ ความรู้... นโยบายตั้งไว้ทางฝ่ายของรัฐ ให้เข้าถึงประชาชน
 รวมมือกันสร้าง... ใหฟังเอาเคอทานราชการผมวออยาวาสอนในสัณหาผมเวาจริง...

(สุทธิสมพงษ์ สะทานอาจ)

1.2.2 ความหวังของประชาชนที่ต้องการให้รัฐบาลแต่ละยุคแต่ละสมัย
 ปรับปรุงบ้านเมืองให้เจริญรุ่งเรือง เพื่อให้ประชาชนได้รับความสงบสุข ปราศจากภัยคุกคาม
 จากโจรผู้ร้าย และความหวังว่าจะไคญแทนที่ดี ไม่เห็นแกตัว ไปทำหน้าที่เป็นปากเสียงแทน
 ประชาชนในสภากฎแทนราษฎรตั้งกลอนล่ำต่อไปนี้

อีกอันหนึ่งประชาชนตั้งใจคอเหลือที่สุด เลือกผู้แทนคราวไคจ้งหลังไหลไปตั้ง ความหวัง
 คีของเขานั้นประชาชนทั้งชาติ ปรารถนาอยากใหเมืองบ้านชุมเย็น เพราะอยากเห็น
 เมืองบ้านของไทยเืองสูง อยากเห็นการปรับปรุงรัฐบาลแต่ละรุ่นลึที่เหัสไค เลือก
 ผู้แทนไปไซตางหมู่ปวงประชา คิคเลือกหาเอาคนผู้วางใจไค ควรนึกไวมางทุกทาน
 ผู้แทนเอย

(บุญชื่น บุญสี)

1.2.3 ความหวังที่จะให้รัฐบาลช่วยแก้ไขปัญหาคานเศรษฐกิจให้แก่เกษตรกร เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น การประกันราคาสินค้าทางการเกษตรโดยการให้รัฐบาลสร้างยุ้งฉางประจำตำบล สำหรับซื้อสินค้าทางการเกษตรของเกษตรกร นอกจากนี้ยังได้แสดงแนวคิดเกี่ยวกับความต้องการให้รัฐบาลปรับปรุงภาษีป่าไม้ ภาษีมหรสพ และภาษีการค้า ภาษีแร่ ภาษียางพาราให้เป็นธรรม ตลอดจนความต้องการที่จะให้รัฐบาลหมั่นตรวจตราดูแล และเอาใจใส่ในเรื่องการปราบคอร์รัปชันอย่างเคร่งครัด การลักลอบค้าขายของหนีภาษี ดังปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

...ถ้าหากรัฐบาลรู้แกวอนหนักเป็นเบา สับเอาของเฮายึดตึงเอาไว้ สักมาปะ
แต่ไหนนายหนูกคี่...คั้นสร้างฉางสร้างยุ้งไว้ทุกตำบล ไร่เก็บของประชาชนปานปอ
มัน ออ ยถามันราคาน้อยคอยขายที่ใหม่ รัฐจะตองซื้อไว้ชื้อค่าเกษตรกร บรรเทาความ
เดือดร้อนกับพวกคนกลาง...เรื่องซาดคุดยการคาน เรื่องสำคัญแก่นั้นจริงมีทางพัน
พากันวนมาแกเอากันที่ปลายเหตุบาดคนเหตุแบแเลยแยตลอดไป ลองปรับปรุงภาษี
คานป่าไม้ ภาษีพวกมหรสพ ลองเก็บกันให้ครบที่คินสินค้า ภาษียา ภาษีวานจัดการ
ให้กลางคั้น เรงปราบคอร์รัปชันเงินไซอयीให้รั่วไหล ภาษีแร่ภาคใต้ ภาษีใหญ่ส่วน
ข้างช่วยกันขจัดค้อทางของหลบหนีภาษีกระฉับกระเฉงเล็งเป้า...

(สาคร ศิริบรรพต)

2. สังคมที่เป็นจริง จากการศึกษานโยบายของกลอนลำพบความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพสังคมที่เป็นจริงในปัจจุบัน ที่ส่งผลกระทบต่อการจัดระบบการเมือง การปกครองหลายประการ ดังนี้

2.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างของกลุ่มอาชีพในสังคมที่เป็นข้าราชการ และกลุ่มราษฎรที่มีอาชีพเกษตรกร พบกลอนลำที่สะท้อนแนวความคิดเกี่ยวกับข้าราชการว่าเป็นคนของรัฐที่มีหน้าที่บริหารประเทศชาติบ้านเมือง ตามวิถีทางของทางราชการ นับว่าเป็น

กลุ่มบุคคลที่มีความเป็นอยู่อย่างสบาย มีอาชีพมั่นคง มีเงินเคื่อนใจ มีเกียรติเป็นที่ยอมรับของสังคม ใ้รับสวัสดิการทาง ๆ จากรัฐเป็นอย่างดี เช่น สวัสดิการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย การศึกษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร ค่าเบี้ยเลี้ยงพาหนะ และค่าพาหนะจำเป็นอื่นๆ เมื่อเกษียณอายุราชการ ส่วนพวกราษฎร อันใดแก่กลุ่มผู้ประกอบการ และอาชีพกรรมกร เป็นอาชีพที่ลำบากของอาบเหงื่อต่างน้ำ เต็มไปด้วยความทุกข์ยากลำบาก การทำมาหากินก็ขาดแคลน ดังปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

ก. ข้าราชการกับประชาชน ไฉนเราก็นอนอยู่คือกันนั้นคนรู้ไม่ทันเท่าถึงหนึ่งชั้น ที่จริงคนเอนั้นผิดแผกแยกกัน คืออาชีพคนละอันแจกและแงะไค้ เรียกว่านายหรือไพร่วาชั้นนี้เถอะไป นายคือคนภายในเรียกคนของรัฐ ถ้าเรียกกันชัด ๆ ถูกมาตรฐานเรียกข้าราชการชั้นนี้เถอะพวกนี้ เป็นผู้มีหน้าที่รับบริการจากผู้บริหารชั้นเหนือเพื่อหนึ่งจันนั้นพวกนี้จึงเป็นอยู่สุขสันต์มีเงินเคื่อนกินกันสบายมาก ๆ เรียกว่าพวกเกษกร หรือกรรมกร เอนวารราษฎรสาเถอะไป... พวกมือหิวมาคอนอาบคินกินเหงื่อ...

(สาคร ศิริบรรพต)

ข. ...มันดิยังเห็นเป็นเจ้านาย ฮ่วยมันดิคิดว่าเฮาหลายตัวแม่ป้า อันหนึ่งนั้นมีเครื่องแบบสง่า เคิน ไอ้โก๋หูทำให้คนมองดูเกรงขามยามเบง อันที่สองนั้นแกงคนนอมพรอมมุด มีเกียรติเกศระกุลและตนเองควย อันที่สามนองจองมองหมายคือน้ำซิมบอทรายบมียามให้ค...อันหนึ่ง เขามีอภิสิทธิ์เหนือศาลานบ้านนอกเขาเบิกเงินคหาออกให้ลูกศึกษา เขาเบิกกลับคืนมาจนได้หมคมันดิน...ยามเจ็บไข้เขาจะเบิกคินไค้เงินคหาพยาบาล พอและแมค้วยกับลูกเมียเสียเล็ก...เหล่าบรรคข้าราชการผู้นอย ถึงแมวาเงินเคื่อนนอยกวามาตรฐาน แต่สวัสดิการมากโขโตแกง...พวกข้าราชการผู้นองแห่งสิทธิ์ที่หลากลาคลอดบุตรไค้มากนัก

อัศจรรย์ ได้ถึงสี่สิบถึงสี่สิบห้าวัน นานี่จนแท้ ครึ่งเวลาเดินทางกะไคคาเบี้ยเลี้ยง
กะไค ทั้งค่าหับคานอนเบิกไคทุกอย่าง ครั้นเขาแก่แล้วลาลพลกเกษียณ ครั้นเขา
กินเงินเค็ชงกะไคกินน่ำเห็ง และไคกินน่ำนาญ ฮอคตายวายม้วย...

(สาคร ศิริบรรพต)

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องคอร์ปชันในสังคม พบเนื้อหาที่น่าสนใจที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ การคอร์ปชันในวงราชการในลักษณะของการฉ้อราษฎร์บังหลวง โดยใช้อำนาจหน้าที่เป็นเครื่องมือในการคอร์ปชัน เช่นการรับสินบนในการสอบแข่งขันเข้ารับราชการในแผนกต่าง ๆ การสอบแข่งขันเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา และอุดมศึกษา ซึ่งก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ประชาชน เป็นเหตุให้ประเทศชาติไม่เจริญเท่าที่ควรเพราะไม่สามารถคัดเลือกคนดีที่มีคุณสมบัติเหมาะสมอย่างแท้จริง ไปบริหารประเทศชาติได้ และยังได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับสาเหตุการคอร์ปชันส่วนหนึ่ง มาจากประชาชนเป็นผู้หยิบบัญชีให้กับข้าราชการเหล่านั้น ดังปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

ฟังเรื่องคอร์ปชันของบันทอนหนัก รู้จักไหมคุณลุงนั่งฟังทางนั้น... คำว่าคอร์ปชันเป็น
คำเรียกสากลคนไทยเรียกฉ้อราษฎร์บังหลวง พิชภัยมลายร้าย ฟังเลยเถอะทีนี้
ทานที่เคารพั้งปวง การฉ้อราษฎร์บังหลวงที่มีมูลเค้า เมืองเราคอร์ปชันกันฟังเป็น
แถบ คอร์ปชันเกิดไคหลายแง หลายมุม เป็นกลุ่มอิทธิพลยอมกันเคอนั้น และพวก
มีอำนาจพวกนี้คอร์ปชันถึงขั้นเปรตมาร ข้าราชการอีกพร้อมตัวเลิศของมันตัวสำคัญ
จริง ยอของมันเองนั้น พวกอำนาจที่ฉ้อราษฎร์บังหลวง พวกนี้ดวงกินค้ายอาศัยอำนาจ
คือพวกราชการเกิดเป็นคอร์ปชันที่มีรอนแวนกิน คือข้าราชการนั้นหน้าที่พาเป็น
เช่นพวกนักศึกษาก็เรียนจบชั้น พอถึงเวลานั้นเวลาสอบแข่งขันเพื่อชิงเอาตำแหน่ง
เข้าทำงานมาคินตอนไคพบกัน พบคอร์ปชันระบาคเต็มเมือง เรื่องสอบบรรจุครู
บรรจุพัฒนากร เกษตรทั้งหลายแหล่ บสอบเรื่องรู้ในหน้าทำงาน แขงของชาว

ลอคโตะพอไฉรวายแท้ นั้พื้นฐานคอร์ปชั่นแท้ที่หลิ ผู้มีหน้าที่คอยรับสินบนเงินออกจน
 พุงกางพางมารหวานจ้วย ยังอีกแหม่คุณลุงเรื่องราวอันนี้ โรงเรียนทุกม่อนนี้ชูครีต
 นักเรียนหนัก เรียกกินเงินคัก ๆ บอขายชาวบาน เป็นโรงเรียนนายทุน โรงเรียน
 คอร์ปชั่นทั้งนั้น แต่เห็น นั้คือแนวคิงรังความเจริญเอนสัง จังถอยหลังลั้งจั้งพังแล้ว
 หมายสะอ้าง รัฐบาลอานโกรงการไว้นั้นหรือนโยบายมันจังกลายเป็นหมันบั้นเขาจ้อย
 (สาคร ศิริบรรพต)

นอกจากนี้ยังพบกลอนลำที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความล้มเหลวของโครงการ
 พัฒนาประเทศของรัฐบาลในแต่ละยุคแต่ละสมัยว่า มีสาเหตุมาจากการคอร์ปชั่น ของหน่วยงาน
 ที่รับผิดชอบ ดังตัวอย่างกลอนลำที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความล้มเหลวของโครงการผันเงิน
 สุนทรภะ สมัย ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี และโครงการสร้างงานในชนบท
 (ก.ส.ช.) ของรัฐบาลยุคคอก ๆ มาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2531) ว่ามีการคอร์ปชั่น
 กันจนแทบจะต้องเปลี่ยนชื่อโครงการใหม่ จากโครงการเงินผัน เป็นโครงการเงินผลาญและ
 จากโครงการก.ส.ช. เป็นโครงการกินสินชาติ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้นี้จึงทำให้ประเทศไทยไม่มี
 เจริญรุ่งเรืองเท่าที่ควร และภาคอีสานก็คงจะเขี้ยวยาก ดังตัวอย่างจากกลอนลำต่อไปนี้

สมัยโครงการสร้างพัฒนาทุกที่ ปัญหาเกิดขึ้นมาแล้วนับไหว แต่เงินผันเข้าสารพัดพิษ
 ก็ซัดมาตั้งหลายล้าน เห็นอยู่ทั่วพื้นองคึกฤทธิ์เป็นนายกหวางสมัยเงินตราพัฒนาคราว
 นั้น ฉันเอาเงินมาตั้งตั้งหลายพันล้านบาท ใ้ประโยชน์ส่วนน้อยบสมทานอานโครงการ
 โกงกันกินกะพองนั้นสมัยทานคึกฤทธิ์ งานบเสร์จับสินจก้อย่างเงินผัน เลยกลายเป็น
 เงินผลาญจักฉาน มือผู้ใ้ข่าง ผลาญเอาเงินมาสร้างหนทางชุกคน ทุกคนไ้รับจ้าง
 สมัยนั้นผู้มี ชุกถนนหนทางกะมีคอร์ปชั่นกันกับบมีมิม พวกก้านั้นผู้ใหญบานจนไ้ชื่อ
 รถยนต์

มาบัดนี้ผู้คพออีกทะเลหลายประเด็น คือเงิน ก.ส.ช. พัฒนามาให้ ผู้เข้าใจกะสิฐ
 ว่าเงินกินสินชาติ เกิดมีคอร์ปชั่นกันขึ้นทั่วเมือง เกือบสิกินให้เกลี้ยงพุนละตามเห็น

กึ่งห้าสิบเปอร์เซ็นต์บนเม็ดเงินกันน้อย อีสานเขาจะเลยจ้อยมีเขี้ยวจึกเพื่อ จังหวัด
 กิณะพอเฮงแล้ว ทางอำเภอกะกินอีก มันดิเขี้ยว ไค้ไค้เกี้ยวนี้ภาคอีสาน
 (บุญนวม อุนขรัวเวียง)

2.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาความยากจนของประชาชน พบกลอนลำที่สะท้อน
 ให้เห็นสภาพปัญหาความยากจนของประชาชนว่ามีสาเหตุมาจากหลายประการคือ เจ้าหน้าที่
 ของรัฐอันไคเก้ ซาราชาการรวมมือกับนายทุนในการแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตน ประชาชนขาด
 ฐานอำนาจในการที่จะต่อรองกับทางรัฐบาล รัฐบาลไม่สามารถแก้ไขปัญหาคะเศรษฐกิจและ
 ความอดอยากของประชาชนได้ ถึงแม้รัฐบาลได้พยายามกำหนดนโยบายในการช่วยเหลือประชาชน
 ให้อยู่ดีกินดี แต่กลไกของรัฐที่รับนโยบายไปดำเนินการ ไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย
 ของโครงการได้ จึงเป็นเพียงนโยบายที่กำหนดมาเพื่อสร้างผลงานของรัฐบาลเท่านั้น ส่วนกลุ่ม
 ประชาชนที่ร่ำรวยจริง ๆ ไค้แกพวกนายทุนหรือพวกพอกากนกลาง และสาเหตุอีกประการหนึ่ง
 คือ รัฐบาลขาดเงินทุนหมุนเวียนในการที่จะประกันราคาสินค้าทางการเกษตรให้แก่เกษตรกร
 ดังนั้นรัฐบาลจึงไม่อาจแก้ปัญหาให้กับประชาชนได้ และยังเพิ่มภาระราษฎรสูงขึ้นอีก ดังกลอนลำต่อไปนี้

กรรมมิไค้เว้าหลายเพื่อหลายหน ว่าประชาชนเขาทุกข์จนหน้าย เพราะเจ้านายเรา
 รวมนายทุนหนุนลาก บำราบไทยไพร่ฟ้าเป็นน่านอนใจ รัฐบาลคนควาเอานโยบายเพื่อ
 ขยายผลงานออกไปเป็นปล่อง มองดูโครงการนั้นแสนหวานปานจากคือจิ้งปากจิ้งทอง
 เอาทานลือมีดีแค้แหม่นดี ๆ ไกลชั่วพันไมล์ เพราะกลไกของรัฐ ผู้จัดการนั้น มันไค้กล
 กันคนเรื่องกับโครงการทานสั่งเราจึงสิ้นความหวังพบแต่ความบอบขำระทำได้ไม่พอง

(สาคร ศิริบรรพต)

2.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการแบ่งชนชั้นของคนในสังคม พบกลอนลำเกี่ยวกับการ
 การแบ่งชนชั้นในสังคม โดยพิจารณาจากฐานะทางสังคมว่าในปัจจุบันนี้ยังมีระบบของ

นายกับทาสเหลืออยู่ทั้ง ๆ ที่ระบบนี้เลิกไปนานแล้ว สาระของกลอนลำไ้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับบุคคลชั้นเจ้านายนั้นหมายถึงกลุ่มบุคคลที่เป็นข้าราชการที่มีอำนาจ บุคคลกลุ่มนี้จึงมีความเป็นอยู่อย่างสุขสบายในสังคม ส่วนทาส หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มีอาชีพเกษตรกรและกรรมกร ซึ่งเป็นอาชีพที่คอยค้ำ และไม่มีเกียรติในสังคมเหมือนชนชั้นปัญญาชีพ ดังปรากฏในกลอนลำต่อไปนี้

ฟังเคอพวกไพร่ฟ้าหน้าดำกรรมกร ราษฎรชาวเราทุกคนฟังนี้ ฟังวิถีทางแท้ของไทย
 ไพร่บ่าว เป็นเรื่องราวสืบเนื่อง คำเจาบาวนาย แค้นนายเป็นเจ้า ไพร่ต่างคืน เขา
 ไค้ยีนจีนหูกอยู่เป็นแพ้นั้น กรันต่อมาเดี๋ยวนี้ เป็นเสรีทันท่อนักก็เพียง เรียกใช้กันไ้จ่ายค่า
 นายยังนำออกหนามีไพร่ตามหลัง อำนาจ ไพร่ลงนอนที่เถาสีฝันใจ เวามีนายบมีบ่าว
 นายของเขาเดี๋ยวนี้เห็นเธอทั้งชาติ เขาอยู่แถวสุดท้ายจึงจำนนอำนาจ ไค้เป็นทาส
 รับใช้เป็นเบี้ยเกษตรกร ไค้ทำนาพ่นเผนเหงื่อไคล เป็ณ มัณเฒเหมือนชนชั้นเขาปัญญาชีพ
 ไค้ปากกัศ คีนตึบ พองไค้เฮ็ดไค้ฮัวตัวคูลำก่ำค้ำ เป็นอาชีพค้ำคอย เหมือนทาสไ้ละ
 นายคือไผ คือข้าราชการงานสั่ง

(สาคร ศิริบรรพต)

การศึกษาโลกทัศน์ทางการ เมือง เกี่ยวกับคุณสมบัติของนักการเมือง รูปแบบการปกครอง และรูปแบบของสังคม พบแนวความคิดของประชาชนในระดับชาวบ้าน ซึ่งไค้แก่ผู้แต่งกลอนลำ หมอลำกลอน ที่สะท้อนออกมาในกลอนลำเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว วนาจะไค้รับอิทธิพลทางความคิดมาจาก 2 ทาง คือ

1. ไค้รับอิทธิพลมาจากแนวคิดของกลุ่มนักวิชาการ ซึ่งเป็นข้าราชการของรัฐที่เผยแพร่ความรู้ทางการ เมืองไปสู่ประชาชน โดยผ่านสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือเขียนเป็นหลักการ ทฤษฎี ไว้ในหนังสือ ตำราต่าง ๆ เช่น เรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติที่ค้ำของนักการเมือง ระบบการปกครอง ทั้งในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ระบบประชาธิปไตย และระบบคอมมิวนิสต์ และพบแนวความคิดที่สะท้อนออกมาในกลอนลำในเรื่อง

อุดมคตินั้น เป็นความคิดเห็นที่ประชาชนปรารถนาจะได้รับการจัดสรรสิ่งที่ดีงาม เพื่อความผาสุก
ความอยู่ดีกินดีจากรัฐ และพบแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบของสังคมที่เป็นจริงว่า มีความไม่
เสมอภาคในการจัดสรรในเรื่องสวัสดิการจากรัฐให้แก่บุคคลในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ เช่น กลุ่ม
ข้าราชการกับกลุ่มเกษตรกร และพบแนวความคิดเกี่ยวกับการคอร์ปชั่นในวงราชการ ปัญหา
ความยากจนของประชาชน การแบ่งชนชั้นของคนในสังคม

บทที่ 6

บทสรุป

การศึกษาวิจัย เรื่องบทบาทของล้ากลอนในด้านการเมือง โดยศึกษาจากกลุ่มหมอลำ และผู้แต่งกลอนลำจำนวน 23 คน ใช้ข้อมูลประเภทกลอนลำ จำนวน 115 ส่วนวน

การศึกษาดังนี้เป็นการศึกษาภาคสนาม ในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น อุครธานี มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และอุบลราชธานี ผลการศึกษาค้นคว้าสรุปได้ดังนี้

ทำให้ทราบบทบาทของหมอลำกลอนในการทำหน้าที่เป็นสื่อบุคคล ในการสื่อสารทางการเมืองให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ เช่น หน่วยงานการปกครอง การศึกษา การสาธารณสุข การพลังงานแห่งชาติ การเกษตร การชลประทาน เป็นต้น ซึ่งเนื้อหาสาระที่สื่อออกไปในกลอนลำนั้นจะอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่เป็นนโยบายของรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐที่นำล้ากลอนไปใช้ในการสื่อสาร และพบว่าหมอลำกลอนที่เข้าไปมีบทบาทในทางการเมืองนั้น มักจะเป็นหมอลำที่มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถสูง มีชื่อเสียงโด่งดัง เป็นที่ยอมรับของสังคมและท้องถิ่นตลอดจนกลุ่มอาชีพเดียวกัน หมอลำกลอนบางคนถึงกับได้รับเลือกตั้งและแต่งตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นศิลปินพื้นบ้านดีเด่น เป็นศิลปินแห่งชาติ ซึ่งล้วนแต่เป็นหมอลำกลอนที่อยู่ในชั้นปรมาจารย์ทางหมอลำทั้งสิ้น

ทำให้ทราบบทบาทของล้ากลอนในการสื่อสารทางการเมือง ในลักษณะที่สำคัญอยู่ 3 ประเด็น คือ การสื่อนโยบายของรัฐไปสู่ประชาชน การสื่อแนวคิดจากประชาชนไปสู่หน่วยราชการและการสื่อแนวคิดจากประชาชนไปสู่ประชาชน

บทบาทด้านการสื่อนโยบายจากรัฐไปสู่ประชาชน พบว่า หน่วยงานของรัฐบาลนำล้ากลอนไปใช้ในการสื่อสารมวลชน เพื่อประชาสัมพันธ์ เชิญชวน และรณรงค์ให้ประชาชนปฏิบัติตามเพื่อความผาสุกร่วมกันของชนในชาติ เช่น การเชิญชวนให้ประชาชนไปใช้สิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เชิญชวนให้ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อชาติ

ศาสนา พระมหากษัตริย์ เจิญชวนผู้หลงผิดให้กลับใจ เข้ามอบตัวกับทางราชการ เจิญชวนให้ประชาชนมีความสามัคคีกัน รณรงค์เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว ใดเก ทำหมันคุมกำเนิด โดยการใส่ห่วง ใช้อุปกรณ์คุมกำเนิด เป็นต้น รณรงค์เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคติดต่อทางเดิน รณรงค์ก่อสร้างไม้กินปลาดี รณรงค์การรื้อหนังสือแห่งชาติ การปลูกป่าทดแทน นอกจากนี้หน่วยงานของรัฐยังได้ใช้ล่ากลอนในการประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่นโยบายในการพัฒนาประเทศของรัฐไปสู่ประชาชน เช่น การสร้างเขื่อนลำโคม้อย ในจังหวัดอุบลราชธานี การสร้างเขื่อนลำปาวในจังหวัดกาฬสินธุ์ โครงการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามแนวพระราชดำริ โครงการสร้างงานในชนบท (ก.ส.ช.) โครงการสารคามพัฒนา เป็นต้น ดังนั้นล่ากลอนจึงทำหน้าที่เป็นเสมือนกระบอกเสียงของรัฐบาล ในการสื่อสาระทางการ เมืองคานต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วไปสู่ประชาชน ภายใต้เงื่อนไขและนโยบายของรัฐบาล

บทบาทด้านการสื่อแนวความคิดของประชาชนไปสู่หน่วยราชการ ล่ากลอนไต่ทำหน้าที่เป็นปากเสียงแทนประชาชนในการเสนอความคิดเห็นทางการ เมืองไปสู่รัฐบาล เพื่อเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนในท้องถิ่น ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับรู้ เพื่อจะได้ออกวิธีแก้ไขปัญหาคือไป เช่น การเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการในหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐ การเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความล้มเหลวในการแก้ปัญหาความยากจนของประชาชนของรัฐบางโครงการ เช่น โครงการผันเงินออกสู่ชนบทในสมัย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี โครงการสร้างงานในชนบท (ก.ส.ช.) สมัยรัฐบาล พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เป็นนายกรัฐมนตรี เป็นต้น

บทบาทด้านการสื่อแนวคิดจากประชาชนไปสู่ประชาชน ล่ากลอนไต่สื่อแนวความคิดทางการ เมือง ในลักษณะที่เป็นการให้ความรู้ แจ่มชัดเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการ เมืองที่เป็นเหตุการณ์ปัจจุบัน และเล่าประวัติเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการ เมืองในอดีต จากกลุ่มผู้แต่งกลอนลำ และหมอลำกลอนไปยังกลุ่มประชาชนที่เป็นผู้ฟัง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับระบบการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยพยายามชี้ให้ประชาชนตระหนักในความสำคัญของการปกครองแบบประชาธิปไตย และบทบาทหน้าที่ของประชาชนในการไปใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิก

สภาผู้แทนราษฎร นอกจากนั้นล่ากลอนยังทำหน้าที่บันทึกประวัติศาสตร์การเมืองของไทย เพื่อ
 สืบไปยังประชาชนทั้งในลักษณะที่เป็นการ เสนอ เหตุการณ์เมืองในสมัยปัจจุบัน ในแต่ละยุค
 แต่ละสมัยที่เกิดเหตุการณ์นั้น ๆ เช่น การ เสนอสดานการณ์เกี่ยวกับ การสูญเสียเขาพระวิหาร
 ให้แก่ประเทศกัมพูชาในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี วันมหาวิปโยคในวันที่ 14
 ตุลาคม 2516 สมัยจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี การปฏิรูปการปกครองของ
 พลเรือเอกสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2520 ในสมัย ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช เป็น
 นายกรัฐมนตรี การสงครามระหว่างไทยกับลาว ที่บ้านร่มเกล้า อำเภอชาติตระการ จังหวัด
 พิษณุโลก ในปี พ.ศ.2531 การยุบสภาผู้แทนราษฎร ในวันที่ 29 เมษายน 2531 และล่ากลอน
 ยังทำหน้าที่บันทึกประวัติศาสตร์การเมือง เกี่ยวกับเหตุการณ์เมืองที่ผ่านมาแล้ว เพื่อเสนอ
 ความรู้แก่ประชาชน เช่น การเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน
 พ.ศ.2475 การบันทึกประวัติศาสตร์การเมืองเกี่ยวกับการบริหารประเทศของนายกรัฐมนตรี
 ของไทยตั้งแต่สมัยพระยามโนปกรณ โนติชิตา จนถึงสมัย พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็น
 นายกรัฐมนตรี การบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับการไปเจริญสัมพันธไมตรีกับจีนแดง ในสมัย
 ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ.2518 เป็นต้น

โลกทัศน์ทางการเมืองที่ปรากฏในกลอนล่า พบแนวความคิดทางการเมืองของ
 หมอล่า และผู้แต่งกลอนล่าที่ต่อเหตุการณ์และสภาวะแวดล้อมของสังคมการเมืองไทย ทั้งใน
 ระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ เกี่ยวกับคุณสมบัติของนักการเมือง รูปแบบการปกครอง และ
 รูปแบบของสังคม ดังนั้น โลกทัศน์เกี่ยวกับคุณสมบัติของนักการเมือง พบคุณสมบัติของนักการเมือง
 2 ประการ คือ คุณสมบัติของนักการเมืองที่พึงประสงค์ และคุณสมบัติของนักการเมืองที่ไม่
 พึงประสงค์ โดยได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับนักการเมืองที่พึงประสงค์ว่า จะต้องเป็นผู้มีความรู้
 ความสามารถ ความยุติธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความรับผิดชอบในหน้าที่ ตลอดจน
 มีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดียิ่ง คุณสมบัติของนักการเมืองที่ไม่พึงประสงค์นั้น ได้แสดงความ
 คิดเห็นไว้ว่า เป็นผู้ที่มีความมักใหญ่ใฝ่สูง เห็นแก่ได้ ขาดคุณธรรมและศีลธรรม ไม่มีความจริงใจ
 ต่อประชาชน ขอบใจอำนาจและอิทธิพลในทางที่ผิด เป็นผู้ที่โง่เขลาขาดความรู้ ส่วนโลกทัศน์

เกี่ยวกับรูปแบบการปกครองนั้น พบรูปแบบการปกครองที่ปรากฏในกลอนคำ 3 รูปแบบ คือ การปกครองในระบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ กษัตริย์เป็นผู้มีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ แต่เพียงผู้เดียว การปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็นการปกครองโดยประชาชน เพื่อประชาชน มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ และยังคงไขแนวความคิดเกี่ยวกับหลักประชาธิปไตย ไคเก้ หลักเหตุผล หลักความยินยอม หลักความเสมอภาค หลักศีลธรรม หลักความสามารถในการพัฒนาตนเอง หลักการปกครองตนเอง หลักเสรีภาพ เป็นต้น และยังคงแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องในการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทยว่า มีการใช้อำนาจแบบเผด็จการทหารในการปกครองประเทศ ซึ่งเป็นการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน และขัดกับหลักประชาธิปไตยที่แท้จริง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความไม่ยุติธรรมในการใช้กฎหมายของเจ้าหน้าที่ตุลาการ ทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม ส่วนโลกทัศน์เกี่ยวกับการปกครองในระบบคอมมิวนิสต์ในประเทศไทยนั้น เป็นเพียงลัทธิการเมืองที่แทรกซึมเข้ามาบ่อนทำลายประเทศไทยในภาคต่าง ๆ ในรูปของขบวนการกองโจรผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์ (ผ.ก.ค.) ซึ่งแทรกแซงอยู่ทั่วไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาคอีสานแทบทุกจังหวัด จะมีพวกผู้ก่อการร้ายแทรกแซงอยู่โดยทั่วไป โดยเฉพาะในช่วงรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร เป็นนายกรัฐมนตรี

จากการศึกษาโลกทัศน์ทางการเมืองที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของนักการเมืองและโลกทัศน์เกี่ยวกับรูปแบบการปกครอง เขาใจว่าผู้แต่งกลอนคำน่าจะได้อิทธิพลทางความคิดมาจากกลุ่มนักวิชาการที่เป็นข้าราชการของรัฐที่เผยแพร่ความรู้ทางด้านการเมืองไปสู่ประชาชน โดยผ่านสื่อมวลชน เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ หรือโดยการเขียนตำราทางวิชาการต่าง ๆ เกี่ยวกับการเมือง เพราะแนวความคิดที่สะท้อนออกมา มีความสอดคล้องกับหลักการ ทฤษฎี ที่นักวิชาการเสนอเอาไว้ ซึ่งตรงกับเจตนารมณ์ของรัฐที่ต้องการให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องดังกล่าว ส่วนแนวความคิดเกี่ยวกับข้อบกพร่องของการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย ที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะขัดกับหลักประชาธิปไตยนั้นน่าจะเป็นแนวความคิดที่

เกิดจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมทางสังคมการเมือง ที่พบเห็นในสภาพความเป็นจริงในยุคนั้น ๆ

นอกจากนี้ยังพบแนวความคิดเกี่ยวกับรูปแบบของสังคมอยู่ 2 ลักษณะ คือ สังคมในอุดมคติ

และสังคมที่เป็นจริง

สังคมในอุดมคติ ไคเก้ สังคมที่คิงาม ที่รัฐมุ่งหวังจะจัดสรรให้แก่ประชาชน และประชาชนคาดหวังว่าจะได้รับจากรัฐ เพื่อความยุติธรรม และความผาสุก ร่วมกันของประชาชนทั้งประเทศ เช่น การจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาประเทศในด้านเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เพื่อแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน

สังคมที่เป็นจริง ไคเก้ สภาพการณ์ที่เป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เป็นจริง ในยุคนั้น ๆ พบแนวความคิดที่สะท้อนถึงสภาพสังคมที่เป็นจริง เกี่ยวกับความแตกต่างของกลุ่มอาชีพในสังคมที่เป็นข้าราชการ และเกษตรกร ซึ่งอาชีพข้าราชการนั้นมีความเป็นอยู่อย่างสบาย ส่วนอาชีพเกษตรกรนั้นลำบากต้องอามเหงื่อต่างน้ำ การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมในการรับราชการของสังคมไทย การคอร์รัปชันในวงราชการ ปัญหาความยากจนของประชาชน การแบ่งชนชั้นในสังคม เป็นต้น

การศึกษาบทบาทของล่ากลอนในค่านการ เมืองครั้งนั้น เป็นแง่มุมหนึ่งในการศึกษา เพลงพื้นบ้านของภาคอีสาน โดยมุ่งศึกษาบทบาทของล่ากลอนในการรับใช้สังคมในค่านการ เมืองของไทย โดยทำหน้าที่สื่อสารการ เมืองให้กับหน่วยงานของรัฐ และหน่วยงานของเอกชน อันได้แก่พรรคการเมืองต่าง ๆ ผลจากการศึกษาทำให้ทราบว่าล่ากลอนสามารถทำหน้าที่เป็นสื่อพื้นบ้านในการสื่อสารทางค่านการ เมืองได้เป็นอย่างดี

หากมีผู้สนใจศึกษาล่ากลอน ล่ากลอนยังมีแง่มุมอื่น ๆ ที่น่าสนใจควรแก่การศึกษา อยู่หลายแง่มุม เช่น ค่านการอบรมสั่งสอนจริยธรรมแก่สังคม การบันเทิงและการถ่ายทอดค่านการ พื้นบ้าน การให้ความบันเทิงในฐานะที่เป็นนรสนพ ฯลฯ หากมีผู้สนใจศึกษาล่ากลอนในแง่มุมต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว จะทำให้ล่ากลอนสามารถรับใช้สังคมได้มากขึ้น และสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศค่านอื่น ๆ ได้อีกด้วย

การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของล่ากลอนในครั้งนี้น่าจะเป็นแนวทางในการศึกษา เพลงพื้นบ้านภาคต่าง ๆ ของไทยได้เป็นอย่างดี

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การปกครอง, กรม. กฎหมายระเบียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย, 2531.
- เจริญ สุภาพ, สมพงษ์ เภมสิน และสุพัทธา สุภาพ. หน้าที่พลเมืองขั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, 2519.
- จารุบุตร เรื่องสุวรรณ. ขงคี่้อสาน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2520.
- จารุวรรณ ชรรมวัตร. คติชาวบ้านอีสาน. กรุงเทพฯ : อักษรวัฒนา, ม.ป.ป.
- _____. บทบาทของหมอลำต่อสังคมอีสานในวงกิ่งกศวรรษ. สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2530.
- _____. เพลงพื้นเมืองอีสาน. ศูนย์ศิลปะวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2520.
- _____. โลกทัศน์ทางการเมืองจากวรรณกรรมอีสาน. สมาคมสังคมนักสาส์นแห่งประเทศไทย, 2523.
- เจริญชัย ชนไฟโรจน์. ดนตรีพื้นเมืองอีสาน. ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2526.
- _____. "หมอลำ," วารสารวิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาสารคาม. 1 : ๔7-98 ; มิถุนายน - สิงหาคม 2516.
- _____. หมอลำ-หมอแคน. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2526.
- ฉลอง สุนทรวานิชย์. ความเชื่อพระกรี่อารีและกบฏผู้มีบุญในสังคมไทย. กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์ จำกัด, 2526.
- ฉัตรทิพย์ นาดสุภา และประนุช ทรัพย์สาร. กบฏชาวนา. สมาคมสังคมนักสาส์นแห่งประเทศไทย, 2525.

- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. การเมือง-การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง. คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.
- ถาวร สุกงอก และคณะ. เพลงโคราช การศึกษาในเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์.
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูนครราชสีมา, 2522.
- บุญกว้าง วาทยุทธ. เอกสารสมัยเพลงพื้นบ้าน. วิทยาลัยครูมหาสารคาม, 2524.
- ประกอบ ไชยประการ และคณะ. ประวัติศาสตร์การเมืองเรื่องของคนไทยวิถีชีวิตสามสมัย.
โรงพิมพ์ร่วมการพิมพ์, 2522.
- ประเทือง คล้ายสุบรรณ์. ร้อยกรองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สุทธิการพิมพ์, 2526.
- ปราณี วงษ์เทศ. พื้นบ้านพื้นเมือง. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยา, 2525.
- บัญชา บริสุทธิ์. โลกทัศน์ของคนไทยวิเคราะห์จากวรรณคดีคำสอนสมัยสุโขทัย. กรุงเทพฯ :
โอเคียนสโตร์, 2523.
- ผ่องพันธุ์ ฌีร์ตัน. มานุษยวิทยากับการศึกษาเด็กชนบท. โครงการส่งเสริมการสร้างตำรา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525.
- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. การเมืองเมืองคน. กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์, 2524.
- _____ วรรณกรรมการเมือง. กรุงเทพฯ : กราฟิการ์, 2522.
- กิดปากกร, กรม. การละเล่นพื้นเมืองอีสาน (หมอลำ-หมอแคน). กองวรรณคดี และ
ประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2521.
- สมบัติ จันทร์วงศ์ และชัยอนันต์ สมุทวณิช. ความคิดทางการเมืองและสังคมไทย. กรุงเทพฯ :
บรรณกิจ, 2523.
- สมบุญ ไพรินทร์. บันทึกเหตุการณ์ทางการเมืองตั้งแต่ 24 มิถุนายน 2475 - 25 ธันวาคม
2515. กรุงเทพฯ : สำนักงานกนควาวิจัยทางสังคมและเทคโนโลยี, ม.ป.ป.
- สิริวัฒน์ กำวันสา. อีสานคดี. วิทยาลัยครูมหาสารคาม, 2521.
- สุกัญญา ภัทรราชย์. "เพลงพื้นบ้านกับการสื่อสารทางการเมือง," กิดปวัฒนธรรม. 14 :
2.; สิงหาคม 2523.

สุวิงก์ พงศ์ไพบูลย์. วรรณคดีวิเคราะห์. สงขลา : โรงพิมพ์มงคลการพิมพ์, 2524.
สุนทร อธิสุนทรางกูร. การละเล่นพื้นบ้าน. ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพฯ จำกัด,
2523.

สุพรรณ ทองกลอย. ลักษณะรอยกรองพื้นดิน. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, 2524. อักษรำเนา.

สหพันธ์สมาคมหมอลำแห่งประเทศไทย. อนุสรณ์สหพันธ์สมาคมหมอลำแห่งประเทศไทย.
อุบลราชธานี : อำนวยการพิมพ์, 2519.

อุคม บัศวี. วัฒนธรรมอีสาน. ภาควิชามนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2528.
_____. "หมอลำ," คำ. 3(5) : 93 ; พฤษภาคม 2526.

อุคม พิริยสิงห์. การเมืองเบื้องต้น. ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2529.

Horold D. Lasswell and Abraham Kaplan. Power and Society. New
Hawen : Yale University Press, 1950.

Terry E Miller. Traditional Music of the Lao : Kaen playing and
Mawlum Singing in Northeast Thailand. Greenwood Press, 1985.

รายนามผู้ให้สัมภาษณ์

- คำปุ่น พุ่งสุข เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 462/1 ถนนแจ้งสนิท ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2530
- คำสน ปากไฟ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 193/13 ถนนศรีจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 30 พฤษภาคม พ.ศ. 2531
- เกน กาเตลา เป็นผู้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 14/9 ถนนมิตรภาพ บ้านหนองแวงกราช อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม พ.ศ. 2531
- วันทา ลันรคิยา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 20 หมู่ 14 บ้านภูเขาวง ตำบลเขื่อน อำเภอเขื่อนอุบลรัตน์ จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 4 มิถุนายน พ.ศ. 2531
- จินตนา ปากไฟ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 193/13 ถนนศรีจันทร์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2531
- คอกอ้ม คาวคางใหม่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 93/83 ซอยเรือหน้าจำ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2530
- ทองคำ เฟ็งคี่ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 59/5 ตำบลเขื่องใน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2531
- ทองมาก จันทะลือ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 14 หมู่ที่ 14 ตำบลค่าน้ำแสบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 18 เมษายน พ.ศ. 2531
- ทองสุข พิลาวัลย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 2 บ้านกุดนางพวย อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2531
- ทุมมา ชัยชู เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานหมอลำทุมมา ชัยชู ถนนมิตรภาพ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2530

- บุญทอง พิรุณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 93/63
 ซอยเรือนจำ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 9 เมษายน พ.ศ. 2530
- บุญรัตน์ บุญศรี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 134/7
 ถนนสมถวิล ตำบลตลาด อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม เมื่อวันที่ 30
 พฤษภาคม พ.ศ. 2531
- บุญวาม ดุณธวัชเรียง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่
 27/3 ถนนสันติสุข บ้านหนองขาม ตำบลหนองไผ่ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น
 เมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2531
- บุญเพ็ง วงษ์โลกสูง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 338
 บ้านใหม่ ร.8 ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 14 พฤษภาคม
 พ.ศ. 2531
- พิมพ์ รัตนคุณสาคร เป็นผู้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 144/9
 ซอยสวัสดิ์ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 20 ตุลาคม
 พ.ศ. 2530
- ราตรี ศรีวิไล เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 149/6
 ซอยสวัสดิ์ บ้านหนองแวง ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
 เมื่อวันที่ 21 พฤษภาคม พ.ศ. 2531
- วันทอง คาวไสว เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 24/33
 ถนนศรีมรรคน ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 14
 พฤษภาคม พ.ศ. 2531
- สมาน หงษา เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 437/3
 ตำบลวารินชำราบ อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เมื่อวันที่ 22
 เมษายน พ.ศ. 2531
- สาคร ศิริบรรพต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 49
 หมู่ 1 บ้านแสงสว่าง ตำบลแสงสว่าง อำเภอหนองแสง จังหวัดอุบลราชธานี
 เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2531

- สุดิสมพงษ์ สะท้อนอาจ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 14 กำพลเขื่อง อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด เมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2530
- สุนทร อภิสุนทรางกูร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 354/2 บ้านสุนทรภักดิ์ริมย์ ครอบคลุมกิน 30 ถนนพหลโยธิน บางเขน กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 14 เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2530
- อัม ไชยสมคุณ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่บ้านเลขที่ 255/5 ถนนเทพารักษ์ กำพลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2530
- อูคม ธนุทอง เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, เสี่ยงม บึงไสย เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สำนักงานสันติภาพบันเทิง ถนนมิตรภาพ ตรงกันข้ามกับสำนักงานสหกรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2531

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
กลอนลำเกี่ยวกับการ เมืองการปกครอง

ประชาธิปไตย

ฟิ่งเคอไท้สมัยไทยกว่าใหม่ เขาเป็นไทยหมดทุกคนอยู่เฝ้าเป็นเจ้าแผ่นดิน อาณาจักร
ทั้งสิ้นแผ่นดินที่หมด เป็นแผ่นดินของไทยแบ่งสองมิได้ ไท่รงก็เห็นเป็นธงประจำชาติ ศาสนา
อีกควมหมายมันถูกกัน องค์กษัตริย์ว่านั่นมีแท่น ธงก็เขียว มีไม้ไผ่มากรองนั่งปองหลายเจ้า
นครหลวงเขานั้นสำคัญคือกรุงเพท ประชาชนพี่น้องจำไว้ใส่ใจ เอกธรรกัไคร่ยกกว่าไปหลาย
นับว่าหลายสมควรครอบครองเมืองมาน

การปกครองเคียนนี้ทำกันแบบใหม่ ก็คือประชาธิปไตยแบบใหม่ ๆ กระจายกันแล้วแต่คน
บาทคนมีสิทธิของเกามาฟิ่ง สี่สิบปีทีหลังลงเลยมาแล้ว คือ พ.ศ.2475 ธรรมนูญไทยเกิด
พระเจ้าอยู่หัวราชทานยกโทษขึ้นราษฎร ก็ถือว่าอำนาจนี้มาจากปวงชน คือทุกคนมีสิทธิเลือก
ผู้แทนไปเฝ้า ถือเป็นคนต่างหน้าในสภานำหมู่ คือและสายกฎหมายนั้นรับรองสิทธิของพวกที่เฝ้า
เพิ่มเอื้อเวลาประชา ตั้งแก่อนราราว่าการฟิ่งสิ้น คือหรือสายพระราชธาต มีอำนาจแพ่งวาง
พระองค์เจ้าผู้เคียว นับแต่ตั้งกฎหมายใหม่ธรรมนูญ สี่สิบสองปีมาตลอดถึงมี การปกครอง
เมืองมานรัฐบาลหลายรุ่น แก่รัฐธรรมนูญปฏิวัติอยู่เรื่อยหลายครั้งเปลี่ยนแปลง แก่หลายเช่นหลาย
แสงบ แสงฉายเขาเป็น ผู้เห็นการ เอ็ดคานำเทิงปอย ก้าวของชอยหมอลำบานนอก ฟิ่งอยู่ใส่
กะฮู้คนเว้าจ้งโต เคียนนี้ไกลคกหว่างอารย การศึกษาของคนเพิ่มทวีคี่ขึ้น การปกครองเมือง
บ้านการศึกษาของชาติ ประมาณสี่สิบไค่สมัยนี้ทางหลัง ผนมิเว้าหว่างครั้งที่ 14 กุลา หลก
นิสิตนักศึกษาหัวเว้าใจร้าย มีหลายเรื่องการเมืองไทยเอ็ดคากใจ 3 คนหรือกว่าตัวหน้า ในก็หา
กันเว้าชมแนวไปหัว รัฐบาลครอบครวัไค่จักปีแล้วเจ้าหวังไว้แต่เจ้าของ ประชาชนพี่น้อง 3 ทาน
แบบใหม่ แบบหมอกกะเขาใจูจากไทยไปแล้ว มีหลายแนวหลายชั้นหลายอันแควี่ว่า นักศึกษา
เรียกรองหลายขอเขา เลยหาว่าพวกนี้ก่อเหตุเลยจับ นักศึกษาเสียใจขอมขอรอง รัฐบาล
จับไว้ 13 คนในไฟลอบ ประภาสวาลอบ ๆ ฝ่ายถนนอมกะพร้อมเคียงข้างกุกัน นักศึกษาวานัน
เคียงใจใหญ่ใจเค็ด จากมหาวิทยาลัยประเทศไทยหลายคาน จับกันแน่นนีกกันเป็นแผน รวมประมาณ
5 แสน เคินหมวนไฮอร์องเสียงองแผ่นดิน แบบนี้วิเศษสิ้นกายชากะคามหัว รัฐบาลครอบครวัไค่ที

อย่าแพ้ใจ ความเสียใจหลายคนประชาชนก็เข้าร่วม รวมหัวกันคาบอ้อมกัวยานเรือองกาย
 พอกับลูกเกี้ยวข้ายมีสิ่งแนวเฮ็ก มีแก๊งมันตายจั่งซีเซอลงโค่ ภายทอโคหลายสิ่งเห็นผดแดง
 มดงาม ไผ่ซึกะตามักศึกษามงขอสู่ออไป ผดสูทท้ายกะโคดมปรารณานึก สองจอมพลกับ
 ลูกเขยหอมของทีบ้าน ธิบทรัพย์อินหลายล้ามีเงินเกินเหตุ ประเทศไทยต้องการให้ยุบนำ
 อญกะจับอึกฆ่าท้าวทจริต สำปามีแนวเฮ็กผาดคนกะปานนั้น ความสำคัญกรวางนี้ลือสำไปทั่วโลก
 ประวัติศาสตร์ยกของเขียนไว้ตลอดไป นักศึกษาจั่งโค่นามว่ากระชน ผู้สนใจการเมืองเรื่อง
 บั๊กชอสู ขอให้ไทยยังไว้เป็นไทยเอกราช ประชาชนนี่เองขอของว่าดี

ที่ 14 เดือนตุลาคมปีพีมี่ใหญ่สนามหลวง กรบรอมมีนักศึกษามุงรณาแล้ว จัดการตั้งเมรุ
 หลวงหลังใหญ่ วีระชนของไทยโหลมเกียรทิกทุกท่านในชั้นจุดเผา ให้เสียงดังหัวเห่ากองโลก
 เมืองมณูญ์ ภายอย่างมีศักดิ์ศรีเกียรทิกก็สูงลน องค์กรทั่วปกลเกล้าไทยเสาเกล้ากระหมอม
 ราชทานสนามหลวงเป็นสถานที่ตั้งโหลมหน้าสำไกล รัฐบาลก็โคตั้งบิในพีมี่ อธิศการกุดลง
 ประมาณหลายล้าน งานกรวางใหม่โหราพีมี่ใหญ่ ประชาชนชาวไทยและญาติพี่น้องของทานมุงกาย
 ซิมี่หลายเหลือลนประชาชนเขารวม ผมประกาศปารองให้คนรู้ทั่วกัน เอาละนอนานนี้แก้ริว่า
 มันหลาย อธิบายเป็นกลอนแคพอเพียงขอ ให้ทุกคนฟังโคประวัติไทยรักชาติยังอยู่อีกข้างหน้า
 หลายนคนกอลอน นับแต่ครั้งที่ 14 ตุลาคม ความเป็นมาของไทยเปลี่ยนแปลงหลายค่าน ทาง
 การเมืองการบ้านธรรมญูของชาติ ซี้ให้เสรีเรียบรอยตุลาคมนั้นเกิน บิให้ทมิโคเอินรงคา
 กั้นหลัง ธรรมญูของไทยรางเสร็จไปแล้ว นำสนองทูลเกล้าพระองค์เฮาเห็นชอบ ทกลงว่าไว้โค
 ให้ไทยไซ่อไป นักการเมืองก็โคเคนต้นมีนทา ไคยินชาวสภามีมาไกล ทำให้ใจหันหัวชาว
 เสียบโคหยอน เห็นเขากรุงออกวาลอนจักไปเว้ออี่หยัง หมคทอโคกะตั้งใจใส่ใส่เสีย พุบ
 พอหาขี้มูเขามาเลน ผมเคยเห็นมาแล้วถาจริงขอโหมอาจซีเป็นคังขอยล่ำเววากลอน บาคนี้
 ขอนกลอนเกาหันหา แต่ตุลาคมนีกอายตลอดถึงมีนี่ มีหยังบางทางการเปลี่ยนใหม่ คือประชาธิปไตย
 ความหนึ่งลือว่าไว้ให้เป็นแหแน่นอน แตกอนมาแล้วนั้นเป็นแค่ทัวหนังสือ ราชการเป็นนายคนสูงเพียง
 ฟ้า ชนรนาาใจนอยเห็นนายยานสั้น เป็นไปคนละระดับหลายชั้นค่างกัน เคียานี้เห็นเปลี่ยนใหม่หลาย
 สถาน ราชการให้เขาถึงประชาชนเวากันใหม่บิไกล เขาถึงใจกันแล้วแนวโคมันกะงาย อัวแนว

แล่งกับนายมันยันกันหยิ่ง มีเมืองบ้านเบ็ญจบุรี นั้นเห็นเอ็นของเกาเมืองไทย ล่าสมัยขอแวง
 อญาเอามาใช้ ประชาธิปไตยคำนี้ฟังดีหาเหตุ การปกครองประเทศเอาศัพท์หนังสือแปลใ้
 จังโลก ถ้าแปลว่าให้โตเข้าแจ้งมีผล การศึกษาของชนกัการสูงสมัยนี้ เอ็งก็เคาะอยู่ขึ้นทำ
 เกิดเหตุ หลายประเทศเกิดเรื่องเพราะแนวนั้นดั่งกัน เพราะฉะนั้นสมัยใหม่ไทยเอ็ง ผมกะเห็น
 คิน่าแผนหลายกันทำได้ คานจิตคนนั้นสำคัญเป็นอันมาก สามัคคีก็ดกตองกันได้เพราะใจ กายวาจา
 ใจนั้นสำคัญพระองค์ว่า เขาหาคนกายกะให้อนนอมวาระจาเอาอนทวน ลูกหลานกะขยายแนว
 ไพรก็ยินดี ความนับถือเคารพเกิดมีมาพร้อม ยอมเียงความเอาเจ้าศรัทธาบังเกิด ฟังเอาเด็ก
 ฟันองยาหาเวว่าสอน แม่นเค็ดสอนนเค็ดสอนก็ตามชาวสุขทุกซ์ ฉายาถือคนเป็นนายอด
 องค์ทรงโก ประชาชนเขายานมหาดูมาเขายวม รวมจิตใจบอโคชนชั้นต่างกัน เคียวนี้บเร่งรัก
 มาคน ให้เขาถึงประชาชนจังโคชิทำได้ ประชาธิปไตยมีความหมายหลายขอฟังเอาเนอพอ
 อำนาจนั้นมาแต่จากใส เห็นว่าไว้มากจากปวงชน เขาทุกคนเข้าใจอำนาจมีหรือไม่ เอ็งจังโค
 จังโคประชาชนมีอำนาจ ดูบุญมากคนคนอยู่หลาย ระบบนายกับข้ามีมาตั้งแต่ปู่ เคียวนี้วาง
 ลอนยังคางอยู่หลาย มหากไทยแห่งขยายยกนำฝ่ายปกครอง มีแกการ โกงกินยากหลายแนวนั้น
 เอ็นวากอรัปัททินกันอยู่ทั่วทีป ราษฎรเค็ดอนจักษิอองใส่ใ้ รัฐบาลก็ไ้พวมปราบแข็งทัน
 โมทนาสาธุอ่าสงบลโค แม่นไ้ ๆ กะคงอูริการคังกล่าว เ็งเค็ดนเีให้แล้วยังหาเพิ่มกัเก็บ
 เ็งเค็ดนนี้มาจากภาษี ก็เป็น เ็งบงนราษฎรหาให้ เอามารวมกันไว้เป็นกองทุนขนาดใหญ่
 บประมาณเ็งไ้เขาทุกคนตอชู้เรียนรูใส่ใจ เ็งเค็ดนนี้กะไ้มาจากกองทุน ผู้คทุนบง
 ประมาณราษฎรเนอทาน เขาทำงานทางคานราชการอยาปรมาท เป็นข้าราชการวงโคพระองค์
 เจ้าอยู่หัว งานทุกคานให้ใจชื่อสุจริต สมพระองค์ราชามอบเวนแทนให้ ถางานก็มีหน้าพระราช
 เห็นชอบ ประเทศชาติกัหาหน้าประชาชนยกยอมีหน้าสาไกล รัฐบาลอยากให้คือจังมดำ ถ้า
 เอ็งจริงทำจริงจังหนังสือเขียนไว้ เป็นประชาธิปไตยกับแพะประชาชนเห็นชอบ การชักฟอกชาว
 สะอากเรียวรอยเมืองบ้านอยู่คี รัฐบาลชุกนี้ยากยิ่งเหลือที่สุด เพราะแกไขมคินสิ่งบคีเประอะเป็รื้อน
 เศรษฐกิจไทยคองการ เ็งหรือกะเป็ด คานำมันขึ้นหน้าสินคากาสูง การเฟ่นฟาราวนาคคาค่า เฟ่นคก
 ลงอำแต่หัวปีกะแล้วยามหล่าจังมี ควยเหตุนี้การการากาสูง ดูแดงคนหลายปีไ้อนาหมคิน ขายกิน

หญิงเรือนมาขอทานไปทั่วพี่ป รัฐบาลช่วยแก้ไขใหม่เรา ไค่สงสารไปช่วยชาวนา ในราคา
 ทางกรมแพ่งกับไค่ ผัดนี้หนอนกินใส่ไปขายเอาคางหาก ประชาชนอยู่โดยห้องรัฐบาล ราชการ
 ออกฆ่าตายชะกะยังไค่ บเห็นใจประชาชนผู้ตายอีกชาว ยังเมหาหารายไค่ บเห็นใจผู้อื่น แหม
 เวาแลวกบเห็น ชุมหากินจึงชี้ไค่ยินแล้วอยากหัว ผมเป็นนักกศควาตาเบิงหญิง ไค่เห็นหญิงแนว
 บที่จ้อจำเอาไว่ จึงมาศึกษาในประชาชนฟังชาว ผู้เอ็ดคดียกของทูลไว้ใส่หัว ยุ่มโลกเกสอกลัว
 ทำแต่ฝ่ายทางคี่ ไค่สู้มีเงินกรอบกรัวเจริญก้าว เกิดชาติไค่ใหม่เป็นหัวเมาทำงานในแผนก
 ไค่ยศสูงขึ้นทเขาประชาชนเฟิงอิง ผู้ชั่วร้ายหนาที่ทุจริต นั้นมาปรกรรมลาบมีปลอยไปตามเรื่อง
 ไค่ยินเสียงของขอยสมพอมาล่าสั่ง ทังสือพิมพ์ว่าไค่มนกะไค่วาน่า ลำมีดี่เนบไค่เลือกขอย เวา
 ตามความมันเป็นและไค่เห็นมาควย และเคื่อนใจคนมันให้หันนำจักสะทอมย อาจขี้จั้งขอยล่าเวา
 วากลอน

ขนาดนี้จะมีชื่อกลอนแกกอยกลับ ขรรณบุญของไทยแก้ไขหลายครั้ง กะเคยเสรีจงดไค่
 เคื่อนตุลาไค่ว่า นักศึกษาเรียกรองหลายขอตอนคน ขอที่เงิงนี้เสิทธิประชาชน อายุ 18 ปี ว่า
 สมควรไค่ มีสิทธิใช้ในตนจึงแหม มีสิทธิเลือกผู้แทนนักศึกษาเรียกรองบกรวไหลงเคย ขอ 2
 นั้นบไค่อาชายหญิง อายุราวสามปี ไค่สมัครผู้แทนอยากี่คขวางทงทาม ขอ 3 นั้นสภาเคียว
 จึงแหม คือสภาผู้แทนราษฎร เลือกคั้งมีแพนเคียว วุฒิสภานั้นหรือวาสภาสูง บแผนสิทธิของ
 เหาราษฎรมาทัง ชีเอ็ดคหยังหลายแพเป่ลื่องเงินโรประโยชน์ นักศึกษาเรียกรองเขาไวบเอา
 เอาคี่ให้เลือกคั้งสิทธิจากประชาชน จึงมีสมมุนคักนักศึกษาขอรอง ขอ 4 การรบกันในห้องเมือง
 ไทยหรือเมืองนอก เรื่องทหาร เขาออกโศสภาคไค่รู้เห็นพร้อมรวมกัน 4 ขอนั้นเป็นเรื่องใหญ่
 ในสภา นักศึกษามเห็นคี่วนายขอรอง ทางสภาลงมติกันแล้วขึ้นค้ำกล่าวาก ว่าเอาเสียงข้าง
 มากก็เอ็ดแล้วจึงมีขึ้นมาแกจิงไค่ ทกลงกันบไค่ยากยิ่งนักหนา นักศึกษาแข็งมีวาคินนำขอรอง
 เอาจนทกลงไค่ยอมไม่ไค่งาย เรื่องเป็นตายบยานชิดคานบเขา ทางสภาจึงเวาเขากอนขอจา
 ทุลาถอยฟังเพนลวั้นนั้น นักประชมสภาแลแนวโคถาฟังเบิง ยานมันเกิดเคื่อครอนเตรียมพร้อม
 สู่ทาง ผู้ลากนวาชีธ่างรางใหม่ขรรณบุญ ความผิดกันแข็งแรงแยงกัันนั้น ยานมันมีแนวฮาย
 อันตรายเกิดเหตุ ขรรณบุญเพิ่แกโดยชิลลวเป็น และเคยเห็นมาแล้วคนตายนองเลือด ยานมันเป็น

จักรพรรดิเตรียมพร้อมสู้รบ หากตุลาเมืองนี้ตั้งจอร์อเสียการ ประชุมสภาชาติหรืออายุ ถึงวาระ
 3 แล้วจักซีไปหรืออยู่ ประชาชนอยากรู้อะไรก็สงสัย 5 ตุลาสิ้นเรื่องดงเอ๋ยโดยดี บิมีแนว
 ชักกันคาดคะเนเอาไว ไม่กะตือใจคนประชาชนของชาติ ว่ามันเกิดเหตุร้ายวุ่นวายครั้งหลัง ว่า
 ตีแล้วกะตั้งสำมะโนพนา นักศึกษาจะออกพบ บกอกวนหยิ่งจิ้น ธรรมนูญไทยนั้นตกลงไฉนอัน
 เรื่องความกักตุนขอเวลาเพื่อหลัง ประชาชนจึงตั้งกันอยู่ความสงบ สอดค้นกันขึ้นมาถึงรับ
 สมองพูดเถลา องค์เจ้าอยู่หัวเสานั้นของไทยเป็นใหญ่ ดงปรมาภิไชยพระองค์ว่าถูกกองทัพไทยไว้
 ทอไป

(สากร สิริบรรพต)

การเมืองไทย

ฟังแค่ไทยชายไทยน้อยใหญ่ กำลังไวทมน้อยอยากอยก้อย่างเดียว ผู้ใดเกี่ยวหา
กันคนไปปลุก ทำให้เสียชีตมาลงปราบคือ เสียหนูนี่กะบหวงปานโค ฉมขานเสียเมืองไทยหงหลาย
ตอนนี้ รอยกว่าปีมาแล้วไทยเป็นเอกราช ชาติไทยยังเที่ยงมีมขอมงอคือไป นับแต่ไกลเขากิ่ง
พุทธกาล รัฐบาลของไทยเปลี่ยนแปลงจกครั้ง เขาเฮ็ดหยักกับมางรัฐบาลชุดเก่า แมนมชูกู
ความยายแต่ละอัน ที่มามาแล้วนั้นทวาทสกปรก มีแต่การ โกงกินหน่วยหลายคาน มีทหาร เป็น
เจ้าปกครองประเทศชาติ ใธอำนาจแมกวางปกครองบ้านดินฐาน ใธอำนาจทุกคานสลับเปลี่ยน
ปฏิวัติ โคจกหนจกครวกลวกับจนคราน จนโดนหนีปะมานเมืองไทยเขาไลหลายสมัยแบบนี้
เมื่อขานหน่วย สร้างประวัติกี่ฮ้ายให้สาอาหนานเห็น ความเนาเพิ่มของกเมกายเข็นไค
หลายสมัยมาแล้วคนก็สร้างชาติ บเห็นวาลอคพนความเศร้าเนาเข็น เห็นแสงทางคานโกงกิน
มาตลอด ฮอดมือมาหากอูปิกไว้กะบฟัง จนได้ฟังเพ็ทงรัฐบาลชุดเก่า กรวเป็นนอยกะเว
ยของวาคี จนมีความของยอหลายเป็นคาหนาย พวคนมอลำแห่งฮายยอใหญ่แนว บาคสายของ
ชาคแล้วเปิดปลอกสกปรก มีแต่ความเข็นกลบกลืนอายุกระจ่ายฟัง พมคความของหันมาเดินคา
มันเป็นมาจั้งชี่กรผู้ฟัง อีกอันหนึ่งประชานก็ตั้งใจคอ หลือที่สุด เลือคนแทนครวไว้กะหลังไหล
ไปตั้ง ความหวังคี่ เขาเห็นประชานของชาติ ปรารธนาอยากใธเมือขานเขม เป็น เพราะอยาก
เห็นเมืองขานของไทยเฮือสูง อยากเห็นการปรับปรุงรัฐบาลแต่ละรุ่นลึคี่แท้สำโค เลือคนแทน
ไปใธทางหมบงชน คคี่เลือกหาเอาคนผว้างใจโค เลือคี่เขาไปบางทานผลงานคี่อย ผู้ที่ห้ำหรัาย
หลายคนคั้งกัน ผู้เลือกคั้งไทนันเลยเกิดเมือเสียใจ เลือคี่ไปใธอีกกัน 4 ปีบอถึงจอย กลยไป
กคี่ไปแทนเถียงกันมอ เขาทา หาแคแนวลึคี่มาเขาใธสกระเป่า ผู้ลางกนนั้นกะเวมีเหตุขี้มด
ผู้บางคนเหงานอนเมือหลายมาเหล่า ผู้บางคนฮอด มีเวานำเขาจกให้เื่อ เขาว่าคี่แล้วกะแล้ว
คอยทายกเอา กั้นมแมนเวาซอมเบ็งเคอครับ ผู้บางคนฮายตัวพรโรคี่เขาซื่อ ยกแก้วมอเขากะให้
เงินแสนทางาย บางคนใธฮอดคานกันเขารวมเขา บคี่ความปากเวาคว เมือหาเสียง เข
การเมืองของไทยก็สมัยมาแล้ว ประวัติกี่น้อยประวัติกี่เสียมีมาก เสียกัมาทุกครั้งเป็นเขอนเพราะใ

เป็นเพราะผู้ไปใช้ดีพิลงคะแนน หรือเป็นน้ำพุแทนคือดองเวา ผู้ดางกนกินเหล้ามีนเมาสาากอน
 ก้นกนบกถาหนานูแทนคานควาเวาไม่มีเภาเคียวนี้ใส่โตะทั้งหมด ผู้บกินสาากกะหากมีหลายคน
 ผมงกะเห็นมายกนเป็นผู้แทนเมาเหล้าในสภานาหนาย ใจจายานกายชื้อวากนชื้อเหล้าเมาแล้ว
 คาเถียง ผู้แทนนี้เป็นเรื่องของนักปราชญ์เมธี เป็นผู้ดีทร กุญแจจึงเลือกเอาไปใช้ ในสภาผู้แทน
 นั้นเป็นสภาอันทร เกียรติ กนเกลี้ยคนให้ไปเซารวมอวมนำบาลว่านี่หวังจี่จั่งประกาศ ประชาวม
 ทั้งชาติไ้ววางใจมอบใหญ่แทนไคคาตาง ควรสำนึกไ้วบางทุกทานผู้แทนเออย ออย่าสะเห็นแก่ถิ่น
 อีตองเอาไ้ว ประเทศไทยเคียวนี้เต็มพื้นมา ในสภาะbungเมืองมานกะวูวาย ขโมยโจร
 ผูรายหลายกวาครวหลัง ซากันตายแฆวะระไดดอนหลายคน บแมงโจรหารอยคือสมัยเอกเกา
 เคียวนี้หลายกวานันโจรลานหมื่นแสน ประชาชนกับแคนแนอั้งในอก ทวกเจ้าขุนมูลนายฝ่ายโจร
 เขายาน ประชาชนรบบานเต็มพื้นชื้อออก เห็นแล้วบอกบอไคเขาส่าหมา

(บุญจีน บุญสี)

สถานการณ์การเมืองการปกครอง

14 ตุลาคม 16 ขอกราบเรียนพ่อแม่ญาติมิตรจิตใจ ที่รักชาติชาวไทยเสรีส่วนมาก
ใฝ่ทุกคนก็หากเหมือนดังเดียวกัน ว่าสนาสองพันคนปลายมายเคิ่ง ให้พวกเอาคิดเบิ่งสำรวจ
ควรวจตรา พุทธศาสนาถือกันส่วนใหญ่ บว่านายหรือไพร่พวกราษฎร พวกพ่อค้าประชากรทั้งมวล
กวนหนา ถอดคดุงหรือป่าอาวอาพ่อแม่ ถือมาแต่แรกเริ่มเดิมเก่าหลัง จนตลอดจนกระทั่งถึง
ยุคปัจจุบัน ลวงมาถึงสองพันหารอยปลายกลายเป็นแล้ว ความเจริญรุ่งเรืองสูงเกินเห็นเก่า หลาย
สมัยพระเจ้าแต่ครองตั้งนั่งนคร มานเมืองเกิดคือครอนกาลี่ยุคเงิน คือบเกินถนนนครองว่า
การเมืองมา หลายสมัยรัฐบาลแต่ปกครองมาแล้วจอมพลคนอื่น ความเจริญร่ามรื่นคี่ขึ้นลิ้เคิม
แต่จอมพลดอนอมเริ่มครองอำนาจเป็นนายก เกิดแผนการสปรกชัวทรามหนามลิ้น สาเหตุ
หยั่งลุดป่าประชาชนฮับ ผมจะชอกลาวแจ่งแดงขอเหตุผล คือจอมพลดอนอนั้นละผู้เป็นคนเริ่ม
กอกอกก ผู้ที่ส่องคือพันเอกณรงค์ กิตติขจร เป็นลูกชายนายกรัฐมนตรี ผู้ที่สามคือจอมพลประภาส
จารุเสถียร รองนายกรัฐมนตรี มีสัมพันธ์กันคัยเป็นคองของเกี้ยว เป็นนำหนึ่งใจเคียวทั้งปุ้เขย
และพอเอาความเวาคลองกัน หวังจะปลุกจะปั่นพันเอกณรงค์รับ เพื่อเป็นคนปกครองแผ่นดิน
ไทยนี้ ความหมายเขาในอนาคคกาลนั้นหวังจะให้พันเอกณรงค์ กิตติขจร เป็นประธานาธิบดี
คนแรกของเมืองไทย ความประสงค์เขาตั้งหวังเป็นผู้ยิ่งใหญ่ ส่วนว่าสถาบันพระมหากษัตริย์
ไทยหวังจะถอนลื้อร้างวางทิ้งมีใหม่ สาเหตุเป็นจั้งชู้ทุกท่านจำเอา กิดเบิ่งเมืองไทยเอาเลือก
ผู้แทนกันแล้ว กฎหมายธรรมนูญร่างสละร้างเกลี้ยงพิน มีผู้แทนราษฎรเลือกขึ้นเถียงไ้ไ้รัฐบาล
โดยเฉพาะฝ่ายคามเสียมากในสภ จึงได้หาวิธีขุมสภานุแทนเดิม เพื่อจะหาทางแกขธรรมนูญ
ร่างใหม่ ใฝ่ปากขึ้นมีได้หาเรื่องใส่ตะราง ไ้มาตราสิบเจ็ดอ่างอำนาจเคิดจการ รัฐบาล
คนเคียวบอเกี้ยวใฝ่ทั้งสิ้น เพื่อจะหากินได้คัยใจทุกคัย พวกสินค้ำค่าง ๆ ราคาสูงขึ้นหน้า
เพราะเป็นคัยรัฐบาล หวังกอบโกงทุกคัยชู้ครีคัยนี้ ไ้กฎหมายอัยการศึกปร ากอมกันไปคัย
โดยบอค้ำนึ่งเรื่องประชากรส่วนใหญ่ ไ้คัยความเคือครอจริงแท้แก่ไ้ สิทธิเสรีบอมีใ้ใน
ระบอบประชาชน ร่างกฎหมายมากคดวางความเจริญไว้ อันค้ำว่าเสรีกับประชาธิปไตยธรรมนูญ

คุกคามเหลือคามาลำ ทำให้ชาติเกือบถอนถอนเสียนกระบี่ ปาน เกิดปัญหาทางราชการราษฎร
 ไทย ขอพึ่งพาศาสนารัฐบาลเจยนิ่ง บ่เคยถึงตัวข้าทำเฉยเฉยเฉา ประชาชนแควม เวาเฉา
 แต่เรื่องส่วนหัว เป็นมลทินเกือบกล้วมัวแตกอบโกยทรัพย์ ทางสถานการณเวอาหาทางบก บ
 คุดูแลเมืองบ้านสถานการณเป็นอยู่ เคื่อกรอนไปไม่วิบูกันเกลี้ยงเรื่องเงิน งบประมาณนั้นบ
 อจอาณทานนบ ถือว่าคนเป็นนายใหญ่โตเต็มที มีอยู่ สามคนคยคือถอนอมกับประภาส นายมณค
 พร้าพร้อมแผนทั้งสังการ โกงคั่งแทซึนลาน บอจอาณทานไหว ประชาชนคนไทยไพรพลชนฮอน
 พอปานนอนหนามเสียนสะเทือนคิดเป็นนิน อ่นถึงเววารชัชนสวรรคฟ้าซาเซ่ง ทานได้เล็งโลกได้
 สอดสอด สอรรณ พร้อมทั้งคลบนคาลหมประชาชาวเชื้อ บอว่าเหนือหรือใต้ไทยแลนแดนคาน
 นิสิตนักศึกษายี่นรองรัฐบาลสิทธิ เสรีวามรินคี่ซึนลันเคิม ธรรมญุกให้ไว้มร่างควนอารอโคณ
 ทอให้สองจอมพลอดวางคิงเอาไว ประชาไทยทั้งแควนกลอนแคลนคอยเบียง ทลเมือง
 ลานอาศัยทานผู้นำ จังลิลลวงลำสมปรารณนิก ส่วนจอมพลถอนอมประภาสเฉยฟังเรื่อง ทา
 วาธรรมญุนั้นร่างสะสาบแลวง่าย นิสิตนักศึกษาคณาจารย์ประชาชนพื้นองชอองรัฐบาล นัก
 การเมืองหลายทานรวมกลุ่มประชมกัน มาจากหลายสถานพร้าเพียงเอียงหน้า ถึงค่วันนี้ทา
 คุตุลาคมอานการประชมเริ่มประเคิมคั้งหยังเสียง ร้องเรียนแลว บได้เรื่องทองแจกจ่ายใบปลิว
 ไทแกปวงประชาชนควนเร็วยารอซา ทางคนทางทาเตรียมได้ใบปลิวปาวประกาศ เป็นกระตาคม
 โปสเตอร์เขียนเขียนครอบกรัว จักโรเนียวมองนั้นตกแก่งให้เหมาะสม วันทีเกตุลาคมระหว่าง
 สามโมงเช้า ทูจิงหรือชายเตรียมเต่าคินกันแจกจ่าย ออกจากที่ลานโพธิ์มหาวิหยาลัยบรมศาสดกร
 แยกย้ายยายพร้อมพร้ากัน พอออกจากที่นั่นเลยไปสนามหลวง ปวงประชาชนสวนสวนเตรียมเต่า
 เพราะวันเสาร์คนทอนสนามหลวงคาคัน แจกใบปลิวรามรินเสียวันรวัแซว จากสนามหลวง
 แลวเลยไปบางลำภู ผ่านสนามสะแกกลอดถึงประตูน้ำ ปทุมวันคินขามิใบปลิวแจกจ่าย สันทิบาล
 เป็นสายนครบาลพร้าพร้อมขอมสิ่งเหตุการณ์ เพราะรับสั่งจากท่านรองนายกรัฐมนตรี หรืออภิบดี
 คำรวจไทยสมัยนั้น ซึ่งมีพันตำรวจตรีชัย สุวรรณนคร เป็นผู้นำหัวหมา จับกุมเวลาบ่าย ใกัทั้งเขต
 11 นาย นอกนั้นไล่คัลลอคี่หนีไปปลอดคัย ผู้ทีหนึ่งจับได้ ชีระยุทธ บุญมี สองบัณฑิตย์ เองนิรัตน์
 จื่อจ่านามไว้ สามบุญส่ง ชะเรธร สีวิสา คัมภีร์ ทารัญญา ชุมรฎาธาร ทบปีดี บุญชื้อ นักศึกษา

ธรรมศาสตร์ เจ็ดหัว หมิ่นนิกร อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ แปนนายวัฒน์ สุระวิชัย
 อาจารย์มหาวิทยาลัยสุโขทัย เกานายนพพร สุวรรณพานิช นักหนังสือพิมพ์ทหารราช สิบ
 นายมนตรี จิ่งศิริอารักษ์ นักหนังสือพิมพ์สังคมศาสตร์ปริทัศน์ ทุกท่านจำไว้ได้ใจ ผู้เขียนเอื้อมจับได้
 นามท่านประพันธ์ศักดิ์ นามสกุล กมลเพชร นักการเมืองแท้ กวบคุมทั้ง 11 ท่าน หลากกึกก่า
 เรื่อง ชุมชุมเรื่อง การเมืองเกินหาคนและยูให้กฎพร้อมพรำกัน อีกข้อหาหนึ่งนั้นว่าเป็นพวก
 กองนิวนิสต์ รัฐบาลจงจิตคิดเหมาเอาเรื่อง อยู่ต่อมาหลายมือหนังสือพิมพ์ประกาศว่านาย
 ก่องเกียรติ คงคา ถูกจับกุมอีกควยสิบสองเพิ่มติมเติม อยู่มาอีกสามมือ นายไชแสง สุกใส
 เข้ามอบตัวอีกเพิ่มเป็นยี่สิบสาม นี้สำหรับรายงานมยูถูกคุมขังไว้ นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยพร้อม
 คยบรรดาท่านคณาจารย์ธรรมศาสตร์ เขารักษาหารื้อกับจอมพลประภาสเพื่อไปปลดปล่อย
 คยสิบสามท่านในสี่คืน ประกาศยืนยันว่าไม่มีการปลดปล่อย ตอนเค้าเรื่องเพิ่มเติมเรื่องอยู่
 บเขา ข้อสำคัญท่านเวาภรรยาภรรยาจักร นักศึกษาอาจารย์อานทรอ มองแล้วอยู่โคนไป
 จะเป็นเรื่องมหากษ์บันปาน จำต้องเดินขบวนขอโดยดัดได้จึงเกรียมพร้อมพรำกัน ถกมาในเมื่อั้น
 สิบสี่ตุลาคม กรมประชาสัมพันธ์ชาวสารการฮอน เฉพาะกรุงเพมหานครเกิดจราจลขึ้นอลเวง...
 เซงษา หาวาพวกนิสิตตลอดนักศึกษาเดินขบวนให้เคื่อกรอแห่งลมรัฐบาล ชาวภายในประเทศ
 บ้านออกอ่านแถลงไข ไกลจากความเป็นจริงแอบอิงนึกเพี้ยน ชาวบิคเบือนหาเรื่องกระจาย
 เสียงออกอากาศ ก็เพราะสามทหารราชเป็นผู้กรูชาวจีนสะเหือนพื้นแผ่นดิน เสียงสนับป็นป็นดิน
 เคื่องเมืองไทย ไหลไปเป็นแสน ๆ หมุกนโฮมทอน นิสิตนักศึกษาประชากรเนื่องแนนนาคิน
 วินใจ แกวอนุสาวรีย์ประชาธิปไตยจนมัวคึกเม็คฟ้าหาอันอั้งถน พองไชโยแตกจนเป็คเกร็อง
 ทยายเสียง โจมตีสองจอมพลให้ล่อยคืน 13 ท่าน อयरอนานไปหนาเสียเวลาคนอื่น ผอญ
 ลงผู้ขึ้นยืนเวาเปลี่ยนกัน นักศึกษาวานันต่างถิ่นไปหมค งคอดการศึกษาสอบเลยรอไค จาก
 ภาคกลางเพื่อไคหรืออุดรชอนแก่น สารคามอั้งแนนเตาอั้งนัยไหว หมิงหรือชายใหญ่อย
 จนตลอดประชารณ ถนนสายใด ๆ อั้งอชชอง อเนกนงโฮมทอนนครหลวงคาคชึ้น กองทหาร
 แต่งขึ้นเตรียมพร้อมอยู่เสมอ นายพันเอกดร กิ่งสังเฮ็ดถือปเตอร์กาตกายเป็นกล ขึ้นเทิงบนเว
 ลันไกลสะเหือนกอง นักศึกษาตายนกลงกับพื้นพอปานไปไม่วาง ขวงประธาพื้นองตายนันหมลง

เสียงปืนกลแตกโหม่งยิงลงมา มีหยก พังทะลายตายมุกเกลื่อนกองนอนพื้น ส่วนจอมพลนอนม้วนใต้
 ทั้งจอมพลประกาศ ประกาศลาพร้าพร้อมยอมขอต่อประชา และประกาศว่าตำแหน่งแยก ฉา
 ขอดอนตัวราชการตามเรื่อง ที่มีเสียงขอร้องขอให้ประชาทราบเพื่อสำรวจว่าเป็นทองดินสยาม
 พณเวลาลวงข้ามมือใหม่ไชยา ถนอมลาเมืองไทยไปอเมริกาพื้น ทั้งลูกเขยลูกสาวพร้อมภรรยา
 ลากคน ขึ้นเครื่องบินครบถ้วนไปพร้อมพร้ากัน ส่วนจอมพลประกาศนั้นเบ็คใส่ไทเป และพันเอก
 ฝรั่งลูกเขยก็ไปควย โดยคุมหญิงสาวพร้อมสุภาพรพักดิน จีนไทหัวเมอแย้งรอรอเร่งเร็ว ทั้ง
 สามพรรคกลัวรีบควนเคินหนี ประชาธิปไตยไทยไปรูดุงป่า จึงกอบพาทันทั้งสามพรรค ได้
 อำนาจเทียบมำอั้งหนึ่งสอง ปกครองญาติพี่น้องแบบอย่างเผด็จการ โกงเมืองไทยมานาน
 อานทองเต็มที พากันหนีไปแล้วมีดินบอนลืออยู่ ทั้งลูกไก่ทั้งปลูกลูกเขยแลพอเชกกรรมทองแลนสนอง
 ระยนั้นยังมีพี่น้องตกอยู่ละแควน จากไทยแลนแหลมทองสองลอยไปตามเรื่อง จากเมืองหลวงจีน
 ไต่ไปไทเบ็คปุ่ ไปนครเซอูเกาหือไทพักหันมรังกันควนเตียง เว้าไปหลายแห่งเวียงยาวบ้าน
 อนันตา บออาจพรรณาจนครบคันยันฝ่าย บรรยายเพียงนี้พอดีโคเรื่อง เอาละเพียงชั่วเท้า
 จังเต็ม

(อุคม อนุทอง)

พัฒนาการการปกครอง

จึงว่าถกออกหวางพัฒนาการพวกถูก ๆ หลาน ๆ ลุงทாயาหวด ตามแต่ได้สำรวจทั้งนี้ถกกรีกครอง เว้าพัฒนาการปกครองสมัยแรกก่อน มีอยู่เป็นตอน ๆ ความยุคความกาล ก่อเกิดครั้งพุทธกาล ถึงห้าคำแบบ การปกครองแรกครั้งก่อนเดิมคำ เรียกว่าแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์พระเจ้าไรอำนาจเอาอย่างตามใจ บ่เห็นมีผู้ใดสิดีไค่เพียงเรียงใส่ เจ้าแผ่นดินเป็นใหญ่สูงกว่ากฎหมาย บอกลีให้ตายกะตายที่เสร็จเค็ดชาก เจานายไรอำนาจกันอย่างรุนแรง ความหนังสือแสดงในประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ก่อนมีศาสนาไซดมไป จึงในประเทศไทยกะเคยมีมาอยู่ เว้าให้ฟังออก หมุ่สมัยพระเจ้าหลุย ว่าสิดว่าคนยุเว้าเป็นเห็นมาก การสอนสอนให้พักพร้าวนบกว่ากหมุ่ลับจับตาย มีออกสนสะหายคือถวายพอใหญ่ ประชาชนพวกไพร่เกิดเรื่องเคียงกัน บ่มีคอกการอบรมสอนสั่ง บ่มีคอกสิดไค่หนังเขาอยู่ห้องซัง ทำนิตแล้วตองฝังคักคอปานโก บังคับกันมักใหญ่อย่างบ่เป็นธรรม มีอาชญากรรมควยคักตวนหนา ว่าแต่เจ้าไค่วานนิตแมนกะตาม ทูบคี่แหลปานทาบ เมฟังสาเหตุ ก้อกันทุกประเทศบวาทงโต ตั้งแต่ก่อนคนไทยกะปกครองคือว่า ผิดกันไปหลายทวนแต่ก่อนเดิมทีคือแตกอนฟากปีสองสี่เจ็ดห้า ฟากจากนั้นมีข้าทาสไรนายทูน หวางทั้งแมนสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ให้มีการเลิกทาสสมัยพระเจ้าจุล ฬวกสมัยลุน ๆ สิบพันเห็นเหตุประชานิปีไทย คอมาประเทศไทย กะไค่เปลี่ยนแปลง บอมีกับรุนแรงหารทูนปานเกา ลุยคอมาเหล่าซารารการพวกเรียนการทหาร พวกนายหลายหมู่ เชิญให้เจาลงอยู่ภายใต้กฎหมาย ประชาชนกะคลายกังวลหลายหลาก เจ้าแผ่นดินเพื่อกะหากยอมลดปลบง ยอมสละราชย์ลงคือความมมว่า ไทยเสาบอเสียทारीรัชคักการ ไค่พระราชทานธรรมนูญขึ้นใหม่ ทำให้พลพวกไพร่ไค่อยู่สุขซี้ คื่อระหว่างวันที่ 27 พ.ศ. 75 มีดุนาแม่ป่าววันรับหลักการ ไค่พระราชทานธรรมนูญขึ้นใหม่ ประชาชนพวกไพร่เลยอยู่สุขซี้ ไค่มีสิทธิเสรีพร้อมเพรียงทุกหน้า ครั้งที่ 1 ถึงห้าสามสี่ปีไป ไค่มีการแก้ไขคักแปลงแกงใหม่ บอว่า นายหรือไพร่สิทธิเก็งถึงกัน ทางกฎหมายไค่บ้นออกเป็นหมวด ๆ เิงทหารตำรวจทุกฝ่ายในระบบ บไค่หยอนไค่ยานไปหาคือเกา พวกคนเฮาทุกเหล่าสิทธิเท่าเทียมกัน มีขอบเขตไค่มันทำคามหน้าที่ บ่มีกคี่ล้ำบาคครากคร่า บ่มีใช้ธรรมบงคนชนราษฎร รัฐเว้าไค่ประกาศบอกอยู่ประจำ มีกฎหมาย

ครอบงำทั้งนายหรือไพร่ บวมน้อยหรือใหญ่สิทธิขอเทียมกัน ขอมเบิ่งเบียงทุกวัน เจ้านายทุกฝ่าย
 ไปติดต่องายมว้ายามโค ตั่งแกกอนเฮาไปเทิงคีเทิงฆา มองเทิงฮายเทิงคาฮายเผกฮายมี
 เคียวนี้เกินว่าค้ำยามเฮาคิดค่อ มาฟังนอคนพอกคนนากนอ มาหยั่งนอนองสาวคนนั้นคนนี้ ผู้เห็น
 มีหน้าที่ประจำอยู่ในศาล พวกข้าราชการ ก่อกันทุกหน้า เฝิมฮายบอคำก็เอาก็อหลัง คอยชี้แจง
 ใโพ้งแนะนำทุกอย่าง แนะนำไปต่าง ๆ สร้างโฮโถนา แนะนำการศึกษาหากินให้ชอบ ให้พวก
 เราประกอบหน้าที่การงาน ทุกหน่วยราชการทำค้ำขอยกบวาคณานนอกฮายคางาคี ตั่งแกกอน
 เบ็งคีเฮาไปติดต่องนอกรมไปก้อจอเทิงสันเทิงสาย นายกะคางพอนายปานเสื่อโถไทย เจ้าไป
 แนจ่าไล้แหลมให้ตาย อ่างวราโตะเป็นนายขอยกเวากะเวากาไปฮอคนุเสาบักห่าบักมี ชำมีหน้า
 ฮอดคีพุนละแหลมแกกอน เคียวนี้มาฮอคนอนมานเลี่ยมเมืองใส รัฐบาลแก้ไขค้ำคอกทุกฝ่าย เราไป
 หากะกายค้ำฮออย่างกันเอง รัฐบาลเห็นได้เพ็งเล็งค้ำคองขึ้นไซ้ คนกำลังว้าไค้สับตอกันมา นี้แมน
 พัฒนาการขึ้นใหม่ระหว่างนายกับไพร่ให้ค้ำคองคอง หรือค้ำคองการปกครองพอเป็นค้ำอย่าง
 มหาคไทยเพิ่นเร่งรัคัจคการ ทำการบริหารออกเป็นหน่วย ๆ เพิ่นก้ำนั้ผู้ช่วยหรือแพทย์ค้ำบด
 ผู้ใหญ่บานทุกคนเข้มแข็งแรงเท่า ไค้มาบอกมาเล่าที่ป่าหนออา ไค้พิทักษ์รักษาแทนออกแทนหน้า
 ไค้ปกครองแม่ป่าแทนรัฐบาล ไค้พร้อมใจใส่งานพร้อมเพียงเฮียงหน้า สมกับความเพิ่นว่า
 พัฒนาการ ไค้ตั้งใจใส่งานหนักเอาเบาสู หากันสูไทยก้าวไทยเจริญเกินกว่า หังผู้ง่ค้ำและ
 ผู้เอกทั้งแล้วให้จ้อจำ พัฒนาทุกก้ำนมนนแทนทางถนนพัฒนาฮอคโตะคนบแมนค้ำบั้งบางอย่าง เคียว
 ค้ำจ้ง เขาเวาขอแมนเอาใจค้ำคนเคียว วังเขาว่าทำเชื่อนให้แม่ป่าอาศัยนำเฮ็ดค้ำทุกกระหวาง
 บไค้ช้ำทำฮอเป็นประจำ อุตสาหกรรมกมนาคม แดงกระหวางการค้ำ ผู้เพิ่นเป็นหัวหน้าไค้ดงมือ
 รับเร่งพร้อมกำลังรับเร่งเตรียมพร้อมอยู่เสมอ

(วันทอง คาวไสว)

เรื่องคนไทยทุกคนเป็นเจ้าของประเทศ

คนไทยเขาสู้คนเป็นเจ้าของประเทศ
 อมาจักร ขอบเขตเขาแทนเสรี
 รัฐบาลเขามีปกครองมาไร
 ราษฎรเป็นใหญ่เท่าห่อเทียมกัน
 มีอยู่สามสถาบันไทยถ้อยคดียัง
 พวกหมู่เขากะจิงไคอยู่มาคี่
 เพราะอาศัยสามศักดิ์ของคนรวมชาติ
 เขารักษาเอกราชมาไคี่นยาว
 เป็นนำเพราะพวกเขากลมเกลียวเห็นยวแนม
 เมืองไทยเขาหมึกแค้น พื้นพสุธา
 ไคี่อยู่กินกันมาจักเหิงจักหุน
 บเคยตกเป็นผู้ฆ่าหาสชาติไคี่
 อยู่ตลอดคตลอดภยมาจนปานี้
 คี่เขาสาหลายแหลวแถวไทยทองกิน
 รักษานแนคินมาตลอดชอคพิคี่แลวพอคา
 คี่นำหยัง คี่นำพเงงดา คี่คอบวาสามคี่
 คี่นำคนไทยเขาเาสกุลไทยนอย
 บเคยถอยหลังให้ใมมาเหยียบย่า
 คนไทยถือคี่ธรรมรักสงบเรียมรอยบเคยล่าลวงใว
 เอกราชอยู่ไคี่ไทยบเคยเสีย
 แถวเอเชียอากเนยลองนับเบิงเอากนไค
 ไทยบเคยเสียแมแมคุเอาหาน

อยู่ก็ไม่นานนานจนว่าสอคมือนี่ก็ว่าถิ่นเฮา
 ขอเชิญเคอ ขอเชิญพวกหมเจา เฮาจงทำคิ
 อาศัยกันสามัคคีอย่ามีเหงสาว
 ขอให้ชาวไทน้อยคอยระวังคังท่า
 รักษาชาติประเทศไว้ไปหนาช่วยกัน
 เพื่อให้ชาติประเทศนั้นยังอยู่ยืนยง
 คงเป็นไทยถาวรแน่นอนยืนยง
 อย่าไปฟังความลอลงลมตมงาย
 ขอให้ทานทั้งหลายสามัคคีผูกมันกันไว้อย่างวาง
 อย่าให้ชาติประเทศอากนตางแดนเอา
 เขาเป็นไทยมาฮักฮอมฮิงกันไว้
 อย่าลี้ไปหลงทมหลมเขาลอฮอย
 เห็นไปนอ อินโคจีนแตกจอยเป็นขอนอฮ้าง
 พวกคนลาวจนมีบอนยังไหลหลั่งมาไทย
 มาอาศัยบุญเฮาเบ็งเอาเห็นแล้ว
 แกวเขมรมาเช่าเมืองเฮาชนม
 นั้นละพอ อินโคจีนเห็นหลมเป็นแล้วเบ็งไป
 พวกพี่น้อง อย่าลี้คิคือยากไคเป็นฝ่ายทางแดง
 แพงเอาเกอเฮาฮักหวงกันเอาไว้
 ไผกะคิขอให้ รักษาไทยคุมหล่า
 เขามีศีลธรรม คุณพระพุทธรูปช่วยคำ พระธรรมอุมมุนมา
 ให้พี่น้องคังหนารักษาชื่อศักดิ์ศรี
 รักษาเอาเสรีถิ่นไทยทองน้อย
 อย่าไปคอยหวังชนคนกินสินคา

ให้พวกัันรักษาเอกราชชาติไว้ไปหน้าอย่างาง
พวกที่่เ็นอง ให้พวกัันช่วยสร้างชาติอย่างแข็งขัน
สามัคคีน้ำกัันอย่าไปมายมาย
ฟังกลอนลำเพียงนี้พอดีแล้วทาน
หลานชอจบทอนีเ้าไว่หนึ่งกลอน

(บุญเพ็ง วงษ์โคกสูง)

เชิญชวนประชาชนให้รักชาติ

สวัสดิ์ทุกท่าน ประชาชนชาวไทยที่แสนดี ด้วยศักดิ์ศรีของไทยชาติเราเองนั้น เรายังรักกันเสมอเหมือนอย่างเดิมใจของรักชาติ สามัคคีที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นสถาบัน คือประเทศเป็นบ้านทหารเป็นรั้ว ต.ช.ค. รักชาติกัน มีธงชัยแผ่นดิน พวกหมู่เราเป็นลูกบ้านนอนนิ่งอยู่ตาย ชาติที่พี่น้องเอื้ออวยช่วยกันชาติคือกัน รักให้สมศักดิ์ศรีเกียรติคุณทูลเกล้าฯ อย่าไปคิดหากรรมแบบว่านอนนอนใส่ ไผ่ทำก็ม้วยมอด ชาติว่าคนกฎหาแต่ทางลัดได้แว่นแคว้นกับดี เกิดในชาตินี้ขึ้นชื่อว่าไทย อย่าให้ใครมาลบเหลี่ยมไทยเราได้ พระมหากษัตริย์ไทยเหนือหัวเกล้ากระหม่อมพากันนมพนอนนอมบูชาไว้ดังเดิม เจ้าอยู่หัวเราคือพ่อแม่แดนสยาม พวกเราเป็นในนามลูกไทยประจำบ้าน ชั่วลูกหลานเราใครพากันรักษาชาติ จงเทอดทูลยกของขอไว้ว่าชาติคือ ชาติที่รักของโหราน้อยาคูหมิ่นจงหวงแทน เป็นยอดแดนถิ่นไทยงามพวกเราขอมเห็นด้วย มีบ้านสวยและเมืองโกการหาถิ่นที่สะกด (ชาติที่รักของไทยเราควรเทิดไว้บูชา มีคุณเล่นเหลือล้นกาสุกจะกณนา นับได้ เราเป็นไทยต้องใจมีความรักชาติ เสียสละชีวิตชีพ สละชีพเพื่อชาติด้วยความหวังดี) ตัวอย่างเพลงนี้พี่น้องคำปุ่นเอามาเล่าประกอบกลอนลำ ลงนำแต่รักไทยทั้งสิ้น กงไคว่ยืนนอคะ ชาวอานาประชาราษฎร์ มีสติครองชาติ รักษาไว้ให้มันกันไว้อย่าให้สูญ

(คำปุ่น ฟุ้งสุข)

ล่าลองเทิดพระเกียรติ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9

น้ำเอาน้ำสง่างาม เนื่องในโอกาสวันมงคลมหาสมัยคล้ายวันเฉลิมพระชนมพรรษา พุทธศักราช 2530 เป็นวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มีพระชนม์มายุครบ 60 พรรษาลงเขา ขอถวายพระพรโสมเกตุพระบาทเจ้าจงทรงยังอยู่เจริญ...นา..

ขอกระซิบเล่าของขลุ่ยพระบาทเจ้าเกล้ากระหม่อมจอมขวัญ, กรรมกรเห็นได้เห็นสมควรแรงขันหมอลำนี้, ราชวิถีใจสนได้ไคมาล่าเทิดพระเกียรติ ขอพระราชทานดูเอาให้หม่อมกั ไคกลาวกลอน, สีขอล่ากลาวนอนเอาแถมอนสำคัญ, เนื่องในวันมงคลสิกลาวกลอนนอนเห็น, สรุปลเอาสั้น ๆ คุณความดีของเห็นสรรเสริญไว้เหนือเกล้ากระหม่อมขวัญ, กันสินัยให้ดวงมีมากหนักหนาเหลือสุดแสนที่สิพรรณามากมายหลายคน, ยกเหตุผลมาให้คนฟังบางส่วน นับว่าเห็นสมควร เป็นประมุขประเทศบ้านหาญกล้าสุแนว, เปรียบเสมือนคิงแก้วเอื้องสูงศักดิ์ ประชาตชาวไทยไคสองแยะเห็นแจ้ง, หลายแขนงหลายชั้นหลายอันหลายอย่าง, นี้ก็กรอจกักรวดสมกับว่าท่านพระองค์เป็นภัทรมหाराชให้ รอยน้ำเพ็ญประโยชน์ให้ชาวไทยอยู่ดี, ออกเยี่ยมเยี่ยมทุกที่ที่ค้ำความหวังปวงชน ห่วงนำความสุขทุกข์ไพร่ประชาชนชาวบ้าน, โดยเฉพาะถิ่นชूरกันการพระองค์สนพระทัยเทอญแลไคขาด, มีพระราชปฏิสันฐานชิดไคกลับชาวเข็กราษฎร, พระองค์ทางทุกข์ฮอนยามเมื่อราษฎรทุกข์ ชาวประชาที่มีสุขเพ็ญกะทรงสุขค้ำ, อำนวยความสะดวกให้ชาวไทยอยู่อย่าง, พระองค์หวงนำราษฎรคือพอหวงลูกเต่าสันไคเพทะคั้งกัน, สรุปลความแลนั้นเห็นคือฮมโพธิ์ไพร, ประชาชนชาวต่างชาติและชาวไทยไคพึ่งพาหาฮอน, เหนาสะฮอนเหลือฮนปวงชนไคสนฮม ลมมาที่ต่อตอ ขมิได้หัวนไค, คนไทยเฮาเหมาะเออย่างยั้งที่ไคมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยเอาไว้ ไคคนไทยเสมอภาค, มีพระอยู่หัวเป็นประมุขประเทศไว้ให้ไทยไคอยู่เย็น...วะนอไทย...นา

หน้าที่ของชาวไทยที่ควรละเว้นคือเคารพบูชา, สถาบันทั้งสาม คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้เทิดทูลเอาไว้, โดยเฉพาะสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยทั้งคล้ายทั้งมวลถวนนี้, เห็นทรงก่อไคเกิดความสามัคคีและค้ำคุณูปการมีท่านพระองค์

เหนือเกล้า, สุกท้ายนี้กระหม่อมฉันขอเฝ้าเป็นถวายพระพรเป็นกลอนส่ง ชีมาบุญโกโศก ขอให้
 ทานพระองค์ทรงมหาราชไทรพระเจริญยิ่ง ๆ ขึ้นหมั้นอยู่เกษม ขอให้เต็มไปด้วยจักรวรรดิ
 กระหม่อมฉันราตรีขออันเชิญพระสยามเทวาธิราชไท้ให้นำกุมเดื่อธงำ, พร้อมทั้งคุณพระรัตนกรียะ
 แก้วสามประการให้คุ้มล้อม, ให้นำเทียบพระบาทไทยยามี่ไคทางเห็น, ทรงจุโลกบาลทั้งสี่
 เทวคาพระพรหมพระอิศวรแลนชา, นำรักษาไปป้อง ครองกุมทานพระองค์, ขอให้ทรงมี
 ใจจตุระพิพรัชย์ประกอบไว้อะทั่งส่วาควยเกล้าควยกระหม่อมขอเคระ ขาพระพุทเจ้าหมอลำ
 ราตรี ศรีวิไล ขอถวายพระพรให้พระองค์ทรงสุขี่ ๆ ทรงพระเจริญยิ่งยืนนานหมั้นอยู่กระเสริม
 เจริญเคอ...นา...

(ราตรี ศรีวิไล)

เชิญชวนประชาชนไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง

โธ - - - ม - - - โธละหนอ - - -
 ประเทศไทย - คนไทย - ถูกระบอบการปกครอง
 แบบประชาธิปไตย - ประชาชนชาวไทย -
 มีอำนาจเป็นใหญ่ - เมืองไทย - นี้ - โธละหนอ - นวลทวดเอ๋ย
 เมืองไทยนี้เป็น - ประชาเสรี - ดีแล้วละพวกไพร่
 ประชาธิปไตย - มีเสรีภาพใช้ - ไผ่ก็โลกชื่นชม
 ชาติประเทศ - เขาอยู่ใครดมม - สมชื่อและศักดิ์ศรี
 เขามีประชา - รัฐ - รัฐธรรมนูญใช้ (เขียนตามการกระโดดเสียง)
 เป็นไทยเสรีล้วน - สมควรแล้วละทาน
 ทูนเทิดไว้ - สูงส่งองค์ภักดิ์
 คนไทยเป็นเจาของรัฐ - ถิ่นไทยทวงซ้ำ
 นับแต่จำเดิมตั้ง - ไทยทองเป็นถิ่น
 เขามีผืนแผ่นดิน - อุดมคืออีกค่าย - สวดย้ำถิ่นสยาม
 สิ้นเมืองเขา - กะมีเต็มแม่น้ำ - ชำพร้าพโยยู่ในถิ่น
 ถิ่นมียามหมด - โลกเจริญไทยนอย
 มีแตกลอยใจสร้าง - ทำไปผู้ใดหมั่น
 ครั้นผู้ใดขยัน - และพั้นเฮ็ดหมั่นได้ - กะเหลือใช้ถือดี
 เขาจึงเขาวา - เมืองไทยทองถิ่นนี้ - ดีตั้งเมืองสวรรค์
 อันนี้จริงความเขา - เล่าลือสะเทือนฟ้า
 อยู่ไหนน้ำมีปลา - อยู่ไหนนามีข้าว - เขาลือเลยสนั่น
 เพราะสามสถาบัน - อันศักดิ์สิทธิ์เลิศล้ำ - ทำให้อยู่สบาย
 การปกครอง - ประเทศชาติยกให้ - พวกไพร่ปกครองตน

คือคนไทยทั้งหมด - โลกมีเสรีล้วน
 สมควรก็ใจแล้ว - แน่ไทยพวกไพร่
 ประชาชนเป็นใหญ่ - รัฐบาลรับใช้ - เอาใ้สูญประการ
 หนีไปแต่ - กำนันผู้ใหญ่บ้าน - ผู้แทนท่านคนกัก
 จนถึงรัฐบาลมัย - แผนประชาชนเพน
 เป็นผู้แทน - กะแผนคนไทยตั้ง - เป็นหยิ่งกะตามแต่
 ไผ่กว่าคี่แน่ - เมืองไทยคี่แก่งแก - คี่แหราชฎ
 พากันคี่ - เอาเบิ่งโอดคนันทอน - นอนคี่คี่ให้กันคัก
 ไ้หู้จักสำกรับ - ราชฎเอาตั้ง
 ตั้ง ส.ส. ส.จ. ส.ท. ชำ - กำนันและผู้ใหญ่
 ราชฎคือไพร่ - เอาที่ละเลือกไซ้ - ตั้งนั้นกลั่นเอา
 เหตุคี่นั้น - ขอใ้พวกหมุ่เจ้า - เอาผู้มีสิทธิ์
 ควรคี่สินใจคี่ - ละเอี้ยคี่ละอูใ้คี่บาง
 เติงกราวปางสมัยหน้า - เวลาเลือกคี่งใหม่
 เอาผู้เป็นคนไทย - เลือกเอาผู้รับใช้ - ขอใ้ใ้ใครครอง
 ไปใ้สิทธิ์ - เพื่อใ้มันถูกครอง - ตามปองขรรรมญู
 ทั่วคุณเคอขอรับ - ผู้มีสิทธิ์ไซ้
 ไ้บไปนอนเล่น - เป็นคนแสนโง่
 เอาผู้มีสิทธิ์เต็มโต - กะกองไปเลือกคี่ง - ตั้งสิ้นสูคน
 เมืองไทยเฮา - จักตลอดครอศพน - คนที่ละพาคี่
 สามัคคีธรรมคือ - เครื่องหมายไทยแท้
 แปลว่าไทยทั้งสิ้น - เจ้าของคี่นทั้งแผน
 การเลือกเอาผู้แทน - เป็นสิทธิ์พวกเจ้า - เอาที่ผู้กลั่นหา
 ชาติประเทศ - จักเจริญก้าวหน้า - เพราะวาคี่คนไทยยัง

รู้จักสามัคคี - สู้จนควรไธ
ไปกันเคอเถิงมือ - กราวมีเสือกตั้งใหม่
ขอเชิญชวนเฮาไป - เคอฮอดมือเสือกตั้ง - มาเสวราชฎ

(พิมพ์ รัตนคุณสาส์น)

10 นโยบายของรัฐบาลไปสู่ประชาชน

รัฐบาล - บริหารประเทศได้ - พวกใครเป็นคนคิด
กฎหมายจัดเป็นพรรค - ดินไทยสมัยนี้
มดี - เห็นตั้ง - ในทางผู้แทน
โดยถือเสียงประชา - ราษฎรเดือดแล้ว - แน่นว่ากัน
ข้างมากนั้น - พรรคใหญ่หลายเสียง
ตามระบบการเมือง - เขาก็พากันคิด - รัฐบาลเขาตั้ง
กระทรวงคลังไซ้อา - หาเงินมาจ่าย
ถือเป็นนโยบาย - ใ้เงินหลายรัฐาก็ - มาเข้าพัฒนา
โดยความหวัง - ก็เพื่อการศึกษา - หาสู่ประชาชน
จนว่าเมืองไทยเฮา - เค้าคือเรื่องฟ้า
ประชาราษฎร์ไทยก็ - พอใจทุกถิ่น
อยู่กับสะทกได้ - เงินไรต่างหา
อันหนุนี้ - แปลว่ารัฐาเพิ่มกล้า - หาส่งชนบท
กำหนดเหลือหลายนับ - เอนกอนันต์กันเว
เป็นนโยบายเขา - เถึงคนคือว่า
กระทรวงกมณา - การศึกษาเฮ็ดให้ - ไทยบ้านทั่วถึง
พวก - หมูเฮา - ไผกะไ้ซำบซั้ง - กันอยู่คี่หมค
น้ำ - ถนน - และไฟ - รถ - อังคินเกี้ยวนี้
กนมอมีเกินเท่า - หินและยางเฮ็ดให้ - ไปเท่ากระตังเจิง
แต่ละบ้าน - ปากว่าแสงอี่เก็ง - เหลียวเบ็งนี่ออก
กิดมาเห็น - กะเป็นตาออนซอน - เบ็งเพิ่มอง - ฝ่ายน้ำ
แต่ละคามเฮือนนี้ - อัดอคือโอ้ง

ขามเมื่อฝนตกลง - กะพากันต้งน้ำ - ขามแดงเพื่อกิน
 การเจ็บเป็น - กะมีหมอยุ่สิ้น - ทุกถิ่นผู้ชรา
 มียาและมีหมอ - อยู่พอเพียงแล้ว
 แถงเจอะเฮือน - กัพากันทำสวม - ซิมเสริมฮับถาย
 พวกสาว ๆ ชาย ๆ - บอไคกะกั๋งกาย - งอบตีนน้อยชอน
 พวกเขา ๆ ฝูงนี้เขาเคื่อครอน - หลายบอนไซเซ
 จนวนหอมเสียงไป - เหาชโมยเลยกราน
 เหมิดอาหารกินฆ่า - หมาก่ากะเลบจอย
 ขนบตรีแยบรอย - มีส่วมสูเฮือน
 แปลว่าสวมเมียน - เหม็ดองคังเดียวกัน
 ดันตรายโรคะ - พยาธิทางใบไม้
 บอมีไยเป็นฆ่า - กระทำตีทุกที่
 การศึกษากะดี - มีโรงเรียนสูบ้าน - หลานรัฐแนว
 อันหนึ่ - มีแควรัฐนั้นแหลว - เสริมส่งประทาชน
 ดนพนทางและ - ปล่อยไฟไชน่า
 การปกครองกะตีฆ่า - คำลคคว่า
 หมายความถึงสมก - คำลมีเรียบรอย - กอยเขาสงเสริม
 งบประมาณรัฐกะไคเร่งเพิม - เสริมส่งจัดสรร
 ก.ส.ช. เจิมัน - แงงไปคามเป่า
 เขาประสงคสังสรพ - ทางการเสริมใส
 รัฐบาลเมืองไทย - กับประชาราษฎร์ - หันหน้าใสตา
 เปรียบไคด ๆ ก็อพอดุงเบิงป่า - ป่าเบิงคังดุง
 เด็ก ๆ จับแขนจุง - ใส่เคียงเฮียงฆ่า
 รัฐบาลไทยทำ - เพื่อประสงคณไล - เถิงไทยทุกถิ่น

อาชีวะหากิน - เกษตรศาสตร์ช่วยชีวิต - เสริมสร้างใส่เอา
 การพาณิชย์ช่วยไท่พวกเจ้า - เข้าวารประกันขาย
 เพื่อให้มีรายรับ - ถึงคู่คุณทุนตน
 ผู้ใดจนกะไค้จักหาสิน - จักคืนหาแบ่ง
 ข.ก.ส. จักแต่ง - สหกรณ์ใหญ่ - ยืมไค้เรื่องเงิน
 สิ่งหมู่ละเอิน - ชื่อว่าเป็นงานรัฐา
 ภูมิศึหังเพราะ - เพื่อประชาชนไค้
 จ.ป.ธ. เตือนไค้ - อีสานไทยทุกแห่ง
 รัฐบาลแสดง - เจตนาและพร้อม - กระทำให้ไค้ใครคึ
 ผู้มีสิน - การเกษตรและเลี้ยง - เบ็ดไค้ปลูกปลา
 นกกระทำ - ฝึกผลที่หมั่นหมั่นให้
 เป็นการเสริมรายไค้ - พอใจแล้วไป
 รัฐบาลของไทย - เพินกะไค้ช่วยให้ - มีรายไค้เพิ่มผล

(พิมพ์ รัตนคุณศาสน์)

ล่าต่องลักขณะผู้แทนที่ไม่ควรเลือก

โอ้ย...ทำเอายาของขวม อยาลืมความราครีสั่ง วันอาทิตย์ที่ 27 ก.ค.29
เคอมือเลือกตั้งผู้แทนนี้เลยยาลืม...นา...

คำว่ายูแทนนี้คือให้เคอทาน
ผู้แทนนี้หลายประการคณาเลือกตั้งชั่ว พะกัน
สวามูแทนคีนั้นชอยกใส่เหิงหัว
มือนี้ได้ราครีกล่าวถึงผู้แทนชั่ว
คือผู้แทนที่มิวายามิสสินจ้างรางวัลไปรยหว่าน
บหวงนำประเทศบ้านเอาเงินซื้อคาคะแนน
ยามอยากเป็นผู้แทนเพิ่นพองบพองไหว
เอาเงินจ่ายทั้งของกิน

ราษฎรจวนรับเอาจนคร้าน
บักโคเป็นจักเพิ่นพากันย่านแนวโคบมะทอ

เฮาไปปรึกษาเก่า บอกแคววบางวันเพิ่นจั่งคอยมา
ผู้ใจบาปหยามชานันกะบควรเอา

ซุมชายโคให้เขา กะอย่าเอาเคอป่า
บักเวลาไปเข้าในสภาโคแยง

ถายมือเพชรองชวาทะแมนคี่
ผู้จั้งมู่งแกกอบโกยกิน

สวนวาคุมการเพิ่งโคบมีน้ำ
ศีลธรรมและสัจจะบมีจ้อยคอยยกมือให้แก่มู

ยามอยากเป็นผู้แทนเพิ่นหาเสียงว่า
ลีหาคูให้ชวามานชูลูแนว

บัดนี้ไต่เป็นแล้วเลยเล่าสิมคน
 ผู้แทนไต่เป็นนักเลงและอวดอ้างอิทธิพลกะบควรวเอาไต่
 ที่เวาไปทั้งหมคนคือผู้แทนยักไต่พี่น้องกักย่ำ
 เขามกกรเล็ดกตั้งไปเขานั่งสภา...

27 ก.ค.29 เคอลุงป่าอย่าสิเหล่าสิมหลง
 ออย่าสิมบัตรประชาชนให้เจ้าถือไปพร้อม
 ซอมให้เคอคูไต่แมนกอนสิกาลงกะแนมพี่น้องเม็งไต่แมน ๆ
 ซุมผู้แทนมีเงินคานเงินแสนสิมอมเมาพี่น้อง
 เอาเงินซื้อให้จ้อเอา
 ไปไต่เสียงเคอญูเจามแนไปขายเสียง
 เขากวานแทะกะหวังปลาเฮ็ดคานักหวังขาว
 เขาคือเขาเพียงสวนทน้อยเขาหวังเอาหลายกว่า
 ก้าวผู้แทนชั่วคือเหตุคนขางคนคิดนเวากามา
 เล็ดกผู้แทนก็และพรรคการ เมืองงี้
 สิพาเขามีหมาและพาชาติไทยเจริญ
 เขามกกรทำเมินเรื่องเล็ดกตั้งผู้แทน
 เป็นสิทธิของเฮารษฎรโดยแท้
 ถ้าเขามสนใจอนาคตประเทศไทย
 จะกองแบสิทธิเสรีคองขี้ปน
 สิโคโจรผู้ร้ายไปแทนเจานั่งสภา
 27 ก.ค.29 เคอคนซาราตรีส่งขาวมา
 ไต่พี่น้องจำแน เล็ดกผู้แทนรวมพรรคถึงจะก็เหมือนฟังคนตรีเป็นกะแต่ ๆ
 คองงี้แน ให้เล็ดกเอาคองคนฟัง...นา...

เตรียมเลือกตั้งผู้แทนราษฎร

ฟ้าเวียงฟ้าของคิมยาสีพากันล้มวันที่ 24 เดือนกรกฎาคม 2531 ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง
หยอนนักรเอาคนดีเป็นคู่แข่งรับใช้ ใว้ทางหน้าญาติพี่น้องให้ไปเข้านั่งสภา...วันที่ 24 เดือน
กรกฎาคมนี้จะปา เวลา 8 นาฬิกา ถึงเวลา 15 น. หรือบายสามจำไว้ ผู้ที่มีสิทธิ์ใช้ของคะแนน
คัดเลือก ทั้งหญิงชายสาวขาวพอมลงปายายาย ไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งตอกตักเบ็งโง้มัก อยา
ล้มบัตรประชาชนทุกคนให้เตรียมพร้อม บมีบัตรเอาบมีสิทธิ์ใช้ของคะแนนนำพ ผู้ที่อยู่แถวกะ
ฟังไว้ถ่มกัน ผู้บพันนั้นฟังแล้วอ้ออเกิด บมีบัตรบมีสิทธิ์เลือกผู้แทนจำไว้กว่าผู้แทนมีแปล ว่า
ผู้ทางหน้าประชาชนทั่วประเทศ นำเอาความคิดเห็นจากพ่อแม่พี่น้องเสนอเขาสุสม่า ให้ไปเว
ทางหน้าเพื่อประโยชน์ของเธอ เพราะฉะนั้นจึงเลือกเอาคนที่ผู้ถูกใจของเจ้า เลือกผู้แทนไป
เข้าในสภาอันทรงเกียรติ คนเสนียคอยาเลือกเขาไปยุงอ้งสม่า ผู้บ คั้นปามาลงตรงกัยหลาย
มายายเงมมายาคำแจกของขำรวัย พวกคนรวัยมีเงินล้านหวังคะแนนให้สิ้นเหตุ เปิดหัวใจกะสู
หาข้อดีที่จากพี่น้องเฮนั่นกะขำชาย พวกนี้ไค้ไปแล้วเขาทองเทาของโหวบอนลิกอมโกยก็เ
เขาลงทุนข้อดีที่จากเขาจำไว้ เขาเอาเงินมาให้เอาเลยยารังเกียจ ใว้ให้หยังกะรับไว้
แกสิทธิ์นั้น เจ้าอชชาย มากขอมือเลือกตั้งข้างเขาสอกคุดหา เอาสีกาของโย เรื่องเสาคอก
เคป้า เขาถึงทหาแล้วบ มีใล่ยุงเกี้ยว ขอบนายนี้คนเกี้ยวหรือสองคนแล้วแเคจากาคีค่าตีเท ๆ
กะกาทะบาทใหญ่ตองก็แล้วกะหยอนลง...

ขอเชิญชวนทุกท่านในเขตอำเภอมือง ทุกหมู่บ้านทุกตำบลเขตอำเภอมืองนี้ ท่าน
ผู้ว่าสว พราหมณ์ ทานคิกำชารบานประชาชนนอยใหญ่ เพินยานเฮามะ ไค้ผู้แทนไรที่ก็ เพิน
จึงไค้ถาวรข้มอกเลาโฆษณา ให้เอามาใช้สิทธิ์สุดคนจนไค้ ผู้ที่มีสิทธิ์ใช้ขอยามัวเวมาว่าลาก เห็น
แกเล็กแกนอยที่มาล่อหรือกเฮา เรื่องสิเอานี้หมทามว่าเตอชชายสิทธิ์ กับอชยาลองการบ ผู้บคี่
มาเวา เขาทุกคนมีสิทธิ์ไว้ในหัวเขาคูสู้อย่าง แต่ใช้สิทธิ์ใหญ่ถูกทางอย่าใเม็กชอดกขั่งสิเสีย
เหลียมเขา เลือกคนรับไปเขาเนนังในสภา เสียความหวังเสียเวลาคลอกเสียใจพร้อมบมึง
กนผู้สิเข้ามาหาเฮานี้คิม มีผลงานหยังนอไว้กับญาติพี่น้องแควรวาครั้งก่อนหลัง กอใว้สิทธิ์เลือกตั้ง

เขาคองเบ็งใหม่มันัก สิวเสียใจภายหลังชั้นเลือกเอาคนชั่ว ผู้ใดมีสิทธิ์ไชยยามักเนมาฝากคนชั่ว
 อยาจนหลับหับสิทธิ์พอดอกมือเลือกตั้งใจจำไว้ใส่ใจ ทานฎววาไสว พราหมณี เพื่อกั้งความหวัง
 ไว้มืออกรางวัล ในเขตอำเภอมืองหนวยโกนอสิโก หนวยเลือกตั้งหนวยโคไปไ้สิทธิ์เต็ม
 รอยเปอร เซ้นคักแก ทานฎววาไสว พราหมณีเคอแม มีรางวัลมอบใจจำไว้อยาสะลิม เงิน
 หนึ่งหมื่นมอบให้กับโล่เกียรติยศ หนวยโคไปไ้สิทธิ์รอยเปอร เซ้นคักแก เขตเลือกตั้งของเขา
 เลือกเอาญแหนโคสามคนเคอพอใหญ่ เขาสิเลือกเอาไ้แล้วแต่ใจเจ้าพื้นองสิพร้อมแมนว่าคี่
 ละเดกน...

ควยเหตุนี้ทานฎววาจึงบอกสั่งลงมา ไ้ทางอำเภอมืองมหาสาร คายเฮ็ดตามแผนโค
 คุนุพร ศรีมาเสริม นายอำเภอมืองนี้ค้ำเนินการสืบทอด เฮ็ดตามแผนทานฎววาไสวนั้นสูแนว
 นายอำเภอดูหนั้นแหลวจะยังหมุมยันคี่ คอยเลือกตั้งแต่ละที่มีชื่อเสียยงพอแล้ว ในสมัยก่อนเขต
 อำเภอดึงพูนเชียงรายกะควยแหลล ส่งเสริมคนไปไ้สิทธิ์เลือกตั้งเปอร เซ้นคักรอยอลกว่าเต็ม
 เคียวนี้พื้นโคยายมาอยุ่สารคาม มาเป็นนายอำเภอมืองอยุ่สารคามคี่ ทานเนคนคี่คอยแนะนำ
 ชาวบ้านในทางที่ขอบ สิ่งโคเฮาบ อุมหาทานกะแนะนำ เบนอยางการเลือกตั้ง 24 กรกฎาคม
 ไ้ชากบัตรประชาชนให้รับมาทำโค เพ็นสิแนะนำไ้โดยมันชอบ และให้ฟาริมรดหมายำทอน
 อยาอยุ่คน กับไชยของคนเบ็งชื่อคัวเอง ว่ามีสิทธิ์ลงคะแนนหยอนบัตรหรือไม่ ในสำเนาทะเบียน
 มานชื่อเรามีหรือม ขึ้นมีแล้วให้ฟาวไปแจ้งเทศบาล บัตรมีกะให้ฟาริมเฮ็ดพิถีไ้สิสิคินำเขา
 ปอนเอาญแหนโค เป็นคนไทยเต็มรอยเปอร เซ้นคักอหญู ออกมือไปไ้สิทธิ์เลือกญแหนว่ามอู้คี่
 เฮาเนิมเจริญ...

เพราะฉะนั้นทานฎววาจึงโคบอกค้อ สบอ. ทอดคนนายอำเภอนวยประชาสัมพันธ์พร้อม
 กันหลายคาน รวงคี่เกรียมพร้อมไรษมารองปาว แนะนำชุกิพื้นองคูกปากคูกคูก นอกจากทาง
 อำเภอละ สบอ.แล้วที่ไชยขอค่างประชา ทางหัวหน้าการประณคี่กมาจะสวมนำพร้อม
 เป็นประชาสัมพันธ์ไทยเรานี้เพากันรูกนาคี่ ให้มีความสามัคคีพร้อมกันไปเลือกตั้งญแหนไว้
 ซอยเฮา เลือกญแหนไปเข้าเนนังในสภา ไปเสนอดูคี่ไปแกไ้ชกฎหมาย ไปทวนคูกวิคูกคูกคูกคี่
 ของญแหนนั้น ฝ่ายประชาสัมพันธ์อำเภอมืองเฮานี้ร่วมกับหลายหน้าคี่ ไ้ค้อออกมาการคี่จุกคูกพรอง

ขอมได้ ให้เขารับรู้ไว้ทุกหน่วยลงคะแนน ในเขตอำเภอเมืองมิให้มกครอง ให้เขาเกรียม
เอาไวแหวใกล้สะดวก พอขอมือหยอนบัตรทานก้านผู้ใหญ่นายาสิมเอ็นหมู่ประชา...

เชิญ ๆ เลยพวกเราฟังเคยเห็นหน้ากันใหม่ ทายทักกันควยจิตใจ มาเห็นกันใหม่
ขอเชิญทุกคน ขอเชิญคนป่าคนอา เชิญเลเขามาครอบเป็นพื้น กลางวันหรือวากลางคืน
ผมเป็นเดือน เชิญแะนี่ก่อนเดิคนางนาง พี่เขานี้หมอลำ ผมขอแนะนำตัวผมไว้กลบ ผมเอง
เป็นหมอลำกลอนเขาชื่อกะฉอนหมอลำชื่อตั้ง หมอลำผู้ขึ้นฟังมา รวบรวมการาหมอลำกับตั้ง
มาลำให้พี่น้องฟัง มีแต่หมอลำคังลูกทุ่งของไทย สนใจเชิญฟังลำพ่อฟังหมอลำกลอนลูกทุ่งแม่ไทย
ลำเพื่อใครคนไหน ฟังแล้วอิมบเว็น ลำกลอนมาแล้วเสียงแะ ๆ ผู้สาวเอ็นใจ ลำกลอน
ลูกทุ่งของไทยมีคนสนใจเสียมมากมาย พอเขาแมยายฟังแล้วสบายสขขึ้นอุรา ลำกลอนสมัยแนวหน้า
ฟังอีกกันมาคังขึ้นใหม่ ๆ หันสมัยกว่าเขากันมีทั้งบัพ้องกันตรีม กัตรีมเชิญำลูกชี่เขาคำสนุก
กันเหนอย ตัวผมขอเชิญยวาลวงเกินนะครับแฟนคอย เชิญแม่คั่นอยยานังใจลอยมายำกัตรีม
สิมหยั้งนั้นกลมใด แถอยำสิมไปโชติพิความเมน เล็ดญแพนคางหน่าพี่น้องยามไปเขาสวมสรก
นั้นละนาคนฟังนี้ นกกระทาจับคนคุม นกกระทาจับคนมัดคือ ผัวกับเมียชวกันไม่ใช้อกตั้ง อยา
สิมเอ็นใจลูกเขย นั้นละนาคนฟังนี้ ลูกสาวคองมาตามกน ลูกสาวคองมาตามกน เกดตามกน...

(บุญถิ่น บุญสี)

ล่าลองเลือกผู้แทน

บัดนี้โอกาสดีของเขาเดลาชาวอุบลน้อยใหญ่ที่ประชาธิปไตย เลือกผู้แทนสมัยนี้จึง
แน่แท้ เขาก็ก ๆ เกอเพื่อน การเลือกผู้แทนทั้งนามคอกับมาแตกอน อันคอกับของเขาใน
หากชาวจังฝ่ายบเคยโคหนหมอง กุพอเรือศรีคณัย เกษศิริ ยูวราชการ เมืองอุบลเขาขอ
เชิญชวนพี่น้องไปช่วยเลือกกันหลาย ๆ ทั้งคุณแม่พุทธัน เกษศิริ นายกเหล่ากาชาดเมืองอุบล
กะฝากขอเชิญชวนผู้คนที่เคอทานมีภาระงานกะเขาไว้วันเคียวทางพักผอน เพื่อประโยชน์ของ
อุบลเทศุคน.....นา

24 กรกฎาคมเมื่อเริ่มศนเวลา 8 นาฬิกา ก่อนสิถึงเวลาอย่าสู่มเคอแล้ว อยาสิลืม
เคอทานไปอาเภอกรวจเบ็งชือ หรือไปหน่วยเลือกตั้งกะยังโคแล้วแต่ใจ เจ้าทานี่เห็นสิโค
ที่เนะบริการ ออกสอคัรบประชาชนให้แกเฮานำพรอมอายุขัยสิมีสิทธิเสรีใช้ ลงกะแนบให้
ฝักใฝ่เมืองอุบลของเขาเป็นเมืองใหญ่ปราษฎนลาครุ มีผู้คัดลองวงังไว การเลือกตั้งครั้งนี้
อยาให้เขาชือโคเคอสิทธิของเขา อยาเชือคำคนลวงหลอกให้เอาสินจ้าง สิทธิเสรีเฮาอย่า
ให้ไผมาฆงมอมเมาเองาย ๆ กุพอเรือศรีคณัย ยูวเมืองอุบลเห็นเป็นห่วงนำหลาย วังขอ
เคอเน่พี่น้องทั้งขอร้องให้ช่วยกัน 24 กรกฎาคมนั้น ให้ไปเลือกเอาคนดี ไปหลายคนกะหลายเคียง
ชอยกันตั้งไว้ ถึงประชาธิปไตย ถึงคนดีเขาไปใช้ในสภาโทคุมคา สิพัฒนาเมืองอุบลกันแท้
เจริญขึ้นกว่าหลังให้สมชือเพ็งตั้งคำว่า "เมืองอุบล" ในคอกับบานงามเชืออุงใส่จาสิมีเวลา
เศรทกันเขาเอาใจใส่เลือกคนดีพรรคดี อุดมการณ์นี้โคเคอเจ้าจังกอยเอา 24 กรกฎาคม
เริ่มไปตั้งแต่เขาเวลา 8 นาฬิกาจนไปถึงเวลาบาย 3 ของวันนั้นผมสมาน หงษาล่ามารอง
ประชาชนเคิมขึ้น กะสิไปคือกันตั้งไว้กะบ ยูไปโรสิที่นำมุนนอนหลับพักไว้ไปกั ก ๆ ละมีคณัย
เชิญเคอทานกุสุคน.....นา

ฟ้าเอยฟ้าของวมอขาลิมความยูวาลังกุพอเรือศรีคณัย เกษศิริ เพ็งเชิญชวนไปเลือกตั้ง
ผู้แทนเขานั่งสภา ลุงป่าอย่าสู่ม.....เคอ

กลอนหาเสียง

ผมขอเรียนทุกท่านที่เคารพทั้งหลาย ทั้งเจ้าขุนมูลนายราชการชาวกา ที่มาใส่ร้าย
นายกำนันท่านผู้ใหญ่ โคปกครองลูกบ้านมีหน้าขึ้นมา ผู้ใหญ่บ้านโคปกครองลูกบ้านให้อยู่ร่มเย็น
เปรียบถือเป็นหัวจักรเครื่องยนต์แรงกล้า เพราะเราเป็นหัวหน้าไต่ถามหาพวกหมู กือรดไฟลากตุ
นำคนส่วนรวม ถาหากว่าหัวจักรคว่ำตุงจะแลนลงตาม นามของวมทองสุขผู้แสดงวันน มีผู้หญิง
มาพร้อมสองคนเป็นคู่ ผู้สมัครรับใช้สองท่านจ้อเอา คุณวิชัยนั้นละเจ้า คุณประกอบสองคน
คุณวิชัย จันทรเจริญ เลขหมาย 15 คุณประกอบ พลเมือง เบอร์ 16 เคยไปจำสาถาเวดี ถา
ต้องการคนคี่ที่สมัครรับใช้ชาวเขื่อนราษฎร บัคนี่ชอกกล่าวอนเขตหนึ่งขอนแก่น อำเภอเมือง
กระนวนส่วนหาเสียงโค บ้านไผ่เคอแถมหายขยายไปสามแห่ง พรรคกิจกฤทธิ กิจสังคม กลาวแจ้ง
จำไว้แผนหมาย แผนคี่และฮายสังเกตเบ็งคี่กฤทธิ บัมีคี่โครงการเงื่อนไขมีแล้ว แน่วพื้พื้จำไว้
ไผ่ไม่รู้หัว ที่เงตบนหนทางสร้างกะกองบ่อน้ำ เอาโคอยู่กิน จนตลอดทุกสิ้นเงินแจกเงินยั้น
บันไปตามชนบทให้หมู่เรามีใช้ กับทั้งไฟทั้งน้ำประปาเก็บเสะตวก งวดไปหลังและเทนาหาโคคัง
หมาย พังชื่อพรรคนี้กะรายคี่กฤทธิกิจสังคม ไผ่ยินมาคี่คี่กฤทธิเอาหยังโค หัวคี่โคไหลปานน้ำ
ตามคลองไหลลง หวงประธาพี่น้องชนเขื่อนราษฎร หายจากทุกเคื่อครอนประสมแตความสุข
รัฐบาลเราก็คือเพื่อชนชาวเขื่อน เขื่อนว่าความคี่ทานผลงานเกินละเอียต สรรหาเส่นิยม
พอมารายพายหนี

(ทองสุข พิศาวลัย)

กลอนลำสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

1. รักเสรีภาพช่วยกันปราบคอมมิวนิสต์ผู้มั่งคั่งทำลาย พี่น้องเราทั้งหลายขอให้ตั้งใจ
รอฟังเรื่อง
2. เอกราชชาติไทยเราภูมิใจสามัคคี เขาฝ่ายโลกเสรีมีประชาธิปไตย คอมมิวนิสต์
เป็นภัยมากอยบ่อนทำลาย เขาซัดมันไปให้สูญสิ้นหายกลืนอย่ามาไกล
3. คอมมิวนิสต์ร้ายทำลายชาติศาสนา ฆางประชาเป็นทาสอย่าประมาทชาวไทย
เราภูมิใจรวมใจพร้อมเพียงสามัคคี เขาฝ่ายโลกเสรีต่อสู้ทันทาน คอมมิวนิสต์อันชั่วช้าถอง
กวาดล้างมันไป ฆางประชาชาวไทยจงสู้ใจเป็นนอญสำราญวัน
4. คอมมิวนิสต์เข้ามาศาสนาตีหมัดไป พี่น้องเราชาวไทยเราหนีถือพุทธศาสนาเรา
รักชาติศาสนาพระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ เขาเหอคตูลอดคกกาล คอมมิวนิสต์มาพาลเรา
ทองช่วยกันทวนนอยารอชา
5. เอกราชชาติไทยคงเป็นไทยในแหลมทอง พวกชาวไทยทั้งผองพร้อมเพียงสามัคคี
รักอิสระเสรีต่อสู้ไฟรี เรารักษาศักดิ์ศรีเด็ดเดี่ยวกล้าหาญ คอมมิวนิสต์มาพาลเราคงลำจมนุ่น
เป็นจุดสิ้น
6. คอมมิวนิสต์ก็ร้ายหมายมุ่งบ่อนทำลาย พี่น้องเราทั้งหลายให้รวมใจจัดกับ ผู้
รุกรานอันพาลกวนโลกคือคอมมิวนิสต์ อย่าหลงผิดเห็นตาม รักษานามของไทยอย่าใดกอดใด
แห่งียงชาวไทยเอย
7. สามัคคีสมัคคานำพาให้เกิดสุข ใค่สนุกสนานรัฐชาติปรารถนา ให้ประชาชาวไทย
ไครวมแรงรวมใจ เข้าทำลายคอมมิวนิสต์ ผู้ประชิดไฟรี กวาดล้างมันทีจากฝันแผ่นดินไทย
พร้อมทากันขับไล่อยารอชา
8. เอกราชชาติไทยมีประชาธิปไตย มีความเห็นแนวใค่ที่สี่เป็นประโยชน์ส่วนรวม
ให้ส่งความเพิ่มไปใค่กองสำรวจประชามติ กรมประชาสัมพันธ์ทรนครทุก ๆ มณฑลทุกตอน
สี่ขอยอนนำขามาลำร้อง

9. ชาติ-ศาสนา-พระมหากษัตริย์-รัฐธรรมนูญ สิ่งเทวดุลของชาวไทย บัญชีใจจำแนก
เจริญเมืองฟ้าขาวอยู่ทางบ้าน

10. ชาติศาสนาพระมหากษัตริย์รัฐธรรมนูญ สิ่งเทวดุลของชาวไทยรักษาไว้ตลอดกาล
กันชาติใดจะมาพาลเอาทองพร้อมใหม่บริวารดีอย่างกลางกับไปจึงสิดได้เป็นอยู่สบายศรม

11. เอกราชชาติไทยใหญ่ไว้พร้อมมีศ มีทักคิดแนบหนาชาติประธาเสวี สามัคคีกลม
เกลียวให้แนบเทให้ชธาพรโลกสะท้อนเกือยศ เกยปรากฏในโลกา เป็นประเทศลือสำไทย
ใจกลา

12. เอกราชชาติไทยสมัยพัฒนาการ รัฐบาลบำรุงปรับปรุงบ้านเมือง ใหญ่เรื่อง
ศรีวิไลย์ไทยเจริญมาหลาย เช่น เมืองฝ่าย ชลประทานทั้งอาคารบ้านเรือน การศึกษาเล่า
เรียนนอนามัย ทนทานม พัฒนารับปรุง ก่าลังการก่าลังสูงเจริญดี

13. เอกราชชาติไทยสมัยพัฒนาการ เพื่อประชาสำร รัฐบาลปรับปรุง เพื่อไพบาน
เมืองสูงเจริญก้าว

14. เตียวนี้คอมมิวนิสต์ก่าลังคิดวางแผน ลีครอบครองดินแถบประเทไทยแหลมทอง
พี่น้องเอาทั้งของให้พร้อมเพียงสามัคคี รักษาความเป็นชาติเอกราชเสวีต้องขับไล่มันที่เอกจาก
แผ่นดินไทย เขาพร้อมใจตาเผาเพื่อไพบานเมืองสูงพอลุงเอย

15. เมืองไทยเป็นเมืองพระทองธนะคนพาล ไนรุกรานทองป้องกันศอสุกอลาหาญ
รักษาไว้ศักดิ์ศรี เช่นเกาหลี่และเวียคนาม ศังขามพหารไทย ชาติจิตใจนักรบ เวียนมากรบ
ยุทธวิธี สู้รบสมศักดิ์ศรีชาติไทยกล้าหาญ ชื่อเสียงก่งสนั่นอยู่เดียนนี้

(สุนทร อธิสุนทรางกูร)

พรวราย - ประชาธิปไตยครึ่งตอน

ฟังเสียงยาว ๆ กองพรหลายภาคสาขา มหาเมโฆควันไหลละดองฟองฟ้า ฅณำกับนี้
เชื้อกระเพื่อแพนปึกแผ่น แสนที่ทวงหลดคมแลทวงทวงทวง กลาวถึงประเทศท้าวเมืองไทยปก
เรียงลำดับนายกว่าการทหารรวม เคียวนี้ฮ้อมถึงท้าวสิบลุยกับเผ่า ถึงเอาพินทอเนื่องเรียงรับ
ต่อกัน พอลิ้นพจน์ สาระสิน แลว่านยังต่อเรียงถัด จักพลโทดนอมว่าแทนแทนยัง ยังบเป็นเหยงใจ
เป็นไทยคือเกา ไคแปลเคื่อนลงเขามมีเคาบอนคี่ เจ้าขอรูเรื่องไคไลกากอนปฏิวัติ ไคหนึ่งวัน
พอดี้เก้อมตายหงายทอง ฟังรูองไปหน้าทิดกันชั้นต่อ ใหญ่กันจัก ๆ พอไคเรื่องราว ฅณจะ
กลาวเคียวนี้สื่อกระเคื่องเรียงถัด ชื่อจอมพลสถนคี่ ษนะรัตต์ เชื้อนแข็งแรงกล้า ขึ้นมาเป็น
หัวหน้าเผด็จการก้าวผ่าน เป็นประชาธิปไตยในรูปแบบเผด็จการ เอาเจ้าเอายากนี้ฟังพัน
หมุเฮา พอไคเป็นเจ้าแบ่งชวาจัก ถึงเอากฎณะปฏิวัติบีบตั้งชวบ้าน ธรรมนุญหรือเน้นสถนคี่
เลยมเกี้ยว รัยคิชอบคนเคียวในประเทศเซตบ้านแคนไคอยู่ไทยเพราะนำกฎอัยการคี่กออกให้
แนมถึงอย่าถึงหัว ประชาชนคนกลัวหัวดินหินก้อน เรื่องตอนเงินทองนั้นจับไว้ใช้แกง เอาไป
เรงก่อสร้างบางกะไชส่วนท้าว เห็นแข็งเพราะเลนสตรี้มากหมคเบสื่องเศรบรุกิจการ เมื่องว่า
พอไปไค แทว่าเสียใจไคอสัญกรรมไปงาย ไคสี่ปีปลาย ๆ เห็นไคละแมแปลาทางท้าวเฮา
เห็นนี้ละคนเว้าจมาว่าเสียคาย ลางคนแข็งเห็นหลายว่าเผด็จการฮาย เคียวนี้คายไปแล้วเป็น
เพียงประวัคิศาสตร ชาติคี่คือความเกิดแล้วคายถิมอิมหมาง ยังอยู่ทอพื้นคนทิมารชอน คี่จจอมพล
ถนอม กิตติขจร ฅนชอนแพนชอน พอดนอมชอนขึ้นยืนนำอำนาจ บสามารถมานพนไปไคหัวไค
ปฏิวัติไลกนคนคอกทำงาน ฅนคอกทำตนเองแบบยลกลลี้ กรังที่ตองมานคี่ตุลากรมโยก บี่สิบลก
ยกณผลรายกายกัน คี่ถนอมหวานนี้มีประภาสทักการ กับทรงกลูกชวยแกงหลายเหลืออื่น พากัน
บั้นพิคสัญญการเมื่องเมี้ยนเสียง ธรรมนุญคี่องเห็นแรววีแรว ก่าว่าเซียมแปลวอ้อกสามปี อีเมื่
สะกานิสิตนคี่ศึกษา ประชาชนบโไอโสวุน ขอเอาธรรมนุญคี่องเคินกระบวนทวนทั้ง ยังจับเขา
อิกฆ่าทำให้เคื่อคคาล พวกนิสิตนคี่ศึกษาประชาชนบ ยานหมุโสปาทมคี่ เขาจักกองนี้ชวการ
ยังยืนท้อเท้า ฅรงคี่เอาชุนขึ้นบึงลงใส่ จักถูกไมหลานไมคายระคานภาคพื้นเสียงสะอื่นท้วคิน

รวมสรุปเหตุลี้ลับแก่แพทศึกษา หากพากันบินหนีตายออกภายในบ้าน เป็นปรากฏการณ์มหัศจรรย์ยิ่ง
 ลำพระยาโศกเศร้ากระแสน้ำไหล พระสยามเทวาธิราชให้ฤทธิยอนองศ์สด เห็นคนไทย
 พยศแผนดินกราวนั้น พระแม่วรชี่กลับกันแสงสุกที่ พระบรมราชินทร ก่าสรคแล้วละอื่นเป็นร่อง
 กองชด เอาละพ่นพัทธรายจึงมาตั้งนายสัญญา ขรรษคักก็ ราชการแทนไว้ ในปี่ลิมหกนั้นกุลาม
 ลิบสี่ เห็นนี้เบิดเสวีเคิมขบวนเรียกร่องเหนือไต่หัวไป ไผเฮ็ดหยังกะไค่เพียงแกพอทะเลา เคย
 เอ็นเป็นรัฐบาลมะเชื่อเผาะอยู่สอซิมไค่ จังไค่ไลลาอย่างวางสองสาโลด จังมาตั้งหมอมราชวงศ
 เสนีย์ ปราโมทย์ ขึ้นมาแทนหน้าที่เป็นมั่นอวสาน ครั้งนี้ทานยังไค่เพียงแกสองเคือเอ เวียนมา
 เอาก็กฤทธุ์หนึ่งแกนแทนยัง เฝิมคั้งทางคานเงินผันฟาลัน ผันหรือผลาญแท้ ๆ กันแนว้าหือ กือ
 เงินหกพันล้านน้อยเมื่อไรละ มาถึงมือประชาชนหรือผันไปทางโคมเข้าใจทำไค่ ร.พ.ช.
 มีไว้ทำการทางทุกแห่ง ยังผันเงินออกแย่งมาสร้างกอดถนน สภาคานแตกจันคักฤทธุ์บั้งเสียง
 เสียงผันเงินในคลังทุกสสิ่งจนเกลี้ยง ถ้าบ้านเมืองมีศึกเสื่อเหนือไค่ไทยตายบออยู่เมื่อ คองไค่
 ชายของเมียในระหว่างครั้งนั้นผันฮ้ายหน้ายแอง ผลที่สุดกะมาอยู่แองแมงตัวเห็นเงินผัน สภาคาน
 แลยยุบจุบตาสองไว้ เจ้าของไค่ไปคางอยู่สวนพลูรูกู เราเรียกคางสวนพลูยั้งใจละพอนาฟั้ง
 หนาตอไปพอกคักฤทธุ์ผันไค่มาแมนหมอมเสนีย์ นี่ยลิมเวษาว่าปีลิมเกา พอเข้ามาแทนยังเห็น
 กลังแบนเปล่า เอาบไวหมอมองผันเกลี้ยงทุกสสิ่ง คกคักสังเพิ่มเงินชากกลังหาย สั้งไค่ตรา
 กฎหมายจากสภามาใช้ กฎหมายมีนามไว้ พ.ร.บ.เป็นเดือน เป็นสงกรามphanเขียนตามบ้านทั่วไป
 อันนี้ประกาศให้ชายส่งกับรัฐ รัฐจะเป็นคนรับและเป็นคนซื้อ เบ็งคนซื้อ ๆ ยาวเกลี้ยงกราวกัน
 เกลือ่น นำไปโอนเป็นเดือนกันทุกตาทุกหนามาไว้ครอบครอง เป็นสงกรามนั้นกะคองชายส่งกับรัฐ
 รัฐก็จักตราทำใหม่ไปขายพยอม สรุปยอมลงไค่เป็นกำไรสมอาน ไค่สองหมื่นเกวาลานมมียานสำผับ
 เหตุที่ไค่ออกนั้นเพราะว่าสมาธิก ในสภาโจอมที่เรื่องตบกลับบ้าน เสนีย์เลยกลานโกยลงสภา
 โดยควน นวนกันคองพวกเจ้า ไผแพริบไป มาคั้งใหม่บาคนี้กะไค่ทานเสนีย์ เพื่อนี้โคมปฏิวัติคอง
 กระเค้นฟง คองลงมาลงมาแมนานินท์ กรวีเชียร เห็นนี้เป็นเข้าแล้วบเป็นเรื่อง เรื่องการ
 จหวาพวกไพร่บ้านเอนรัฐบาลหอย จักหอยบั้งหอยแครงและหอยแมลงภู่ อยู่ไปนานสี่มื่อสี่วัน
 กันเปล่า พอเรือเอกสังกัด ซลออยู่ จังเข้าปฏิวัติโทงหยางคั้งกั้งขึ้น อีพอฟั้งจังยังมีจังแซบคณเกิด

พังไปคนแห่งเล็กจ้งพังในสร้าง พังเกรียงศักดิ์กินน้ำหว่างนั้นน้ำมันมอคอยเกรียงศักดิ์โต่งน้ำ
 ยอยเหลือแขกเขากิน สิ้นกับเจ็ยของบวงละเป็นพันล้าน กินมาถึงสามครั้งสามที่สามเพื่อ รวย
 บัญเมื่อข้างรายโคหลังไหล ผู้เป็นพวกไพร่ฟ้าทุกกะหยานน้ำมัน ขอให้มันรวย ๆ คึงแซร์ชะมอย
 จังขึ้นแล้วเฮาขอยแนว เขาเอากรองแต่เป่งแพ่งไว้เฮ็ดขนม พังเกรียงศักดิ์มันมมฟังคอป่าเปรม
 แต่เปรมปกครองมาหาสมัยมาแล้ว มันแนวมาเว่อมวิจารย์วิพากษ์ หากเขาเห็นทุกมือก็ย้าย
 ภายกัน ทานจะคีช้วนั้นเชิญเบ็งโคยกา พินิจโดยัญญาทานเปรมเปรมนี้ เราอยู่ที่กินคี หรือเรา
 รวยเราร่ำหรือเราคยาก เราทุกข์ยากมากแค้นไฉบางช่วยเรา ราคาออยและชาวจนรอกปอมัน
 คนกลางคันราคาที่สูงถึงพื้น รัฐบาลเฮาพื้นกินมาใหม่ เบ็งนี่พอเบ็งพื้นเห็นแล้วเฮาเลือกเอา
 แฉนเฮาเวากะเวาเปล่า ๆ บเป็นยา เบ็งควยตาเรา ๆ กิดเอาเห็นแล้ว กิดแนวเสียแนว
 ได้มีอันโคพอเพ็ง เบ็งคอกหน้ทวมฟ้าคากางมหมเฮา กิดว่าสิขายขาวตัดคอกขนาคกร กิดลีเอา
 เงินปอส่งคืนเงินตน กิดลีเอาเงินออยไปแทนเขาเขาไฮ ลีเอาหยังส่งให้สงให้เขาแล้วพอเปรม
 ฮะ ๆ

(สาคร สิริบรรพต)

กลอนลำลองเกี่ยวกับบ้านร่มเกล้า

เหลียวเห็นหมกวันฟ้าเสียงก้องสนั่น นอนหงหลับทั้งคืน ระเบิดแตกคุ้ม ๆ คุ้มกลุ่ม
สนั่นเมือง ดังมาจากฝ่ายเบื้องทางฝั่งแดนลาว ว่าแมงแกวคาชามาย้ายเมืองบ้าน เหลาทหาร
ไทยกล้าตามภูเขาลากคั้งไว้เป็นหยาน ๆ ทหารไทย บ่ขานไปยิงสู่อูเขา ฟาคอยบ้านร่มเกล้า
คินใจเป็นผิง จุดประสงค์เขาทำลายเพื่อแย่งชิงเมืองบ้าน พวกทหารไทยกล้าทั้ง อ.ส. เสือพราน
รับหมายมีห้วน ฟาคักัน้อยอย่างนั้นจนเมืองบ้านหัวไทร ทานผู้มีบัญชาการทหารสูงสุดประกาศให้
นักรบขอพบเจรจา ผู้มีบัญชาทางลาวกับฝ่ายไทยประมุขพร้อม ลาวยินยอมสัมพันธเวร สมาน
ไมตรีน้องพี่ คือแถกราวก่อนก็เสมือนทองแม่เคียว ถกลงกลมเกลียวหมั่นกอดคอกันประหับจบ
หว่าง พ.ศ. 2531 เกิดการรบขึ้นในบ้านร่มเกล้าไคยินยอมตามผู้ฟัง ยิงกันแต่ละครั้งจนอกสน
ขวัญสยง เคียวนี้หยุคทั้งสองกอดคอกันไว้ แสนก็ใจนำทหารรัฐบาลทั้งสองฝ่าย นี้มีความก็คราย
เขาโหดเหี้ยมเคี้ยคยาย สมายแลวแมงอย่างคี่

(คำนำ ฟังสุข)

กลอนลำยวมสกา 29 เมษายน 2531

ตกมาถึง พ.ศ. สองพันห้า สามสิบเอ็ดมีมา เมืองบ้านคุมเคื่อง สถานการณ์เมือง
รัฐบาลชุกนี้ มีการไต่เปลี่ยนแปลง นโยบายที่แจ่ง แดงสุสุสกาไป พวกผู้แทนสงสัยจึงไต่ไต่การไต่
โสดกันในสภาพนี้ เป็นสองเปียง มีกะเลยมีเสียง สลับกักพองกันกะแดงชวส่วนรวม เสียง
ผู้แทนกะมีไต่ ทยมพททั่วทั้งหมค เสียงสนับสนุนลค รัฐบาลมีน้อย กอຍฟังดูเสียงกาน ขอบาน
สภาหลม เสียงกะแนนิยม กะมีมากลน จนไต่ยวมสกา เรื่องกฎหมายลคชลิตีที่ผ่านมา สกา
เพื่อที่สง ความครรลองกะแนเสียง เปียงเนมเห็นไต่ กะแนตคไปบาง บางกาลงนคเกา
เคื่อนเมะวั้นที่ขิลบเกา ผู้แทนเขาที่ประชุม เสียงฝ่ายกานกะเขาพม คุมรัฐบาลถอย เสียงนค
กะลงรอย แกวเขาไปบาง กะแนบางตาแล้ว เสียงแซวโฮวุน เสียงสนับสนุนรัฐบาลมาแล้ว
กะแนไต่สวนเกินแตะเคื่อนวาคินอย ถอยคำกะแนลค กฎกะแนของพรรค ซากกะแนรวมแล้ว
ผู้แทนแถวทางคาน รัฐบาลบางส่วน เห็นเห็นสมกกร จึงไต่เขาฝ่ายกาน เลยคานรัฐบาล
พวกกลุ่มลิมมกราเพิมกาน คานทอยมอมีค รัฐบาลกะแนหลค ลคลงกรน รัฐบาลเตรีลิมมกน
ลาขำ กะแนนำคกคำ เพิมเลยลาออกขำ กระทำไต่หันกลอน นายกเปรมคคคเม็งแล้วให้หลอน
ฮอนฮำตามแผน เห็นกะแนทั้งหมค ลคลงเลยวอ คักลิมเอาโคยขำม สกาฟังแล้วสง ยวมสกา
เลื่อกั้ง สาคีโคตอไป เคื่อน ก.ก.พวกพื่อนงมิไต่ เลื่อคใหม่ผู้แทนเขา ไต่คักลิมใจเอา เพราะ
เราเสรีแล้ว มีแนวโคยุง ลุงเองคคิให้ เลื่อคโคยผู้แทนคคิ ประเทศชาคิมพมม บรมยอน
ราษฎร

(พิมพ์ รัตนกุลเสาสัน)

กลอนลำเรียกขลุ่ยก่อการร้ายออกจากป่า

มาเคอพวกพี่น้องทุกทานที่หลงผิด ที่ไปเป็นคอมมิวนิสต์อยู่ในป่าพงดงไม้ ไทล้บ้าใจ
ชะเคอทาน กลับก็มาหาขลุ่ยเมียเจ้าถูกเรียกเอนอยู่ทางบ้านสี่จอยตาย เคียวนี้กำแลงมาขลุ่ยกะ
ไท้เมียกะไทรองฮ่ามีกน ออย่าไปฟังความเขาให้ตกตื่นเขามาน ไท้มาอุปแปลงสร้างเอื้อชาน
บ้านของ อยู่คุมขลุ่ยคุมเตาหาขลุ่ยเมีย ขามเจ้าหนีไปแลวมีไผ่ลือห่า ถึงยามแลงยามกำลุกกับ
เมียของไทรองชานจองสองทา ก็มาสาก็มามานเอื้อชานบ้านเกา ประเทศเฮามีศาสนา
พระเจ้าเอาไหวสุวัน คอมมิวนิสต์วานันมีคอกศาสนา ที่ตื่นมาจักสิไปกินทานมอณโค่นอที่ อยู่ใน
พงคองไม้มีแต่ขลุ่ยกับฮันบินตอมคามไต ไท้เจ้าป่าถึงไว้คั้นมานดินสถาน วางสาวางอาวชอชยา
ชะมายิงเพื่อมานหมวดหมูเคียวกัน เลือคไทยเฮาชลก ดนอมฮักอชชะทิ้งเพทอดสายเคียวกัน
เลือคเป็นทองเป็นแถว กลับก็มากอสร้างเมืองมานไทรองเสียง เคียวนี้รัฐมาชของเฮากะได้
ชอยฟูเพื่องการทำขลุ่ยทำกิน นาหรือสวนสุแนวเพินหาให้คั้นวังนำมีเขินชาค ชลประทานเพิน
กะสร้างกำลังเริ่มสงเสริม ก็มาสาเคอเจ้าคั้นไวไวอย่าลืออยู่ ก็มาหาขลุ่ยที่พี่น้องดุงปานอา

(สมาน หงษา)

ภาคผนวก ข

กวดงนล่ำเก็ยวกับกำรศึกษำ เศรษฐกิจ สังคม และสขำรณสุข

กลอนชักชวนหนังสือ

สิ่งอีกกอบขึ้นของชาวชน ผู้อยู่เมืองอุบลหรืออยู่ใส่กะสาาง ฟังเบิ่งกอนจักหว่างอย่าฟ้าว
ทุนหัน ฟังเบิ่งเรื่องสำคัญทางการ เพิ่นแนะ ผมสืขอแยกแยะตามจุกประสงค์ โกรงการนี้ไว้เว
วารณรงกฐหนังสือแห่งชาติ ทางศูนย์การศึกษาเพิ่นเป็นห่วงชนาคนำประชาชน เจน อย่าง
เมืองอุบลรวมทุกทองที่ มีอยู่ทั้งพื้นสี่บ่ทองเวาเปอร์ เซนต์ ที่ยังเขียนบเป็นเทิงอาเนมออก ขอโพ
ทั้งหัวคำหัวหงอกทั้งหญิงทั้งชาย เพิ่นจั่งใจขยายโรงเรียนไปฮอด กนหนังสือหอสำคณตามอด
เปรียบอุปมาพวกที่เองทั้งหลาย ให้พิจารณาบแนเวาใส การศึกษาผู้ใหญ่บพันหลาพันสว
ทางการเพิ่นอ่วยให้ความสว่าง เรียบบอทันกะสาางโอกาสยังมี เรียบทางไปรณีย์หรือวิทย
กะมีทางบรรลุถึงเป้าถึงหมาย เคียวนี้การศึกษาขยายไปเจิงทุกแห่ง เขาสามารถแยกแยะเรียน
โคตามใจ บบอยากไปไกลกะเอียนอยุ่กับที่ กะหากงายเอาไม้ใหญ่หลานสอนกอนสิหลับสินณ
ก กา ก ไก่ เอื้อแก่กันกับแม่ใหญ่ สิบทีปากโทสามผมว่า เขาฮียบทุกความมีทางเสีย กันนิ้วโค
กะสอนเวียมือแดงมือเขา หรือเวียโคะโให้เวลาสอนแล้วไปนำ มันกะบชะรำมิดแนวโคคอก แถ
แนวโคคอกกะยังเป็นนำกัน กะอยากมูอยากันหลายคีแนวอื่น ลูกหรือที่มือเร้าบดแดง กะให้
เบิ่งให้เบงหนังสือนำแม่ มือละโคสองโคทอนั้นแหละ เคียวกะโคหลายเอง แถเขาห้ร้องเพลง
เขาแห่งหัดยาก ขยี้คอกจักปากมนปานสตรงค์ มีบาคคอยมากแรงแมคหิงบาคหอน เขาเนอนกับ
บอนกันละเอื้อเขาฮื่อ บางคนนั้นคัวเสียเวลาหากินหาอยาก บางคนคัวยากนำการนำงาน
โไพมาฟังลูกหลานนี้เขาฮื่อคอบ อันนี้เขียนกับบอนคอกบโคไปใส ค้เม็งงานกะไปโคเปิดทุกแห่ง
ไซแต่เวลาว่างทอนั้นเอียนหนังสือ เวลาว่างกะคือมือแดงมือเขา อยู่กับลูกกับเคาทักมอณกายา
กินข้าวเข้าทวมปลาปลาบวักวักมี กินแฉวแซมเอาเนเิงเวาเิงหัว กินแฉวเมียบอดยัวหรืออุบอดทอ
อย่างกินเขมปลาออกทองเวา ๗ ปลา กับโค ๑ สาระอาเขียนจั้งโคแน ลูกกะโคบอกแมหลายเรื่อง
ตามลาว ว่าโค ๗ หางขาวกว่า บ ไบไม้ โท ๑ ลิง เพิ่นใส่กำไวทางกลาง นี้กะมีทางคือลิง
อยู่ป่า สาระอาจะมีท่าคอกจากโคคอบ อันนี้เขียนงอ ๆ ก้อกันกับเกี้ยว โลกกว่าไปหาเตียลัดโลก
เรือแเคียง โสกันไม้กับเมียบกับลูก นอนเิงฟุ่บหรือเืองหนา เขากะเิงปรักนากามกันโคคอก

เป็นการ เว้าหยิกหยอกมานั้นไปน้า บ่ได้เขียนประจำเขียนเวลาว่าง บ่ซัดกันจ๊กอย่างท่ามาหาภิ
 เขียนกับคินกับใส่กะไค บ่ทองไซ้คอกสมุคคินสอ เขียนโต ก โต ข ฮอด ฮ นกยูง เขียนบ่ถูก
 กะลมทิ้งทันที ลองหัดเขียนเบิ่งตมอเล็กม่นอย เหนิง ๆ ไปกะดิดอยเป็นไปน้า พยายามจคจำ
 อยายอยู่เปล่า ๆ ใหญ่หลานบอกเจามือไคไคมือเสี่ย คิคเบิ่งนอหน้าเมียยังมีลูก กะยังแตกออก
 เรียนมีเรียนมี บ่เห็นว่าไคมีผู้สอนจ๊กนอย.../

(ทองมาก จันทะลือ และสมาน หงษา)

กลอนลำเชิงุรขวานปลุกป่า

ฟ้าเอ๋ยฟ้าของแหล ฟ้าเอ๋ยฟ้าของแหล ฝนมันก็เป็นแห่งพลุดงเอย แลเงาอันให้รำ
บานนี้คือฟ้าบ่ทอกัน สาเหตุนี้มาจากป่าถูกทำลาย กลายเป็นแผ่นตกรูจเต็มโบราณเวา สมัย
เฮากราวที่นี้แจ่มแฉมมันดี บมีฮอกโรง สมีฮอกโรง เลื่อย ก็ว่าเลื่อยมีเกเลื่อยเออย ๆ สองคน
ทันกะจ้องตั้ง มาสมัยที่บ่มีโรง เลื่อยคุดกินหมก มาสมัยนายทุนคุดเอาจนเกลี้ยง โดกคงโค
นอมไม่สัมปทานเอาตลอด เอาฮอกไมน้อย ๆ เหลือไว้ตั้งแปหลาย ไมอยู่ในหัวนาเรียงกับ
ชายลายเขาแก่ใหญ่ เอาไปหมก บาคชานาไปถามว่าอะสัมปทานแล้ว ชนแชนโยบขึ้นสิมด
ดิ่งเข้าโรงเลื่อย ทัพแปหลายอะยะไว้ เจ้าของนาอคมโคกะเลยเมี้ยนทรูสม ยิงบแล้วเท่านั้น
หันไปเบ็งกันแทน เทกเตอร์โถเป็นทางไปลากเอายังไม่ เจ้าของนาอคมโคกะลัดกันขึ้นคือเกา
คุดพอเอยกันบ่คุดกันบ่ได้กินฮอกชว บมีน้ำลือยซัง คอยเทกมีไม้ใหม่แห่งเลงทน้อยมีไหล ไม้สิ
รักบากฎหมายอินตรงคุดบัง ทวีรกันกันนายทุนไว้โหนให้ช่วยกันสร้างเกร์กบป่าไม้แทนไว้
ให้ใหญ่โต ตามหัวไฮปลายนาใหม่สูงใจ โก่อเป็นคงป่าหนาที่บยามเมื่อฟ้าอองกริมฝนลิ่งลงมา
โงชวนาชวส่วนไค้มีนนานทิวหา กิดเห็นคราวเทกโบราณเฮาเดกเกา ความดูเฮาเห็นเวา
วาคงกว้างป่าหนา พวกชวนาบ่อดน้ำ ปลูกกะทางายน้ำลนฝ่ายอังกอมนแวนันกะชุมเย็น โห
กิดเบ็งตนไม้ให้กิดเบ็งตนไม้ (ซำ) ให้กิดเบ็งคุดมัน กิดสิคุดนนานับมากมายหลายลน ไม้ ๆ นี้
แต่เมื่อเกิดเป็นคนจนกลายชิวาคับชาติ มือเฮาเกิดเมออยู่พักะไซ้ไม่เอาพินย่างก็เผามือเฮากาย
กะเอาไม้มาเผาเฮาอีก ปลูกเฮียนทออรักไว้กะอาศัยไมบแฉบบอ ไปขอใส่ละพัช้ไม่ดูสนใจ
ฟังสิบอ เอามือ ๆ คอกบโคซื่อพรีใหญ่ลูนแวน คันเกษกรจ้งหัดหรือเกษกรอำเกอเพินเพาะช้ำ
ไว้แล้ว คันเกษกรจ้งหัดคอบลตั้งอยู่กำทางฝ่ายแจะเม หรือสิไปทางสายกระการพีผลสวนแวน
ทุกกนไปขอโค ไปสาเคอคุดพอไปสาเคอคุดแม่ ไปขอเอาอย่าไม้พันธุ์ดี ๆ มาปลูก เพื่อลุดหลาน
ข้างหนายามัวช้อแม่เออย อีแม่เออย...ละนา.

(ทองมาก จันทะลือ)

สร้างเขื่อนลำปาว

ตั้งแต่พอมันแกเริ่มแรกตั้งลำชาวนาเวียง เวียงเมืองไทยพัฒนาความมาหลายด้าน หลายโครงการมาแล้วแถวฐานมาของ ลำพระเพลิงลำคะตองสุนทรหา ไคร้ลำน้ำลวกลุ่มอื่น มีที่ฟังบ่อน้ำก็โครงการเขื่อนลำปาว สีไคร้ลำน้ำเวียงราวเขื่อนปาวมาอาจ ความสำคัญการสร้างมี ผลจึงใคร่ อย่ลือขอเผยแพร่ให้พี่น้องได้ตั้งฟังไว้ทั่วอีสาน สำหรับทางฝ่ายค้านโครงการ เขื่อน ลำปาว เขตจังหวัดกาฬสินธุ์ถิ่นแนวแนวทาง ความประสงค์การสร้างลำปาวชาวนา ก็เพื่อ ความต้องการช่วยบรรเทาเค็ดครอนเสริมสร้างระหว่างงาน ทั้งที่ใดก็คิดกันมานานหลาย ซึ่งขยายโครงการช่วยชลประทานน้ำ ตามที่พำมาแล้วแนวทางอื่น อยู่ในฝันหากมีแล้วทั่วอีสาน สำหรับทางฝ่ายค้านโครงการเขื่อนลำปาว นี้ก็เป็นเรื่องราวช่วยเหลือชาวนา ได้ในการสรรสร้าง ทำนากอหวน ในพื้นที่ชลประทานระหว่างลำแม่น้ำปาวตั้งฝั่งขวา อันเป็นเค็ดครอนกว่าในทางที่ กาศสินธุ์ มีพื้นดินสมบูรณ์ไอนามาทาง เป็นระวางพื้นที่ทั้งหมดส่วนใหญ่ ประมาณหนึ่งแสนไร่แต่ได้ ประโยชน์คนการสร้างเขื่อนปาว ฤดูแล้งเขตกวาทองดินเค็ดคราด บริเวณโครงการเขื่อนปาว ตอนใต้ ไคร้สายระบายน้ำลงมาจากอาก ช่วยพื้นที่ปลูกสร้างผดไคร้สวน การเกษตรประเภท ล้วนผลของการผลิต ซึ่งไคร้ทางโครงการที่ขุดฤดูแล้ง เอาเค็ดแสงเป็นแนวสวนครัวอ้าวไคร้ พื้นที่ นี้สองหมื่นห้าพันไร่แต่ได้จากน้ำยามแล้งสงมา นอกจากนี้ยามน้ำฝนแรงเค็ดหนัก เขื่อนนี้สามารถ กักน้ำปาวเอาไว้ ที่เคยไหลมาท่วมชาวนาทองดิน ตะวันตกกาฬสินธุ์ตลอดแนวเขตเมืองเวียงได้ ฝั่งปาว ระหว่างขงเขตกวาทองเมืองกาฬสินธุ์ น้ำนั้นก็เปลี่ยนฝั่งปาวราวฟ้า ตามทางนา บ.เห็นชาวเหลียวไปแคทาง ทมถนนทนทางสะพานเค็ดบักคอกกลนรถยนต์วิ่งจึ่งเค็ดกลาน ผด ประโยชน์นานครั้งทำเขื่อนปาวเสร็จ ทุกปัญหาที่เป็นสืบจนคลายหายเค็ด สำหรับแผนการ สร้างวางโครงการขง บานนาแควบองตั้งโครงการสร้างบ่างไกล ตอนให้ช่วยลำห้วยได้ไหลรวม ตกปาว ไคร้ลงมาในราวสองร้อยห้าสิบบเมตรวางคันคั้นน้ำ ตัวเขื่อนตามกติกกันคันดินอันเดียวค หลังพะเนียดเขื่อนกันตั้งขงขวาง มีความยาวและกว้างสูงรั้วค้วเสร็จ ยาวสองพันสามร้อยเมตร สูงนั้นยี่สิบสี่เมตรมานคักคั้นน้ำ มีระนามเวียงกว้างลงไกลในอาก จุน้ำได้ในระวางสี่ร้อยห้าสิบลาน

ดูภาคักเมตรเกรตคั้งมั่งสร้างเชื่อมพวก และมีคลองหยั่งแนวทางส่งกระจาย ชุกเป็นสาย
 ทางยาวส่งกระจายสายน้ำ เป็นคลองไม่ไกลข้ามสุดครวรายยาน ยาวสองพันเจ็ดพันสามร้อย
 กิโละเมตรข้ามไปหลายหมู่บ้านตามการอาระยาม เพื่อนำน้ำส่งเข้าไปให้อ่างปลาทาง คืออ่าง
 ลำห้วยยางอันนี้เป็นสาขาแห่งลำปาวนี้ พหุขยงมีสายรวมลำปาวโค่เชื่อม ทวยนี้ไหลวกเวียน
 ตามสภาพราบลุ่มภูมิตี่ผ่านไป แยกจากปาวก่อนโค่ในส่วนสาขา โค่จากเชื่อมลงมายังกับเจ็ด
 กิโละเมตรตามทรายสายทาง อ่างห้วยยางเป็นโค่นักมีคักกันขวาง รับเอาน้ำห้วยยางสำหรับ
 ช่วยแม่ป่านาข้าวให้ทั่วกัน ส่วนวานนอกจากนั้นหน้าหน้าหนอง ส่งเอาน้ำเข้าคลองปล่อยไปตาม
 หนองการหือผลธรวาน และยังมืทางคานคลองระบายสายใหญ่ สำหรับส่งน้ำไปให้หมู่คลองเล็ก
 หนองชอยชางหวางไหล มีสายชอยกั้งโค่ได้รับขวงสาขา ส่งไปตามแม่น้ำมาทรายหลายคาน
 ตามโค่งการทะไวมีประมาณพื้นที่ ประมาณหนึ่งแสนโรสิรับน้ำจากนี้โค่งสร้างอ่างชลา
 สำหรับการคิกคนผลธรวานแผนงาน ถาลงทุนโค่งการเชื่อมลำปาวนั้น เห็นโค่จัดอยู่ในชั้นพัฒนา
 ของชาติ ร้อยสิสิบล้านบาทคิดเป็นเงินส่วนภูมาทั้งขบประมาณ แทว่าสวนฝ่ายคานโค่งเชื่อม
 ลำปาว คิกเป็นทุนในารระหว่างโค่งการนี้ กำหนดมาเดิมทีในระมาณการสวน เก่าสิบล
 ลานบาทถวนเวลาสร้างสี่ปี ผลประโยชน์เรื่องนี้มีคากอนามัย ชาวอีสานสิโค่รับสูงเจริญเคิมหนา
 คอยเบ็งเคอดุงป่าเรื่องเมืองไทยพัฒนาโค่รับเร่งเพิ่มที่ เรื่องนี้จบแก้คักตาฟังเรื่องอื่นไป

(สุนทร อวิสุนทรานุกร)

อิสานเขียว

โอด...โอดระนอ...
 คินนมเพราะชนตก
 ป่าไม่มีเพราะน้ำยัง
 หล้ายังเพราะคินคิ
 อีสานมีทั้งขวานน้ำสมบุญ
 ถางไม้ป่าทำลายคง
 แต่เคียวก็คนอิสาน
 เพราะชนแดงเก็บไป
 ไกรับพระราราชทาน
 เมื่อวันที่สิบห้า
 พระเมตตากาการณ
 มอบหนาที่ไทเกณฑ์าน
 คือพลเอกขวลิตยงใจบุษ
 จักแจกเลยที่เคียว
 ทั้งน้ำไข่มุก...
 โอดระนอ...

หวดเอย
 ป่าอกเพราะชนเก
 คินนมเพราะหล้ายัง
 หวนคืนหลังหรือไม่วางหาสิบปี
 เพราะตอนนั้นมกอยมีนายทูป
 ฟ่าเป็นจึงคกอดถักทองตุตุกาด
 สีสับแปคลานแหบเหมิงแดง
 แต่โรคก็ชาวอิสาน
 น้ำพระหทัยจากในหลวง
 เกือนั้นนาสามศูนย์
 บัญสินเบาทก
 ฌมัญชากการทหารบก
 เฝินฟ้าวเร่งฟ้ารุก
 หานี้อิสานเขียว
 ใต้เพียงพรอม...
 นวลเอย..

(จันทา ลัษระกียา)

กลอนอีสานเขียวยาก

สมัยโครงการสร้างพัฒนาทุกที่มีปัญหาเกิดขึ้นมาแล้วนับไม่ไหว เต็มเว้าไม้โคกขวาง
อำมะหิต แต่เงินแผ่นดินเอกสารพิทักษ์ก็ซัดมาตั้งหลายล้าน ที่แรกสองพันห้าพันห้าทั่วประเทศ กับ
เสรีจบสิ้นเมื่อขามาคือसान ตกปิ่นสามพันห้าร้อยล้านก็ยังไม่สำเร็จ จนว่าเงินคงคลังรอคอย
ยังพอคี่ ขำมีหน้าไปถูกที่นานาประเทศอื่น ทำให้ญาติพี่น้องเป็นหนี้โฮกชิวไหลน เห็นอยู่ทั่วพี่น้อง
คึกฤทธิเป็นนายก วางสมัยเงินตราพัฒนาคราวนั้น ผันเอาเงินมาถมตั้งหลายพันล้านบาท โถ
ประโยชน์กะสวนน้อยสมทานอันโครงการ โกงกันกินกระเฉงนั้น สมัยทานคึกฤทธิสิ่งใหญ่แทน
ตามว่าแต่เราทำได้ นักการเมืองหัวใสปัญหาเฉพาะหน้าในสภาเถง เงินคงคลังกระโลกเงง
เอามาพิมิใส่ขีดิน งานบเสรีจบสิ้นเจกอย่างเงินมัน เลยกกลายเป็นเงินผลาญจักจำว่ามีผู้ไคบาง
ผลาญเอาเงินมาสร้างหนทางชุกคน ทุกคนใครรับจ้างสมัยนั้นผู้มีโครงการเพ็ลสิ่งนี้ก็คืออยู่พอ
ประทังหากบสมความหวังเอาเงินมาสร้าง ชุกถนนหนทางก็มีคอร์ปชั่นกันกันมีอิม พวกกำนัน
ผู้ใหญ่มาจนได้ชั่วอรถยนต์ นีวาระเมืองจนคึกฤทธิการกระทำ แฉเอกสารพิทักษ์รัฐบาลสมัยนั้น
ผันเอาเงินมาถมโดยมีประโยชน์ตั้งหกพันกว่าล้าน งานสร้างชอกบพอ มาบัดนี้ผิดข้ออีกละ
หลายประเด็น คือเงิน ก.ส.ช. พัฒนามาให้ ผู้เข้าใจก็รู้ว่าเงินกินสิ้นชาติ เกิดมีคอร์ปชั่นกัน
ขึ้นหัวเมือง เกือบสิทินให้เกียงพิลละตามเห็น ตั้งห้าสิบบเปอร์เซนต์ บแผนกันกันบทย อีสาน
เฮากะเคยกอยมีเขียวจักเพื่อ ทำให้เสียประเทศไทยเงินกะรวไหล เงินหาเลี้ยง ส.ส.
ก็แจกโหมมาแต่ละจังหวัด สองพันห้าแสนไม่ควรอนุมัติให้ผู้แทนมาพบ ผู้ที่มีเสียงเห็นควยนำกัน
หลายท่าน บมีคนคัดค้านเห็นควยช่วยขอ ฉันทว่าเงินจำพวกนี้ไม่ควรที่อนุมัติ แจก ส.ส. มาหา
เสียอย่างมีคุณค่า โดยไปหาทหารพุนอยู่แค้นแค้นัน บมีคอร์ปชั่นคือขุมนี้คือตรง อีสานเอา
สิโคพุงเขียวชะอุมขุมทหาร ที่กว่ายลาญให้คนกินกอมโกยไปจนเกลี้ยง จังหวัดกินก็พอแล้วทาง
อำเภอกินอีก บมีเสียใจโคตี เดียวนี้ภาคอีสานนับตั้งแต่สภาพคำมลออกกำนันผู้ใหญ่บ้านจนตลอด
อำเภอว่าแผ่นดินเงินมาเห็นแลนหากันอ้อ คิดเบิ่งคูนันมีโครงการบ้นโอง ผู้รับเหมว่านั้นกะมี
แพแหม้เขา ไผอยากทำก็เข้าไปติดคอกับเลขา นิ่งก็ขุมเขาเองกลอนสิทกลงบ้น บุนนิเมกกัน

ก็กำเเมนกันตราวแรก ทกลีบเก้าพทวนบเพ่งน้ำบอนชาย ผัดเป็นเจ็ดสิบห้าอีกจะบับ โคน
 จังแมนคนกินคนชุกเกมเขาได้ ประเทศไทยเขาใหญ่หมายเป็นกฎหมาย รั้กะบรูเอาเงินหึ่ง
 งบประมาณ คณะนี้พวกทวนสิริอยู่การโง่ง งานชุกกินก็คอกันแต่ละทิวชาวทวน ผัดเป็นยี่สิบห้า
 โคนมาสี่สิบบาท อายคนงานวานนั้นก็มึเลห์เหลี่ยมในคุดสิบบวัน ก้าได้ไปฮอกสามสิบ ฮุกถนน
 หนทางก็เกิดหลุมยี่ซัน กะไว้อย่างน้อย ๆ สามสิบบเปอร์เซนต์เศษ โคนสขสิริก้าว่าหลงไวเพื่อ
 ก้าไร โองที่กำหนควไ้มให้ชาครอยบับ ผัดเหลือเพียงแปดสิบบอนเฮาสีซังน้ำ หากทางราชการ
 สอบสวนจริง ๆ แล้วยรับรองหากชุกยาก ไส้คนจำพวกนี้มีไวแน่นอน เป็นโครงการช่วยเหลือ
 ราษฎรหรือไม้ก็ควรไทรตรองคิด ผู้ใดผิดหรือผิดต้องเบ็งเงงแลงเขา ให้เขาค้มเงินทองของ
 จ่าย ทวก ส.ส. ทั้งหลายครันสมัคใจแล้วหลายล้านตั้งแต่เสีย ทรันโคเป็นผู้นั้นแล้วผัดหากวัค
 เอาเงินคืน รัฐบาลเดยมมีเบ็งเขาเอาซ่า นายกเฮาหากถือสัตย์จริงแท้ทองวางตัวเค็ดขาด
 โอนเอาเงินจำพวกนี้โยให้ฝ่ายทหาร ฉันรับรองว่าชานเขี้ยวอย่างบมีแดง รัฐบาลเห็นคัก
 ชาวอีสานแท้ สองเบ็งแหล่ลงให้โอนเงินสองอย่างให้ทหารก่อสร้างเขี้ยวเพื่อเมื่อยาย อีสาน
 เขี้ยวชิวราย บมีฝ่ายปรบักซ์ อีสานเฮาสีเขี้ยวคักต่อไปทางหน้า พวกพลุดงแนป่าสีมันคาเก็บหน่วย
 ทหารช่วยประเทศบ้านเอามาสร้างช่วยสรรพ บมีคอร์วัซัน ฉันว่าทหาร ๆ ภาคอีสานเขาเขี้ยว
 ทั่วถึงกันแท้ สองเบ็งแนคั้นเวาคันเขี้ยวจริงให้เตะงอน ผิดหรือถูกพี่น้องกะคงรู้คั้งกัน

(บุญทวม อุนขัวเวียง)

กลอนสารคามพัฒนา

โอบอุ้ม... ไปรมาฟังคำข่าวสารคามพัฒนาใจแจ่มแจ้งขาว ขอให้ฟังเรื่องราว
พัฒนาประเทศบ้านทางการช่วยหน่วยส่งเสริม ทหาราวไทย... เออ สวัสดิ์ทุกท่านที่มีเกียรติ
สูงศักดิ์ ประเทศไทยสุดที่รักท่านเปลี่ยนแปลงให้เอาแล้ว มันจำเป็นแล้วชีวิตคนใบชาถึ
รัฐบาลลาคนองเห็นความราบรื่นเสนอขอต่อประชา ปรับพื้นฐานชาทองถิ่นพระกัณการ ให้มี
ฐานชีวิตอยู่ที่มีฮอน บิไหนอนคิงเศราเหมิกอาลัยตายอยาก ความทุกข์ยากกั๊งแกนไ้ทหาย
เลียงสว่างหงา ครันม่ไคกินเขาโตเฮานันกะจอย พองกะแลบจอย ๆ เทิงมอยละแมงวิน เกิด
เป็นคนตองหากินหาไชพจนไปสร้างกอ ชีวิตนอจสิยังยั้นไคใหญ่สูง บว่าลุงและป้าไ้ทหาย
บัญญัติ ภูหนังสือการศึกษาประโยชน์มีหลายอัน ทำให้คนเขาไ้มีสิทธิ์รักชอบ จะประกอบก่อเกิด
การไคกุชู่แนว ครันแมงชู่หนังสือแลบตองยานผิกหวัง เรื่องอี่หยังเฮาประสงค้อานค้อเฮา
บแมงบัญญัติปฎามเขาเอามอ ๆ ชันเขาตัวะหลอกลอบมีฮอโย อันความรู้เปรียบไคประคุดัง
ดำเรือ พาเขาไปไ้เห็นอชามพื้งกวาง อุปสรรคขวางชันเฮามีความรู้ช่วย การทั้งหลาย
ไ้พูนอยสำเร็จไคตั้งประสงค์ ทอจากนี้สิเวาเรื่องน้ำฝน ของจำเป็นแกคนคี่กินเซอะไช
พากันหาเอาไว้อ่องแดงตั้งตง ยามฝนลงจาก ๆ ไ้เติมลนอยชู่ยาม คีควากินน้ำสร้างไปนัง
ครองจนวาเห็น้อย ชีไคคากกเบือยเหม็นอยู่เป็นอ้อ ๆ ปานนั้นกะชางกิน จักแมงกินแมงชี่
ไ้หลลงชู่ชู่อย่าง หันมาสร้างอ่องน้ำเอาไว้เกินแมงคี่ ไ้บมีไ้ไฟพาเก็บฮอมทอมเงิน ออย่าไค
เพลินทางพนันโบกเบอร์ไ้ไ้โลไฟ เงินชายไ้ชายชวามันเปลไปฮ้ออ่อง ยามฝนลงจัน ๆ น้ำฝน
ลนหลังโฮม บทองตมคี่ ๆ น้ำฝนมีไ้คี่ม ลิมหมุ้ยพยชียายหายฮอนอยูเกนม ออีกอันหนึ่งขอไ้
เริ่มสร้างส้วมถายกันทุกเฮือน รัฐบาลเฟิ่นเก็อนเป็นทงชู่เฮาเทอ อยาสะเวกายนำฮัวแจฮวน
ค้อเกา ไ้พหมาเทาจัน ๆ คอยจองจอบสิกิน ฝนตกลิมจัน ๆ อูางไว้ ๆ สวนยา เป็นมาเวพหา
หมอมบงนำฮัว ไ้จกเกลัวเกรงยานอยากอายคนกรายมาน พรمانยั้งแตล้งมาฮูฮอมพน คีควา
แนวพูนนี้ เป็นเรื่องจนมาแล้วหลายปีเป็นขนาด มาคสำรวจเบ็งแลวกะจั้งฮูวายัง เป็นสังเศฮัง
เปลี่ยนแปลง พากันสร้างส้วมชิมแตงแปลงเอาไว้ ถายยามไ้คกะสะควกยามวันคี่นม่ไ้กา

ผองพยาธิโรคาบไถ่เผยแพร่ เชื้อภัยร้ายต่อเฮา อีกอันหนึ่งน้ำกินนั้นคือเจ้าให้พิจารณาถนัด น้ำที่
 มีน้ำหนองเหิงหมูมึงและทวยให้เฮาคมแล้วจั้งกิน เพราะน้ำกินน้ำชาน้ำชะมากชื้ออย่าง มีเชื้อโรค
 ต่าง ๆ สกปรกคักแท้ในพื้นคู้แฉะ ก็ไต่บแพแหลมมักงายกายเร็ว เห็นแต่เฮาเซาหามไปเผา
 กะเป็นไต ฟันองฟายน้ำตาไหลวฮนอยยาว ๆ อยากอายุยืนยาวให้ทาน้ำสะอาดไว้มาใธเจ้า
 ค้มกิน เดอคุณ... ถอจากนี้สิเวาเรื่องอาหาร รับประทานแนวคี่เกิดคณกุลเกื้อ กินพูนมเนย
 เนื้อผลมะดาเหิงไซ เสริมร่างกายให้ใหญ่มีพลังก่อสร้างเมือชานีทองเฮื่อง เกร็องหมักกอง
 วนั้นแนวหมันแสง มีแมลงวันตอมไฟหางไกลไกลเว่น มันจักเป็นภัยฮายโรคามาเป็นยบเบียด
 ไทละเอียคถึถวนสมครแล้วกะจั้งกิน หละนา... อบายมุขทั้งสินอย่าไคอากนิงหา มันสิเป็น
 เวรพาให้จุมจมาวออก มันสิบักตลอดเจ้าเฮือนชานฮัวโฮ บว่าไผคี่ ๆ เสียเสี้ยงบพรอ

(คำนำ! ฟังดูข)

การสร้างเขื่อนลำโดมน้อย

ฉบับนี้ฟังสิบบรรยายงานโครงการสร้างเขื่อน เรื่องหนึ่งที่เคยเรียนเล่าให้พวกพี่เองฟัง เรื่องอยู่ประจำ เคียนีทางฝ่ายก่อสร้างภาคของไทย โค้ดดำเนินเสร็จไปเขื่อนทุ่งพรรณเสร็จ มาคนนานไ้กระแสไฟเปิดสว่าง ไ้ช่วยเหลือในทางอุตสาหกรรมเกษตรกานการสร้างเขื่อน นี้น่าคือเลิศคุณความหาศาล นี้น่าฟังโครงการเขื่อนลำโดมน้อย กำลังกอยเวลาสร้างทางอุบล แห่งหนึ่ง รอเวลาสิมาถึงไ้โอกาสเพียบพร้อมลิ่งสร้างต่อไป ในเรื่องนี่ดอกเตอร์บุรุษออก บิดพลัดพี่เพินไ้ชี้แจงทางประวัติ ว่าของรอนายช่างสหรัฐพิจารณาตักสินเขื่อนโครงการ รวบรวมกับโครงการสร้างเขื่อนแม่น้ำคานตามชั้นลำคัมไ้ จึงลิ่งสร้างขึ้นไ้ก่อสร้างตามทางทำ ลำโดมน้อยอยู่กุ่มอบลราชธานี คณะรัฐมนตรีที่ประชุมเห็นพร้อม ตกลงยอมเห็นด้วยโครงการ กังกล่าว อนุมัติเรื่องราเสร็จไปแล้วเรียบรอยซัดของของทาง คาควาเงินลงทุนสร้างทำเขื่อน ลำโดม ความเหมาะสมในการงบประมาณเอาไว้ คิกว่าถงครวรีชวรารสองรอยคานบาท คาควา สามารถเขื่อนนี้คัมเสร็จแล้วคู้สู้น นี้น่าอยู่ในชั้นกำลังบั้นไม้พัก ไ้เกิดเป็นพลังไฟเขื่อนห้าพัน กิโลวัตต์ จ่ายกระแสตามสายฝ่ายประชาชนไ้ ลิกุมไปหลายคานบริการทองที่ สี่จังหวัดเขตนี้อ ลิมไ้ช้อย่างสบาย นัมแต่ขงเขตคาคยอบลราชธานี ศรีสะเกษและสุรินทร์ตลอดถึงบุรีรัมย์เตลีนำ เอาไฟเขื่อนลำโดมไ้ใช้ ถึงลิมไ้ไฟฟ้ลำโดมเขื่อนหนึ่ง ยังบอทันไ้ถึงความทองการอยากไ้ ขวบบานดินอีसान เพราะว่ามีภาคคานอีसानอวयरไกด ทองการนำการไฟฟ้ลิ่งสู้นไ้เห็นเพิ่ม คือทองเสริมจัดสร้างคานเงินงานการจน สร้างเขื่อนทองตอนบมเพิ่มขึ้นอีกเรื่องนี้มีน้เกลลิ่งเริ่มงาน จัดไว้ในฝ่ายคานโครงการควนควรเฮ็ด เสร็จภายในสองปีเร่งเร้วบรอดธา รวมอยู่ในโครงการห้าปี กาลประมาณกา ในแผนการพัฒนาของประเทศชาติคาคยอำนวยการระยะยาว แก่ให้ถือเป็นการ เร่งควนพันใจ เป็นโครงการภายในคัมเติมเสริมทำยส่วนทองคาคยหมายตั้งวางโครงการสร้างกุ่ม เกษรบุว่าไว้เป็นการไ้ต่อเรือ มีหลายชาติเอื้อเฟื้อซี้เคนเห็นดี เรื่องนี้มีการจัดที่ฐานเสร็จแล้ว สำหรับแนวการสร้างวางเป็นทุนงบประมาณสามแสนหกหมื่น จังว่าควมลิ่งเห็นเจริญหน้าดินอีसान "ทางเลขาธิการพดงงานแห่งชาติเพินนัมไ้ คัดลกรวคานทัศนะความเห็น ถ้าหากวางหลักเกณฑ์

พัฒนาหลายด้าน เช่นอย่างการไฟฟ้าชลประทานคันอื่น ๆ ขยายงานเพิ่มขึ้นไปเรื่อยดังทุกวันนี้
 ภาคอีสานเวลานั้นลีเป็นดินอันสมบูรณ์ ลีเป็นศูนย์ความสำเร็จอย่างยาวนานกาลไกล ตัวอย่างในภูมิภาค
 พื้นดินแดนต่างประเทศ มีหลายเขตประเทศบานกันการฮายกวาอีสาน ความแห้งแล้งประเทศ
 บานทองถิ่นของเขา ฮายกวาทางอีสานเขาก็เลามีมาแล้ว ส่วนวาแนวการสร้างปรับปรุงท้องที่
 จนได้รับผลดีความสำเร็จเกิดขึ้นหลายแล้วทั้งแก่เห็น ส่วนวาการตรวจเห็นหาทรัพยากร ที่ออก
 ขอนชุกเจาตรวจตราหาแร่ ระหว่างแคว้นจ่ายขายโงงโคงหลัน ทางคอกเคอรรูรอกก็มีผลดีเห็น
 เห็นโคขึ้นนอกแจงแดงอางกลาวจา ว่ามีผลดีขยหน้าไปอย่างมหาศาล ระยะเคื่อนลีมาลีได้รับ
 รายงานผ่านพิจารณาแล้ว จังวางแนวการสร้างโรงอุตสาหกรรมเหล็กขึ้นอย่างใหญ่ การสำรวจ
 แร่เหล็กในประเทศเขตไทยคาควาสามารถตั้งโรงงานขนาดลานทีนไคอย่างสบาย

(สุนทร อธิสุนทรางกูร)

กลอนคำเรื่องนโยบายประปาชนบท

ทั้งเจ้าทั้งขุนนางคอกหาด เกี้ยวประเพณีระชากรีก้าวหน้าเพียงใด กับสมัยเดิมเก่าก่อน
มันเกินกันจักบ่อนอบมากปานใด น้ำกับไฟสำคัญกว่าหมู นำเป็นผู้ใ้อาบน้ำใช้กิน สัตว์อยู่ในแผ่นดิน
อาศัยกลอด อาศัยยอกมวลหมูหมูหมา กลอดทั้งปลาจิวควายเบ็ดไก่ อาศัยน้ำเป็นใหญ่หลดเลี้ยง
ร่างกาย ฉาชาคนำทองกายไปหมดทุกอยาง ฮอดที่วณกลาง ๆ ถนนภูเขา ถนนคา ภายฮอดปอดคนก
หมูบึก บอดมีแนวที่เหล็กชากน้ำคองกายประโยชน์น้ำมีหลายฟังเนอริเวา กั้นมือเขากลางถนนคา
กลางเทิงแขงเทิงชาลางหมกษุบอน ยามพักนอนอาบนำอาบใน ลางซีไคซีเกาซีแซว จากนั้นแล้ว
นึ่งขาวเป่าไฟ แงงปลาไหลปลาอุกปลากอด ทองใส่บ้านอพมมันจังกอยเป็นแกง ซียกมาแสดงภูมิ
หลายโพด เชนประโยชน์กลางดวยลางชาม ลางหมาตาโงงามสคี่ใสสะอาดหมักกาดักบัว บัก
กะหล่ำดี พืชผลกลาง ๆ ประโยชน์มีหลายอยางเวาหลายหมักหลาย พวกเฮ็ดคือเฮ็ดขายนำหวาน
นำนม ขายนำนมใส่หมุกใส่ยา เฮ็ดนำปลาซีอัวกะเมม ถาซีเวาเจิงเกนเฮ็ดโฮเฮ็ดนา นำนม
มาเฮ็ดนากะปัด ประโยชน์มันใหญ่ชีวิตของคน ไซ้ไปฮอดรถยนตร์ไฟละได้ ชาคนนำใจเอา
ปลุกเฮายังบ มีแนวสียังตายหมคทุกอยาง ฮองกลาง ๆ ในโลกโลก น้ำก้างปลาเป็นเชื้อยบ
อยู่ ภายกอนหมุนำชากยามใด พวกปลาไหลหมกนินโคเน ภายคั้งแกสทัวนั้นยังโค คนกะคองกาย
เพื่อฮอดยอก อันนี้หมอลำอกกิดใจจำเอา ว่ากุนน้ำหนักเบาปาาโคกกิดเบิง คิคลิกนึ่งรู
คคกรวด น้ำนี้มาจากแผนบันคาลาทำให้ ฝนนี้โคตาเกยามฝน เมื่อยามฝนเอิ้นวายามแรง แขนกิม
แห้งเกี้ยวเอาปลา รอดาฝนตามาคืออนทปีใหม่ จังหากันเฮ็ดโฮตากอาคำนา ทาสมัยนี้มา
หัวคินักปราชญ์ หัววิทยาศาสตร์กนควาจัดหา ช่วยเหลือพวกชวานาจักการหลายอยาง บิดหน้าบ
เป็นอวงเก็บนำยามฝนตามาเต็มอวง ฮอดประทาน เชื้อกันกันไว้แห่งหลาย ขยายการไฟฟ้าทำมา
กะหลายแห่ง ฮอดยามแรงกะเฮ็ดโคสมัยนี้ทางหลัง และยังมืเฮือนชานมอาญู กั้งแกกน้ำลาง
เพี้ยชานหน่วยเคี้ยว เพี้ยคองน้ำกลางคินเล็กคิน จนว่าโคกนอยคองนำบาดก้นเอ็ดน้ำนี้คน
เสียงกันขอ สำปานิแนวเฮ็ดคากันเทิงป้อย กูกองไว้มีงมาเอากอน สะออนหลายแกกี้เดี้ยวนี้
จังโค ก็ฮือพอเล็กโคความเกาภายหลัง รัฐบาลจักเฮ็ดช่วยเหลือชุดสร้าง เจาะเอาน้ำบาด

กะหลายโศก กำลังเสียดินโง่มีไวส่วนหลาย ขยายการแนวที่มีคัมภีร์ใหม่ หันเพื่อใจ มันโค
 โดยโคตีบยอซำใส่เฮือน อยู่ในเมืองเขาไชยประปาสมาคมล้ำมากคี่ ๆ ชิโยไชยบอโค ก่อไป
 ไสกะโคสวมตายหรือในครัว มีตักเฮือนหลังสูงต่อกันจักชั้น มีประปาถึงโลกก็อกก็เอื้อน สะออน
 หลายมาคั้นสังคีตแพ่งเมือง สันขยายมาไห้ชนบทนานนอกหรือหากพวกขุนรชาบานมแนมกน เขา
 แมป่าอย่า ฟ้าวมนไ้โพ้ง ฌษิแกลงค้ำกลอนมอนล้ำเคียวไน้โยมายมีแฉวหลายมีเฮ็ดคอยู่ แลพวก
 เอยม ยูชิควรสร้างอยางโค รัฐบาลมอมไ้ทางฝ่ายอเวมัยกระหวางสาธาณดุชทุกกนจำไว
 กรมอนามัยจัดสร้างประปาเพ็ทวา เจ็นวากลอมประปาสมาทว่าไวชิทำไห้ไป ทั่วประเทศ
 ไคมี 9 เขตทั้งหมดเฮาชิล้ำเป็นกลอนต่อไปภายทมา การประปานิ้ไคโยมายหลักใหญ่ หลักเกอท์
 เพิ่นมอไว กรมอนามัยมอแจงแกลงไวอยางคี่ สร้างประปาวานันแนตามล้ำทั้ง หนึ่งประธาณ
 ในท้องถิ่นนั้น มีความต้องการและเฮ็ดเองเอาไค สองตองมีเงินหรือวัสสุไห้สมทกัไ้เพ็ทว่า
 สองหมื่นมาทตองหนึ่งแห่งว่าไวเงินใช้ไ้สกัน เงินจำนวนนี้ไ้เพิ่ม เียงไปใส กรมอนามัยสิสมท
 ลื่นเฮาหลายทมา ทว่าประปานิ้เขาถึงเฮือนมันล้ำมาก ถึงผู้เฮือนสูบ้านหลายมอขำไค เฮ็ด
 สำไคกะไคแล้วแต่จำนวนคนไ้เหมาะสมทอดีเพ็ทกะเอาไว หมอลำไชยเพ็ทชอกรูเรื่อง
 กัชิเวาไ้ไคถึยงมันหลายลมไ้ทอ นามัยไปสร้างไ้ประธาณม ไคฮวม มีพุนเตารวมริทำ
 ไคแนมมอ หมอลำไคพลฟังเวาเทกรรทำอิด ว่ามันยิดหลักเกอท์เฮ็ดตามแนวนี้ เฮาชิเอาหยัง
 ไ้คนไปตองกิดกอน แนวเขามออยากไคเอาไ้กับ ก็แนวเพ็ทสร้างไ้ไ้ทองมีส่วนนากัน มีความ
 พมายสำคัญจงฟังล้ำเวา สมทพุนไปนั้นถือเป็นการ ไคฮวมสร้างประปานิ้ไคเงินใช้รวมกัน คี่ง
 ไ้สร้างไว้นั้นถึถือว่าคนเฮ็ดความเป็นของ ๆ คนอีกเพ็ทถนอมไว ทามันเพ็ทขำงักพิทกัเทกแกง
 ผนวกกันสร้างกันแปลงว่าไคไคสร้างไว้งานรวมฮวมกัน

เพราะฉะนั้นหากท่านที่เคารพ อหากมีน้ำประปาดังล้ำมานั้น เฮ็ดจ้งไคจ้งชิไคไชชอ
 ตอกัน ประชาชนในท้องถิ่นเขตนี้ผู้มื่อประสงคี่ อยากไ้เอาประปาดังล้ำมานั้น ไ้เกิดคอ กำนัน
 ผู้ใหญ่บ้านกิดคอตตามล้ำคัมสมาธิสภาจังหวัด หรือว่านายอำเภอ ก่อไปตามขั้วทำกำรจัดประสงคี่
 นั้นละท่าน ว่ามีความต้องการตามหลักเกอท์ว่าไวชิทำไห้สูอื่น เว็ชทอท่านนายแพทย์ใหญ่จังหวัด
 เป็นแก้วแพนกระหวางสาธาณดุชทุกจังหวัดมีไว เพ็ทนิเเนนำไห้กิจการต่าง ๆ และนุกอยางนุกอง

เฮาชิรูอย่างดี การประปรายนี้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารส่วนจังหวัดระเบียบมีวางไว้ ผู้ที่คิดก่อคือ ส.จ. ในเขต เป็นผู้รับวิ่งเต้นมาช่วยแห่งดี หรือชดถักก่อที่ศูนย์ใหญ่ประจำ กรมทของไทยเขมมีถึง 9 เขต ฟังงั้นอยู่สระบุรี 2 ชลบุรี 3 นครราชสีมา 4 ขอนแก่น 5 ลำปาง 6 พิษณุโลก 7 ราชบุรี 8 นครศรีธรรมราช 9 สงขลา การประปรายมีไว้เมืองไทยมี 9 เขต หมดประเทศไทยยกกันไว้จึงฟังแล้วจ้อเอา อันนี้หมอลำเอาทั่วประเทศทั้งหมด ไม่อยู่ไล่เอาจากศูนย์นั้น ภาคอีสานเขาไม่มีกัน 2 แห่ง ราชสีมาขอนแก่นตั้งพิมพ์แล้ว คงดีอยู่ศูนย์ ฟังหมอลำคนคนกาประจำ นอกจากความสบายสุนักรใช้ การประปรายังได้ทำการถูกแบบนำสะอาดถูกต้องรับรองได้อย่างดี นโยบายเรื่องที่จะเข้ามาอยู่อนามัย เพื่อกันภัยโรคพยาธิในน้ำ เฝ้ายังมีภาษาโรคมัยงเกิด ฟังเอาเด็กพี่น้องจำไว้ใส่หู อันนี้เว้าใหญ่เบิ่งพอลเอา ๆ ถ้าสนใจจริง ๆ จึงไปหาท่านนายแพทย์ใหญ่จังหวัดกัน พอดีเพ็ชรบอก และแนะนำถูกของเฮาชิรูอย่างดี ความทองการว่านี้กับจ่ายปานใด สำคัญใจประชาชนมีมือกันมัย ประชาชนเอานั้นสามัคคีก็บยากคามหลักเกณฑ์ว่าไว้วิทำใ้สูอัน มันกะไตพั้นสมบารณานัก ขอผู้ฟังลำเอาดีเอาเคอเอาอันที่หมอลำว่าที่กลอนเผยแพร่นโยบายเห็นว่าเอานี้กะว่าน่า จังว่าลำนี้ที่กลอนขอสงฆ์เซบแนะแนวทางพี่น้องฟังแล้วคิดเอามหาแนวมาเว้าบอหน้าทีปฏิบัติ ความแนวทางราชการเพ็ชเรียนมาให้ บแมนมาลำเว้าหาเอาไปทั่วพิม ถายเชื่อชวยเว้าไปลองแนวหาหยัง

ผู้ใดฟังลำชอยดั่งมารองส่ง เสียงสุทธิ สมพงษ์ เมืองร้อยเอ็ดพุดะเจ้าจำโคบหลงดมลำส่งสูครั้งสวนแต่เรื่องมีคคิ ขี้เกียสวเกินกลอนจึงหมอลำน้อย มันสมกับชอย สมพงษ์คนแก ลำฮนพอนแม่พินจังฟังคอกเจ้าเด็กชาพอลา กันดมลำลงแล้วเสียดายไ้กะจม สั้งลงจ่ายกะคอปานโคนอจังสีลำ ลางคนนำไปจางถึงเฮือนมานอย ขอช้อกลอนเกเมองนั้นสั่งลำไ้ไคาคีเอาละนอปานนี้เอาละสมควร ถายากฟังลำมัจจรรอการหนา มมีมาลำให้เฝื่อนใจพวภูาคีเป็นหมอลำแห่งชาติของกาชอยากใ้ชื้อลำใหม่ขึ้น

(สุทธิสมพงษ์ สะห่านอาจ)

ข้าราชการกับประชาชน

ไม่ว่าคนเราที่กินอยู่คือกัน นั้นคนรุ่มพันเท่าถึงตั้งพัน ที่จริงคนเขานี้ผิดแยกแยกกัน คืออาชีพคนอันแจกแจจะเงะไว เรียกว่านายกับไพร่วาทันเดาะไป นายคือคนภายในเรียกคนของรัฐ ถ้าเรียกกันอีก ๆ ถูกมาตราฐาน เรียกข้าราชการกันเดอะพวกนี้ เบ็ดเตล็ดที่มาที่รับบริการจากผู้บริหารชั้นเหนือเพื่อหนึ่ง ฉะนั้นพวกนี้จึงเบ็ดเตล็ดสุขสันต์มีเงินได้เกินเกินสบายมาก ๆ มีพวกหนึ่งลำบากแทบเลือดกระเด็น พวกหาเช้ากินเย็นนาแสนทุเรศ เรียกว่าพวกเกษตรหรือกรรมกร เอ็นวารราษฎรว่าสาเดาะไป ที่นี้ฟังพอใหญ่ดูจำแนกแจกแจง บดเม้นผิดกันแดงของสองหมู่ คือพวกหนึ่งนั้นอยู่เป็นราษฎร พวกมือหีบปากคอนอามกินกินเหงื่อ ทงมีซากจักเพื่อหนักถึงปานหิน กระทั่งการอยู่กินกะขาดสบขาดปากเป็นแพะทำให้อยากเป็นข้าราชการ พวกนี้ส่งลูกหลานเขาเรียนกับคั่ง หวังอยากไปไปนั่งในกวานในศาล เป็นข้าราชการกินเงินเก็บแค้นพอให้พอไผ่พื่อของอาศัย มองแลแหงทกไกลครวราสามชั่วถูก ผู้สูงจนทุกขะมีไรเบ็ดเตล็ดบอเม้นไปศึกษาเม้นไปชำระความ มีมีดีที่ยังเนเป็นเจ้าเป็นนาย ฮวยมีมีดีกว่าเอาหัวป่า อันหนึ่งนั้นมีเครื่องแบบสง่าเดินไอโกหรุ ทำให้คนมองดูเกรงขามยามเบง อันที่สองนั้นเก่งคนนอมพร้อมมูล มีเกียรติเกตุกระดูกและตนเองทวย อันที่สามนั้นช่วยฐานะแพ้มั่ง บัซัน ๆ ลง ๆ ออก ๆ อยากร ๆ เพราะมีเงินเกื่อนลากหางจอบของนาย คือน้ำขิมบทรายมียามเพื่อค นี้ก็บอคนเคียดขี้โมโหเป็น อันที่สี่มองเห็นว่าสำคัญมาก คือมียศแล้วหากพร้อมบรรดาศักดิ์สมพอกนกระหนกสนใจอยากอยากจนน้ำลายไหลปากเป็นมูมเป็นยาง แต่หากบมีทางไค้เห็นเม้นมู ลูไปเวียกะมกอยไค้สมหวัง จักเม้นเป็นมาห์ยังหาเดียวเสียแกลก ขายนาทงป่าแผกชมคแล้วเราเวียม มาทะฝูออยเฮือนใจหมสมทั้น อันที่ห้าเป็นที่ชอบรับสังคม เพราะสถาบันสมรับรองกลองแกลว ผิดหมู่เฮาแท้เหลวคือพำกับคิน เฮานี้มีไค้บิรสังคมยอมรับ มีแต่ถูกมั่งคิมจากส่วนสังคม กรำเว้ามาแล้วมมอยากจกคอกฮาก แต่พอดุงอยาปากพังกอกันไป มันจะเลิกถึงไหนสำคัญมาก อันที่หกก็ยากไผเงความผิด เม้นเขาทุจริตเห็นทางขายลายเขากมีคไหวอันนี้ผิดกัน ถ้าเราผิดแล้วคั้นอนในคุกผิดเพื่อไค้ชุกพเนคอกขัง สมพอกนเฮาหวังบั้นมกบั้นมก เอาลูกแลนเขาปากเทิงข้อสิมม

กะได้เพียงบางคนส่วนสามศอรอย นอกนั้น เขาก็จ้อยเงินกาสิมบน แฉับเป็นหน้าชยากหลาย
 อายแต่ มันจึงมีนาแฉแนวทางกับเฮา คาเราบางกะเบิกเฮากินปลาหน้าสร้าง บานเจาของกะขวาง
 เบิกสิเกินหวาน มาตพวกเฮาแล้วปานยี่เฝ้าปารกา เบิกน้ำไผละวาขิดจอยกอนยั้น นี่แหละบอยเบิก
 กับหัวสามร้อยโยธน์ พอกบอยอยากเป็นโศคนนำลายสอ ไคชายจัวชายนารายไอมี่แนวไคกะบ่อ
 ไสคยอมอยากเป็น พกของชายแล้วกะเดินฟังกันทางเกา ไคนี้งกอกหัวเขากอดนอยหยอย
 บกอกกิดทอดอยฟังไปข้างหน้า มันคือคือโศกหาปอมลำกันเหลือ อันหนึ่งนั้นเขานืออิสิทธิเหื่อเกา
 ลานมานนอก เขาเบิกเงินเกาออกให้ลูกศิษษา เขาเบิกกลับก็มาจนหมกมีเส้น ไคละเห็นแกกดิน
 ปานปลอยหอยบัง เจาสีเบิกนำหยังกับบรายควายแม่ มันมีคหาลากแกมบรายเหลือเกิน พอกบ
 เลิกคนเสิบอยากเป็นอยากเป็น ผู้ลางกนชอกเกนจนวาทกษาน คอยอยากให้ลูกให้หลานเป็นนาย
 นำเพิน ให้อคใจไวเถินอยากดินแฉหลาย รือที่เกาบอนเฮาจึงคเขาหลายยามเจ็บยามไข เขาจะ
 เบิกไคกาพยามาล พอและเมศวยกันลูกเมียเสียเล็ก เสียแล้วเบิกเบิกเบิกกันอย่างฟรี ๆ มาค
 พวกเฮามมีหนทางสิเบิก นอกจากควาสีเล็กแปนแอมไปขาย หรือมีบะทรายมีหมอช่วย กับ
 นอกจากสิปลอยเป็นอนาธา นี้กะไคคียาสามวันศอตลอด หนอทะเสี่ยงกคอกเอาออกเผาไฟ
 ญุกิมารับศไปเผาฝั่งแล้วแต่ พอปานนั้นละแฉคันอนาธา ฉะนั้นเหล่าบรรการการชุนยถึง
 แฉเงินเดือนบอยกวามาตราฐาน แฉสวัสดิการมากโขโตโคง เขาจ้อยสูงส่งกว่าพวกเรา ๆ
 ฟังแล้วอยากูเขาเขมซึ่งซึ่งโกรธ ฟังคอ ๆ ไปไคสิหรือความจริง พวกชารารการหญิงแห่งสิทธิ
 ฤทธิหาลาก ลาคลอคบุตรโกลมากนาคัจจรรย ไคถึงสิสิบหรือสิสิบหาวัวเพ ภาอิจลาเพ ผู้ลางกนเอน
 แฉขอกยกอนผผง แล้วกะให้หมอลงเป็นคายาที่ตองกินทั้งวันทั้งล่องทั้ง เชื้อคทั้งเจ็ดคนแล้วหัวเงิน
 เค็ดกันหยังพอมาท พวกเฮาลอกแล้วเบงจนตปาดปานว่าเสี่ยงแตร เจ็บที่แปล่าขำมีแนวเบิก
 ไผคอยากเป็นเด็กชารารการ แฉมันยากพอปานแฉภุสามหนวย ฐแล้วเอาหูอวยฟังนี้คใหม่
 ชารารการนั้นในราวปีหนึ่งมัน ลามระกิกันไครวมทั้งลาป่วยไคสิบสองครั้ง เขาไปแฉกัน ถารวม
 ในมีนสี่สิบหาวัวกับรับ จะกลับลาเกินกันคอไปกะคาคไค แต่ ก.พ.มีให้เงินเดือนเจ้าเดือน ก็จ้ง
 นอนอยู่เยื่อเพราะเงินเดือนคาคไคมาไซอิมมือ สมพอกนทุกมือเพินอยากเป็นกัน ครั้นเวลาเกิบหาง
 ออกไปเพื่อไคคาคเงินกะไคคาคเบี้ยเสี่ยงกะไคทั้งคาคลับคานอนเบิกไคทุกคอย่าง พักบ้านญาคีชะง

บ้านเจ้าของกะแลวเอาแห้วเบิกเลย บาคพวกเฮาแลวยามออกเดินทาง เบิกสกางก์นำไบบ
 ชายหม่นนอย หรือกะกอยเป็นตี้มไปไซคอก วาแกออกจากบ้านชายขาวจ้งไคไป ขาราชการ
 นั้นใจเกร็งแบบเต็มยศ จะไปเรือไปรถที่ไหนไปไค ค่าโดยสารเขาไคเสียเพียงครึ่งค่า ภาค
 เฮาเอาแป๋ป้าเสียครึ่งเพื่อ ซอชว้อ้อ ๆ เต็มมีราคาแห่งมีทางตาแห่งเสียเต็มเป้ง พอลอยาก
 เป้งเสียฮองมีกินกะหงอนตอ มันมีกั๊กกะคมีหัวหยองกะบาลเป็นขาราชการนั้นรับพันคือยักษ์
 มักถูกสาวไผ ๆ กะรับเป็นเขย สิไปใส่ไกลไกลเอารจหลวงไปซี มีแะคีคีเฮาแลวฮายฮายฮาย
 ปานฝ่ายทางใหม่ ครันเฮาแกแลวไคลาดคปอดเก๋มม ครันเขากินเงินเคื่อนกะไคกินบ่าเน็จ
 และไคกินบ้านช้อคคาชวายนวย บ้านญเฮาเกศวยไคนำไผละพอด แมนไฮลอยไฮปอยามเจ้า
 เกศบไคไผเลาเฮ็คถวย

(สาคร ศิริบรรพต)

สำรวจ-ประชาชน

ชลประทานโพธิ์คร้วทานประชาชน ตลอดทุก ๆ คน เจ้าของประเทศ จะลำปรารภ เหตุในปัจจุบัน ที่พวกเราพบกันเรื่องเป็นกันอยู่ และประทานโพธิ์คร้วรักษากฎหมายที่เขาเรียก เจ้านายปกครองเมือง ราษฎร ผมงขออนุญาตกล่าวตามตรง คบว่าศัตรูประสงค์ของผมนั้นนี้ เคารถพเจ้าหน้าทีและราษฎร เคารถพกันคนตอนคอยฟังลิเวา สำหรับนายหรือเจ้าทางฝ่าย ปกครอง ถือว่าเป็นเจ้าของผู้คุมอำนาจ มีกฎหมายกฎหมายมาคร่าอยู่ในมือ ประชาชนนั้นคือผู้ร้อง เบื้องบาท ตกอยู่ในใต้อำนาจแต่ก็กล้าบรพ โดยที่รู้จักกันว่าแสนย่าแยะ แต่ปลัดขกแม่ไม้ไปราก็ เพราะเจ้าของภาชีก็คือประหารราษฎร เอาเงินบำรุงชาติปรูโปรงตรงเคียน เจ้านายกิน เงินเคียนฮอคคณมิชชัน เงินภาชีทั้งนั้นเฉลี่ยเจือจาน พวกข้าราชการ เป็นสุขทุกหน้า เงินภาชี ของประชาชนและพาสุขพาใส่ ประทานโพธิ์เขาใจกันเคียนบอบ บากทีจะเวาแควราชการ ผู้รับบริหารภายในประเทศ มีกฎหมายเป็นขอบเขตตำแหน่งของตน สละเพื่อปวงทำจริงยิ่งยวด แทนนั้นแมนสำรวจหนวยราบปรามปราม นี้งานท่าตามกฎหมายสายสั่ง บแมนนอนแลนังคอย งามเงินเคียน เป็นสำรวจนั้นเพื่อนดั่งเป็นที่พึ่ง ผู้ปกครองชั้นหนึ่งปลดเปลื้องโสกา ให้ทวยราษฎร พาราหน้าใส่ใจขึ้น ตำรวจไม่ใช่อื่นโปรดเคเข้าใจ ผู้พิทักษ์คนไทยโดยเค็ดโดยขาด จึงเรียกว่า ผู้พิทักษ์สันติราษฎรอยู่ชุมชนเคียน อันนี้ชี้ให้เห็นความจริงสองข้าง มีหน้าทีคนอยากรูแล้วเข้าใจ จากนี้กล่าว โดยนิสัยพิชของตำรวจ มีหน้าทีออกตรวจทองถิ่นของตน เข้าถึงประชาชนในทอง ถิ่น ออกสืบสวนหากล้นพวกโจรกรรม ที่คอยลักคอยขลนชิงวิ่งหนาบ พอแล้วทำการปราม รับริบจับกุม ผู้ร้ายชุกชุมให้เบาบางทางแน ให้พวกพ้อพวกแมนนอกชอกเคียน ใคชุมชนเคียน ก่าจับคิปเคา ประชาชนทุกเหลาจะสุขสันต์ธรรมดา เป็นกฎธรรมคาคดองเมืองทุกทานแแตง ตำรวจ มีตำแหน่งหน้าที่หลายอัน ขอทีแรกสำคัญปรามปรามผู้ร้าย เมื่อหากจับกุมได้สังกัดค่านวน เขา แผนสอบสวนนี้กะเป็นตำรวจ ฉะนั้นกรมตำรวจจึงอำนาจหลงหลาย ใคสิลมิสตายชีผงครงเปล่ง พัวชยาล่าเลงชีชคักจับไป ตำรวจในเมืองไทยหรือเมืองอื่น ๆ ประเทศละแสนพันโกฏีกือเป็นกือ ให้คือนัน บคือนแจกเป็นสิงหมู่แจกออกไว้เป็นคือนชวักบคือน เพราะคนชวักจะมีคนคือนมาก มันจึง

ปกครองยาก . คนมีคือกันกว่าลีแยกคนอันฟังเคลลีเว้า เคยเห็นมาแต่เก่าตำรวจที่มี เอาตำรวจ
 ที่ขึ้นสาทกก่อน ตำรวจคือบ . หอนอวดกลลตามใจ ปฏิบัติวินัยชอกฏบังคับ โดยให้การต้อนรับ
 คอยจิตควยใจ คอยอภัยอภัยอริคือ มารุระหยังพอชอยเจาเว้าไป จังแมนคนพอใจของจน
 คีคปาก แนวพุดจาโสกฮากลื้อ ๆ อวะ ๆ นั้นประชาชนกัวไคขึ้นคนวากลาว ประชาชนนั้นไม่ใช่
 เบ็เมาวพุดานกฎหมาย ประชาชนคือนายเจาของสินทรัพย์ เงินภาษีไกรรับเสียให้ไปกิน ผู้เจา
 ของทรัพย์สินคือนายแมน บ้านเมืองเฮานั้นกอลีสอนลีสอน กระอนเพราะพวกโจรออกอาละวาด
 เจาหน้าทิม เปรวปรามเค็คชากกะฮอนฮอนจนตาย เค็ยนี้หัวหน้าสายทามฟังอยูบ จะขอพุดกอ ๆ
 ควยเหตุควยผล เค็ยนี้ประชาชนทั่วทั้งประเทศ เทาที่ประสมเหตุและสิ่งทองการ จะหน้าขึ้น
 คายานดาเป็นแทนนี้ อยากให้เจาหน้าทีอหลักวินัย โดยกะทำสิ่งใดกะทำโดยรอบคอบทำใน
 ทางที่ขอบถูกหลักถูกเกณฑ์ทำโดยดีอว่าเป็นการทำเพื่อชาติ บทำโดยอำนาจมเรียบเหยียบหลัง
 นั้นประชาชนไคหวังอาศัยไซเพ็ง อันแนบคิกเบ็งลุงป่าหนาค่า ผู้เสียเงินเสียค่าเลี้ยงดูปู่เสีย
 ใช้อำนาจมาเขี่ยสิทธิ์พรากจากทีน เช่นอย่างพลเมืองคี่เขามารองทุกข นั้นกะบอยากลุกมาเว้า
 มาจา ไปนั่งกงสุราเฉย ๆ อยูราน อันนั้นพวกชาวบานกัวหนักกัวหนา อิกอย่างหนึ่งนั้น ครัน
 ไคกินสุราเมาเม็นยีนฮาก อยากจับโยกะลากจับแกเอาไปจักมีโฆอันไคซังลิมสงเคช หาวาผิก
 สังกะตทาง ๆ นา ๆ เว้าพินยักขอหาเร้วไวคักโพต ทั้ง ๆ บมีใจทรงทุกขไค ๆ กะยังจับ
 กันไปกักซังเม็นว่า ไคยีนแต่คนชากล้วยานปานหยัง จังเซตเฮานี้ยังเมาพุดูยูเน จังแนวนั้นพอเม
 ยานลันขวัญทีน เพ็นอยากพ้อคี่ ๆ งาม ๆ เรียบ ๆ บอยากให้อาเปรียบตรงไปตรงมา อยาก
 ใให้พุดให้อาจะลุมอะลวย งานพอชวยกะชวยสุดไมสุดมือ สมคนนับคนถือว้าเจาหน้าทีจับเข้าแล้ว
 จังซิกะบยอมบคี่ วือวากฎหมายมีคุมกรองเขาอยู่ คื่อเขาเป็นเพียงขูขับถูกรองทองหา ทัน
 พิพากษาคคสิไนสโฆอันจับแล้วขอมกันโลดป่าเถื่อนเกินไป ไคยีนชาวทางไกลชอบทำมากันอยู่
 เอ็คจังขึ้นประชาชนหมคหมจะเกิดสินศรัทธา ขอรับขอขมาสาธุสาธุ ขออย่าพ้อที่ลู่อำนาจชาคตัว
 ยกมือขึ้นทวมหัวขอเห็นขอหาง

(สาคร สิริบรรพต)

ลำยาวส่งเสริมสุขภาพ

ฟัง เคอพวกพี่น้องท้องถิ่นคนไทย ให้สนใจฟังกลอนก่อนเคออย่าทันฟัง ฟังลำยาวพอ
หายวงจ้งคองกัน เข้าในบอน ออกสาฟังสากอนกลางเพื่อไคประโยชน์ขนบองบองแดง
เดียนนี้ลำยาวมาบอกแจ้งจุกใหญ่ใจประสงค์ รณรงค์การวางแผนครอบครัว เสริมความรู้ให้
สาเคอทาน การส่งเสริมสุขภาพ ฟังให้ทราบหัวข้อคนคนชาลิวาไป ทางสำนักงานสาธารณสุข
เมืองอุบลเฟินไคชี้แจงแดงมา พัฒนาการทำหมันสู่แนวสบายบาง ผัวเมียจมในสร้างตองวางแผน
ครอบครัวก่อน วาสีมี่ลูกเตากันแหรระหว่างไค หรือบั้นอยากไคกะไรเคยาคุม เพื่อคุมกันการมี
ชั่วคราวเอาไว ไคตามใจเอาแต่เห็นสมควรความยากง่าย ทำเพื่อความสำบาย คาคองสีพี
บับคั้นกันไวไคสู่ทาง อยากให้ทางกะไคอยากให้ถี่กะเซากิน หรืออยากเซาทางมีบาดลูกเฮานั้น
พอใช้ กะให้ทำหมันไค แบบถาวรคุมการเกิด จำไวเกิดพี่น้อง เดียนนี้ฝึกแห่งดี มีลูกหลายว่านี่
มักสิเกิดปัญหา การทำมาหากินเผ็ดเคืองบอไคขึ้น 1 วางแผนครอบครัวไวให้พอดีกับรายจ่าย
ไคยังมีลูกหลายสิปวดเกล้าคางยไคนี้บ่พอ 2 แม่สินั่งค่อมเห็นคเห็น้อยทำงานหนัก: ไม่มีเวลา
พักมักสิทรุดโทรมลงเรื่อย เห็น้อยนำเอ็นเมื่อย่นำเส้นเป็นไปไคทุกส่วน ข้อที่ 3 ลูกเกิดมาสิ
บ่ช่วยอาหารเลี้ยงนบ่พอ เป็นแอแปออบอ คั้นเลี้ยงบ่สมบูรณ์ บางคนถึงพิการฮอดตายกะหลาย
คน บางคนเหลือคือมวน 3 ปี ทั่นย่าง ข้อ 4 พอกะโ้กะคางทำงานหนักตลอดมือหาเลี้ยง
เลี้ยงตาย มีลูกหลายเกิดปัญหาหนักหนากุ่จิม้งจ้อง เห็นว่ามีเพียงสองสิบทุกซบฮอนนอนไคอิมตา
คุมกำเนิดเกิดนาสิไคยอนเบาสมอง สุกหาเงินทองสูอันเตรียมไว ลูกนี้เฮาเอาไคยามไคมัน
กะง่าย ฟังไวทั้งหญิงชายคุมกำเนิดควันควรไคเมื่อไค 1 แต่งงานกะไค ก็บ่อยากให้มันมี
2 แม่อายบ่ทันถึง 20 ปี เพิ่นแนะนำให้คุมไค 3 นั้นเคอจำไวหลังเวลาคอดคใหม่ ๆ 4 ลูก
อายุค่า 2 ปีเพิ่นให้เฮ็คไคทำหมันบ่ประสงค์ ไคเจอะจงอยากคุมมันหลายวิธีตั้ง 4 อย่าง วิธี
คุมต่างบ่หญิง เป็นผู้ใช้ให้จำไวช่วยกัน อย่างหนึ่งนั้นคุมกำเนิดควยาเม็ด 2 ใส่ห่วงยางอนามัย
3 ฉีดยาคุมไว 4 ยามเซาอยากไคทำหมันเลยแล้วแต่ชอบ เอาแนวไคเพิ่นกะพร้อมทำให้คังใจ
บักนี้ทางชายเป็นผู้ไคนี้เมื่ออยู่ 2 วิธี 1 ใส่ห่วงยางอนามัย 2 นั้นทำหมันเลยสิป้องกันไคดีเยี่ยม

พร้อมแล้วเตรียมไปไต่รักษาเจ้าหน้าที่ สำนักงานสาธารณสุขอุบลราชธานี สีนะน่าพี่น้อง
วิธีใช้ให้อย่างนี้

ต่อจากนี้ เวาเรื่องแม่กับเด็ก เพื่อส่งนมเสริมมาคุยไปก่อนเดอตาม แม่ที่พวม
ตั้งครรภ์ ถ้าอยากให้เด็กน้อยสมบูรณ์ได้ง่าย สุขภาพร่างกายให้แข็งแรงว่านั้นสมควรแท้
เอ็ดจั้งโค คือควรไปฝากทองกับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ ภูว่ามีเด็กในครรภ์อย่าหล่าเลยเจียง
เพราะว่าหญิงมีทองทางร่างกายกะแปร เปลี่ยน มีคลื่นเหียนอาเจียนหรืออย่างอื่น เกิดขึ้นหมอสี
โคเซ็คคูน หมูอาหารนั้นคือโปรตีน คาโบไฮเดรต ไขมัน เกลือแร่ วิตามินและน้ำเพียงพอแล้ว
แกเขา ถ้าใครับลูกเตาสุขะภาพลิสสมบูรณ์ มีร่างกายที่แข็งแรงโรครภัยบอมาไกล โรคขาดสาร
อาหารสาเหตุมีมาโคจากปัญหา 2 ข้อใหญ่ คือ 1 พอแมรายโคน้อยอาหารเลี้ยงนั้มพอ
2 ให้อาหารบ...ถูกทองเนื่องจากขาดความแนะนำ : บรูจิกหลักการ เหตุผลกะมีน้อย เลยเหลา
พลอยผิดพลาดกันไปทุกประเภท บัดนี้สาเหตุของปัญหาสำคัญแล้วควรลิสเลี้ยงให้อย่างนี้ เลี้ยง
บุตรหลานให้แข็งแรงเติบโตอย่างเต็มที่ ภูมิพิการโคหรือเสียไปจำโคได้ ชันกะไปติดต่อ
ทางฝ่ายเจ้าหน้าที่ค้นบรูจิกเจน เชนลิสโคช่วยเน้นทุกอย่างทางอาหารแนะนำโภชนาการ
ส่งเสริมฮอคความรู บัดนี้มาฟังคูประโยชนของผลโคจากอาหารจั้งโคแน 1 นั้นเราชาญฉลาด
แท้ปัญหาคลวงวงไว อีกอย่างหนึ่งนั้มโคอวมแซมส่วนที่ลิสหรือ ร่างกายเขาแข็งแรงแล้วให้ไป ๆ
มา ๆ ปรึกษาหมอยูเรื่อยตามมือที่เพินนั้คหมาย ลูกแข็งแรง นารักโคพอแมกะคิใจ ไยมาเห็น
กะเซยชมหล่าแยงแกลงเวา หมอของเฮาเพินปลุกดีใหม่พร้อมทั้งคิยาป้องกันโรค ทั้งแนะนำ
เรื่องให้อาหารพอมแมอย่างนี้.....นา

มาบัดนี้เวาเรื่องโภชนาการ เรื่องเด็กขาดสารอาหาร เพินพบพานตั้งหลายบ้าน
เป็นปัญหามานานเด็กยอมโซโคที่ข้งแข็งแรงตั้งแต่เริ่มตั้งแต่เริ่มเกิดใหม่ เถึง 5 ปีกะบให้
เป็นปัญหาอย่างยั้ง ควรโคส่งเสริม ควรลิสโคเริ่มจากแม่ผู้ดูแล ให้อุจิกโภชนาการส่งเสริมกัน
ความรู อุปัญหาเด็กน้อยให้อาหารมีคุณค่า เริ่มแต่ตั้งครรภ์มาตลอดหลังคลอดแล้วการ เลี้ยงให้ที่ใจ
เลี้ยงจูกูให้โคตรงคอกตามหลัก คานอาหารกับทั้งโภชนาการลิสเติบโตเต็มที่ ลูกเสาร่างกายคิ
มีความแข็งแรงกล่าเป็นกำลังของชาติ ที่สำคัญอีกข่าลิสข่าให้เข้มแข็ง โรคขาดสารอาหารบอแจ่ง

มักดี เกิดกับเด็ก ได้รับสารอาหารเพียงพอตั้งแต่ เยาวัยน้อย สารอาหารที่พลอยเอามาว่า ฟังเอามี 4 หมู่ สิทธิที่ผิดจากปกติ เห็นสิ่วมีวิธีแก้ไขสิ่งบกพร่องช่วยให้คนมีท้องแข็งแรงตลอดชีวิต ชีวิตครบถ้วนเต็มมืออย่างสบาย หลังจากฝากแล้วได้ให้ไปตรวจ เบื่อระยะ ไปตามคำหมอนัดทุกคนที่มีท้อง เจาหน้าทีสาธารณสุขไกลบ้านของพี่น้องสิ่วแนะนำให้ทุกอย่าง อีกอย่างหนึ่งขอกระหวางครบกำหนดคลอดแล้วจะควรรีให้ควนไป เจาหน้าทีเพ็นสิ่วให้ทำคลอดให้ทันที เครื่องมือมีช่วยเหลือเอาพร้อมทั้งมีความรู้ เพราะเพ็นไปเรียนจบมาโดยตลอดการทำคลอดหรือว่าออกเตาเอาสิ่วได้ปลอดภัย หลังทำคลอดแล้วโคตกเลือก ยาสิ่วมีชักขาให้ไปฟ่าวพหมอ สำนักงานสาธารณสุขไปบอนโคกะพหมอสิ่วช่วยทันเวลา หลังคลอดกะคือกันครั้ง เคือนกะไปโค เอาลูกไปนำพหมอตรวจนำกันลูกกับแม่ สิ่วแข็งแรงแท้ ๆ ควรรีให้ใส่ใจ ลูกเจ็บปวดกะอย่าโคเห็นทางฟ่าวปริกษา อย่าซ้อยากินเองบ่โคแนวนั้น ให้พากันไปพ้อปริกษาหมอเขาทาทาน กินอาหารมวลดหมูนสิ่วสิ่วเอง หมู 3 บอกแจ้งทุกอย่างพวกผักสด ช่วยบรเทาหรือลดบปวยเป็นเล็งเลื่อย ผิวหนังเฮากะสคินสิ่วสรระกะบคผอง หมู 4 ผลไมเคอพองสิ่วสคินแจมใส ผลไม้นั้นช่วยโคทานทานโรคคี่หลายช่วยร่างกายให้แข็งแรงโรครายบมาไกล หมู 5 ไขมันนั้น ช่วยร่างกายให้อบอุ่น กินไขมันมีคุณค่าแรงงานกะช่วย เสริมสร้างช่วยขยาย พวกพหมอเอออยายอยากเห็นลูกหรือหลาน โครับสารเพียงพอสคินให้จำไว้ โรคหรือภัยบมาคองถาลองกินครบ 5 หมู ลูกหลานทานสิ่วเป็นมีสุขภาพสมบูรณ์พร้อมสู่อันอนาคตวานั้นชาติสิ่วอยู่ดาวว ประชากรนี้ละคือกำลังคอบไปดิฐค้ำ ยศล้ำไว้เพ็งนี้ส่วสิ่วคี่เคอทาน ฌสมาน หงษา ขาวอนแกว 3 ประการจคงมกรองพี่น้องฮายคองอย่าโคเฒ...นา

สิ่วทำงานโคทุกอย่าง มีผละกำลังจากอาหารถึงใหม่มีขอยอนถอย 5 ประโยชน์มันน้อยอาหารช่วยใหม่สุข ร่างกายเฮากะสคิสช่วยไปโคหลายคาน อวิวะสิ่วทำงานโคเป็นปรกติพรหมนอกหรือในโคทุกอย่าง ข้อที่ 4 โรคหรือภัยกะบคี่คโคโคเพราะภูมิคานเชื่อนแข็งแรง บ่เจ็บเป็นเอ็นแห้งสิ่วมีแองทุกเขาคำ ตามคณหมอแนะนำประโยชน์มีจึงจึงควรรีโคเชื่อถือ... นา

บ่กินนอาหารกินแต่ละมีประโยชน์บ่คอกัน เช่นอาหารประจำวันให้คนไปคนคาน

หมู 1 อย่างเนื้อสัตว์มวลดนี้เครื่องในสัตว์หรือพวกไข่ ตัวเม็คแห้งและแมจำพวกนี้ช่วยให้ร่างกาย

นี้ใหญ่สูง ช่วยปรับปรุงหรือซ่อมแซมลึกหรือเป็นบางส่วน ใ้ประโยชน์สมควรทั้งเจ็ดขบวนการ
ควรเตรียมพร้อม ๒ ฝ่ายคนขาวแปงเผือกหรืออิน และนำศาลช่วยใ้เขามีแสงเคื่อง
ไหวทำงานใ้ ผู้ใหญ่ทำงานหนักใ้พากันจำใ้ควรกินเคื่องแล้ว

(สยาม หงษา)

เรื่องปราบปรามยาเสพติด

ประเทศไทยเฮนี่ - พัฒนามากี - หลายแล้วละท่าน
พวกข้าราชการ - รัฐบาลเพิ่นก็ - บรอร้งเริ่งกัน
ทุก - ถิ่นนั้น - บ้านไพรไทยแลนด์
รัฐบาลวางแผน - พัฒนาตามเป่า
เฮาเป็นคนไทยแล้ว - แถวทางบ้านป่า
อยู่หัวโฮปลายนา - และภูมาป่าไม้ - ไทยแท้หืด
สู - มือนี่ - คีหัวหัวระแหง
รัฐบาลไทยแพง - หมูเฮาเอาไว
ไทยอีสานตลอดเหนือหรือใต้ - ไทยกลางทางหง
เทิงบ้านป่าซากง - รัฐบาลอยากให้ - เฮาคีไคคั้งกัน
ทุก - ถิ่นนั้น - บ้านป่านาแบน
รัฐบาลหวงแทน - สำปานเป็นแกว
แนวไทยนี้ - แสนคีล้าคา
พุทธศาสนาของพระพุทธเจ้า ๘ เฮากีบปลง
ทุก - ถิ่นซ่ง - ไทยเชื้อศาสนัง
ฟังก์คำสอนของพุทธ - หัวไปไทยน้อย
งอปะเลโอละนอริมน้ำ - งามตามเขาชา
มืองคัพระมหากษัตริย์เป็นข้มกั้ง - บังยอนน่อนเบา
รัฐบาลปกครองพวกหมูเจ้า - บักเป่าให้เบาทุกซ์
สุขประสงค์เสริมเฮ็ค - เพื่อไทยทั้งสิ้น
กินไทยนี้ - เป็นประชาเสรี - คีแล้วพวกไพร
ประชาธิปไตย - ไทยกะไครับแล้ว - แนวนั้นละหนึ่งคี่

สุ่มนี่ - พวกไพร่ไทยรัฐ
 พัฒนาพมเถิง - ทัวเบิงทางบ้าน
 การศึกษาเคียนนี้ไปเถิงแล้ว - แดวไทยทุกถิ่น
 คินทางเหนือและใต้ - ไทยบ้านตอคง
 พวก - อยู่ชง - คงป่าชาคอน
 ครูกะมีไปสอน - ทัวเบิงเถิงได้
 ไทยทางเบื่อง - เมืองเหนือพวกกระเหรียง
 ตลอดชงเขตเบื่อง - เมืองแมวกัวเขา
 พวกหมื่น - รัฐบาลเพิ่นเข้า - ไปพัฒนาหมค
 น้ำกะไหลและไฟรถ - ถิ่นคงเถิงแล้ว
 แนวนะ กิมันพาชายหน้า - ประชากรคิดฉิน
 ผลิตภัณฑ์อื่นเทิงมอริ่นแฉะระหว้า กัญชาช่านำกัน
 ทุก - ถิ่นนั้น - มันมียามดก
 คือปรากฏว่าหลายคัก - ถิ่นไทยทางแมวก
 แดว - ทางเบื่อง - เมืองเหนือเขาชา
 ผลิตภัณฑ์อื่น - ทู่วันนี้เพื่อชาย
 อันนี้หะที่เป็นสาเหตุชาย - ชายชื้อและเสียงเสียบ
 เมียกะกินเทิงฝัว - ชัวทรามแสนราย
 หลายอี่หสิ่นหะคือแถวก้า - ทองคำสามเหลี่ยม
 ผลิตภัณฑ์ออกเปี่ยม - ชายชื้อส่งกัน
 กองปราบนั้น - ทางรัฐกะจักเฮ็ค
 คนกะยังบั้นนี้เข็ค - หลาบเลยเหลือค่าง
 ทางกฎหมายรัฐบาลทางเจ้า - นายเอาบ่โก๋บ่อน
 วิชาปราบ - จนให้หายางฮอน - จนหลอนแหลงชาย

ทุกถิ่นค้าย - ชายป่าห่มเขา
 หากำจัดคนเมา - หม่อมหลวงมาน
 การกระทำของเจ้า - นายเฮาเอ็ดทุกท่า
 ปราบชุมนุมผลิตยา - ทางรญาป่าไม - ไปเข้าอยู่บน
 เฒ่า - ยอดคน - ชาผืนคืนคอย
 คอยดูแลพาเอ็ด - ปลุกพันธ์ผลไม้
 พาชาวไทยหันหน้า - มาสนใจแนวใหม่
 ปลุกผลหมากรากไม้ - หาให้สูแนว
 ชำแห่งแล้ว - เร่งรัดจัดสรร
 บันเทิงกินแลสต์ควัพันธ์ - ม่วงมันทุเรียนต้น
 อันเป็นผลพลอยได้ - กลับใจพาเลิกฉิ่น
 ให้พามาหากินอาชีวะถูกเป้า - คอยเฝ้าช่วยเหลือ
 เจ้าหน้ที่เข้าไปช่วยเอื้อเฟื้อ - หวังเพื่อประสงค์ผล
 จนลงมือพาเอ็ด - สูแนวแถวนั้น
 บันเทิงกิน ปรุสค์ พันธ์ไม้ - นำไปเอ็ดช่วย
 อยู่เทิงเขาเทิงคอยกะไปเขาชะชอกไซ - ไปพอกะบ่ที่
 การศึกษากะไปสอสังข์ - ทุกสิ่งทางคง
 เพื่อให้เขาตกลง - เลิกถายาได้
 พวกคุณครู - ไม้ไผ่ขัดข้อง - บิป้องไปสอสังข์
 พระสงฆ์สังฆะเจ้า - เอาธรรมช่วยชี - สอนวิชาช่วยกัน
 นอก - จากนั้น - ใ้ส่วนเสนอแนะ
 แม่มีมัยามพั้ง - ชักจูงดุงป่า
 ไปช่วยหาทางให้ - ไทยคงได้หลงฉิ่น
 เอาธรรมะเอาศีลเสนอนำแนะให้ - ไปชี้สั่งสอน

หวังเพื่อว่า - ซิไปคัมทุกขรอน - ผักยอนให้เบาบาง
 ทางวิธีการจัด - พัฒนาตามเป้า
 นอกนั้นเอาทางคาน - การปราบและปราบใส่
 เอกภพหมายออกไซ้ - เพื่อหวังให้มอนเบา
 จับยึดเขา - ในคูกัก ๆ
 หนักกะลงมือเฮ็ค - เพื่อผลประสงคไค้
 จับเอาไปปรับพร้อม - เติ้งจำโลกลางหา
 เพื่อให้เขาเซาษาและเซาผลลิกเล็ไค้ - ทางการไซ้สูแนว
 ยอคมื้อนี้ - กะยังปราบแล้ว - แกวดินคินคิต
 รุกุยามันเป็นภัยเป็นพิฆ - แต้โศกะยังคื้อ
 คื้อวายังผลลิกไซ้ - ขายและกินกันหน้า
 มีนายทุนไปท่าวลิตขายบยาน - อยู่ทางคานฝ่ายเหนือ
 ลวน - แต้เชื้อ - ชาวป่าหาเฮ็คปราบมียามเข็ค - เฮ็คจนทุกวันนี้
 มีกันหลายเหลือไซ้ - เขาทำการปลุกผิน
 ผลลิกเป็นเฮโรอื่นกินสนุกทุกมื้อ - ขายซื้อคลองคื
 สุ่มื้อนี้ - มีท้าวหวัระแหง
 เขากะขายกันแหง - แหงมีคณชื่อ
 คื้อว่าเป็นสินคากา - ธรรมคากายคลอง
 ประเทศนอกแหงคอง - การซื้อสั่งเอา
 ลวน - วาเจา - หนาทับมีเฉลอ
 คามจ้งทัวค้ออำเรอ - เรงกระทำลายล้าง
 ทางทชนเหนือคลอกถึงทางไต้ - ไทยกกลางอีสานถิ่น
 เพ็ชปราบไหสิน - คุมข่าสูแนว
 พวก - หมูเจากะรู้จักอยู่แล้ว - ภูวอันทราย

มันทาเฮาหนีบหาย - เทิงท่าลายชีวิต - อย่างทรมานซ้ำ
 ทำให้หลังคมเบื่อง - เมืองไทยเสียชื่อ
 คือเสียชาติประเทศซ้ำ - ทำให้เกาหมอง
 รัฐบาลประเทศไทยเฟิ่นตอง - การพัฒนาคน
 จนไคลงมือจัด - พัฒนาเมืองบ้าน
 มีการศึกษาซ้ำ - ให้ธรรมรวมใจ
 จุดประสงค์เพื่อให้ - คนไทยไคชมเย็น
 สุ่มอนันนโยบายแห่งเนน - หมักหน้าน้ำเอ็ค
 จัดสำเร็จจงเพราะ - ราษฎรคีควาย
 ช่วยเหลือทางการให้ - กระทำไปเต็มที
 คือความสามัคคี - ชีสำเร็จไค - ไทยกะตองช่วยกัน
 เดียว - นันัน - ยังอยู่เต็มมิก
 หนักหัวใจทางรัฐ - พัฒนียงชา
 พ้าให้เสียเมืองบ้าน - คนพาลทวงนี้ถวง
 พวกความคิดกว้าง - พาเสื่อมจึงเสีย
 พวก - หมู้นะไคแก่พวกเชื้อ - ชุมฉินกินยา
 ชาเทิงเฮโรอื่น - อยู่ถิ่นทางเหนือนัน
 อันนี้ละอุปสรรคมาคั้น - ทำไปเบิ่งที
 รัฐบาลหวังคี - ชุมมนุษย์พวกนี้ - หลังร้ายใส่กัน
 เป็นจั้งชั้น - คือเรื่องอุปสรรค
 รัฐบาล - พัฒนียบเต็มมิก - คอบคนชุนนี้
 มีอยู่เหนือหลายซ้ำ - นำคองพงป่า
 อยู่ในพระมหานครกรุงเทพานี้ - กะมีบางอยู่ปน
 รัฐบาลปราบมาคั้งแตกน - คนปลุกและคนผลิต

พวกเสพติดหาปราชญ์ - ปราชญ์เขาเขาได้
 เพราะเป็นภัยหลายด้าน - เป็นมารสังคมนตรี
 ประเทศชาติโลกเขื่อน - เหมือนน้ำเน่าถม
 ชาติ - ชีทลม - จมเพราะคนพาล
 คึดเบ็งตี้ไทยเจ้า - ชาวไทยไกลห่าง
 รับมารุกเร่งสร้าง - เมืองบ้านช่วยกัน
 ชาตินิมัน - คงอยู่สุขสถิตย์
 เพราะคนไทยเฮากิด - ฮ่วมสามัคคีนั้น
 คนคือกันทั่วเจ้า - เขาเป็นพลละไพร
 สร้างประเทศชาติให้ - เจริญไว้เพื่อหลาน
 สร้างชาตินั้น - กะแมนสร้างพวกเจ้า - ให้เขาอยู่สันติ
 เขาละนอพอตี้ - ชีสิ่งลาโลกลาง
 ขอให้ทางเฮานี้ - สามัคคีกันไว้
 รักประเทศชาติไว้ - ไทยน้อยช่วยกัน
 ไทยน้อยช่วยกัน

(พิมพ์ รัตนคุณสาสน์)

กลอนลำรณรงค์ไม่กินปลาดิบ

ขึ้น : - - - คนตรี : - - - เป่าแคนนำขึ้น - - - - -
ขึ้นบท : โอ - - - ม - - - โอละนอ - - - - -

กระทรวงสาธารณสุข และศูนย์ประชาสัมพันธ์

ปรึกษาหารือกัน กอปรเป็นห่วงประชาชน

บนทางแคบอีสาน องค์การเอกชน

มูลนิธิแพทย์ชนบท ชมรมแพทย์ชนบท

ทั้งหมดชมรม สาธารณสุขอำเภอ

ร่วมกันรณรงค์พฤติกรรมกาสิโน

ท้องถิ่นอีสาน - เรื่องกาสิโนปลาดิบ

จับหายตายเป็นเบือ - เสียเพราะโรคใบไม้คืบ

กลับกลายเป็นมะเร็ง - มันเหมบเต็งประชาชน

เพราะคนกินปลุก - เลยเป็นทุกซึกคือตาย

หลานหมอลำขอเรียนท่านทั้งหลาย

เลิกกาสิโนปลาดิบ - ชนิดมันมีเกล็ดค

เฮ็ดให้สุกก็ ๆ เฮ็ดให้ถูกวิธี

อันนี้ละคือเรื่อง - หมอลำ --- เว่า ---

โอละนอ --- นวล นวล --- เอย

ขอสวัสดิ์ทักม - ประนมกรนอมทาน

ขออภัยท่าน - บาคหาหลานพลาทหลัง - ทั้งร้องบ่ดี

อีสานนี้คือครอน - ยอนว่าคนทุกซึก

โรคะบุกมาทับ - กระทบตายเป็นทวง

เป็นนำของกินเจา - บเอาไฟต้มจ

ปลาขามมือยู่น้ำ - กินไคบแกง
 ทุก ๆ แห่งพวกเจ้า - กินแต่ปลาถีบ
 จวนฉิบหายหมด - บ่มีไคบอน
 แมนแท้ปลาขาวซอน - นำมากลาโหมม
 คนนิยมแตกอย - ปลาขาวน้อยโหมมกิน
 ปลามีเกอ๊ก - ทุกชนิดเกือบสิ้น - สูญเปล่าพันธุ์หาย
 คนกินดิบกินคาย - บอายผีเป่า
 อีสานเอาเจ้าคูลาน - ประมาณดูแพทยา
 กระจ่างสา - ชาระเพิ่นรู้ - คีไคสังเตือน
 หกเจ้าคูลานกะยังนับบนเพิ่น - กลาคเคลื่อนคงมี
 พวกหัวโรคะ - เบียดเบียนเรือเรา
 จวนทางหมอยาน - การกินเอาไปม
 กินบ่อแกงหมม - สล่ำหน้าฉนี้
 โรคพยาธิใบไม้ค้ำฉนี้ - วอควายตายเกลี้ยง
 พลเมืองตายอน - ประชากรตายหน้า
 เป็นเพราะนำหมูเจ้า - บอทำสวมถายของ
 พวกพี่น้องบวคี่ - แลวถายบเกยถม
 ถายอาจจมลงเลาะ - ไฮนาตากลา
 ฝนตกมาไหลพอน - ลงหนองหวยฮอง
 หอยมากินเซาทอง - มันแลวถายหนี
 เชื้อโรคนี - มีกะเต็มยู่น้ำ - ปลาเลามากิน
 คงไคยกันกัก - อญั่วหลานเจ้า
 เอาเลยกินปลานั้น - คิมคายบายโหมม
 กินบ่อแกงหมม - สมขั้ววาหัว

คนอีสานนี่มันก็มีแก้ว - กินแคปปลาดิบ
 ถือว่าปานของพิพย์ - แสบคิมเฮงทอง
 กินเอาจนเหม็นคของ - ลางเฮือนเทียนหลิน
 พากันกินจั้งซี่ - มีคิมจีไฟ
 เลยเกิดโรคใบไม้ - คับไซเป็นนม
 รวมเลยเป็นมะเร็งคั๊บ - ไซพองหนองขอย
 เขากันมันจอย - เขาคอยมันมั่ง
 ไหร่มีคระวัง - เคอพอแม่พี่น้อง - เขาไว้อยากิน
 ปลามีเกล็ดทุกชนิด ทุกวัน - ให้อกินเมื่อทำสุก
 จั้งซี่หายความทุกข์ - เชื่อความหมอเว้า
 เอาละนอล้าแแส -- ลา - โคงอวย
 สวัสดิ์ที่ทานควย - ลาแล้วส่งไป
 ลาแล้วส่ง

(พิมพ์ รัตนคุณสาสน์)

กลอนลำเรื่องป้องกันโรคทองถิ่น

ฟังเคอครับพี่น้องชาวไทย ผู้อยู่นอกอยู่ในทุกบ้านทุกบ้น อคสาฟังสาจากอนจักหว่าง
จักกราว ทานผู้หนุ่มผู้สาวผู้เฒ่าผู้แก่ อคสาฟังเอาแนวยาฟ่าวไปไส กลอนลำนี้บ่แม่นกลอน
ฉมไฟพร ฉมตงฉมโคง ลำเรื่องป้องกันโรคทองถิ่นไทยเฮา เพื่อสิดับรร เทายามเจ็บยามป่วย
ทางการหาทางช่วยทุกวิถีทาง . บ่ได้ทิ้งบ่ไควางพวงน้องพวกพี่ ที่อยู่ในทองถิ่นผืนแผ่นดินไทย
ปราศจากโรครายเป็นลามประเสริฐเพิ่ม อยากให้เกิดเลยจุดประสงค์ จึงไกวรจนรททำการ
เผยแพร่ จังหว่าฟังไว้แนววิธีป้องกัน โรคที่ 1 สำคัญคือโรคคอตีบ ฮ้ายกว่าเอามือบ้นผู้ใดเป็นลง
หยั่งกะพากันงปานโกตาแตก บ่จักหาม บ่จักแมกหาแพทย์หาหมอ โรคนี้เกี่ยวกับคอห่านใจ
โปลง ใดเชื้อขิ้นหามสงบางคนถึงตาย เด็กน้อยชอบเป็นหลายกว่าพวกผู้ใหญ่ แต่เริ่มเกิดใหม่ ๆ
ถึงอายุสิบปี ไหระวังคี ๆ ผู้เป็นพ่อแม่ โรคแนวนี้ชอบแม่ทางลมหายใจ คนป่วยจามหรือไอ
ออกไหนทาง ๆ หลีกให้พบนทุกอยางน้ำขุมน้ำลาย กับอย่าใฮอยบายของรวมเค็ดซาค โรคสิแม่
ระบาดติดคตอมาหา ขอสังเกทม้เมาหัวที่เริ่มแรก โรคคอตีบนี้แปลกไอแล้วเจ็บคอ ซ้ำบ่พอออน
เพ็ลยทุกเมื่อ ในลำค้อมีเชื้อเป็นแผ่นขาว ๆ ลอยอยู่หลอกลมเฮาบ่ในบ่นอก ยามหายใจเข้า
ออกให้วออันให้วอทัน นี้ละพิษของบั้นหรืออาการแทรกซอน สิบไปจับอูบมอณกามเนื้อหัวใจ เเทง ๆ
ไปเกิดการอักเสบ ท่วยกะลงเจ็บเพมเอิ้นหัวใจวาย โรคนี้อันตราयरายแรง อยางใหญ่ การที่
เอาใจใส่อย่าไคว่รือ ชันแล้วไคว่จะคอกันบ่แก่ไว้ถอน .

บัดนี้เวาถึงบ่นวิธีป้องกัน นี้ละขอสำคัญฟังเอาให้คัก พาลูกหลานที่รักไปมีควักขิ้น
กะสิเคยไคว่กันโรคคอตีบ คันเป็นมาไห้บ่สงแพทย์ทันที่ ว่าแต่มีอาการตั้งว่า กะสิเกิดคตอ
ทันเหตุทันการ . ขิงสันกะไห้บ่รายงานถึงเจ้าหน้าที่ ไหมบ่นองบอกพื่อยานิ่งนอนใจ เห็น
ระบาดอยู่ใสรายงานโดยควน ฟังลำนี้บ่ แม่นฟังเอามวนเอาความรู้ไปนำ ฟังแล้วกะจจจำสิ่ง
เป็นประโยชน์ สิ่งเป็นโทษควรละควรวไล โรคหรือภัยทุกคนรับเกี่ยว เกินว่าม้นม้งเบียดชีวิต
คนเฮา เรื่องพยาธิพระเยามีไปค่าง ๆ มีหลายอยางเป็นรอยเป็นทัน มีคอตีบคอกันใส่วงใส่แลน
นี้จึงแม่นมีมากอักโข บัดนี้โงมาฟังเรื่องใหม่ ไคว่กันแล้วไปบ่ไม้ในดับ โรคนี้มันเข้าจับชอกซอน

นอนอยู่เอาตัวเขาเป็นอุกเหว้าสำบาย เคี้ยวหนุ้มขยายแพร่พันธุ์อย่างมาก คณะแพทย์เห็น
หากสำรวจตรวจเห็น ภาคอีสานเขาเป็นหลายกว่าภาคอื่น เป็นที่น่าตื่นตื่นตกอกตกใจ แพทย์
เห็นโควิชัยชัดเจนเห็นตักโรคนี้หายกว่ายักซ์เห็นแล้วหวาดเสียว โทมัสสี่เขียว ๆ ก็กับใบไม้
ลักษณะคล้ายกับใบกะถิน ชอบอาศัยอยู่กับในค้ำทอนั้น เทียวเขาจะอยู่แต่หน้าเวาแลวนากแล้ว ก็
เอากินค้ำจันบอมม์แซบ มันจึงเข้าไปแอบนอนอยู่ชอบกิน โรคนี้เคยโคยีนหลายปีแล้วพอชอบ
แผ่พันธุ์ก็ติดต่อได้หลายหนทาง ไผ่เป็นแล้วกะกางเหิงเหื่องเหิงจอย บอจักลาจักหลอเคลื่อนเหียน
อาเจียน บอจักวิงจักเวียนทองอีกทองเพื่อ ปวดขึ้นอย่างคือหลังไหลชายโครง เป็นทองทองลง
อาหารบอยอย ที่แรกนั้นเป็นคอยโคนเข้าเป็นแสง เกิดค้ำกันค้ำแข็งทองฆานอาจลง

เด็กน้อยนั้นชอบเป็นระหว่างอายุ 3 ปี ระว่างกันให้ค้ำนอนอยู่ใหญ่ ให้เอาใจชวักไช
ทั้งชายหญิงทางการทวงนำหลายโรคนี้ร้ายกาจ บอยากไทร ฆาคเถิงหมูไทยเขา จังว่าให้
จำเอาเคอคำหมอสั่ง เป็นมาแล้วออกอั้งขรรคมคา ซี้ลือออกทางตาหลังโงหลังโงบงวิฬาทะวัค
หงคันแถบตัน ไคฮอไหน้ากันนังกอดหัวเขา จังว่าเพิมอกเหล่านั่นคอกทางการ ไคควบคุม
ป้องกันสอยโตเองแน่ โรคแนวนี้มันมีทางเขา เพราะนิสัยคนเขานี้เป็นค้ำเหตุ ชอบกิน
คือพวกเปรตขอโทษหลาย ๆ ชอบกินค้ำกินค้ำลายลอบกอยชอยเส นี่ละมันเริ่มแผ่กรางสร้างตัว
เช่นลอบจัวค้ำไตใสออน ชอยออกกินเป็นค้อนบวมแดง ลาบใสเลือดแดงเอินว่าชกเล็ก
โลกกินกันฮอกเจ็กจักสิว่าแนวโค แนวเจ็กเกิดอยู่ไทยเกคือว่านั่นแหลว เอามือออกใส่แจวเหิง
แซบเหิงหม เอาเพี้ยลงผสมแหงคักแกแคะ กินอิมแลวนอนแผ่แซบฮอกความฝัน บาคหามันกินกัน
ที่คอก กะจังสิคิกออกกว่าโหมมันมี ค้ำหรือบั้งจัวควายเขามักมันผัดแหงชอบคักแล้วแหบค้ำคน มี
แคะนแควนแตกลูกแตกหลานไซ ผสมพันธุ์กันใสออกลูกออกหลานกินค้ำเป็นอาหารแก่ค้ำคือเกา
บาคนี้ละบาคสิไคนัง เจาบอ เจิกบวงย เอินลูกเอยเมียเอยมาสั่ง มีแทนอนกับนังบอยากลูกใบใส
ข้อหนึ่งนั้นกะเป็นน่านิสัยคนเขามักงายอูจจาระหรือถายตามพื้นตามคิน ผนตกรินเกิด
น้ำไหลชะ ไซพยาก็อยู่ในอูจจาระกะสิไหลเนืองนองไหลลงทวยลงกลองจากสูงลงต่ำ ปลาบับฮอย
กะสิพากันหน้ากินเป็นอาหาร นี่ละเป็นสะพานเชื่อมมาใส มาหากคนอีกใหม่เป็นทอคเป็นค้อน วนสิ
เข้ามานี่ละคือบึงหาฟ้งให้ถวน ปลาบับฮอยค้ำบั้งบั้ง กะแมนกอยแนวเคียว พยาริเลยไคเหียว

กับมาบานเก่า จังมาบออกมาเหลาวิธีป้องกัน อูจจาเราะสำคัญควรชุกครวกรน อย่าให้ลาดให้หลน
 ครวณครวรง อยาสูใหม่ยังพวกไขพยาธิ มันลีไประมากนำหอนำปลา บอแมษรรวมคาว
 เตนครวคั่นบอติคเฮากะไปติคณูนชวมลูกชวมหลาน ปลาอึคปากปาน ปลาสุคร ปลาสร้อย ปลา
 ที่ชอบทำกอย ปลาชีวขาว ปลาโตสันโตยวามีเกล็ดทุกกอยาง ปลาน้ำจืดทาง ๆ มันชอบอาศัย
 มันลีชอนอยู่ในเกล็ดปลาสากณ ขณะที่ เป็นโตชอนยากลิมอง เห็นหอยกับปลาเป็นเชื้อหาหนะ
 คมให้สุกทอนันละวิธีป้องกัน อยาสูไปกินมันลาบกอยคือว่า กินอยุดงอยูปา บึงจี่ก็หลาย อย่าให้
 มันขยายรวมมือกันเดิด ป้องกันอย่าให้เกิดพยาธิอับริย เเกินว่ามันมีศัตรูใหญ่ พากันเอาใจใส่
 คุณอาหารทำควยปลาทำให้สุกกอน ยานพยาธิตัวชอนเขาสูทอนาคี ปนเขาไปทันที่คั่นไประมาท
 กับล้างมือใหม่ันสะอาคกอนกินอาหาร หลังจากทำการ งานหรือออกจากสวม ล้างมือแล้วจ้งรวม
 พาวชาพปลา ผักผลไม้หามาล้างให้สะอาค เพื่อป้องกันพยาธิทุกวิธีทางชอสุดทายระวังยาม
 เขาไปถาย อยาสูไค้มักงายชุกเมี้ยนชุกถม เพื่อถูกทองเหมาะะสมกับสมัยใหม่ชั้นแล้ว เอ็ดสวม
 ถายันแห่งก็เฮง ยามมือเขามือแดงลิบ ไค้เขาปา ทำสวมซิมคือว่ากะลีไค้สำบายวิธีป้องกัน
 โรครายไค้คอยางเค็ดชาก ทั้งลีไค้สะอาคถูกอนามัย ถ้าพอเป็นพอไปทำสาจ้งแมน เเทงลิบไค้
 แลนยามฝนครกริน ทำสวมซิมลงกินน้ำล้างไลตุ้ม ไค้กวาถายม้งพุมเทิงงวกเทิงเหล็วหนอยกะ
 แมงวันเซียวคอมแมปลาใหญ่

บัดนี้ฟังต่อไค้โรคข้อที่ 3 โรคนี้กะลูกลามาโรคไตได้ง่าย เกิดขึ้นไค้ทุกฝ่ายทุกภาคทุกมุม
 โรคบิคนี่แพทยเพินไค้ประชุมศึกษาหาแหล่ง เกิดไค้เมิดทุกแห่งบานนอกบานใน กินอาหารบดุก
 อนามัย น้ำสะอาค กอให้เกิดพยาธิเชื้อแบคทีเรีย เกิดมาจากน้ำเสียอาหารมีพิษ เเกินว่าหลาย
 ชนิดโรคมัยกะตาย เป็นหนักเขาเดิงคายคือกับโรคอื่นให้พววนสนพาวคั่นหาทางป้องกัน โรค
 บิคนี่เอาทันถ่าเป็นใหม่ จ้งว่าเอาใจใสอย่าไค้เมินเฉย อยาปลอยปะละเลยหนักมามันยาก
 ปลอยให้ถามนร ปากจ้งไปหาหมอ มันลีชอคม นอคางแข็งแองอนน ป้องกันไว้สากอนณะนำ
 ลูกหลาน เริ่มแรกนั้นมันลีมีอาการปวดนิคในท้อง ถายเป็นน้ำเค็ดที่นองจวกจากทันที ต่อจากนั้น
 กะมีมูกปนกับเลือด บิคอยูบ ไค้เหือคอยางทรมาน นี้ละคืออาการเริ่มแรกใหม่ ๆ แล้วทันมาใส่
 คลื่นเหียนอาเจียน เป็นวิง ๆ เวียน ๆ ปากหัวเป็นไซ้ ส่วนว่าอาการถายเริ่มอนเริ่มเบา

แต่ว่าปวดม... เขาเพิ่งปวดเพิ่งเบ่งเอาจนว่าน่า เคงระโหยโรยแรง เค็ดกนอยนั้นอาจลืมใช้แสง
 สูงขึ้นถึงซัก ฟังกันให้คัก ๆ วิธีรักษาคือ 1 ให้ใช้ยาพาราเซทตามอน สัก 1 โคลดคลงนอนยามใด
 ขึ้นสูง จำไว้แนเคอดุงจำเอาไว้ใช้ กับเช็ดคอคนไข้ นั้นคยน้ำเย็น ข้อที่ 2 ถ้าเป็นภายใน
 3 ครั้งให้ทำทามหมอสั่งหรือแนะนำมา ถือเอาเป็นตำราแก้ไขไว้ก่อน ให้คนไข้พักผ่อนแก้ไข
 เหตุการณ์เอาน้ำสุกผสมงน้ำตาล เกลือแร่ โอ อ่า เอส นี้จะสำเร็จแก้ไขหายเสีย โรคนี้
 เกิดจากแบคทีเรีย คือชีกเกลลลา ป้องกันได้คือว่าทานสนใจกินอาหาร เขาไปที่ยังอ่อน ๆ
 ปรุงให้ลูกสาวนอนอย่าให้เมงวันคอม ให้พุดนอมความกินความอยู่โรคสิโรไปสู่อุสรพางร่างกาย
 ฝึกผลไม่ทิ้งหลายล้างให้สะอาด เช่นผักชีผักกลางน้ำต้ม กับอย่ากินอย่าชิมอาหารมีกลิ่น
 ให้กักกองลองค้นหาเหตุเหตุผล อย่านกินอาหารคนเป็นโรคปรุงแกง อาหารเหลือหรือแมงคางมือ
 คางคั้น อยาสูไปผาดินกินลงเค็ดชาก น้ำกะกินสะอาดหมดแล้วให้เขียนทานกะสิม เป็นโรคบิดคังว่า
 กับอยาดายนำพาน้ำอ้วนน้ำสวน ให้ตายสวมสมครสวมชิมสวมคุด จังสิติดกับสูตรหลักอนามัย
 ถายยามใดกะอย่าลืมอย่าพลาด ล้างมือให้ล้างมือทุกเพื่อ คั้นมอเชื้อกะฟังขอควรจำ

- อาหารสะอาดทุกมือ ล้างมือก่อนกิน
- ท้องถิ่นสะอาด ส่วนรวมไม่เกิดโรคบิด

นี้ควรเอาไปคิดแนะนำกันบ้าง ควรเอาเป็นหลักอ้างอิงเตือนใจไว้ก่อน เป็นคำกลอน
 ย่อ ๆ คุณหมอท่านแต่งเสริม

บัดนี้เริ่มว่าเรื่องอหิวาต์ ความเป็นมาคือกั้นคังพรณมาแล้ว เกิดจากอาหารนี้แหละ
 แแนวกินน้ำคิม อยาสูดมืมนองฟังขอมอนเสีย แบคทีเรียนั้นเจ้าเกิดจากอาหาร แคลสิมีอาการ
 ทางกันไปบาง แถว่าทางมานั้นก็อกันบาง จากทางเคิน ขาวน้ำแวน้อย่างเดียว ภัยนั้น
 เข็มโศคคือกั้น : แกนหันถึงตายมากมายหลายคน ทางหมอกันเห็นมานานหวง บ้านเฮาเดิน
 ทองรวงเป็นขึ้นอย่างไว ที่แรกได้ทำให้ตายอุจจาระ ถายออกมาสีขาวลงลงเป็นน้ำ บเป็นนยาม
 เป็นกรังอกับ ฟังคือว่า ก็อกับน้ำขาวหมาลักษณะคล้าย ๆ ไหลเรื่อยหลังนอง ต่อจากนั้นมีอาการ
 ปวดท้องพรวดพรวดอาเจียนเป็นวน ๆ เวียนอนเพ็ลยเสียน้ำ ยามเป็นนั้นถึงตะคิวร้ายกาจ
 สามารถชื้อกะไคทำให้อนแวง หนองกะลงแฉงแฉงถึงแก่ชีวิต ควรที่หมอกักก่อนเป็นกันไว้

เป็นลงไปแคว้นแย้เร็วไวตายง่าย อหิวาตกโรคเอาไว้อยากดื่มฮัวเป็นแฉ้วนน้ำส่งถึงหมอ
 อยาสูรอเวลาสูคนจำไว สนใจควยเจ็บเป็นเอ็นอ่อน ครั้นไปไวจึ่งหนีไปซาบตัน นีละทานพืชจาก
 อหิวาต์ ควรดีหาหนทางป้องกันเกี่ยวนี้ มี 10 ข้อคุณหมอโพธิ์สัง อคสาตั้งไวทอนความทานแนะนำ
 1 นั้น เรื่องขาน้ำโภชนาอาหาร รับประทานตามหลักถูกอนามัยควย 2 ผลไม้ ผักสดทุกอย่าง
 กอนดีกินของล้างก็เกลี้ยงสูอัน ข้อ 3 นั้นล้างมือกอนทันที กอนลิ้มการกินอย่าให้มีเปรอะเปื้อน
 เตือนเอาไว้เตือนลงมันยาก กินพยมิ เข้าห้องดีหลังมือหลัง ข้อ 4 ตั้งระวังเรื่องอาหาร อยา
 ให้แมงวันตอมสิ่งพาน้ำเชื้อ เหลือหรือค้างแรมกินบูคเนากะให้เอาปลอนทิ้งแมงไม้โตตอม นีละ
 ดึงแควตอมแหว่งเกิดอหิวาต์ ให้กินอาหารสุกที่ปรุงยังร้อน ข้อ 5 ฟังเอาทอนอาหารทะเลทอย่าง
 ให้ระวังไวบางยามมีเชื้ออยู่ปน เพื่ออยากไหลอคพมปราศจากยั้งภัย คองเอาไปปรุงสุกจึ่งคอยกิน
 ก็แท้ ข้อ 6 ห้ามมาแกวดยหรือซามให้สะอาด ล้างแล้วผึ่งแดดไว้ใหม่แห้งสุยาม ข้อที่ 7 ให้คนนำ
 ให้สะอาดสุกดี พยมิมีกะคงตายแมงเย็นกะกินได้ ข้อที่ 8 สนใจรวมกันกับข้อ 9 ยามเขาไปถ่าย
 สวมถุงอนามัย คือสวมซิม เทานั้นแมงวันไม้โตตอม ล้างมือเรียบรอยพรอมกอนดีออกทันที ข้อ 10
 มีมลฝอยช่วยกันกำจัดเชื้อ อยาให้เหลือเอาไว้แมงวันโตตอมโต ให้กำจัดออกไปบอมแมงวันเพาะ
 เชื้อนำบานยานถนน รับประทานของพมปราศจากอหิวาต์ ให้รักษาเทอกรับ เฒ่านำโดยยอ ปฏิบัติ
 เอาดีบขอดีสำบายหายหวง ป้องกันโรคทองรวงจำไว้อยาหลง

(สมาน หงษา)

กลอนลำสั้น ดองยาวสนับสนุนโครงการ ก.ส.ช.

...โอ้ โอละนอ...

สาธุ สาธุ ผู้ชายไฉนมาลำ

หาผิดพลาก ขาคำ

วาหะศิลป์การลำ หาบอศับองาม

วาชาคตกบถคำ อักขรวิธี

เนื้อหาสาระ กระบ.

สนธิสมาส ชาคลัทธิอะวจี

ชอนักปราชญ์เมธี ท่านผู้มีปัญญา

มีความรู้วิชา ไปรคโลกฤๅ

ส่งสารขานอวย อภัย...ควย...

โอละนอ...นวลนวลเอ๋ย...

โอภาสนี้ ขอคารวะก้ม กราบก่อนยกกร

กราบอาจารย์ครูสอน กราบบิฑุมารคร พระมหาราชฯ และกรรมการพร้อม

ขอประณอมมีอกม ประณมลงใต้ฝ่า

ทั้งพ่อไร้ไไทยนา ทุกขมอกใหม่ ขอไว้ใส่ถิ่น

พวกนุ่งขึ้นชาคกัน พกเป่าหาผัก

โดยความจริงใจรัก ลูกหมอลำขอไหว

อยู่คามชายแดนซ่ง ในคองเผาถ่าน

ทุกซ์เที่ยวหาขอทาน หลานหมอลำกราบพร้อม ยอมไหวสู่คน

ความศึลินนินทา หายไ้ไคฉัพัน ยากนักหนักหนา

สัตว์สี่ขา มันกะยังทกลม โคมตอเจ็บเข่า

บัณฑิตนักปราชญ์เว้า กะมีผิดและวัง เผลอไ้ไคคั้งกัน

หลานหมอลำ กะตองเป็นอย่างนั้น มันเรื่องธรรมดา
 จึงใคร่ขอรับมา กราบสู่คนทางพี่
 ด้รุสื้อขอไหว ปลายถิ่นทุกท่าน
 คนคั่งหักปากบาน นอนนำคืนเก็ลือตพญา ทาคองโลปอม
 หลานหมอลำ ขอคารวะพร้อม โคยบ. มีลำเชียง
 ประชาชนพลเมือง จงอภัยหลานไว้
 บั๊กก็ฟังกันไป เรื่องโครงการเงินสร้าง กสช. ซ้ำต่อ
 นับมาแต่ พ.ศ. สอง สามฮอดมีนี่ บ่มีใครปลอ่ยวาง
 กสช. นี้แปลว่า การสร้าง ทองถิ่นชนบท
 บรรเทาลดความทุกข์ บำรุงสุขประชาชน ถิ่นทางไทยเจ้า
 เงินของเขาทางพี่ ภาษีเฮายีน
 รัฐบาลเอากัน มาให้พวกพี่น้อง จนสิ้นสู่สต่างค์
 โครงการนี้ อยากให้พวกเจ้าสร้าง ทองถิ่นทางเฮา
 ให้หาเอาตามมัก กักใจไทยบ้าน
 เป็นโครงการกะให้ ไทยทำทองถิ่น
 เพื่ออาศัยทำกินไค่สะดวกและให้ รายไค่ทานนำ
 ภาคอีสาน เฮาจำเป็นเรื่องน้ำ ฝนห่างบางปี
 จนบ่มีในหนอง ฮองบึงบางแห่ง
 ฝนบ่ตก ภาคอีสานเฮาแล้ง ทำนาบ่ไค่คา
 กบกับปลาและกุ้ง ภู่นอยพองหอย
 ฉิบหายหมคมักจอย เทียบจอยตาไป
 ตักแตนโมแมงอี บ่มีสาเลยซ้ำ
 รัฐบาลจึงนำ เอาเงินคืนมาให้ ไทยทำน้ำท่า
 เจาะบาดาลชุดสระ เข็คเหมืองฝายอ่างน้ำ ตามบ้านหมู่เฮา

เงินพวกเจ้า เอ็งไผ่พวกเจ้า เอาค่าแองนำ
 มไค้คำเป็นหนี้ หางเอ็งให้เอาฮอน
 ไปหาอนแรมคาง ทางไกลไค้หาง
 ไปรับจ้างถุกคม เสียแถมดาวตรอม
 สวามพรอม พลัดถิ่นไกลถิ่น
 ไปหากินเลยเสีย ชั่วพรอมเขาค้ม
 หลงนิยมกรุงกว้าง เมืองหลวงเสียท่า
 ไทเมงคาลอกหลอน เขาตมรมขึ้น
 กตข. มาฮอดแล้วเอ็งขึ้น เอาดีทำงาน ไค้
 ออย่าไปมัวไหลหลง คั้นความคนเว้า
 บ้านของเขา เมืองเขา เขากะพากันสร้าง ทำเอาเขาอยู่
 เขาเป็นผู้เอ็งแล้ว เขาพี่ผู้กิน
 บ้านเป็นถิ่นพวกเจ้า เขาอยู่แต่ไค้มา
 มวลิตุมารคา เพินพาเขาสร้าง
 ออย่าชีวางหลัดมัน พากันลี้มถิ่น
 ทางอีสานเคนถิ่น ขนบพชาคน้ำ ตามบ้านแต่ละปี
 น้ำมี กะให้เอ็งแหล่งน้ำ แองอางเหมืองฝาย
 เจาะบาดาลชุกสระ โองปฐนิเมตป็น
 กักน้ำฝนเก็บไว้ กินกัน ก็ช้งาย
 แองหรืออางเหมืองฝาย ชลประทานเอ็งไว้ ในท้องถิ่นเขา
 หรือพวกเจ้าอยากไค้ สถานที่พยามา
 สถานื่อนามัย แม่น้ำคั้งนั้น
 อันนี้เป็นหัวขอ กตข. เคอพอ
 รัฐบาลเพิ่นก็ ประสงค์ให้ถิ่นคี้

ขอสี่:สอง ขอเสนอแนะสี่ น้องพี่ชนบท
 ตามกฎหมายธรรมนูญ บังมาเขียนไว้
 ประชาธิปไตย ไทยเรามีกันถ้วน บริบูรณ์คุณค่า
 ชาวประชาพวกเจ้า ไทยแท้จริงแนมคี่
 สิทธิเสรีพวกเจ้า ตามแบบธรรมนูญ
 มีสมบูรณกันหมด ทั่วไทยทั้งสิ้น
 หมดแผ่นดินไทยนี้ เสรีบอลคลื่น
 ภาราตราภาพนั้น มีถวนหัวแค้น
 ประชาชน ในทั่วทุกถิ่นแคว้น เป็นใหญ่ในสยาม
 ว่ากันตามกฎหมาย ฝ่ายประชาชนพี่
 เป็นผู้มีสิทธิไซ้ ไปตามอำนาจ
 ประเทศชาติกะแมนเจ้า เอาพิทักษ์
 ชาติก้าวขึ้นหน้า หรือว่าเจริญลง
 ชีมันคงถาวร ทอไปอาศัยเจ้า
 สิทธิของเธอเลือกไซ้ ตามใจพวกท่าน
 กรรมกรรมพมมาน ไทยเจ้าควาเอา
 ผู้ใหญ่บานกะแมนเจ้า เลือกกำนันกะแมนเจ้า เอาเพื่อนมาเป็น
 พวกเธอเห็นกับตา ผ่านมาหลายครั้ง
 รัฐบาล แมนประชาชนตั้ง ไปเป็นเห็น
 ทั้ง สจ.สท.กะแมนพวกเจ้าตั้ง ทั้งนั้นกลับหา
 พวก สส.หัวหน้า มาแต่ประชาชน
 เขาเป็นคนมีสิทธิ กลับเอาเขาไซ้
 เขาคนไทยเป็นเจ้า ของแผ่นดินประเทศ
 เป็นเพราะเหตุดังนี้ คี่แล้วไพร่เขา

รัฐบาลนั้นกะแมนพวกเจ้า พี่ละผู้จัดสรร
 เขาใจกันให้ค้ำ อัยารนเรอรอน
 ราษฎรควรรู คุไปให้กระจ่าง
 พวกกันสร้างชาติไว้ ไทหลานใดเบี่ยงยอย
 อายาให้ชาติประเทศคอย คอยคำอายเขา
 ประชาชนไทยเฮา จงสามัคคีมัน
 ให้เป็นอันเดียวกัน ตลอดแดนดินนี้ สามัคคีน้ำใส
 รัฐบาลกับไพร เป็นหัวใจชาติไว้ อายาทำให้หมนหมอง
 ขอสี่สาม สิ่งทีทุกพี่น้อง ทองถิ่นท่าเสร็จ
 ของแนวโคที่เฮาแฮ็ค ช่วยกันรักษาไว้
 อายาทำลายหรือล้าง ของกลางทองถิ่น
 สมบัติของแผ่นดิน ให้รักษาอย่าม้าง ทำลายล้างเบี่ยงเฮา
 เพราะมันเป็นสมบัติของพวกเจ้า เฮาช่วยกันทอง
 เป็นของหลวงของรัฐา ราษฎรทั้งนั้น
 ให้พากันทองไว้ เป็นไทยอย่าทิ้งถิ่น
 เอาละคงไต่ยีน กันตลอดขอบบ้าน หลานรองส่งมา
 ขอสี่สี่ ผลประโยชน์ข้างหน้า นั้นแมนเรารับ
 ตลอดสินธุ์หรือทรัพย์สิน กะแมนเฮาเอาได้
 เฮาคณิน และเฮาเป็นใจ ไทยเฮาเอาคา
 ผลประโยชน์ตกมา หาพวกเจ้าพี่น้อง ทั้งนั้นสู้กัน
 เออ เอาละ หลานขอจบทอนั้น ขอสี่พอดี
 ตามกะศิกามี แม่คนาที่ขอจบ อวยลงเพียงนี้
 กะพอดีกันฆ่า ฟังคำขอยลอง
 ขอเรียนเชิญพี่น้อง ฟังใดต่อไป

ล่าล่องขาวโครงการ กสช.
 ฟาเอยนอ เห็นว่าฟ้าไกล อีสานใหญ่มีฝน
 ฟาของโทยน ทางจังหวัดอุบล ฝนย่อยลงใส่
 บาควาทางเชียงใหม่ นำโลกลีหลจน...จน...
 ฝนฮาให้...เป็นบอเขา...เป็นบอ...เขา...เอย...นา...
 เออบาคนี้ ขอบขีเวาโครงการใหญ่งานหลัก กอนเคอ
 รัฐบาลเมืองไทยคิด หวงนำแคไทยบาน
 พวกราช นอนบหลับตาได้ สนใจนำพวกไพร
 ขนบพานนอกพี ไทยเจ้าเฟิงแตนา
 มีบางแห่งกะปลูกออย บางแห่งกะมีปอ
 บางคำบลกะมีมัน ไร่หมากแดงโมแลง
 ไยกะอาศัยน้ำ ฝนตามธรรมชาติ
 ไร่หมากมีกบได้ คุ้มแห่งเฮ็ดขเป็น
 อีสานสูงเต็มทีแท้ ทุกชะภัยพ้อบีบ
 ชีวิตพวกพี่น้อง ไยก็เฟิงแตณ
 รัฐบาลเหลือวเห็นเจ้า ไทยทองทั้งประเทศ
 ภาคอีสานพอแตแลง จนเจ้าไตทางเฮือน
 หินไปหากินกำ เมืองกรุง กวางกะอั้ง
 คอยว่าทุกขี เฮาจั้งไคจากบ้าน แคคินออกคันทา
 เรื่องจั้งขี รัฐบาลเห็นก็ แสนหวงคณิงหนัก พอแม่เอย
 หลายสมัยและหลายยุค รัฐบาลเฮาแก
 จนวาอับบีแลว ทาการแกทองถิน
 เงินภานี้พวกพญูเจ้า เสียแลวกะสงคิน
 อยากให้เฮ็ดแหองน้ำ เป็นหนึ่งประการหลัก

เจาะบาดาลและขุดสระ อ่างเหมืองและฝายบัน
 ไทประชาชนพี่ ทำเอาแล้วโลกพอ
 โครงการ กสข. เข็คเอาสำพี่น้อง แนวโกเจ้า...
 วามมี... วาม...มี ... เอย...
 เจ้าชาคน้ำ พากันเข็คแหล่งน้ำ อย่าปล่อยให้โตอืด พอแม่เอย
 บมีกินเฮากะทุกข ผู้โคศิหาปอน
 ขอใพพากันสร้าง ทำเอามานเจ้าอยู่
 คัมเข็ค พวกหมู่เจ้า กินแล่งกะบเป็น
 เงินพวกเจ้า เข็คให้เจ้า ใผผู้มาจับ
 จนบทเป็นคาเม ถึงแค้นที่เฮายัง
 เงินตะตกถึงเจ้า มามือแล้วให้เร่ง
 คัมเข็คกะแมนพอ ความไยบทางหาย มีแต่ทุกขยากไยไผแล้วสิขอยเฮา
 เข็คเอาโลกพี่น้อง เจ้าโคคางเฮ็ค
 ซิมามัวทนทุกข อยู่ไปมันกะฮอน
 อีตกินอกอกเอา นอนตรอมนำตาหลน
 เข็คเอาเคอพวกพี่น้อง ผลโคคะแมนเฮา
 อันว่าเมืองไทยเอย เสรีประชาราษฎร์
 รัฐบาลกับพวกเจ้าพี่น้อง หันหน้าเข้าใส่กัน
 พวกหมู่เจ้าโคเชื่อแล้ว เลือคนูแทนสมักร
 รัฐบาลทั้งคณะ แมนเฮาพี่ตัวเพื่อน
 เป็นกำนันผู้ใหญ่บ้าน คือกันพวกเจ้าแดง
 กรรมการหมู่บ้าน โคเจ้าพี่แดงเขา
 เลือก สจ.กะแมนเจ้า เลือก สท.กะแมนเจ้า พี่ละแดงให้เขาเป็น
 สามัคคีเอาใจศึค สิ่งศึคกระทำไค้

ประชาธิปไตย ไทยเขาเองเป็นเจ้าของ ทำเอา โลกต้องตื่น
 อาศัยอยู่อาศัยกิน เอ็ดขึ้นแล้วแมนเจ้า เขาเ้าวมกัน
 เอ็ดขึ้นแล้ว กะรักษาใหม่ มันจึงเป็นผล
 เขาจะเป็นคนแล้ว หวงเอาผลประโยชน์
 เอ็ดขึ้นแล้วกะแมนเจ้า เขาพิละผู้กิน
 เอ็ดแหล่งน้ำ กะไคน้ำ ปูปลาปลอยลงหนอง
 หอย ปู ปลา เขาทะเลียง
 พืชและผักผลไม้เราเองคนปลูก
 ผู้ลิกินกะแมนเจ้า ผู้ลิกินชายกะแมนเจ้า เ้านั้นให้มันทำ
 ไคอยู่คี่กิดีก็มีสุขภาพพำ หายหวงโรค
 เขาละนอ กะพอดักันละ สีสั่งลาสิลาเ้า
 ขอลาเลยหลานชอกม ขอประนมกกราบใส่
 ขอให้ทานผู้ฟัง มีพลาณนัย ใจมีธรรม พร้อม
 เ้าที่ลนอม เ้าใส่เ้า เ้าใส่เ้า...เออ...นา
 คอไปเ้ากะสิเ้าเ้าเ้า หลาน ๆ หมอล่ากะสิเ้าเ้าเ้า
 ให้มันจบ กระบวนเห็ดเรียบรอย สข่า จึงสิเ้า
 ก.ส.ช.นี้แมนเงินพวกเจ้า รัฐบาลของเขาเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า
 ภาคเ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า เ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า
 บ้านพวกเจ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า
 อยากได้ยังกะพากันทำเ้า เ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า
 หมดเป็นเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า เ้าเ้าเ้าเ้า เ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า
 ภาคเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า เ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า เ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า
 ผลได้ กะจึงสิมา เ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า
 เพื่อเ้าเ้าเ้า เ้าเ้าเ้าเ้าเ้าเ้า

ผลที่ไ้เฮากะกินและไ้ เฮากะไ้คอบุ้สบาย
 ลำมาหลายสมเพื่ก็กันแล้ว หลานขอลงลำไ้ว้สากอน
 ขอบกลอนไ้ แต่เพียงทอนี้ ทอนี้ ทอนี้
 สำบายก็กันเคอพวกพี่น้อง
 สด ฌ็อนอม ใ้สูคน
 ฌ็อนคอกนา หลานขอลาเขาลำแล้ว ลำแล้ว ลำแล้ว

(พิมพ์ รัตนคุณเสาสน์)

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางเสงี่ยม บึงไธย
วันเกิด	วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ.2496
สำเร็จการศึกษา	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนกระนวน อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2509 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนกัลยาณวัตร จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2512 ประกาศนียบัตรวิชาการศึกษา (ป.กศ.) วิทยาลัยครูมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2514 ประกาศนียบัตรวิชาการชั้นสูง (ป.กศ.สูง) วิทยาลัยครูมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ปีการศึกษา 2516 ประกาศนียบัตรพิเศษมัธยม (พ.ม.) ปี พ.ศ. 2519 ปริญญาการศึกษาบัณฑิต (กศ.บ) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ปีการศึกษา 2525 ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ศส.ม.) วิชาเอกไทยคดีศึกษา (แผนกมนุษยศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม ปีการศึกษา 2532
หน้าที่การงาน	อาจารย์ 2 ระดับ 5 หน้าที่หัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย โรงเรียน ศรีกระนวนวิทยาคม อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 35 หมู่ 10 ถนนเพียงธรรม อำเภอกระนวน จังหวัด ขอนแก่น